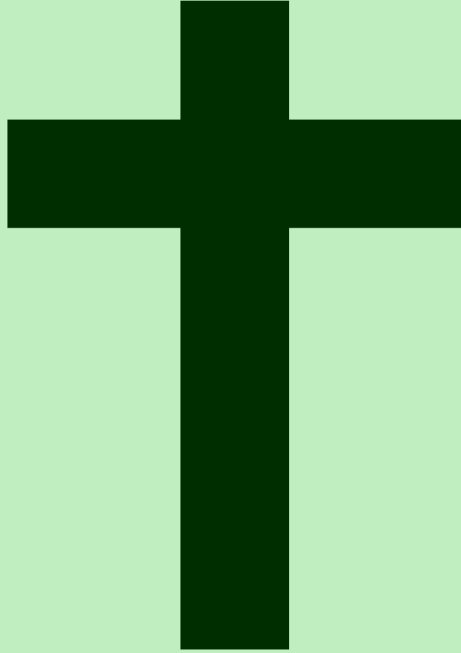

Mer Si Yesuenemén A Yesuene Waitogh Árfene

Wafroghyammén Lukém Efaroméng

Luke and Acts in the Nama language of Western Province,
Papua New Guinea

**Mer Si Yesuenemén A Yesuene Waitogh Árfene Wafroghyammén Lukém
Efaroméng
Luke and Acts in the Nama language of Western Province, Papua New Guinea
Luk na Apostol long tokples Nama long Niugini**

copyright © 2025 SIL Papua New Guinea

Language: Nama

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-11-07

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 7 Nov 2025 from source files dated 7 Nov 2025
a8ee7a61-e51e-5522-ace3-fd0f2c24db68

Contents

Luk	1
Acts	46

Mer Si Yesuenemén Lukém Yéfarotam

Saurégh si

¹ Fútar Tiafilus:

Tárfár árém mwiché yaitotaménd ménát faroghét némé té kufrotawét téfefaf.

² Yémofem yafrotaménd kétamé némé si té yinjoyénd ufroghan a emofem yéfarotaménd.

³ Yéndon té merkéraye téfandawan méinyotio yam kétándmé ufrogh, mer kéretau tayot faroghét ménát merkéraye ndenéfifi némé té kufrotau. Yéndon yafrotan feyot minde merfifi Tiafilus,

⁴ Yéndon yéné yafrotan ménát fém so mat ném efalo si méinyotio árkéméné fém té káyáretau.

Jon walitogh ár yáne aráféghmén si afrogh

⁵ Yéné efghon Erod njam témorwén Judiamén warsagh ár, kété témorwén ghéngén wárogh ár yétkwén Jakaraya efe tafnyangérwén ghéngén wárogh ár Abiane mérén, yáne amaf Elisabet Aron ákimén.

⁶ Jakaraya a Elisabet Ngánjánene ghékfan mer ghérsaye tamorarwén, méinyotio Yurane nák tawaitoghét.

⁷ Wénde ambumofnar tarwén, ménamén Elisabetéf mwínu tárwén, a fá bulu náyáteyayénd.

⁸ Ámb efghon Jakarayane mérénta ghéngén ásáfogh efogh nawerai, yémon ghéngén wárogh ásáfogh yérnyai Ngánján sáfrére.

⁹ Yéfene túmén témndan Ngánjánam taferngai ménát mer wimafé rokar wároghét Ngánján wáwefnogh méngo kénjút.

¹⁰ Njam efogh náwerai mer wimafé rokar wároghét, méinyotio ár náumendaménd wáwefnogh méngo sifayan Ngánjánafé oraighét.

¹¹ Féyo Ngánjánene njafar si résagh ár nufaryéng yáfaf, nokayoyéng ghéngén wárogh séki tambénta.

¹² Njam Jakarayam yinjoyéng, fá sélngwél yémormén a férféram yifoyéng.

¹³ Wénde njafar si résagh árom yémndayéng, “Yau férfér ném, Jakaraya, fene Ngánjánafé orayégh si té náyarang. Fene amaf Elisabet so nésle ghakér ambum, fémon táf yétkwén taram Jon.

¹⁴ Fá so yém áuwégh a remngogh feyot, a tárfár so náuwetat ménamén yáne éslaghmén.

¹⁵ Fá ndimbal so yém Ngánjánene ghékfan, wéri nénefnar a ámb táikér nu, a fá so yém Ngánján Mbérbmber wafoghkaf kétándmayo éslagh.

¹⁶ Tárfár ár Israilmén yémon so ewangote kétán Yuré yéfenjo Ngánjánafaf.

¹⁷ A fá so yéngém Yurane frondeta, mbérbmberan a waftayan ndenanit Elaija kés témorwén, ménát afafene tikéf wangoghét kétán yéfenjo ambumafefaf, a ayaréghofnaye ghérsata wangoghét kétán káfeté; efalo ghérsat táfrendau Yurai.”

¹⁸ Jakarayam yémotai njafar si résagh ár, “Ndernáye wét yénd mat so kamndan yénémamén? Yénd swém bulu wém a tane amaf siyém ndenýameyo ausé.”

¹⁹ Njafar si résagh árom yawangoi, “Yénd wém Geibrél. Yénd Ngánjáne kaka wakai a yénd kwénmáfárete siafé sái kémaufon yéné mer si.

²⁰ A sénonjo fém kékmbo métar a yau noraya kétánotio yéné ufroghene efogh kawerangé ménamén fém efalo yau tane si so táyáto. Árkéméné so efalo kénamndangi yánjo efghon.”

²¹ Yéné tekan árém Jakaraya njam tanjetawét a mwiché uwérsoghan tamorwén ménamén tekfifi télawangérwén wáwefnogh méngo kénjún.

²² Njam fá nétoryéng, fá yau korayau yéfefaf. Yémofem yáyámngoyénd ménamén yémon ghékéf waingégh Ngánján yinjo wáwefnogh méngo kénjún, fá siofnar namndai yéfeyot ngángayero tawaweindau.

²³ Njam yáne wáwefnogh efogh nefoyénd, fá néngangoi méngot.

²⁴ Soramé yáne amaf Elisabet namndai suafé a 5 ghérare méngo kénjúnro témorangérwén yau kétonau.

²⁵ Elisabet norayai, “Yuram yéné tafrote tayot, yéné efghon Ngánjánam yauyafoi

yáne ménde a yitérmboi tane wáiwáiafé yam árfe tambén.”

Yesuene áráféghmén si afrogh

²⁶ Táf Elisabetene 6 ghérareyan, Ngánjánam yáfáretam njafar si résagh ár Geibrél Najaret Galili yuwot,

²⁷ yéné méinyo mérésoefaf efe yéreindaménd awerghét Josefefaf, Deifidene mérén kénjút, yáne yétkwén témorwén Meri.

²⁸ Njafar si résagh ár yéngmormén Meri yémndai, “Mer frengégh siafé! Yuré siyém fefaf yém.”

²⁹ Meri ndimbal sélngwél yémorméng yáne sian a mwiché uwérsoghét yéméindai ndernáye yéné áuwéghfifi so yém.

³⁰ Wénde njafar si résagh árom yémndai, “Yau férfér ném, Meri, fémon Ngánjánene ménde té yinjo.

³¹ Fém so ném ambumafé a fém so nésle ghakér ambum, a yétkwén táf taram Yesu.

³² Fá so yém ndimbal a so yémndetat Minde tukén Ambum. Yuré Ngánjánam so tiyátongé warsagh ár ndenáye fété yáne áki Deifid kés témorwén.

³³ A fá so yém Israil limánégh ár tuotot. Yáne méngotu yau so yiyato!”

³⁴ Merim yémotai njafar si résagh ár, “Ndernáye so yéné yém, ménamén yénd swém méinyo mérés?”

³⁵ Njafar si résagh árom yawan-goi, “Efalo, Ngánján Mbérmber fefaf so yéném, a Minde Tukén waftayam fém so kémafargé. Yéné téfnan njúnnjúnofnar ambum so yémndetat Ngánjánene Ambum.

³⁶ Elisabet fene mérénmén ambumafé so yém ausayan a efe témdetawét ndené mwiné téfnar yém, sénonjo suafé yém 6 ghérare kénjún.

³⁷ Yénémamén Ngánjáneyot yau táikér yém.”

³⁸ Merim yawangoi, “Yénd wém Yurane faiofnar ásafogh ár. Féyotaro so nufrote némé té wémndé.” Si soramé njafar si résagh árom yéfrangoi.

Merim yiafoi Elisabet

³⁹ Yéné efghon Meri wékeye álighét náfriendam tesenot Judia tunakéf yuwot.

⁴⁰ Fá nélawai Jakarayane méngot a frengégh si yaramai Elisabete.

⁴¹ Njam Elisabet náyárai Meriene frengégh si, ambum táf nalinai fút kénjún, a táf Elisabet témorwén Ngánján Mbérmber wafoghkaf.

⁴² Fá tuk kéme norayai, “Frengéghkaf ném méinyotio amaf kénjún, a frengéghafé ambum fémon so yéráfte!

⁴³ Némamén yénd méndefé wém, tane Yurane amé sái yéném tafaf?”

⁴⁴ Njam fene frengégh si náyárai, táf ambum tane fút kénjún notanai áuwéghafé.

⁴⁵ Nderé áuwéghafé yém yáyot si némé té norayai Ngánjánene efalo si sái nufrota yáfaf.”

Meriene wagh

⁴⁶ Meri norayai, “Tane tikfam Yuré yuwete

⁴⁷ a tane mbérmber áuwéghan yém Ngánján tane Wanjarégh ár kénjún,

⁴⁸ ménamén yémon yénd wafarotam yuwan ghérsafé yáne ásafogh mérés! Yénandmé sénonjo méinyotio árem so wémndetat yénd ndené frengéghmén ném,

⁴⁹ ménamén Minde tukén waftafé sélngwélafé yam tayot yafrotam.

Yáne yétkwén yém njúnnjúnofnar.

⁵⁰ Yáne ghérghérsisé so néngusamngote yéfeyot emofem férférafé yéfandat fá kétándmé ámb ár saté kétánotio ámb ár saté.

⁵¹ Yémon té yuyafotam muyé yánjo ngángaye, yémon té ewafarnai fá efe tuktuk mwiché emarghan tamorwén.

⁵² Yémon té eweworyéng yuwot limánégh ár yéfenjo limánégh ámnjogh sifay-ata, wénde euyoyéng tukét métar ár.

⁵³ Yémon té eremngoi siogh ár tárfár rokare wénde engwatembayéng wemár ár sotro.

⁵⁴ Yémon té yáutánam yánjo faiofnar ásafogh ár Israil yafarotai ghérghérsisaye.

⁵⁵ Ebraamefaf a yánjo mérénfaf tuot, ndernáye té nénorayayéng téfene afafefaf.”

⁵⁶ Merif emorarmén Elisabetfé nambio ghérare soramé Meri néngangoi méngotuot.

Jon walitogh ár yáne áráféghmén si

⁵⁷ Elisabetene efogh njam nawerai yáne ambummén, fá náráftam ghakér.

⁵⁸ Yáne kaka ár a fútaréf náyárayénd ndené Yuram ndimbal ghérghérsisé yuyafoi a fá káuwtawét yémafé.

⁵⁹ 8 efogh nawerayéng fá engmormén ghéngan néfghét a yémofem yétkwén yéramayénd yárefé Jakaraya soramé,

⁶⁰ wénde yátmé norayai, “Yau! Yáne yétkwén so yém Jon.”

⁶¹ Yémofem yémndayénd, “Ámb yéné yétkwén yau yém féfene ménnan.”

⁶² Yémofem ngángaye yéngwaghnyayénd yárefai ménát ambumoe yétkwén ramghét.

⁶³ Fá namotayéng farogh fefat ngángé awaunyéghe, méinyotio ár sélngwél emorméng yémon yéfarotam, “Yáne yétkwén siyém Jon.”

⁶⁴ Táf fété Jakaraya si néngufngoi a tuwe-tau Ngánján.

⁶⁵ Ár fútar Ngánján férféram ewifoi, Judia yu árémm taruindawét yéné yammén.

⁶⁶ Méinyotio ár efe náyárayénd mwighe uwérsoghan tamorwén, a namotayénd, “Efe yéné ambum so yém?” Ménamén Yurane ngángé kété témorwén.

Jakarayane wagh

⁶⁷ Yárefé Jakaraya Ngánján Mbérmbéram yafai si nufngoi,

⁶⁸ “Áuwégh yém Yurai, Israilmén Ngánján! Fá té téném yánjo ár wanjarghét.

⁶⁹ Fá yénmáfaretam téfe wanjarégh ár yáne faiofnar ásáfogh ár Deifid yáne mérénmén.

⁷⁰ Némé fá norayai yáne Ngánjánene mat yátogh ár kénjumé tándái,

⁷¹ Wanjarégh yém kéténdmé téfene mék téfnárafene ngángata emofem méndméndat yénfandat yénd.

⁷² Ghérghérsisé yuyafoi téfene afafefaf a ewafarotai yánjo njúnnjúnofnar árnyégh.

⁷³ Wengéghofnar si norayai téfene afé Ebraamefaf.

⁷⁴ Yénd yénmutoryéng kéténdmé mék téfnárfene ngángata a yénméindai yénd yáyot férférof nar yam wafarerghét:

⁷⁵ njúnnjúnofnar a mbarkánd kér ro Ngánjáné sáfan méinyotio téfene efghon.

⁷⁶ Fém, tane ambum, so ném Minde Tuk Ngánjánene mat yátogh ár, so ném Yurane sáfréré end frengéghét yáyot,

⁷⁷ yánjo árét so ewaramete wanjarégh mat yéfene yaufi wányányégh kénjumé.

⁷⁸ Ménamén téfene Ngánjánene ghérghérsisé njafar también árnyégh efogh so yéném téfefaf.

⁷⁹ So télálángé fá efe kwéfkwéfan em a kér mbanmbanan efe em so engwambete téfene kafkaf krufrát endmé.”

⁸⁰ Ambum nanotam a muyafé namndai mbérmbéran, a fá tékmangérwén fanfne yuwon kéténotio marataye nufaryéng Israilét.

2

Yesuene áráfégh

¹ Yéné efghon Kaisar Augustusam muyé si yéramai marataye yétkwén kayoghét Rom yuwon.

² Yéné simormén frondefifi yam yétkwén kayoghét njam Kwirinius gafana témorwén Sirian.

³ Méinyotio ár nuwanoyénd yéfenjo tesenot yétkwén yáuwéghét.

⁴ Féyo, ménamén Josef siyém Deifidene ákimén, fá néngwanoi Najaret tesenta Galili yuwot kété Betliem Judia kénjút, yéné tesen siyém ánde Deifid nanotam.

⁵ Fá nuwaneyayénd Merifé yétkwén kayoghét, efe té yémndayénd awerghét Josefefaf a táf áráféghétro témorwén ambum.

⁶ Njamandio tarwén kété, efogh nawerai ambum áráfghét,

⁷ a fá fronde sénko ambum náráftam. Sálámeye yéfiyaryéng ambum yéflayéng wérárafene njamke téruan ménamén kété yau sifayé témorwén yéfeyot méngon.

Sif wanjengégh ár a njafar si résagh ár

⁸ A sif wanjengégh ár tékmangérwén kaka sifayan ghékéfé tawafayotawét sifafet sémbáran.

⁹ Yurane njafar si résagh ár sélngwéle nufaryéng yéfefaf a Yurane ndimbal

kwayaghayam etremngoi, a fá férfér tamorwén.

¹⁰ Wénde njafar si résagh árom emndai fá, “Férfér yau em. Yéndon enwarsan mer si féfeyot ndimbal áuwégh méinyotio árét.

¹¹ Sénonjo Deifidene tesen kénjún Wanjarégh ár té káráfte féfeyot, fá yém Yuré Keriso.

¹² Yéné siyém féfeyot wayamngoghét: fémo fem so tinjongi ambum sáláme fi-yaréghkaf wérárafene njamke téruan.”

¹³ Sélngwélafé minde tárfár njafar si résagh ár nufaryénd yéné njafar si résagh árfé, tuwetawét Ngánján a korayawét,

¹⁴ “Áuwégh yém Ngánjáneyot minde tukén, yéné mbandan krufrát yém yéfeyot yáne méndefé árét.”

¹⁵ Njam njafar si résagh árem efrangoyénd a nuwanoyénd njafarot, sif wanjengégh ár fáro norayayénd, “Kuwanongém Betliemét fandaghét némé yam nufrote kété, árkémamén Yuram té yénmaufroi.”

¹⁶ Sif wanjengégh ár nuwanoyénd wékeye ewinjoyénd Meri, Josef, a tosé efe tékmangérwén wérárafene téruan.

¹⁷ Yémofem njam yinjoyénd fá, si yétarnayénd némé njafar si résagh árom té ewaufroyéng yéné ambumoenemén.

¹⁸ Efe méinyotio náyarayénd sélngwél emormén némé sif wanjengégh árem ewaufroyénd yéfeyot.

¹⁹ Meriene tikfan si tamorwén a mé kawafarotau.

²⁰ Sif wanjengégh ár nangoyénd áuwéghafé tuwetawét Ngánján ménamén némé náyarayénd a ghékfe yinjoyénd, árkémamén té yéfe ewaufroyénd.

Yesu témorwén wáwefnogh méngo kénjún

²¹ Ménayan 8 efghon, efogh nawerayéng yáne ghéngan néfghét, yáne yétkwén Yesu, njafar si résagh árom fronde yétkwén yaramai soramé su nawanai.

²² Njam efogh nawerai wányányégh téménd wafroghét ndernáye Mosesene nák témorwén, Josef a Meri ambum yérséménd Jerusalemét Yurafaf wateghét

²³ Yurane nák ndernáye té yéfarotam, “Méinyotio fronde sénko ghakér ambum wateghét Yurafaf.”

²⁴ A fá nuwanoyénd ghéngén ramghét ménamén Yurane nák ndernáye noraye ménát sómbio mamuot o sómbio duf tosát.

Simionene afrogh si

²⁵ Ár témorwén Jerusalem kénjún yétkwén Simion, efe témorwén mbarkándro a Ngánján férférafé ár. Fá kawanjetau ménát Israil wanjarghét, a témorwén Ngánján Mbérbmber wafoghkaf.

²⁶ Ngánján Mbérbmberam mwiché yaramai, “Fém yau so kér ném fronde Yurane Keriso so tinjo.”

²⁷ Ngánján Mbérbmberam yimndai Simion kétán wáwefnogh méngo kénjút. Njam yárefafem ambum Yesu yérséménd kétán tímén yam wafroghfaf ánde témorwén nákan,

²⁸ Simioném ambum yambnai ngángaye a áuwégh yawangoyéng Ngánjáne táf norayai,

²⁹ “Wanjarégh ár Yuré, fémon némé té wémndai, sénonjo yénd fene faiofnar ásáfogh ár kér so wém áuwéghafé.

³⁰ Ménamén tane ghékfam fene wanjarégh té yinjo,

³¹ ménát méinyotio árem so yéfandat árkéméné fémon té néusénam.

³² Fá so yém ndenanit kwayaghé sái yuyafotam fene efalofifi Téndo árét, a yémon so eméinde ár sái nemnat tukén Israil árfenemén.”

³³ Ambumoe yárefé a yátmé sélngwél ermén némé Simion té norayai yánemén.

³⁴ Simioném efrendai fá a yémndai Meri, yátmé, “Yéné ambumom so eméinde ámb Israil ár sái nékmbotat Ngánján efalo yiyátoghét, a tárfár ár so kawengongi Ngánjánefaf a fá so yém waufarogh ménát mat yátoghét árét wénde tárfár árem so yékenat fá.

³⁵ Ménát tárfár árfene tikéfta yaufi mwiché so nufanat. Yaufi wafroghyam yémofem so ewafrotat yáfaf árkéménayam so tawaramangé ndimbal ghérghérsisé.”

Annane ghérsamén afrogh si

³⁶ Kété témorwén Ngánjánene mat yátogh amaf, Anna, Fanuelene méré, Aserene mérénmén. Fá témorwén auséfifi, a fá enmorarmén yánjafé sefen yunjfro.

³⁷ A kwiré náyátoi kétánótio 84 yunjéf namndayéng. Yémon yau yéfrangoi wáwefnogh méngo wénde táwefnotau sémbár a efghon Ngánjánafé koraiwét a kawafarmetau.

³⁸ Yéné efogh féneféneyan yénmormén yéfefaf, yémon kánjo yaramai Ngánjáne a ewaufroi ambumoenemén efe kawan-jetawét Jerusalem wanjarghét.

³⁹ Njam Yurane nák némé wafroghét tamorwén Merifém Josefé té ewifeyayénd, fá táf nangeyayénd Galili yuwot yéfenjo tesenot Najaret.

⁴⁰ Ambum nanotam muyafé namndai, fá káfeté mwithé wafoghkaf témorwén, Ngánjánene ngáram yáfaf témorwén.

Ghakér ambum Yesu wáwefnogh méngon

⁴¹ Méinyotio yunjfan yárefaf tayowéng Jerusalemét Waingégh téméndfaf.

⁴² Njam fá 12 yunjéf namndai, fá nuwanoyénd kétán, túmén yam wafarogh téméndfaf.

⁴³ Téménd soramé njam yárefaf kénangowét méngotuot, ghakér ambum Yesu nawangsoi Jerusalemén, wénde mat yau tarwén ambumoenemén.

⁴⁴ Fá kéma kemarwét ndené mérne kar álighan kénangotawét, ámbiro efogh ey-oméng. Yémofem ronjagh yafngeyayénd yéfenjo mérén kénjún a fútarfefaf.

⁴⁵ Njam yau fá yinjeyayénd, fá nangeyayénd Jerusalemét yá ronjaghét.

⁴⁶ Nambio efogh soramé yémofem yinjeyayénd wáwefnogh méngon, témorangérwén watamegh téfnárafé, káyaretau yéfefaf a ámogh si tawarametau.

⁴⁷ Méinyotio emofem tiyáretawét fá emormén sélngwél yáne uwangoghan mwithé kwayaghé térsawét.

⁴⁸ Njam yárefafem yinjeyayénd fá, sélngwél ermén, a yatmam yémndai, “Ambum, ndené fémo némamén yénmafrowé? Yénd afafé ténre ndémkefé fe ronjaghan.”

⁴⁹ Yesum ewawangeyai, “Némémén yénd fémoferm wéronjét? Fém mat fiya tarwén ndené yénd tane Afane méngo kénjún wém.”

⁵⁰ Wénde fá mé katambarwét némé si yémon té tamndéwéng.

⁵¹ Fá nuwanoyénd Najaretét yárefafé a fá áyárégh ár náyátoi yárefafefaf. Wénde yatmam méinyotio si ewanai yánjo tikéf kénjút.

⁵² Yesu nanotam fifiyan a káfeté mwithayan a yáne ménde Ngánjánafé a ár.

3

Jon walitogh ár end yefrende

¹ Njam tuk warsagh ár Kaisar Tiberiusém télímndau Rom 15 yunjéf, táf Fontius Faillet témorwén Judiamén gafana, Erod témorwén limánégh ár Galili yuwon, Erodé yánnghén Filif témorwén limánégh ár Itulia a Trakonitisan a Lisaniás témorwén limánégh ár Abileneyan,

² a táf Anas a Kayafas ghéngén wárogh sénko ár tarwén, Buk si yénmormén Jonefak Jakarayane ambumoefaf fanfne yuwon.

³ Yémon yarendam méinyotio Joden yu, si táitotau walitoghmén a tawalitotau yaufita awengoghét.

⁴ Ndernáye yéfarotaménd Buk sian Ngánjánene mat yátogh ár Aisayane si, “Ámb ár ke nutne fanfne yuwon, 'End frengéghét Yuraye álighét, wafrogh mbarkánd end yáyot.

⁵ Méinyotio yékwyékw wéfángéghét a méinyotio mband tunakéf fénarghét a fafatot.

Méinyotio ménjuté end so em mbarkánd a yaufi end so em frengéghkaf.

⁶ A méinyotio árém so tinjongi Ngánjánene wanjarégh.”

⁷ Jon norayai ár mérénfaf árké tan-morwén nuwot walitoghét yáfaf, “Fém kamban ghérsafé ár mérén! Emon fém emndai Ngánjánene nékwta sái kenngongi?

⁸ Yénayam so ewafrotati árkéménayam féfe so tayaufrongi ndené té nawengongi yaufita. A yau yaufi si kufngongi féfenjo kénjún ndené, 'Ebraam siyém téfene áki.' Yéndo emndetan fém ndené yéné wím también Ngánjánam so tautorngé ambum Ebraameyot.

⁹ Mbilé siyém frengéghkaf yém wén sérém néfghét, a árké wénam yau njam mer mbwe yéfuna yéné wén siyém néfghét a fését wighét.”

¹⁰ Ár ménam yémotayénd, “Némé yéndfem so yafrotam yénandmé?”

¹¹ Joném ewawangoi, “Ár efe sómbio sodafé njam yém ámb ároe so taramangé, a efe njamkefé yém ndenényameyo so yafrote.”

¹² Mani kafégh ár ndenényameyo enmormén nu walitoghét, fá namotayénd, “Watamegh ár, némé so yafrotam?”

¹³ Yémon emndai fá, “Yau féfenjo méndeye takafangi kétamé némé té engémndan.”

¹⁴ Ámb fiyaram wéi yémotayéng, “Yéndfem némé so yafrotam?”

Yémo ewawangoi, “Yau ewarémnati maniot ár o ekafetati unyéghe a eremngotati féfenjo fayam.”

¹⁵ Ár kawanjetawét oyárgahafé a méinyotio tikfan kéwérsotawét nde Jon némé Keriso namndé.

¹⁶ Joném ewawangoi méinyotioat, “Yéndon ewalitotan fém nue. Wénde efe tane soramé yéném tane muyé so taindangé, endene sandol ángégh fénaghét yénd féyotarofnar wém. Yémon so ewalitote fém Ngánján Mbérbére a fése.

¹⁷ Fá siyém frengéghkaf yém njénro faloghét kétándmé fifiyafé mbwe yánjo foke. Kétándmé yémon so yésámbune saf, so euménde fifiyafé mbwe yánjo méngo kénjún, wénde so tawarongé njénro kémboghofnar fése.”

¹⁸ A ámb tárfár sie Joném tawawéngsotau ár a mer si tawawaitotau yéfeyot.

¹⁹ Wénde njam Joném yarnam Erod limánégh ár ménamén yémon nawerai yánngnoene amaf, Erodias a ámb yaufiyam ewafrotam,

²⁰ Erodém yasamngoi yénandmé yéfefaf. Jon yélawayénd kwéfkwéf méngon.

Yesuene walitohmén

²¹ Njam méinyotio ár ewalitotam, Yesu wéi yálitotam. Njam fá Ngánjánafé oraighan témorwén njafar táf nasawéryéng,

²² a Ngánján Mbérbér néneworyéng Yesuefaf men kénjumé ndenanit mamu. Si yénmormén kétándmé njafarta, “Fém ném tane uwéghafé ambum, yénd minde náuwétan fefaf.”

Yesuene ákiafenemén

²³ Yesu namndai 30 yunjéf táf yánjo ásfogh yérnyai.

Yesu maratan nakmai ndené Josefene ambum yém

Josef témorwén Eliene ambum,

²⁴ Matatene ambum, Lefiene ambum, Melkiene ambum,

Yanaiene ambum, Josefene ambum,

²⁵ Matatiasene ambum, Amosene ambum, Nakumene ambum, Esliene ambum, Nagaiene ambum,

²⁶ Matene ambum, Matatiasene ambum, Semeinene ambum, Josekene ambum, Jodene ambum,

²⁷ Joananene ambum, Resane ambum, Jerufafelene ambum, Sialtielene ambum, Neriene ambum,

²⁸ Melkiene ambum, Adiene ambum, Kosamene ambum, Elmadamene ambum, Erene ambum,

²⁹ Josuane ambum, Elieserene ambum, Jorimene ambum
Matatene ambum, Lefiene ambum.

³⁰ Simionene ambum, Judane ambum, Josefene ambum, Jonamene ambum, Eliakimene ambum,

³¹ Meliane ambum, Menane ambum, Matatane ambum, Natanene ambum, Deifidene ambum,

³² Jesiene ambum, Obedene ambum, Boasene ambum, Samonene ambum, Nasunene ambum,

³³ Aminadafene ambum, Ramene ambum, Ejronene ambum, Feresene ambum, Judane ambum,

³⁴ Jeikofene ambum, Aisekene ambum, Ebraamene ambum, Terane ambum, Naorene ambum,

³⁵ Serukene ambum, Reuene ambum, Felekene ambum, Eferene ambum, Selane ambum,

³⁶ Keinanene ambum, Afasadene ambum, Semene ambum, Noane ambum, Lamekene ambum,

³⁷ Metuselane ambum, Inokene ambum, Jaredene ambum, Maalalelene ambum, Kenanene ambum,

³⁸ Enosene ambum, Setene ambum, Edémene ambum, Ngánjánene ambum.

4

Yesuene ufogh

¹ Yesu, Ngánján Mbérbmber afoghkaf, kangotau Jodenta a Ngánján Mbérbberam yalimai fanfne yuwomé,

² 40 efghon fá yufotam Sáifram. Yémon yau enetam yéné efghon, yéné soramé siogh témorwén.

³ Sáifram yémndai, "Fém njam ném Ngánjánene ambum, yéné wím tengo njamkeyot."

⁴ Yesum yawangoi, "Buk sian yékai, 'Ár njamkeyero yau so yémor.'"

⁵ Sáifram yalimai mband tunakfot a yaufotam yáyot méinyotio mband marat.

⁶ Sáifram yémndai, "Yéndon so kémaraman méinyotio muyé a meryam, ménamén tane em, so tawaraman méndefé árfet ende téu.

⁷ Fémon njam kwáwefno ta, méinyotio fene so em."

⁸ Yesum yawangoi, "Buk sian yékai, 'Yáwefnota fene Yuré Ngánjánoe a yausáfota yandro.'"

⁹ Sáifram yalimai Jerusalemét a nokayoi minde tukén wáwefnogh méngon. Yémon yémndai, "Fém njam ném Ngánjánene ambum, fém yénamé kátina yuwot."

¹⁰ Buk sian yékai ndené, "Yémon so enwáfárete njafar si résagh ár fe wambghét,

¹¹ yémofem so kémerangi yéfenjo ngángaye, ménát fene kafkaf yau so kawambangi wíman."

¹² Yesum yawangoi, "Ndené noraye, fémo yau yékmata fenjo Yuré Ngánján ufoghan."

¹³ Njam Sáifram yánjo ufogh yam ewifoi Yesu táf yéfrangoi ámb efghot.

Yesu yékenayénd Najaretén

¹⁴ Yesu nénangoi Galili yuwot Ngánján Mbérbberene waftafé, si marat náyatoi yánemén méinyotio yuwomé.

¹⁵ Yémon tawatametau yéfenjo áumengégh méngomé, a méinyotio árem tuwetawét fá.

¹⁶ Fá nuwanoi Najaretét, ánde fá nanotam, Safatan nuwanoi nélawai áumengégh méngot yáne túmén yam témorwén. Fá nokayoi wafghét.

¹⁷ Ngánjánene mat yátogh ár Aisayane kanéghkaf buk témorwén yaramayénd. Yémon yéferyéng a yinjoyéng si tékayongérwén,

¹⁸ "Yurane Mbérbmber siyém tafaf yém, ménamén yénd yémon wékafai mer si waitoghét yauiyau áré. Yémon yénd kwamáfárete siot yéfeyot efe kwéfkwéf méngon elau wanjarghét, kwéfkwéf ár so kretangé, kérté téfnár so em ofé,

¹⁹ yéné yunjfan Ngánjánene ménde nufrotam."

²⁰ Féyo yémon yéknám kénaghkaf buk, ewawangoi áumengégh méngo wan-jengégh áré a námnyoyéng si waitogh sifayan. Méinyotio árfene ghéfkam téfandawét fá áumengégh méngo kénjún.

²¹ Fá si orayégh nufngoi yéfefaf, "Sénonjo yéné si efalo náyáto féfene áyáreggh kénjún."

²² Méinyotio korayawét yánemén frengégh si a séngwélafé mer simén emormén yáne mbírbírita njam nétoryéng. Yémofem namotayénd, "Yéné Josefene ambum yém?"

²³ Yesum emndai fá, "Fémofem so tanangi yéné káfeté si tafaf, 'Jokté, fémyo káfrenda!' A Fémofem so kwémndangi, 'Tafrota yéna fenjo tesenan némé yénd náyárangém ndené fémo némé tafrote Kafenamén.'"

²⁴ Yémon yasamngoi, "Efalo ewaufrotan, méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár yau eumyoi yánjo méngotuot.

²⁵ Yéndon fém mat eyátotan ndené kété tárfár kwiré tamorwén Israilén Elaijane efghon, njam nu yau kafamndau nambio yunjéf a mbarmbar yafrotai ámb yunjéf. Kété táf káukáu nuyai yuwon.

²⁶ Wénde Elaija yau yáfáretaménd ámb Jumén ároefaf, wénde kwirafaftro Jarefatét Sidon kénjún.

²⁷ Kété tamorwén tárfár Israilén yaufi ghéngan enjnéfé Elisane efghon, efe ámb yau mer témorwén Naamanro Siriamén."

²⁸ Méinyotio ár áumengégh méngo kénjún nékw tamorwén yéné sian njam yiyárayénd

²⁹ Fá nékwafé nafghetaménd yifnayénd tesenta, yerayénd mband tunakéffaf ánde méngotu témorwén, kétándmé sái titawét yékwét.

³⁰ Wénde fá tiotau ár mérén kénjúmé a kété néngwanoi.

Yesum ewifnam yaufi mbérbér

³¹ Féyo fá nuwanoi kétán Káfenam tesen Galili yu kénjún a Safatan ár watamegh ewafngoi.

³² Fá tamorwén sélngwél yáne watameghan, ménamén yáne si waitogh témorwén muyafé.

³³ Áumengégh méngon kété témorwén ár tasérmbotau yaufi mbérbéram. Fá nut-nayéng minde tukén.

³⁴ “A! Fém némat ménde ném téfefaf, Yesu Najaretmén? Fém téfe wasérboghét kéném? Yénd mat wém fém efe ném. Fém ném Ngánjánene njúnnjúnofnar ár.”

³⁵ Yesum yarnam, “Métar mé! Kéntor yá también.” Féyo yaufi mbérbéram ár yétarmái árfe ghékfan a néngtoryéng yéfrangoi ár wasérboghofnar.

³⁶ Ár méinyotio sélngwél emormén a korayawét fáro, “Némé watamegh yéné yém? Muyafé a waftafé yémon yaufi mbérbér ewitrote a fá néngtonat!”

³⁷ A si yánemén marat namndai kaka méngotuamé

Yesum mer táyátotau tárfár ár

³⁸ Yesum yéfrangoi áumengégh méngo a nuwanoi kétán Saimonene méngot. Saimone yánat témorwén minde waftafé enjne, a yémofem Yesu yamnendayénd yá wáutárg hét.

³⁹ Fá náwefnoi yáfaf a enjne yémndai, “Kitér!” a yéfrangoi minde waftafé enjneyam. Fá nurtotam táf fété a yémon njamke ewaneyam yéfeyot.

⁴⁰ Njam efogh ngironau, áré m tánémnjawét Yesuefaf méinyotio efe tamorwén fénaté enjnefé, a ngángé tafayongai yéfefaf, mer káyátotawét.

⁴¹ Yaufi mbérbér kétonawét tárfár ár también, kutnawét, “Fém ném Ngánjánene ambum!” Wénde Yesum ekamboi fá siofnar, ménamén fá mat tamorwén ndené Keriso yém.

⁴² Faurghan Yesu nuwanoi fanfne yuwot. Áré m téronjawét Yesu a njam fá enmormén kétán ánde Yesu témormén, yémofem yékmbóyénd fá ménát yau so tafrangongai fá.

⁴³ Wénde yémon emndai, “Yéndon so yaitotan mer si Ngánjánene limánéghmén ámb tesenan, ménamén yénat yénd wémáfáretam.”

⁴⁴ Mé fá témorwén si waitogh áumengégh méngon Judian.

5

Yesum emotai yánjo fronde waitogh ár

¹ Ámb efghon Yesu témorwén Genesaret sau téndon takáyongérwén, ár mérénafé tamorwén yarendayénd a Buk sifaf káyáretawét.

² Yémon ewinjeyai sómbio bout nu téndon, efrangeyayénd kété susi áré m, efe tarwén yéfenjo net umbarghan.

³ Fá nuflai ámb boutan, árké témorwén Saimonene, yémndayéng bout witroghét kor némbnare. Féyo fá námnoi a ár watamegh ewafngoi bout kénjúta.

⁴ Njam yémon si ewifoi, Saimonefaf norayai, “Sumbét tangérsa net a tanwam wagifot.”

⁵ Saimoném yawangoi, “Watamegh ár, sémbár tombé téfé násáfotam a némé ámb yau ernyangém. Wénde ménamén fém té kés noraya, yénd so wéngém net tanwaman.”

⁶ Njam yémofem yafrotaménd némat té engémndai, yémofem ereindaménd tárfár wagif a yéfené net aftéararéghé tro tamorwén.

⁷ Yénémamén yémofem engwaun-yeyayénd yéfe fútarfet ámb boutot wáutárg hét, fá enmormén a sómbio boutan tawaflitawét minde tárfár wagif a olitoghé tro tárwén.

⁸ Njam Saimon Fitam yinjoi yéné, yémon yáwefnoi Yesue budme a norayai, “Nguwano ta también, Yuré, yénd wém yaufiyamafé ár!”

⁹ Fá a méinyotio yáne wáutarégh ár yéné wagif arnyéghmén sélngwél emormén,

¹⁰ ndenéyameyo wéi Jems a Jon, Jebedíene ambum a Saimonene fútaréf.

Yesu norayai Saimonefaf, “Yau férfér ném. Sénonjo yénandmé fém so ném ár tárfár rényégh ár.”

11 Yémofem yéfenjo bout tunat eng-wimndangeyayénd a méinyotio rokar eu-reyayénd yéngwaitoyénd fá.

Yesum mer yiyátoi yaufi ghéngan enjnefé ár

12 Njamandio Yesu témorwén ámb tesenan, ámb ár yaufi ghéngan enjnefé témorwén. Yémo njam Yesu yinjoi, fá yáne sáfe nuyai mbandot a yamnendai, “Yuré, fém njam ménde nám, fémon mer kwiýáto yénd.”

13 Yesum ngángé ewatembai a yiyánjai ár a norayai, “Yénd ménde fété wém. So mer nám!” A táf fété yaufi ghéngan enjneyam yéfrangoi.

14 Yesum yémndai fá, “Ende yau taufro, téu nguвано, kauyafo fémyo ghéngén wároggh téfnárafefaf a ghéngén taram námé Mosesene nákan noraye frengéghmén ánde árém so kémwinjongi ndené fene ghéngan mer té namndé.”

15 Wénde si yánemén marat náyátoi. Ár tárfár tanmorwén áyarghét yáfaf a tárfár frengégham tarsau enjne téfnár.

16 Wénde Yesu túmén kitérbongai métar sifayat Ngánjánafé oraighét.

Yesum mer yiyátoi akényégh ár

17 Ámb efghon njamandio Yesum tawatametau, Farasi ár a nák watamegh ár, efe té enmormén fénaté méngotuta Galili yumén, Judiamén a Jerusalemén tamorangérwén. Yurane wafté kété témorwén ménát enjne téfnár frengéghét.

18 Ámb árém térsawét aknyégh ár yame sutafé yéta résaghét téngametawét kété méngot Yesuene sáfrére kémghét.

19 Wénde yémofem yau ámb end yinjoyénd ménamén ár tárfármén, yénémamén tarmbotawét méngo sémsot tukét, a kend enendayénd némbne fénemé ángéghe tewénawét ár néndkfot Yesuene sáfrére.

20 Njam Yesum ewawinjoi yéfene ndimbal mwiché, fá norayai, “Fútar, fene yaufi té wawalinda.”

21 Farasi ár a nák watamegh ár mwiché tawaitotawét yéfenjomén, “Efe yéné ár yém wanyogh si kés noraye? Efe yaufi so tawalindangé wénde Ngánjánamro?”

22 Yesu mat té náyátoi fá námé kemnawét a emotai, “Fém námamén nemnati féfene tikfan?”

23 Árkéméné áfrátaye yém sái korayangén, ‘Fene yaufi sem wawalingéghkaf em,’ o sái korayangén, ‘Kokai a kuano?’

24 Wénde fém mat so em ndené Ároene Ambum muyafé yém yéné mbandan ménát yaufi wawalingéghét.” Fá norayai akényégh ároefaf, “Yéndon námndetan fém, kokai, tané fenjo yame a kuano méngot.”

25 Táfandio fá fété nénokayoi yéfe sáfrére, yékafai námayan té tékmangérwén a néngwanoi méngot Ngánján ténguwetau.

26 Méinyotio ár sélngwél emormén a Ngánjánóe áuwégh tawangotawét. Fá Ngánján férféram ewafoi a norayayénd. “Yéndfem tété efandam sélngwélafé yam sénonjo!”

Yesum yékafai Lefi

27 Yéné soramé, Yesu néngwanoi a yinjoi mani kafégh ár yétkwén Lefi témorangérwén mani kafégh sifayan. Yesum yémndai fá, “Kwénmaito yénd.”

28 A Lefi nokayoi, efrangoi méinyotio rokar a yáitoi fá.

29 Kétáandmé Lefim ndimbal téménd néusénam Yesueyot yánjo méngon, a ndimbal mérén mani kafégh ár a ámb kés em njamke tánetawét yémáfé.

30 Wénde Farasi ár a nák watamegh ár káwatarnawét yáne waitogh árfefaf, “Námamén fémofem enetati njamke a nu mani kafégh árfé a yaufiyam wafrogh árfé?”

31 Yesum ewawangoi, “Yau mer árém njokté yarawetat wénde enjne téfnáramro.

32 Yénd yau mbarkánd ár moghét wénmormén, wénde yaufiyam ár wengoghét.”

Yesu yémotayénd awafarmanéghmén

33 Yémofem norayayénd yáfaf, “Jonene waitogh ár túmén awafarmanéghan a Ngánjánafé oraighan em a wéi ndeneyameyo Farasi árfene waitogh ár, wénde fene sem njamke a nu nénéyanro em.”

34 Yesum ewawangoi, “Féyotaro fémofem so taméindangi awerégh ároene wan téfnár awafarmanéghét njamandio yémáfé em?”

³⁵ Wénde efogh yéna yéném njam awerégh ár so nguwanongé yéfe tambén, yéné efghon fá so nawafarmetat.”

³⁶ Yesum tawaufrotau yéné rengerenge si, “Emo yau so tétirangé totér sáláméta mbékwékwot tékayongé namghét tándáwár sálámeyan. Njam yémon yafrota, yémo so tétirangé totér sáláme, a yau so katmangé tándáwár sálámeyan.

³⁷ A emon yau so yararoté totér wéri nu tándáwár wéri nu ndimbayan. Njam yémon yafrota, totér wéri nu so tétembarngé a taghnangé wéri nu ndimbé, wéri nu so nasune a wéri nu ndimbé so taghnangé.

³⁸ Yau, totér wéri nu fété so yararote totér wéri nu ndimbat.

³⁹ A yau efe ámb tándáwár wéri nu néne soramé wéi ménde so yéngém totrot, ménamén fá ndené noraye, “Tándáwár siyém merfifi.”

6

Safatoe Yuré

¹ Ámb Safatan Yesu tiotau mbwe ndawan, a yánjo waitogh árém ámb wén mbwe kafégh ewafngoyénd, yéfenjo ngángaye tasénawét mbwe a tánétawét.

² Ámb Farasi árém yémotayénd, “Némamén fémo nák eráfne Safatan?”

³ Yesum ewawangoi yéfeyot, “Fémofem yau yaftaménd némé Deifidém tafrotau njam fá a yánjo mérnafé siogh tamorwén?”

⁴ Fá nélawai Ngánjánene méngot, a yékafai frengéghkaf féskaflawé, yémon enetam árké nák témorwén yéfe ghéngén wároggh árfetro nénet. A yémon wéi ewaramai ámb yánjo mérnat.”

⁵ Yesu norayai yéfefaf, “Ároene Ambum siyém Safatoe Yuré.”

⁶ Ámb Safatan fá nénguwanoi áumengégh méngo kénjút a watamegh ewafngoi, a ár kété témorwén endene tambén ngángé akényégh áre tamorwén.

⁷ Farasi ár a nák watamegh árém téfén tronjawét Yesue éwighét, féyo yémofem ghékéff tafayotawét ménát yémon ámb frengégh ásáfogh kar so tawafrotau Safatan.

⁸ Wénde Yesu mat náyátoi yéfene mwighé némé kemnawét a norayai ngángé

aknyégh ároefaf, “Kunjé a kokai méinyotio ár safan.” Féyo fá nunjai a nokayoi kété.

⁹ Féyo Yesu norayai yéfefaf, “Yéndo emotan fém, árkéméné yém nák Safatan: mer wafroghét o yaufi wafroghét, ghérsé wanjarghét o wirorghét?”

¹⁰ Yémon ghékfe fá tafandau méinyotio, a norayai ároefef, “Fenjo ngángé tásáfo.” Akényégh árom yafrotam ndené, a yáne ngángé táf mer namndai.

¹¹ Wénde fá tamorwén nékwafé a warunyégh yafngoyénd yéfene kénjúnro némé so tafrotawét Yesuefaf.

12 Yesuene muyafé ár

¹² Ámb efghon Yesu néngwanoi mband tunakéf téndot Ngánjánafé oraighét, a korayau Ngánjánafaf sémbár tombé faurghétio.

¹³ Njam akw efawéryéng, yémon emotai yánjo waitogh ár ewaferyéng 12ro, emo yéfe yétkwén ewaramai yánjo muyafé árét,

¹⁴ Saimon ende yétkwén yaramai Fité, yánngén Endru, Jems, Jon, Filif, Batolome,

¹⁵ Metyu, Tomas, Jems Alfesene ambum, Saimon efe ménde témorwén ndené Ju ár so kawanjetawét fáyo yau Rom waftayan,

¹⁶ Judas Jemsene ambum, Judas Iskariot efe namndai sén téfnár.

Frengégh a tékrát

¹⁷ Fá Yesufé néneworyénd tunakéfta a nokayoyénd fafat sifayan. Tárfár Yesuene waitogh ár kété tamorwén a tárfár wéi enmormén Judiamén, ndenáyo Jerusalem, Taire a Sidon arakaf téndomén,

¹⁸ efe té enmormén si áyárgghét yáfaf a yéfene enjneta mer yátoghét. Efe yaufi mbérmbéram tawasérmbotau mer náyátoyénd,

¹⁹ a méinyotio árém yéta yanjaghét trametawét fá, ménamén wafté ngétonau Yesueta a mer ngáyátotawét.

²⁰ Yémon tafandau yánjo waitogh ár a norayai,

“Frengégh yém féfeyot efe em yauyau, ménamén féfeyot siyém Ngánjánene limánégh.

²¹ Frengégh yém féfeyot efe em siogh sénonjo, ménamén fém so em remngoghkaf.

Frengégh yém féfeyot efe ye nendat
sénonjo,

ménamén fém so em fénan.

22 Frengégh yém féfeyot njam áré
méndméndat efandat,

njam áré ekarotat fém a ewasalit,
a ekenat fém emndetat yaufi
mbémbér em,

ménamén Ároene Ambummén.

23 “Áuwégh yém yéné efghon a
ermángégh áuwéghafé, ménamén fene fai
siyém ndimbal njafaran. Ndenéameyo
yéfene ákifem takarotawét Ngánjánene mat
yátogh ár.

24 “Wénde tékrát yém féfeyot efe em wemár,
ménamén fém té tamorwén áfrát
ghérsaye.

25 Tékrat yém féfeyot efe remngoghkaf
sénonjo em,

ménamén fém siogh so engém.

Tékrat yém féfeyot efe em fénan sénonjo,
ménamén fém so em ghérghérsisayan a
yeyan.

26 Nderé mámáfi so yém féfeyot njam
méinyotio áré norayat mer si
féfenemén
ndenáye yéfene ákifem tamndetawét
unyégh mat yátogh ár.

Euwetati mék téfnár

27 “Wénde yéndon emndetan fém
emofem wiyáretat yénd: Féfene mék
téfnár euwetati, mer ewawafrotati yéfeyot
emofem méndméndat efandat fém.

28 Efriendati fá emofem ewafángotat fém,
Ngánjánafé orayégh yéfeyot emofem eke-
nat féfe.

29 Njam ámb áré fétkaman kénésmangé,
kawengo wéi witmé yáfaf. Njam ámb áré
kémawanangé fene sénjté sodé, yau táf
tékmbo téngéumyo a ámb sodé téngwaram.

30 Ewarameta méinyotio áré emofem
némamnendat fém, emo njam kémawanangé
fene némé yém, yau táf tango.

31 Ámb áré ewafrotati fene méndefé
némé em árfeyot wénde so némawafrotat.

32 Njam fémfem euwetati fá emofem
fém némuwetat, ménamén fémfem
frengégh so tanangi? Ndenéameyo yau-
fiyam áré euwetat emofem fá euwetat.

33 A njam fémfem ewawafrotati mer
yéfeyotro efe mer em féfefaf, ménamén

fémfem frengégh so tanangi? Ndené yam
yaufiyam áré yéné ewafrotat.

34 A njam fém méghmégh em yéfefaf
kétamé emofem fai so kémawangongi,
némamén fémfem frengégh so tanangi?
Ndenéameyo yaufiyam áré méghméghafé
so némanjetat fai wangoghét.

35 Wénde euwetati féfene mék téfnár,
mer ewawafrotati yéfeyot, yau nawanje-
tati fai wangoghétro. Féyo féfene fai so
yém ndimbal, a fém so em Minde tuk
Ngánjánene Ambum, ménamén fá siyém
mer yéfefaf kánjo si emofem yau yawan-
gotat a em yaufian.

36 Aem ghérghérsisafé, ndené fété
Féferafé ghérghérsisafé kés yém.

Wayamngogh ámb ár

37 “Árfene yaufi yau ewaftati ménamén
Ngánjánam féfene yaufi yau so ewafte.
Ár yau ewafalngotati emndetati ndené
yaufiyamafé em ménamén yau wéi fém
so ewafalngotat. Tawawalindangé yéfene
yaufimén, a féfene so wéi fá tawawalin-
dangé.

38 Ramégh ámb áré ménát Ngánjánam
féfe wéi so tawaramangé. Fémfem njam
yéfé yam yafrotati so ewinjotati tárfár, so
ewaramete kétán féfene ngángé afoghare
so ewam a nasunat. Nderé tárfár fémfem
njam ewarametati, ndenéameyo féfe so
ewaramete.”

39 Yesum tawaufrotau yéné rengerenge
si, “Féyotaro kwékwéf áré so yémnje
kwékwéf ár? Wét yau so kélawend yékwét?

40 Waitogh áré yau so taindangi yéfene
watamegh ár, wénde efe njam ewatametati
méinyotio yam, fá so em ndenáyo yéfene
watamegh ár.

41 “Némamén fémo yéfande fe fútarene
ghékéf fémégh a yau nofande wén téj
féfenjo ghékfan?

42 Nderáye fémo so fe fútar témnde,
'Fútar, kwumyo yénd fene ghékéf fémégh
utorghét,' táf yéfande wén téj fenjo
ghékfan? Fém unyégh ár, fronde tutor
wén téj fenjo ghékfan, fém táf so kéreta
kwayaghayan fe fútarene ghékéf fémégh
utorghét.

Wén a yáne mbwe

⁴³ “Mer wénam yau efune yaufi mbwe, yaufi wénam yau efune mer mbwe.

⁴⁴ Méinyotio wén so tawayamngo yéfenjo mbweyan. Áré m yau so ekafetat wiwi kétándmé féfta o ás kétándmé mbita.

⁴⁵ Mer arom efune meryam mer tikéfta, a wéi ndenýameyo yaufi árom yaufiyam efune yaufi tikéfta. Tikfan némé afoghare yém yéné noraye.

Sómbio méngo ramégh ár

⁴⁶ “Némamén wét yénd wémndetati 'Yuré, Yuré,' a yau ewafrotati ndenáye yéndon némé norayan?

⁴⁷ Yéndon so safén tékman fá nderé safot nérete efe tafaf yéném tane si áyárg hét a wafroghan yékmete.

⁴⁸ Fá siyém ndenanit méngo ramégh ár, emo kénkam yétanam a wíman méngo yeitam. Njam kéfér nénengoi, méngo yéta yutaryéng, wénde yau yésámbnetai, ménamén sotafé raméghmén tétnongérwén.

⁴⁹ Wénde emon njam tane si náyáreta a yau ekmete wafroghyaman, ndenanit yéné ár yém emo méngo yeitam faru mbandan. Njam kéfram yutaryéng yéné méngo, yiroryéng ambino.”

7

Rom fiyaré sénko ároene ndimbal mwighe

¹ Yesum njam si ewifoi árét, fá nuwanoi Káfenamét.

² Rom fiyaré sénko ároene faiofnar ásáfogh ár, efe tutémndawét ndimbal kéraýe, yéné ár enjne témorwén a kaka témorwén krotro.

³ Rom fiyaré sénko ár náyárai Yesuenemén, yémo ewáfáretam Ju ndimbal ár yamnendai Yesu álighét enjne téfnárfaf frengéghét.

⁴ Njam fá nénuwanoyénd Yesuefaf, féyo yamnendayénd, “Yéné árom néné mnde álighét fém yá frengéghét,”

⁵ ménamén yémon yuwetam téfene ndimbal yu a áumengégh méngo yeitam téfeyot.

⁶ Féyo Yesuf nuwanoyénd yémafé.

Fá nayuofnar néngaflayénd méngota táf Rom fiyaré sénko árom njam ewáfáretam yá fútaréf yáfaf siot, “Yuré, mwigheyan yau

nuita fém. Yéndon yau so fém kénémndan tane méngo álighét ménamén yénd wém yaufiyam ár.

⁷ Yéné téfnan yénd yau mer kafandan sái kwénmorwén fefaf. Wénde mé siro koraya táf tane faiofnar ásáfogh ár mer so káyátongé.

⁸ Yénd yéndio wém muyayan, fiyaré em tane mbanmbanan. Yéndon némat tafaretangén yénat, 'Kuвано,' so kuwanongé. Yénat njam tafaretangén 'kénaf,' a fá so yéném a njam tafaretangén tane faiofnar ásáfogh ár, 'Yéné tafrota,' a yémon so yafrote.”

⁹ Njam Yesum náyárai sélngwélafé si yá tambén, a fá nawengoi kétán ár mérénfaf táitotawét, “Yéndo emndetan fém, yéndon yau yinjon ndené ndimbal mwighe Israil yuwon.”

¹⁰ Táf ár nénangoyénd méngot a yinjoyénd faiofnar ásáfogh ár merro.

Yesum yanoi kwirane ambum

¹¹ Ámb efghon Yesuf nuwanoyénd yánjo waitogh árfé a ár mérnafé kétán tesen yétkwén Nain.

¹² Fá njam kaka ufarghéto témorwén tesen sésafnefaf, yémofem yinjoyénd kwirane féfét ambum kér fu ténérsawét, a tesenmén ár mérnafé tamorwén.

¹³ Yuram njam amaf yinjoi, fá gherghérsisayam yifoi amafoefaf a yémndai, “Yau nenda.”

¹⁴ Kaka nitroi taté yiyánjai, fá emofem ténérsawét nokayoyénd. Fá norayai, “Tot ambum, yéndon né mndetan, kano!”

¹⁵ Kér ambum nanoyéng námnojoi a si nufngoi. Yesum yénggramai yatmafaf.

¹⁶ Fá sélngwél emormén a soramé áuwégh nufngoyénd a norayayénd, “Ndimbal Ngánjánene mat yátogh ár té nufar téfefaf. Ngánján té nufar yánjo ár wáutárg hét.”

¹⁷ Yéné si marat náyátoi Yesuenemén Judia yuwon a ámb yu kaka kés tamorwén.

Yesu a Jon walitogh ár

¹⁸ Jonene waitogh áré m yaufroyénd yá yéné yammén. Joném sómbio emotangeyai,

19 yémon sómbio ár ewafareméng Yu-
rafaf moghét, “Fém yénéf ném efe kéném,
o so néngawanjetam ámb ároe?”

20 Sómbio ár njam enérmén Yesuefaf, fá
korayangénd, “Jon walitogh áré m tanma-
farwe fefaf moghét. 'Fém yénéf ném efe
kéném o so néngawanjetam ámb ároe?’”

21 Ámb mer efghon Yesum tárfár ár
efe fénataye enjnéfé tanmorwén a yaufi
mbérmbérafé mer táyátotau, a éregh
ár náyátoyénd efe ghékéfé kwéfkwéf ta-
morwén.

22 Féyo yémo ewawangeyai si résagh
árfet, “Ngangend a taulfrend Jone némé
fémofer tafandet a fényáret. Kwéfkwéf
ár éregh ár káyátotawét, yaufi káfakaf téfnár
áligh ár náyátoyénd, yaufi ghéngan téfnár
mer náyátoyénd, téngan méngu áyáregh
ár náyátoyénd, kér téfnár kanotawét, a
yauyau áret mer si tawawaitotawét.

23 Frengégh ár yénéf em efe yau
nékmbotat efalo yátoghét tafaf.”

24 Yéné soramé Jonene si résagh ár
nuwaneyayénd, Yesum si yérnyai árfefaf
Jonenemén, “Fém némé fandaghét néngtor
fanfne yuwot? Yéné tombé yus mbormbo-
ram kés efnje?

25 Yau njam, némé fandaghét fém
néngtor? Ár takayongérwén mer sáláme
umaneghkaf? Yau, efe tawongérwén
mer sáláme a efe tamorwén sotafé mer
rokarafé warsagh ár sífayan fá tamorwén.

26 Wénde némé fandaghét fém néngtor?
Ngánjánene mat yátogh ár? O, yéndon
némndetan, fá ewainde méinyotio ámb
Ngánjánene mat yátogh ár.

27 Yéné fiyé m endenemén yéfarotaménd:
‘Yéndon so yéngwáfáretan fronde si résagh
ár,
emon so fene end yéfrende.’”

28 Yesu kor norayai, “Yéndon emndetan,
Jon walitogh árom ewainde méinyotio ár
efe náráttat yéné mband maratan. Wénde
efe yém némbnar ambumnit Ngánjánene
limánéghan, yémo so taindangé Jon.”

29 Yesuene si njam náýarayénd, méinyotio
ár, kété tawafnyangérwén mani káfégh ár,
mat namndayénd ndené Ngánjánene yam
siyé m efalo, ménamén Joném té tawawaito-
tau.

30 Wénde Farasi ár a ná k watamegh áré m
yékenayénd Ngánjánene ménde yéfendio,
ménamén fá nakenayénd Joném sái tawal-
itotau.

31 “Némáfaf yéndo so yétemndan yéné
árfenemén? Némánit fá em?

32 Ndenanit em ambumtértér yénau
emorang rokar térarégh sífayan a fárofáro
námotat,

“Yénd nambnam sífraféré feyot,
a fém yau neremndé

Yénd neremndam ghérghérsisafé kermén
wagh,

a fém yau nende.’

33 “Jon walitogh ár yénmormén, njamke
a wéri nu yau tánetau, a fém norayati, ‘Fá
yaufi mbérmbérafé yém.’

34 Ároene Ambum yénmormén, njamke
a nu nénet, a fém norayati, ‘Yéna yém
amanjarégh ár a wéri nu nénero, mani
káfégh ár a yaufi árfene fútar.’

35 Káfeté mwighe siyé m mbarkánd
yiyátotat méinyotio yáne waitogh áré m.”

*Yesu yétagharyéng yaufiyam kér ro
amafom*

36 Ámb Farasi ároene waráuwégh
yénmormén Yesueyot séite njamket, fá
néngwanoi kétán Farasi ároene méngot
námnjoi nénet.

37 Ámb amaf efe témorangérwén yaufi
ghérsayan yéné tesenan mat náýatoi
ndené Yesum njamke tánetau ámb Farasi
ároene méngon, yéné amafom yénérsam
séfkwénafé mer wimafé wékwér,

38 amaf nokayoi yá sémta Yesuene
káfakafot a niyai yáfaf, yáne yengam
kuitawét Yesuene káfakafot. Yémon
wányányogh yawafngoi yánjo séfé, a
esnetai a yawasuryéng mer wimafé
wékwére.

39 Njam yéné Farasi árom yinjoi yéné
yam, fá norayai yánjo kénjún, “Yéné ár
njam Ngánjánene mat yátogh ár yém, fá
mat té yém emo fá yiyanje a nderé sáfot
amaf yéné yém, fá siyé m yaufiyamafé
amaf.”

40 Yesum yawangoi, “Saimon, yéndon
ámb si so kémaufon.” Yémo korayangé,
“Kwaufro, watamegh ár.”

⁴¹ “Sómbio árét mani ewarameyai mani-afé árem, ámb ároe 5,000 kina, ámb ároe 500 kina.

⁴² Sómbio ár maniofnar namndeyayénd wangoghét, féyo yémo mwithafnar ewawaineyai. Emo so minde méndefé yéfande?”

⁴³ Saimon nuwangoi, “Yénd ndené nemnan endene ndimbal fai mwithafnar yawitam.”

Yesum yémndai, “Fémo mer nuwango.”

⁴⁴ Féyo fá nawengoi amafoe tambén a yémndai Saimon, “Té yéfande yéné amaf? Yénd njam kwéném fene méngot, fémo yau nu waram tane karkaf umbarghét, wénde amafom yengam fétre kwaramete a tawaine yánjo séfe.

⁴⁵ Fémo yau wésneta, wénde yéné amafamro, kétándmayo yénd nélawan, yau fá nékmba tane karkaf séneghan ta umyoghét.

⁴⁶ Fémo yau yéfaí oil tane sénkoyan ta umyoghét, wénde amafom mer wimafé wékwér yasuryéng tane karkafan.

⁴⁷ Yénémamén nde yéndon némaufrotan fe, yéné amafoene tárfár yaufi té yawalindangén, ménamén minde uwéghafé téfandau. Wénde emon njam ewawalinde némbne kuyafongé némbnar uwéghafé wéi ndenáyo.”

⁴⁸ Féyo Yesum yémndai amaf, “Fene yaufi té némawalindangén.”

⁴⁹ Ámb wan téfnár si nufngoyénd yéfene kénjúnro, “Efe yéné yém emo yaufi tawainangé?”

⁵⁰ Yesum yawangoi amafoe, “Fene ndimbal mwithayam té némanjar, nguвано mere a némor.”

8

Ndau téfnárane rengerenge si

¹ Yéné soramé, Yesu karendau tese-namé a méngotuamé, mer si téngwaitotau Ngánján limánéghmén. 12ro tamorwén yémáfé,

² ámb amaf tamorwén efe mer eyátoi yaufi mbérbérafé a enjnéfé, Meri Mak-dalin ende tambén 7 yaufi mbérbér néntoryénd.

³ Erodene méngo wanjengégh ár Kusa, yáne amaf Joana, Susanaf a amaf tárfár. Yéné amafém tawáutánwét yéfenjo rokare.

⁴ Njamandio tárfár ár káumendawét Yesuefaf fénatáfénaté tesenta, yémon rengerenge si tawaitotau:

⁵ “Ndau téfnár nuwanoi yánjo wén mbwe taranéghét. Njam yémon téngtarnau, ámb nuyáyénd téndomé, yéné tatumndawét karkafe, a menam tánetawét.

⁶ Ámb nuyáyénd wimafé mbandan, njam kanotawét, kár emormén ménamén nuofnarmén.

⁷ Ámb mbwe nuyáyénd wétwét sifayan wétwétam njangénjangén eyátoyénd anoghan.

⁸ Ámb mbwe nuyáyénd mer mbandot. Kanotawét a nafoyénd kwéki 100 mindefi tárfár ndené kés eitaménd.” Fá njam norayai yéné, yémon emndai, “Fá efe njam ténganafé em áyárg hét, fá so káyárángi.”

⁹ Yáne waitogh árem yémotayénd yéné rengerenge fi fi némé yém.

¹⁰ Yémon emndai, “Ngánjánam yuyafote féfe fronde némé yau tauyafotau Ngánján limánéghmén, wénde ámb árét yéndon norayan rengerenge sie, ménát, “Ghékfé so yéfandat, wénde yau so tinjongi,

so náýáretat, wénde yau so tayamngongi.’

¹¹ Rengerengeyoene fi fi siyém: Mbwe siyém Buk si.

¹² Áyárégh ár efe em endmé fá em, féyo Sáífér kénwanongé yéfene tikéfta si orot, ménát yémofem yau so efalo tiyátongi a kawanjarngi.

¹³ Yéné wimafé mbandan fá em emofem si tanangi áuwéghafé njam yémofem náýáretat, wénde fá yénéf em sérémbofnar. Yéfene efalo yiyátogh siyém tekofnar, wénde ufogh efghon fá kuyangi.

¹⁴ Árké mbwe nuyáyénd wétwét sifayan, fá esérbéne efe náýáretat, wénde fá méghmégh em tárfár rokarmén ménát so em wemár yéfene ghérsayan, a yéfene ndimbal mwithé yau kénamndangi muyafé.

¹⁵ Wénde árké mbwe mer mbandot nuyáyénd fá esérbéne efe em mer a

efalo ár tikfan, efe náyáretat si, yarawenat wafroghyamot yékmekat a ámb mbwe nafotat.

Rengerenge si kwayaghamén

16 “Árom yau lambefé korongé tétnongé sin kénjún o tékmangé yáf mbanmbanan. Wénde yémon so téfayongé kitarékitarayan.

17 Warambnoghe némé yém so tinjongi, a némé ténoghe yém sáfét so kakmangi.

18 Kor fété ndernáye fém náyárete. Efe ár rokarafé em yéfe minde fifi so tawaramangé, wénde endefene yau ewam, a nemnat ndené tane féyotaro em so tawakawangé.”

Yesue yátmé a yánngnéf

19 Yesue yátmé a yánngnéf enmormén yá fandaghét, wénde ménamén ár tárfár tamorwén, fá yau kaka tamorwén yáfaf.

20 Ámb árom yaufroi yá, “Fene amé a fengnéf kétándmé ewakai safén, nawanjetat fe fandaghét.”

21 Yesum ewawangoi, “Tane amé a nénngnéf fá em efe náyáretat Ngánjánene si a wafroghyaman ekmetat.”

Yesum yékmboi ndimbal mbormbor

22 Ámb efghon Yesum emndai yánjo waitogh ár, “Kuwanongém sawot kéfermangém witmé karéf.” Féyo fá nuflitaménd boutan nuwanoyénd.

23 Njamandio fá karayawét, Yesu nakmai. Ndimbal mbormboram eutfoi sawan, féyo bout táfandio olitoghétro témorwén, fá tamorwén ndimbal kértayan.

24 Waitogh ár naflayénd yanoyénd fá, nutnayénd, “Yuré, Yuré, yénd yéném olitoghétro!”

Fá nanoyéng ekmbeyai mbormbor a sof. Táf fété ndimbal mbormbor nékmboyéng méinyotio métar namndai.

25 Yémo emndai yánjo waitogh ár, “Ánde yém féfene ndimbal mwighe?”

Waitogh ár férfér a sélngwél emormén, fáro yémndayénd, “Efe fá yém? Njam fá korayangé mbormbor a sofam tiyárange fá!”

Yesum mer yiyátoi yaufi mbérmberafé ár

26 Fá nufaryénd Gerasenes yuwot, árke yém witmé karéf kétamé Galili yu.

27 Yesum njam kaffaf eyai, yaufi mbérmberafé árom yéfangoi. Teke yéné ár yau sáláme tawongérwén a yau témorangérwén méngon, wénde mbéwé sifayan.

28 Njam Yesu yinjoi, fá nutnai a nuyai yáne kaffafot, nutnam tukén, “Fém némé ménde ném tafaf, Yesu, Minde Tukén Ngánjánene ambum? Yéndon némamnendan, yau tékrátan kwékém!”

29 Ménamén Yesum yémndai yaufi mbérmber étorghét ároe tambén. Túmén yaufi mbérmberam tusérmbotawét a árém yumbetaménd ngángayan a kaffafan wambégh mbanmbanan témorwén, yémon etiaryéng sein a yaufi mbérmberam yalimai fanfne yuwot.

30 Yesum yémotai, “Fene yétkwén efe yém?”

Yémo yawangoi, “Tárfár” ménamén tárfár yaufi mbérmber té engmormén yáfaf.

31 A yémofem yamnendayénd fá férghe, “Yénd yau so yéngém kétán kémboghofnar yékwét.”

32 Tárfár mérén kimb taménjnawét mband tunakéf téndon. Yaufi mbérmberam yamnendayénd Yesu ménát élaughét yéfefaf féyo wafté ewaramai.

33 Njam yaufi mbérmber nétoryénd ártá, fá nélawayénd kimbafefaf, a néngengoyénd ngewonawét sawot a kolitotawét.

34 Njam kimb wanjengégh téfnáram yinjoyénd némé yam kufrotau, fá nétonaménd a nafroyénd yéné tesenan a witmé karéf yuta.

35 A nuwanoyénd fandaghét némé kufrotau. Fá njam engmorménd kétán Yesuefáf, yémofem yinjoyénd ár ende tambén yaufi mbérmber ewifnam témorangérwén Yesuene kaffaf. A umaneghaffaf témorwén a mer mwighafé. Wénde fá férfér tamorwén.

36 Yémofem efe yinjoyénd ewafroyénd árét ndernáye yaufi mbérmber wasérmbohffaf ár mer namndai.

37 Kétamé Gerasenes méinyotio árém Yesu yamnendayénd sái tafrangongai, ménamén fá férféram ewifoi. Féyo fá boutan nuflayénd álhét.

38 Yéné ár kétándmé ende tambén yaufi mbérbér tawifnau, yémon yam-nendai Yesu yémafé álighét, wénde Yesum yéngwatembai ndené siafé,

39 “Ngangota méngotuot a tawaufro nderé ndimbal Ngánjánam kémawafrote feyot.” Féyo ár nuwanoi, a kafrotau tese-namé nderé ndimbal Yesum yawafrotam yáyot.

Kér mérés a enjnefé amaf

40 Yesu njam néngangotam, ár mérnám yumyoyénd, ménamén yémofem méghméghafé tanjetawét.

41 Ár yétkwén Jairus, wáwefnogh méngo ndimbal ár yénmormén a nénuyai Yesuene karkafot, yamnendai álighét yánjo méngot

42 ménamén yáne féfét mérés, 12 yunjéf krotro témorwén.

Njam Yesu néndkfan néngayatoi, tárfár árém téngsotawét fá.

43 A amaf kété témorwén efe férék kertau 12 yunjéf, wénde emon yau yéfriendai.

44 Fá sémta yénmormén a yiyánjai Yesuene sáláme fétféto férék táf nékmbói.

45 Yesu namotai, “Emo wiyánja?”

Njam fá méinyotio nawanyotayénd, Fité norayai, “Yuré, ár mérnám némarendangi a néngsotat fém.”

46 Wénde Yesu norayai, “Ámb árom té wiyánja. Yénd mat náyáton wafté té néngféréf ta tambén.”

47 Njam amaf yénmormén fandaghofnar a mat siofnar, férférafé ténmorwén nénuyai yáne karkafot. Méinyotio árfene sáfréré, yémon yémndai némamén yémon yiyánjai a ndernáye fá táfandio frengégham yanai.

48 Ndenaye Yesum yémdayéng, “Mérés, fenjo ndimbal mwithayam mer niyáto. Kuwano mer so ném.”

49 Njamandio Yesu mé korayau, ámb ár yénmormén Jairusene méngota, efe térmormén áumengégh méngo ndimbal ár. Yémon yémndai, “Fene mérés kér tém. Yau yawérsota watamegh ár nde nayu.”

50 Yesu njam náyárai yéné, fá yémndai Jairus, “Yau férfér ném. Efalo tiyáto a so mer káyátongé.”

51 Njam fá nufaryéng Jairusene méngot, yémon yau efe yumyoi yémafé álighét fáro Fité, Jon, Jems a ambumoe yárefé a yátmé.

52 Njamandio méinyotio ár kendawét a kutnawét ghérghérsisé tamorwén yáfaf. Yesum emndayai, “Yau nendati, yau kér tém wénde kémégh yékém.”

53 Yémofem turtawét ménamén fá mat tamorwén ndené kér tém.

54 Wénde yerayéng ngángayan a yémndai, “Tane ambum, kano!”

55 Yáne mbérbér nénangoi, táfandio nénokayoi. Féyo Yesum emndai njamke taraménd nenet.

56 Yárefaf sélngwél emormén, wénde Yesum emndayéng yau nafrotati némé kufrote.

9

Yesum ewatembai 12 waitogh ár

1 Ámb efghon Yesum eumendai yáne 12 waitogh ár mérne a ewarametam wafté a muyé ménát yaufi mbérbér étorghét a enjneta mer yátoghét.

2 A fá ewáfáretai Ngánjánene limánéghmén si waitoghét a enjne téfnár frengéghét

3 Yémon emndai, “Némé yau álighan tawanangi-yau wétu, yau yáf, yau njamke, yau mani, yau ámb awalogh sáláme.

4 Árké méngo njam kélawangi, kétémiya emor kétánotio yéné tesen téfrangongi.

5 Áréf yau njam taumyongi, karkaf ngwérméng tasénangi táf ténfrangongi yéfené tesen, awéfarogh so yém yéfeyot njam Ngánjánene nékw kufarngé ménamén yáne si yékenayénd.”

6 Féyo fá náfriendaménd a tayotau méinyotio méngotuamé, Ngánjánene mer si táitotawét a ár tangéfriendawét méinyotio sifayan.

7 Erod limánégh ár náyárai méinyotio némé kufrotawét. A fá kéwérsotawét ménamén ámb korayawét, “Yéné siyém Jon kér tambén nénano,”

8 ámb kemnawét, “Elaija nufar,” a ámb kemnawét nde ámb tándáwár Ngánjánene mat yátogh ár nénango ghérsat.

9 Wénde Erod norayai, “Yéndon emndayén Jonene sénko néfghét. Efe yéné yém yénd tárfár si náyáretan yánemén?” A fá ménde témorwén sái tinjongai Yesu.

Yesum emanjnam 5,000 ár

¹⁰ Njam Yesuene muyafé ár nénangoyénd, yémofem nafroyénd Yesuefaf némé tawafrotawét. Yémon engwasroi a fá néngwanoi enaghét tesen yétkwén Betsai-dat.

¹¹ Wénde tárfár ár mat náyatoyénd yénémamén a yaitoyénd fá. Yémon eumyoi a emndayeng Ngánjánene limánéghmén a efrendayeng fá efe frengégh ménde tamorwén.

¹² Seitefifi 12 waitogh ár enmormén Yesuefaf a yémndayénd, “Tawafarna ár mérén, fá so néngangotat kaka méngotuot a téndo yuwot ménát njamke a kémégh sifayat áronjaghét, ménamén yénd yéném yauyau sifayan.”

¹³ Yémon ewawangoi, “Fémofem némndafi tawaramangi nénet yéfeyot.”

Yémofem yawangoyénd, “Téfene em 5 féscaf flawé a sómbio wagif, yénd njam ménde yéném yéné ár manjarghét, yénd so kuwanongém yéfene njamke résaghét.”

¹⁴ Yéné ár tamorwén 5,000nit. Wénde emndai yánjo waitogh ár, “Kámnjongi mérén tawafrotangi 50nit.”

¹⁵ Féyo waitogh árém yafrotaménd, a méinyotio ár námnjotaménd.

¹⁶ Yesum euyoi 5 féscaf flawé a sómbio wagif, a nówewoi njafar tukét, kánjo yaramai a etfotam. Féyo eramai waitogh árfefaf tawarametawét áré.

¹⁷ Méinyotio árém enetaménd eremngoi, a waitogh árém ekafayénd 12 yáf afoghare njamke mbarmbar árkéméné ninamoyénd.

Fité kwayaghé noraye nde Yesu siyém Keriso

¹⁸ Ámb efghon Yesum efrangoi ár mérén Ngánjánafé oraighét yambia a yánjo waitogh árfé tamorwén, yémon emotai fá, “Efe mérén korayawét yénd efe wém?”

¹⁹ Yémofem yawangoyénd, “Ámb korayawét Jon walitogh ár, ámb árém korayawét Elaija, wénde ámb árém korayawét ndené tándáwár ámb Ngánjánene mat yátogh ár kénangote ghérsat.”

²⁰ Yémon emotai, “Wénde fém wét? Fém korayangi yénd efe wém?”

Fitam yawangoi, “Ngánjánene Keriso.”

Yesu korayau yánjo kérmén

²¹ Yesum táikér si tawawéngsotau yéfe ende yau taufrongi yénémamén.

²² A fá norayai, “Ároene Ambumom so fété kérté yéngfande tárfár yaman a yékarotat sénko árém, limánégh ghéngén wárogh árém a nákwatamegh árém, a fá so fété yésmetat a nambio efogh soramé Ngánjánam so tanongé ghérsat.”

²³ Féyo yémo emndayeng méinyotio: “Njam efe waitoghét kénufngo ta soramé, fá so fété kakenangé fáyo a tanangé yánjoyo wafatarégh wén méinyotio efghon a kwénmaitongé yénd.

²⁴ Efe ménde njam yém yánjo ghérsé wanjarghét so yétarne, wénde emo njam yáne ghérsé yétarna tanemén so tanjarngé.

²⁵ A nderé mer yém ároe sái tanangé méinyotio mband marat, wénde yétarna o nawasérbota fáyo?

²⁶ Njam wáiwáiafé efe yém tanemén a tane simén, Ároene Ambum so yém wáiwái yánemén njam fá nénangota yáne ndimbal kwayaghé kénjún a Yárefane ndimbal kwayaghé kénjún a kétándmé njúnnjúnofnar njafar si résagh ár.

²⁷ Yéndon efalo ewaufrotan, ámb efe ewakai yéna, yémofem so yéfandati Ngánjánene limánégh soramé so kéré em.”

Nambio waitogh árém yinjoyénd Yesuene ndimbal kwayaghé

²⁸ 8 efogh soramé Yesum ewasroi Fité, Jon a Jems yémafé néngwanoyénd mband tunakfot Ngánjánafé koraiwét.

²⁹ Njamandio fá Ngánjánafé koraiwét, yáne sáf natambnai, a yáne sáláme náyatoi mé kwayagharo nálálai toyanit.

³⁰ Sómbio ár, Moses a Elaija, ndimbal kwayaghé nufaryéng, Yesufé korayawét.

³¹ Yémofem korayawét yáne álighmén, árké témorwén Ngánjánene ménde so kufrotau sái kéré témorwén Jerusalemén.

³² Fité a yáne mérén kémégh kéré tákmangéwén, wénde njam fá nanoyénd, yémofem yinjoyénd yáne ndimbal kwayaghé a sómbio ár tawakayarwén yémafé.

³³ Njamandio Moses a Elaijafem téfrangowét Yesu, Fitam yémndai, “Yuré, mer nérete fémafé sái yéna yéném. So

erametam nambio méngo, ámbiro feyot, ámbiro Mosese a ámbiro Elaija.” Fá mafina témorwén némamén korayau.

³⁴ Njamandio fá korayau, njafar kwamkwam nufaryéng a fá engwafaryéng, a fá férfér tamorwén njam ewafaryéng njafar kwamkwaman.

³⁵ Si kém yénmormén njafar kwamkwamta, nénorayai, “Yéné siyém tane ambum, efe yéndon yaferyén, yiyáretati fá.”

³⁶ Si njam nefoi, Yesuro yinjoyénd yambia. Endefet ámb yau ewafroyénd yéné efghon némé yémofem yinjoyénd.

Yesum yéfriendai yaufi mbérbérafé ambum

³⁷ Ámb efghon, njam fá kénangotawét mband tunakéfta, ndimbal ménam yéfangoyénd.

³⁸ Ár nutnai mérén kénjúta, “Watamegh ár, yéndon némamnendan ménát tane ambum so tinjo, ménamén tane yénaro ambum fiyém.

³⁹ Yaufi mbérbéram yarsote fá a sunsune kutnangé, yémo téfarmangé táikram yafrote a féfokam ewétote táf sénfneta. Yaufi mbérbéram yau téfrangongé fá mé yasérbote.

⁴⁰ Yéndon ewamnendan fene waitogh ár ménát yaufi mbérbér witérboghét, wénde fá féyotarofnar em.”

⁴¹ Yesum ewawangoi, “Fém ndimbal mwigghafnar a áyáréghofnar ár, nderé teke fémafé so yénmor a ewamarotan fém? Ténémnjo fene ambum yéna.”

⁴² Njamandio ambum ténmorwén, yaufi mbérbéram yitam mbandot kosénau. Wénde Yesum yaufi mbérbér yifnai, yéfriendai ambum a yangoi yárefafaf.

⁴³ A fá sélngwél emormén Ngánjánene ndimbal yam wafroghan.

Yesu korayau yánjo kermén yénamayo

Njam méinyotio ár sélngwél emormén a korayawét Yesuene yam wafroghmén, yémon emndai yánjo waitogh ár,

⁴⁴ “Mer kéréye káyárange yéndon némé wafroghét féfe ewawafngon. Ároene Ambum so sén yérametat árfene ngángat.”

⁴⁵ Wénde fá yau mat náyatoyénd némé tésérbnau. Ménamén ténoghe témorwén yéfefaf, fá yau mat náyatoyénd, a fá férfér tamorwén ámoghét yáfaf yénémamén.

Efe so yém ndimbal

⁴⁶ Yáne waitogh ár mwigghayan ásnanéghan tamorwén efe so yém ndimbal.

⁴⁷ Wénde Yesu mat náyatoyéng yéfe mwigghé, féyo yémon yakayoi némbnar ambum tosé kété yá téndon.

⁴⁸ Féyo yémon emndai fá, “Emo njam tumyongé yéné némbnar ambum tosé tane yétkwénan kumyongé yénd, a emofem yénd umyotat fá kumyongé emo wémáfáretam. Efe némbne yém féfefaf méinyotio fá siyém ndimbal.”

⁴⁹ Jon norayai, “Yuré, yéndfem ár yinjongém yaufi mbérbér tawifnau fene yétkwénan a yéta tékmbotawém, ménamém fá yau téfene yém.”

⁵⁰ Yesum emndai, “Yau yékmbotati ménamén emo njam yau nékarota fá siyém téfeta.”

Samariamén árem yékenayénd Yesu

⁵¹ Yesuene efogh kaka kénamndetau anoghét njafarot, Yesum sotafé mwigghé yékmai álighét Jerusalemét.

⁵² Yémon engwáfáretam si résagh ár frondeyo, efe engmormén Samaria méngotuot rokar frengéghét yáyot,

⁵³ wénde árem kété yau umyoyénd fá, ménamén fá tiotau Jerusalemét.

⁵⁴ Njam waitogh ár Jems a Jon yinjeayénd yéné, yémofem yémotangeyayénd, “Yuré, fém ménde ném yénd fésot kutnangém njafarot yéfe wasérboghét.”

⁵⁵ Wénde Yesu nawengoi ewáram fá.

⁵⁶ A fá néwanoyénd ámb méngotuot.

Efalo Yesuene waitogh ár

⁵⁷ Fá njam endmé tangmormén árom yémndai Yesu, “Yéndon so némaitotan árkamé fém njam niota.”

⁵⁸ Yesum yawangoyéng, “Ághéághafene féne té em a menafene njén té em, wénde Ároene Ambumoene sifayé yau yém kéméghét a enághét.”

⁵⁹ Yémon yémndai ámb ár, “Kwénmaito yénd.”

Wénde árém yawangoi, “Yuré, yénd so fronde nangotan méngot kétán tane afé kér njam yém yéndon so yiyátotan soramé yéndon so kémaiton.”

⁶⁰ Yesum yémndai fá, “Kér ár yémofem so eyátotat efe em mbérbéere kérwén, wénde fém nguвано Ngánjánene limánéghmén si waitoghét.”

⁶¹ Wéi ámb norayai, “Yéndon so kémaiton fém, Yuré, wénde so fronde néngangotan tane mérén watembghét.”

⁶² Yesum yawangoyéng, “Emo tarégh ásafogh tényangé a néreta sémta, fá féyotarofnar yém Ngánjánene limánégh ásafoghét.”

10

Yesum ewáfáretam 72 waitogh ár

¹ Yéné soramé Yuram ewaferyéng 72 ámb waitogh ár a sómbiosómbioe ewáfáretam méinyotio tesenot a yuwot ándan fá álighét ménde témorwén.

² Yémon emndai, “Wau yu njamke téfén tarégh siyém tárfár, wénde ásafogh ár em nambio. Yénémaménnde témndangi wau yuwan njamke téfén Yuré, so ewáfárete ásafogh ár yáne njamke téfén ndawot.

³ Kuwanongi! Yéndon fém ewáfáretan ndené wáutáréghofnar tosé sifnit yéfe kénjún munjan ághé.

⁴ Yau ersati mani yáf a áwogh yáf. Ámb sandol yau ersati. Yau teke árfé asneghét endén.

⁵ “Njam fém kélawangi méngon fronde korayangi, 'Frengégh yém yéné méngon.' ”

⁶ Yéné frengégh ár njam kété yém, féfene frengégh so nene yáfaf, yau njam, féfefaf so kénangongé.

⁷ Kété táf emor yéné méngon, njamke nu némé njam ewarametat nénet, ménamén ásafogh árém táf ersat yéfenjo fai. Yau nusanati wélafé méngomé.

⁸ “Njam tesenot kélawangi a taumyongi, enetati féfeyot némé em frengéghkaf.

⁹ Enjne téfnár mer eyátotati efe kété em ewaufrotati ndené, 'Ngánjánene limánégh siyém kaka yém féfefaf.' ”

¹⁰ Wénde njam tesenot kélawangi a yau taumyongi, endmé kuwanongi a korayangi,

¹¹ 'Féfene tesenmén ngwérméng nakayongi téfene káfafan, yéndfem ewainangém féfe matot. Wénde nawa-farotati yénémamén: Ngánjánene limánégh kaka yém.' ”

¹² Yéndon ewaufrotan, falogh efghon Sodommén némbnare yénmormén wénde minde tukén falogh so yém yéné tesenan.

¹³ “Nderé yaufi so yém féfeyot, Korasin! Nderé yaufi so yém féfeyot, Betsaida! Yéné sélngwélafé yam árké kufrotawét féfefaf té kufrotawét kété Taire a Sidonén, fá fiya kawengongayénd tándái, fá tamorangérwén saghafé a sakwéfafé.

¹⁴ Falogh efghon Taire a Sidon yéfene tékrat so yém minde tukén, wénde féfene tékratam so taindangé yéfene tékrat.

¹⁵ A fém, Káfenam, so kuyongi njafarot? Yau, fém so keworngi kémboghofnar yékwét.”

¹⁶ Yesum emndai yánjo waitogh ár, “Emo fém njam niyáreta, yénd yémon so wiyárete, Njam emo fém nékena, yénd yémon wékene, wénde emo wékene yénd, fá yékene emo yénd wénmáfáretam.”

¹⁷ 72 waitogh ár kénangotawét áuwéghafé fá nafroyénd, “Yuré, yaufi mbérbér mé kénamnyongayénd téfefaf fene yétkwénan.”

¹⁸ Yesum ewawangoi, “Yéndon yinjon Sáifer nénuyai toyanit njafarta.

¹⁹ Káyárange! Yéndon muyé ewaramayénd álighét kamban a ndérkamé yátmé a waingéghét mék téfnárfene wafté, némé yam yau so némaghne.

²⁰ Wénde yau náuwétati ménamén yaufi mbérbér namnyongi féfefaf, wénde áuwégh féfeyot ménamén féfene yétkwén ekai njafaran.”

²¹ Yéné efghon, Ngánján Mbérbéram Yesu áuwéghe yafói norayai, “Yéndon némuwetan fém, Afé, Yuré njafarmén a mbandmén, ménamén fémon némé etnoi yéné yam kétándmé mer mwighe ár a matyam ár tambén wénde sáfét tawak-matau kor matyamofnar árét ambumnit. Néméwét, Afé, yéné témorwén fene mer frengéghafé.

22 “Méinyotio yam enramai tafaf tane Afam. Efe ámb yau mat yém Ambumoen-emén mé Afaro, a efe ámb yau mat yém efe Afé yém mé Ambumro a fáro efe Ambumom ewaferyéng yá uyafoghét.”

23 Féyo Yesu nawengoi yánjo waitogh árfefaf emndai yéfembiaye, “Frengégh yém yéfeyot emofem yinjoyénd fémofem némé yéfandati.

24 Ménamén yéndo emndetan ndené tárfár Ngánjánene mat yátogh ár a warsagh ár ménde em fandaghét fémofem némé yin-jongi, wénde yau yinjoyénd, a náyarangi fémofem némé náyaretati, wénde yau náyaráyénd.”

Rengerenge si mer Samariamén ároenémén

25 Ámb efghon ámb nák watamegh ár nokayoi Yesue ufoghét a yémotai, “Watamegh ár, yéndon némé so yafrotan efalo tuot ghérsé résaghét?”

26 Yesum yawangoi, “Némé si yékai nák kénjún? Fémo ndernáye yafene?”

27 Yémo yawangoi, “Yuwetang Yuré fene Ngánján méinyotio fene tikfe, méinyotio fene mbérbére, méinyotio fene waftaye, méinyotio fene mwithaye, a 'Yuweta fenjo kaka ár ndenáyameyo fémyo ndernáye náuwete.”

28 Yesum yawangoi, “Efalo, yéné yafrota a fém so nakete.”

29 Wénde fá ménde témorwén fáyo sái kauyafongai, féyo yémo Yesu yémotai, “A efe yém tane fútar?”

30 Yesum yawangoi, “Ár nuwanoi Jerusalemta kétán Jeriko, endén yésmetamén oro téfnáram. Yémofem sáláme yéfiténaménd, yésmetaménd yéfrangoyénd krotro fá nuwanoyénd táf,

31 ghéngén wároggh ár téngmorwén yéné endmayo wénde njam yinjoi ár, yamnjai téndomé.

32 Yéné endmayo Lefi mérénmén ár ténmorwén yinjoi fá yamnjai téndomé.

33 Wénde Samariamén ár nénwanoi yéné endmayo njam yinjoi karémbkarémb a tikfan ghérghérsisé nawerai.

34 Fá néwanoi yáfaf, tiyátotau olif wékere a wéri nue, tumbwetau ngifafmé. Féyo

yémon yéfayoi yánjo ndonkiyan a térsau fá kétán yánjo wanjengégh méngot a tanjetau.

35 Ámb efghon yémo sómbio silfé mani mbwe yaramai méngo wanjengégh téfnárai. Fá noyarai, 'Yanjeta fá, yénd njam nénangotan, fémon njam tárfár mani etarna, yéndon so kémawasongén.'

36 “Yéné nambio mérénta fém ndernáye nemne efe fútar yém yáyot efe oro téfnáram yésmetaménd?”

37 Ná k watamegh árom yawangoi, “Yéné ár fiyém emon ghérghérsisafé yinjoi.”

Yesum yémndai, “Nguwano a yénéyamyo yafrota.”

Mata a Meri

38 Yesu a yánjo waitogh ár tanmorwén néndkéfan, nufaryénd méngotuot, amaf yétkwén Mata Yesu yumyoi yánjo méngot.

39 Matane yánngén yétkwén Meri efe námnojoi Yurane kaffakaffaf tiyáretau fá némé korayau.

40 Wénde Mata mwithayam tawérsotau ásfogh tárfármén. Féyo Mata yénmormén Yesuefáf yémotai, “Yuré, fém mat ném Merim yénd té wéfrango tambia ásfogghan? Ténémnde ta wáutárgghét.”

41 Yuram yawangoi, “Mata, Mata, fém némawérsotat a mwithat néméindat tárfár rokaram,

42 wénde ámbiro rokar náláite. Merim té yafer némé mer yém, a yau so tanangé yá tambén.”

11

Ngánjánafé orayéghmén

1 Ámb efghon Yesu Ngánjánafé koraiwét fénaté sifayan. Njam yifoi, ámb yánjo waitogh árém yémndai fá, “Yuré, ténmamateta Ngánjánafé orayégh, ndené fété Joném ndernáye tawatametau yánjo waitogh ár.”

2 Yesum emndai fá, “Fém njam Ngánjánafé norayet, ndené koraya:

“Afé, utmanéghafé fene njúnnjúnofnar yétkwén, fene limánégh so yéném.

3 Méinyotio efghon njamke so yénmaramete.

4 Kénmawalindangé téfene yaufi,

ménamén yénd yéfene yaufi yénmawalinda emofem ewafrotat téfefaf. A yau yénd yénérša ufoghan.”

⁵ Féyo Yesum emndai fá, “Fém ámb njam ném fútarafé, a fá nuwanoi yáfaf sémbár néndkéfan a norayai, 'Fútar, kwaram nam-bio féskaflawé,

⁶ ménamén tane fútar té téném nayuta tafaf, a yéndon némé ámb yau téfrendan yáyot!’

⁷ “Efe kénjún témorwén yawangoi, 'Yau wawérsota. Sésafne siyém manéghkaf yém, tane ambumtértér a yénd kémégh yénkém. Yénd yau so kanon a némé yau so kémaraman.’

⁸ Yéndon némndetan fém, fá yau njam kanongé a kémaramangé féskaflawé ménamén fém ném yáne fútar, wénde fá so kanongé a kémaramangé méinyotio fém némat ménde ném, fém yau wáiwái ném ménamén mé sái nómnenda.

⁹ “Féyo yénd norayan féfefaf: Kamota a so kémaramangé; yéronja a so tinjo; náutána a feyot sésafne so kasawérngé.

¹⁰ Ménamén méinyotio ár emofem namotat so yanangi, méinyotio ár efe yéronjat so tinjongi; fá efe náutánat, sésafne so kasawérngé.

¹¹ “Fém afé, fenjo ambumom njam kénmamnendangé wagifot, némé so taram kamban?

¹² O njam kénmamnendangé ghakér kowi mbweyot, némé so taram ndérkamé yátmé?

¹³ Féyo fém ndemamén yaufi ném, fém mat ném mer rokar ramégh fenjo ambumafet. Nderé mer yém minde tukén fene Afé njafaran tawaramangé Ngánján Mbérbmber yéfeyot efe nómnendat yáfaf!”

Yesu a Beljebab

¹⁴ Ámb efghon Yesum yaufi mbérbmber yutoryéng babé ároeta, a njam yaufi mbérbmberam yéfrangoi, ár efe babé témorwén si nufngoi. Ár mérén sélngwél emormén.

¹⁵ Wénde ámb ár norayayénd, “Yaufi mbérbmberafene sénko téfnároene yétkwénan Beljebab, Yesum yaufi mbérbmber eutone.”

¹⁶ Ámb árém yufotam Yesu ámogh sie yémotayénd njafar tukmén yam wiyafoghét.

¹⁷ Yesu mat namndai yéfene mwighe, féyo emndai fá: “Árké yu afaloghét kufngongé yambiyot so kiorngé a árké méngo mérén afaloghét kufngongé yambiyot so kuyangé.

¹⁸ Njam Sáifér afaloghét kufngongé yambiyot, ndernáye yáne yu so yakai? Yéndon norayan yéné ménamén fém nemnati ndené Beljebabene yétkwénan yéndon kar yaufi mbérbmber eutonan.

¹⁹ Njam yéndo eutonan yaufi mbérbmber Beljebabene yétkwénan, wét endene yétkwénan eutonat fene waitogh árém? Fenjo waitogh árém efalo niyátotat fém yau mbarkánd ném.

²⁰ Wénde njam yéndon eutonan yaufi mbérbmber Ngánján waftaye táf nde Ngánján limánégh yéna yém féfefaf.

²¹ “Njam muyafé ár yakai umaneghkaf yambwete yánjo méngo táf yáne rokar mer so em.

²² Wénde njam minde muyafé árom tésmangé a taindangé fá, yémon tangwanangé mék rokar árkéménayan yuré kamyotau a efaloi némé yémon ewanai oroe.

²³ “Efe yau yéndfé yénre, fá siyém ta kenagh ár, a emon yénd yau sái wáutána umengan, fá so nironat.

²⁴ “Yaufi mbérbmber njam kéntorngé ár tambén, fá nguwanongé fanfne yuwot sifayé ronjaghét enághét. Wénde yau njam sifayé tinjongé, so korayangé, 'Yénd so nangotan kétán árké méngota wénmormén.’

²⁵ Njam kénangongé tinjongé méngo sámburéghkaf njúnnjúnofnar a mer frengéghkaf.

²⁶ Féyo yaufi mbérbmber kuwanongé a tanwasrongé ámb 7 mbérbmber minde yaufi ndené fáyo, fá kélawangi a emor kété. A ároene ghérsé minde mámáfi kamndangé kétándmé fronde ndernáye témorwén.”

²⁷ Yesum njam korayau yénémamén, amaf nutnayéng ár mérén kénjún,

“Frengéghkaf amaf yém emo naráftam a endene nonoyan kanotau.”

²⁸ Yesum yawangoi, “Frengéghkaf fá em efe náyáretat Ngánjánene si a wafroghan tékmangi.”

Jonane yam ufarogh

²⁹ Njam ár mérén tárfár kénáyátotau, Yesu norayai, “Yéné yaufiyau fi ár mérén em. Fá namotat Ngánjánene wafroghyamot, wénde némé yau so tawaramangan mé Jonane ufarogh yamro.

³⁰ Ndené Jona témorwén Ninéfa tesenmén árét yam ufarogh, ndené endeyo Ároene Ambum so wéi yém yam ufarogh yéné ár mérenat.

³¹ Sifa ndimbal yuoene warsagh amé so kokayongé moghét yéné ár mérenafefaf a so tawafalngonga ndené fá srem yaufiyamafé; ménamén yéné amaf yénmormén yu nayu Solomonene káfeté mwighe áyárg hét, a ámb ár yéna yém yá tukén Solomon.

³² Ár Ninéfamén so kokayongi moghan yéné ár mérénfáf a so tafalngongi, ménamén fá nawengoyénd Jonane si waitoghan, a ámb ár yéna yém yá tukén Jona.

Fifioene Kwayaghé

³³ “Árké árom kwayaghé yau so tékmangé kété ánde so yétno, o mbáfyáf mbanmbanan. Wénde yémon téfayongé yánjo fayogh sifayan, ménát efe njam eném yémofem kwayaghé so yéfandat.

³⁴ Fene ghékéf sem kwayaghé em fene fifiot. Fene ghékéf njam mer ere, fene méinyotio fifi so yém kwayaghayan. Wénde njam mámáfi ere fene ghékéf, fene fifi so yém méinyotio kwéfkwéfan.

³⁵ Kor fém aném ménát kwayaghé fene kénjún yau tát yém kwéfkwéf.

³⁶ Féyo tát fene méinyotio fifi sái yém ndimbal kwayaghayan, ámb fifi kafe yau so yém kwéfkwéfan, so yém méinyotio kwayaghayan njam lambefane kwayaghé kátremngongé fefaf.”

Yesum táikér si tamndetau Farasi ár a nákwatamegh téfnár.

³⁷ Yesum njam si yifoi Farasi árom yumyoi yémafe nénet. Féyo Yesu naflai a námnjoi nénet.

³⁸ Wénde Farasi ár sélngwél yémormén ménamén ngángé umbarghofnar Yesum néne ewafngoi.

³⁹ Yuram yémndai Farasi ár, “Fém Farasi ár kafusi a sin faruro esénnati, wénde kénjún fém sem kwénjta a yaufi kér ro.

⁴⁰ Fém afrengéghofnar ár! Fém mat em emo faru yafrotam, wéi ndenáyo yafrotam kénjú?

⁴¹ Wénde tawaram némé enyau fene kénjún yauyau árét, méinyotio so em féfeyot njúnnjúnofnar.

⁴² “Nderé mámáfi so yém Farasi ár féfeyot, ménamén féfene ramégh siyém Ngánjáneyot méinyotio ndau tambén, wénde fémo fem yékenati Ngánjánene uwégh a mbarkánd yam. Fémo fem so otameghét yékmetati Ngánjánene uwégh a mbarkánd yam, a yau nékmbotati ndau njamke raméghta.

⁴³ “Nderé mámáfi so yém Farasi ár féfeyot, ménamén fémo fem méndefé yéfandati mer ámnjogh sifayé áumengégh méngon, a áuwégh si utmanégh térarégh sifayan.

⁴⁴ “Nderé mámáfi so yém Farasi ár féfeyot, ménamén fém ndenanit em wayamn-goghofnar mbéwé, árkamé ár eyota matofnar.”

⁴⁵ Ámb nákwatamegh árom yawangoi, “Watamegh ár, njam fém noraye yénémamén, fémon mámáfi yénd yényátote ndenáye.”

⁴⁶ Yesum yawangoi, “Fém, nákwatamegh ár, nderé mámáfi so yém féfeyot, ménamén fémo fem árét ewafayotati kérté résaghét, wénde fémo fem yau so ewáutánati kérté résaghét ámbiro tombé min ngángaye yéfe wáutárg hét.

⁴⁷ “Nderé mámáfi so yém féfeyot, ménamén fémo fem mbéwé méngo erametati yéfeyot Ngánjánene mat yátogh árfet, efe féfene ákifem té esmetaménd.

⁴⁸ Fém nafrotati efalo yiyátotati féfene ákifem némé té yafrotaménd; yémofem esmetaménd Ngánjánene mat yátogh ár a fémo fem yéfene mbéwé méngo erametati.

49 Yéné téfnan, Ngánján yánjo káfeté mwiché norayam, 'Yéndon so ewáfáretan Ngánjánene mat yátogh ár a Yesuene muyafé ár, wénde ámb so esmetat, ámb wéi so ewifnat.'

50 Féyo ar mérén yénanotio sénonjo efogh so em téfnat ménamén Ngánjánene mat yátogh árfene férék eréghmén kétándmayo rényégh,

51 kétándmé Abelene férék kétán Jakarayane férék, efe yésmetaménd ghéngén wároggh kitaré a njúnnjúnofnar sifayé yéné néndkéfan. Néméwét, yéndon némaufrotan fe, ár mérén yénanotio sénonjo efogh so em téfeyot méinyotioat.

52 "Nderé mámáfi so yém nák watamegh téfnarét, ménamén fémojem mé té tamndawét yéné ki matyam sésafne sauréghmén. Fémyo yau so kélawangi kénjút, a fémojem ekmbotati fá efe élaughét narametat."

53 Njam Yesu nuwanói kété, Farasi ár a nák watamegh téfnar nékwe tasotawét a ámoggh si tarametawét tárfár yammén,

54 kawanjetawét sái terangayénd Yesu ménáyan némé yaufi si sái korayangai.

12

Matot táwawéngsotau

1 Njam ár mérén náumendaménd, féyo fárofáro kafa kafe katumndawét. Yesum si yérnyai fronde yánjo waitogh árfefaf korayau, "Fém so nawarawenati kétándmé Farasi árfé unyégh ghérsé tambén.

2 Efogh yéném némé méinyotio yafar so kanendangé, a némé ténoghe yém so nufanat.

3 Fém némé noraye kwéfitayan so kufarngé kwayaghat, a fémon némé yawanjai ténganan kénjúnro so yaitote kétándmé méngo sémsota.

4 "Yéndon ewaufrotan, tane fútaréf, férfér yau em emofem fífi esmetat a yéné soramé yémofem yau némé so yafrotat.

5 Wénde yéndon ewauyafotan féfeyot efe so férférafé yéfandati: férférafé yéfandati Ngánján, féfene ngi soramé, fá muyafé yém emo so ewite fését. Néméwét, fá yéné yém efalofífi fémojem efe so férférafé yéfandati.

6 Némé 5 némbne men tamorwén 20 toyaye? Wénde némé yau wawalingé yém Ngánjánene kénjún.

7 Néméwét, féne sénko sáf sem Ngánjánene waféghkaf em. Fém yau férférafé em. Fémojem ewaindati némbne men tértér.

8 "Yéndon ewaufrotan, emofem yénd wiyátotat safén nde fá em tane, ndenáyameyo Ároene Ambumom so efalo tayátongé nde fá em tane kété Ngánjánene njafar si résaggh árfene sáfrére.

9 Wénde emofem njam wékenat yénd ár safén wéi so ekenan Ngánjánene njafar si résaggh árfene sáfrére.

10 Efe njam noraya Ároene Ambumoeta so tawalindangé, wénde efe njam noraya yaufi si Ngánján Mbérmbéroefaf yau so tawalindangé.

11 "Njam fém nénémnjat áumengégh méngot, limánégh ár a muyafé árfefaf, fém yau mámé mwiché em ndernáye fém so nawamarotati o fém némé so norayati,

12 ménamén Ngánján Mbérmbéram so ewatamete fém yéné efghon némé so norayati."

Wemár mámáfi ároene rengerenge si

13 Ámb ár norayai mérén kénjún yáfaf, "Watamegh ár, témnde tane ané faloghét némé tane afam euroi."

14 Yesum yawangoi, "Fútar, emo wékafai yénd ménát yéndon efalotan rokarrokar féfene néndkéfan sómbio ár?"

15 Ndenaye fá norayai yéfefaf, "Kor fété! Ménamén féfene méinyotio fénatafénaté kwénjtamén; ménamén féfene ghérsé yau so rokaram tawanjarngé."

16 Féyo Yesum emndayéng yéné rengerenge si: "Kété témorwén ámb wemár ár efe témorwén mband yuré némé kano-tawét mer rokar ndawan.

17 Fá nemnayéng, 'Yéndo némé so yafrotan? Tane yau kor sifayé yém ánde tane méinyotio rokar so ewamndan.'

18 "Féyo fá norayai, 'Yéné fiyém yéndon némé so yafrotan. Yéndon so yironan tane wamángégh méngo so yérametan ndimbal-fífi, a kété yéndon tanjo ndau rokar a tanjo ámb rokar so ewamndan.

19 Yénd so korayangén tandio táf, “Tafaf em tárfár mer rokar ekmang tárfár yunjéf. Afrát ghérsaye so némor; njamke néne kénjún, wéri nu néneyan a so náuwéte.”

20 “Wénde Ngánjánam yémndai fá, 'Fém mámáfi ár! Yéné sémbáran fémon fene ghérsé so téram. Féyo emon so tawanangé méinyotio rokar fémon némé té táfrende fendio?’

21 “Yéné fiyém ndernáye so yém ámb ár emon rokar ewamnde yandio wénde yau em wemár ár Ngánján kénjún.”

Mámé mwighe yau

22 Féyo Yesum emndai yánjo wait-ogh ár, “Yénémamén yéndon emndetan, mwigheyau yau ewawérsota ménamén féfene ghérsamén, némé so enetati; ménamén féfene fifimén a némé so ewawo.

23 Ghérsé siyém minde tukén, wénde njamke siyém yuwanyo yém, a fifi siyém minde tukén, wénde sáláme siyém yuwanyo yém.

24 Kéretangi kétán kwagh kés em: yémofem yau eitat o etanat, yéfene wamángégh méngo yau ewam; wénde Ngánjánam emanjne fá. Fém em minde tukén Ngánjánene ghékfan a ewaindati yéné men!

25 Fém so féyotaro em ndené teke sái emor ménáyan mwighe wawérsoghan yénémamén?

26 Táf njam yau ewafrotati yéné némbne rokar, fém némamén mámé mwighe so nemnati ámb rokarmén?

27 “Kéretangi ndernáye kéghat mbumbu nanotat. Fá yau násáfotat minde yéfenjo sálámet. Wénde yéndon emndetan, yau mer ndené Solomon yáne méinyotio mer-fifi rokar kénjún fá umaneghkaf témorwén ndené mbumbu kés em.

28 Fá Ngánján yém emo ewamanete kéghat yus, árkéméné sénonjo yéna em káye kawaindangi a ewite fését. Nderé minde tukén yémon némanete fém? Nderé némbne mwighafé fém em!

29 Fém yau féfenjo tikéfan nui-tati njamkémén a numén, fém yau mwigheyau ewawérsota yénémamén.

30 Ménamén téndo ár yéné mband maratan nérsat yéné rokarot, a fene Afé mat yém féfene némé ménde em.

31 Wénde yéronjati Ngánjánene limánégh, a yéné rokar so tawaramangé féfeyot féyotaro.

32 “Férfér yau em, némbne mérén, ménamén féfene Afé áuwéghan yém so tawaramangé Ngánjánene limánégh.

33 Fémofem tátérnangi féfene némé ewam a tawaramangi yauyau árét. Néusnati mani yáf féfendio árkéméné yau so ke-fongi, féfene ngonjél so njafaran yém kété ánde yau so kefongi, ménamén yau oro téfnaram so tawanangi a yau so ghénjam ewasérmbotat.

34 Ménamén ánde féfene ngonjél yém, féfene tikéf kété so em.

Kor ghékéf sénté em

35 “Túmén afrengéghkaf aem Ngánjánene ásafoghét méinyotio efogh a sémbár,

36 ndenanit ásafogh ár kawanjetawét ménát yéfene ndimbal ár so nénangote awerégh téméndta, fá njam nénangota a náutána, yémofem sésafne táfandio so tasawérngi yáyot.

37 Nderé áuwégh so yém yéfeyot yéné ásafogh árét yéfenjo yuram tawinjongé fá táf afrengéghkaf njam em fá sái nénangota. Yéndon féfe ewaufrotan efaloe, yémon so téfitrarngé awerégh sáláme ménát sái efrenda faiofnar ásafogh ár, so tamndangé ámnjoghét njamke sifayan a sái ewarameta yéfeyot njamke.

38 Nderé áuwégh so yém yéfeyot ásafogh árét yéfene yuram njam tawinjongé afrengéghkaf, fá njam nénangota yéné efghon sémbár néndkéfan o akwan faurghan.

39 Wénde fém so mat em: Méngo yuré mat njam té témorwén árké efogh fénefénean oro téfnár so ténmorwén, yémo yau so tumyongé oro téfnár yáne méngo fétrarghét.

40 Fém so afrengéghkaf em, ménamén Ároene Ambum sái yéném yéné efoghféneféneyan fém yau njam nawan-jeta afrengéghofnar.”

⁴¹ Fitam yémotai, “Yuré, Fémo yéné ren-gerenge si noraye téfendro o méinyotio árét?”

⁴² Yuram yawawangoi, “Efe ndené yém ndimbal mwithafé a mer wanjengégh ár? Fá yéné féyém yánjo yuram so tékmangé méngo wanjengét saí ewarameta njamke efoghféneféneyan?”

⁴³ Nderé mer yém yéné ásáfogh téfnárai yáne yuram tinjongé yáne ásáfoghan fá njam nénangota.

⁴⁴ Yéndon némaufrotan efaloe, yémo so tékmangé fá wanjengét yáne méinyotio rokan.

⁴⁵ Wénde táf faiofnar ásáfogh ár norayai yandio, ‘Tane yuram yérse teke efogh angoghét,’ a yémon ngi ewafngoi ásáfogh ár a amaf, a njamke nénet a wéri nu nénet ménát wériot.

⁴⁶ Yéné ásáfogh téfnárane yuré so nénangote yéné efghon njam fá yau yánjeta fá a yau yéné efghon mat yém. Yáne yuram so tékrátan tékmangé kéran a yémon so ewite yémáfé áyáréghofnar árfé.

⁴⁷ “Ásáfogh téfnár efe mat yém yáne ndimbaloene ménde wénde yau náfrenda o yau yafrota yáne yurane ménde, fá so efMOTE minde.

⁴⁸ Wénde ásáfogh téfnár efe yau mat yém a emo yaufi yafrote, fá so efMOTE némbnare. Kétándmé méinyotio árét endefet ewaramete ndimbal yéfeyot, ndené ndimbalyo so taramangé. A kétándmé emon njam efalo yiyátota ndimbale, ndené ndimbaleyo so taramangé.

Yau krufrát yam wénde falogh

⁴⁹ “Yénd wénmormén fés yénérsamén yéné mbandot, yénd nemnan fés té nawaro wénde yau nawaro!

⁵⁰ Fronde yénd táf so wém ndimbal tékrátan, a nderé kérté yamamé so wiota kétánótio tane tékrát kefongé!

⁵¹ Fém nemne yénd wénmormén krufrát yénérsamén yéné mbandot? Yau, yau krufrát, wénde falogh.

⁵² Yénandmé sénonjo ámbiro mérén 5 so nafalotat mé fáro, nambiota kétándmé sómbio a sómbiota kétándmé nambio.

⁵³ Fá so nafalotat, afé kétándmé ambum a ambum kétándmé afé, amé kétándmé

mérés a mérés kétándmé amé, tanat alé kétándmé nakum alé a nakum alé kétándmé tanat alé.”

Mat áyátogh efogh

⁵⁴ Fá norayai mérénfaf, “Njam fémo fem tawinjongi nu kwéf nénarmbotat mbormborta, efaloe fém so korayangi, ‘Nuwét yém,’ a so nafamnde.

⁵⁵ A njam náikái mbormbor yénéfnje, fém so korayangi, ‘So yém wafté,’ a so nufrote.

⁵⁶ Efe farun mer néretati wénde kénjún yau! Fém mat em ndernáye so tayamn-gongi yam mbandan a njafaran. Fém yau mat em ndernáye so tayamngongi sénonjo efoghmén.

⁵⁷ “Fém fémyo mat em némé yém mbarkánd.

⁵⁸ Emon njam tawinjongé fém kérté wafroghan mato kérté efrendati soramé so engém mogh sifayat. Yau njam, so tawerangi mogh sifayat. Féyo nak wan-jengégh árém taramangi kétán félismanefaf a félismaném tákmangi kwéfkwéf sifayan.

⁵⁹ Yéndon emndetan, fem yau so kéntorngi kétánótio fém njam méinyotio fai nufrotati.”

13

Kawengo o kér

¹ Táf yéné efghon ámb ár tamorwén emofem Yesue yaufroyénd ménamén Galili yu árfene férék Faileté m térémnau yéfene ghéngénafé.

² Yesum yawangoi, “Fém nderé nem-nati yéné Galili yu árfene yaufiyam árké ewafrotat yémofem ewaindat yaufiyam yéfene ámb ár kés em Galili yumén, yéné ende yémofem tékrát téfandawét?

³ Yéndon emndetan, yau! Wénde fém yau njam Ngánjánefaf kawengongi, fém méinyotio wéi kér so em.

⁴ O efe 18 kér emormén njam tuk méngo Siloam kénjún nuyai yéfefaf, fém némé nemnati yéfene yaufiyamam ewain-dayénd yéfene yaufiyam ámb kés ta-morangérwén Jerusalemén?

⁵ Yéndon emndetan, yau! Wénde fém yau njam Ngánjánefaf kawengongi, fém méinyotio wéi kér so em.”

⁶ Féyo yémo tamndetau yéné rengerenge si, “Ár témorwén wén mbwe tiyangérwén yáne géreif mbwe ménj ndau kénjún, a fá téngémorwén wén mbwe ereghét, wénde yémon yau ewinjoi.

⁷ Féyo fá norayai ároefaf emo tanjetau géreif mbwe ménj ndau, 'Yénanotio nambio yunjéf sénonjo yénd té kwénmorwén wén mbwe ereghét yéné wén mbweyot, wénde yéndo yau yinjon. Ténfend! Némamén mé anogh so nanote yéné mbandan?"

⁸ “Árom yawangoi, 'Yuré, mé koro ámbiro yunjfot, a yéndon so yétanan téndomé dégwrot.

⁹ Njam kafongé kétamé yunjfan, mer! Yau njam, téngnéf.”

Aknyégh amafom frengégh yanai Safatan

¹⁰ Ámb Safatan Yesum tawatametau ámb áumengégh méngon,

¹¹ a amaf témorwén kété yaufi mbérmbéram yékeindam 18 yunjéf. Fá témorwén kanémafé a yau tawalinjotau.

¹² Njam Yesum yinjoi fá, yémo yémotai fá a yémndai, “Amaf, fém ném mer.”

¹³ Féyo Yesum ngángé efayoi yáfaf, a táfandio nolinjoyénd a Ngánján tuwetau.

¹⁴ Áumengégh méngo limángégh ár nékw témorwén ménamén Yesum mer táyátotau Safatan, fá korayau árfefaf, “Kété sem 6 efogh ásafoghét. Féyo eném frengéghét yéné efghon, yau Safatan.”

¹⁵ Yuram yawangoi yá, “Fém efe farun mer néretati wénde kénjún yau! Fémafem túmén taférngi kau o ndonki kétándmé kwélalta a talimángi nuot Safatan.

¹⁶ Féyo yéné amaf, Ebraamene mérés, efe Sáifram yumbai yékeindam 18 yunjéf. Fá fété nawanjar Safatan kétándmé némé yam yékeinda.”

¹⁷ Yesum njam korayau yéné, yáne mék téfnár wáiwái yam ewifoi, wénde ár káuwetawét némé mer Yesum tawafrotau.

Rengerenge si némbne mbwe a yist

¹⁸ Féyo Yesum namotai, “Ndernáye nérete Ngánjánene limánégh? Némayafé so yétémndan?

¹⁹ Ndenanit némbne mbwe, árom yéngwanai yiyai yánjo ndawan a nanotam

wén náyátoi, a menam njén tarametawét yéné kafeyamé.”

²⁰ Wéikor Yesu namotai, “Yéndon némayafé so yétémndan Ngánjánene limánégh?

²¹ Ndené fété yist amafom yanai a yérémnam nambio flawé baik. Féyo méinyotio flawé néminam ndimbal kofékofé namndai.”

Némbne sésafne

²² Yesu njam tiotau Jerusalemét, yémo tangwatametau tesenamé a méngotuamé.

²³ Ámb árom yémotai Yesu, “Yuré, féyotaro nambio áro so tawanjar?”

Yémon emndai fá,

²⁴ “Minde násafotati ménát fém so kélawangi némbne sésafnemé, ménamén yéndon emndetan, tárfár ár yéta so nufotati élaughét a yau so nufrote.

²⁵ Táf méngo yuré njam so kénangongé a so témnangé sésafne, fém so ewakai sésafne téndota náutánati a norayati, 'Yuré, sésafne té sawér téfe.'

“Wénde yémon so tawawangongé, 'Yénd mafina wém fém, o fém árkamé eném.'

²⁶ “Féyo fém so korayangi, 'Yéndfem njamke a nu tánetawém fémafé, a fémon tématametau endmé.'

²⁷ “Wénde yémon so tawawangongé, 'Yénd mafina wém fém o fém árkamé eném. Kitrongi ta tambén, fém méinyotio yau-fiyam wafrogh téfnár!'

²⁸ “Kété siyém yengam a sén krarégh, njam fémon tawinjo Ebraam, Aisek a Jeikof a méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár efe em Ngánjánene limánéghan, wénde fém té kéméwitat.

²⁹ Ár so eném kétándmé wérwérta a mbormborta a náikáita a yambérméta, a so tawanangi yéfenjo sifayé kété téménd kénjún Ngánjánene limánéghan.

³⁰ Efe soramé em fá so kénáyátongi frondeyot, efe fronde em fá so kénáyátongi soramé.”

Yesuene ghérghérsisé Jerusalemét

³¹ Ámb efghon ámb Farasi ár enmormén Yesuefaf a yémndayénd, “Koro yéné yu a kuano ámb sifayat. Erodém ngiot némafngo fém.”

³² Yesum yawangoi, "Nguwano taufro yéné ághéághai, 'Yéndon so ewitrotan yaufi mbérmber, a engéfrendan ár sénonjo a káye, a nambio efogh soramé yéndon so tefon tanjo ásafoh.'

³³ Wénde yénd mé so wéngém sénonjo a káye a ámb efghon, ámb Ngánjánene mat yátogh ár yau so kër em Jerusalem sémta.

³⁴ "O Jerusalem, Jerusalem, fém emofem esmetat Ngánjánene mat yátogh ár a ewafiyátotat wíme efe enwáfáretam féfefaf, yénd ménde wém fene ár so eumendan, ndenýame amé ghakér kowiam yáne tosétosé yénau tawamongé njambe, wénde fém yau ménde kéném!

³⁵ Kéreta, fene tesen so kafrangongé. Yéndon némaufrotan feyot, fémon yau so kwinjo wéi kétánótio fém njam koraya, 'Nderé frengégh yém efe yéném Yurane yétkwénan!'"

14

Yesu Farasi ároene méngon

¹ Ámb Safatan, njam Yesu téngmorwén Farasi árfene utmanégh ároene méngot nénet, árém kor téfandawét Yesu kakafifi.

² Ámb ár efe témorwén kafkaf a ngángé mbwefé yénmorméng Yesuefaf.

³ Yesum emotai Farasi ár a nak watamegh téfnár, "Némé nak yém ménát ár frengéghét Safatan o yau?"

⁴ Wénde fá métar nufrotaménd. Yesum yéngwasroi ár yéfrendai a yéngwatembai.

⁵ Yesum emotai, "Njam endene ámbiro ambum o kau kuyangé kétán yékwét Safatan, fémo wékeye yau so turto?"

⁶ A yéfeyot ámb yau si.

⁷ Njam fá mat náyátoi wan téfnáram yaferyéng mer sifayé njamke sékian, yémon tawaufrotau yéné rengerenge si:

⁸ "Njam ámb árom kémumyongé fém kétán awerégh téméndfaf, yau tané yéné tuk sifayé. Yau aem ndené yéné sifayé kés yém nawamnde ároe yémo té yumyo endene em tukén yam a kémaindangé fém.

⁹ Njam nufrota, emon njam taumiye fém so kénaflend a tamndend fém, 'Fene sifayé taram yéné ároe.' Nderé wáiwáiafé yém, fémon so tané yuwon sifayé.

¹⁰ Wénde fém njam kémumyongi, yuwon sifayé tané, fene téménd yuré njam yéném, yémon so kénémndangé, 'Fútar, kimnda tuk sifayat.' Fém so némutémndat wan téfnárafene sáfan.

¹¹ Efe nawarmbotat fáyo so newonat yuwot, efe njam néwonat fá so kayátongi ndimbal."

¹² Féyo Yesu norayai yánjo téménd yurafaf, "Fémon njam ewarameta efoghméf néne o séite néne, fémo yau taumyo fe fútaréf a fene anéf a fene mérén o fene wemár fútaréf, fémon njam yafrota, fém so kémumyongi a so némawafángotat.

¹³ Wénde fémon njam tawaram njamke, taumyo yauyau ár, aknyégh ár, wawér, ghékéf kwéfkwéf ár.

¹⁴ Yémofem yau so fai némawafángotat. Wénde Ngánjánam so néfrende a fai kémawangogé njam yáne ár nénanotat kërta."

Rengerenge ndimbal téméndmén

¹⁵ Soramé Yesum si waitogh yifoi, ámb wan ár norayai, "Frengégh yém yáyot emo so enete téménd kénjún Ngánjánene limánéghan!"

¹⁶ Yesum yawangoi, "Ámb árom téfrendau ndimbal téménd a eumyoi tárfár wan téfnár.

¹⁷ Téménd efghon, yémo ewáfáretam yánjo ásafoh ár tanwaufrongi efe té eumyon, 'Taném, sénonjo méinyotio rokar siyém frengéghkaf yém.'

¹⁸ "Wénde yémofem si waufrogh ewafngoyénd. Fronde ár norayai, 'Yéndon mband té yanan, a yénd so wéngém fandaghét. Ghérghérsisé kwawalo tayot.'

¹⁹ "Ámb norayai, 'Yéndo té ewanan 5 kau, a yénd álighan wém so eufotan. Ghérghérsisé kwawalo tayot.'

²⁰ "Wéi ámb norayai, 'Yénd somé naweran. Féyo yénd yau so wéném.'

²¹ "Ásafoh téfnár nangotam a kafrotau yéné yánjo yurafaf. Féyo méngo yuré nékwafé naféghetam a yáfáretam yánjo ásafoh téfnár, 'Nguwano kétor wékeye némbne endmé a kéghat endmé yéné tese-nan a tanwasro yauyau ár, aknyégh ár, ghékéf kwéfkwéf ár a wawér.'

22 “Ásáfogh téfnárom yémndai 'Yuré, fémon némé wémndai té kufrote, wénde kété mé em sifayé.’

23 “Féyo yuram yémndai yánjo ásáfogh téfnár, 'Nguwano kétór némbne endmé a kéghat endét a tanwaurémnau, 'Kénaflangi kénjút,’ ménát tane méngo so yém afoghare.

24 Yéndon némndetan, efe fronde eumyongén yémofem yau so tufongi tane njamke!’”

Waitogh ároene yam

25 Ndimbal mérén tayotau Yesufé, a nawengoi yéfefaf yémon emndai:

26 “Efe njam yéném tafaf sái kamndangé tane waitogh ár, yénd so uwete mindefifi, yénamayo so euwete yánjo afé a amé, yánjo amaf a ambumtértér, yáne ghakér a mérésmérés, néméwét, ndenáyo yánjo ghérsé. Yau njam, fá yau so yém tane waitogh ár.

27 A emo yau njam yérsa yánjo wafatarégh wén a kwénmaitongé yénd fá yau so yém tane waitogh ár.

28 “Njam efe ár ménde yém ndimbal méngo ramghét, fá fronde so kámnjongé a nufénmeta yéfanda njénamb mani yém wifoghét.

29 Yémon so tafngongé méngo ramégh, wénde yau so tifongé. Féyo méinyotio áré m yéfandat némé nufrote so yurtat fá.

30 Fá korayawét, 'Yéné árom yérnyai ramégh wénde yau yifoi.’

31 “Némé so yafrote warsagh árom tát yáne njam em 10,000 fiyaré yandio awamaroghét kétamé ámb warsagh ár emafé so násmét 20,000 fiyarafé? Fronde njam kuwanongé mékot, féyo fá so kámnjongé mwighé so yéfarone waingéghét?

32 Fá yau njam yém féyotarofnar, yémon so yáfárete si résagh ár táfandio ámb mé esio a fá so kwómnendangé krufrátot.

33 Yéné endeyo, fémon tafrango méinyotio rokar, fém so ném tane waitogh ár.

34 “Sol siyém mer yém, wénde yáne ménde njam kefongé, ndernáye so sol nawafarnjé wéikor?

35 Yau mer yém mbandot o ámb rokarot, áré m tát yéngwitat.

Efe njam ténganafé yém, so káyarangé yéné si.”

15

Olingégh Sif

1 Mani kafégh ár a yaufiyam téfnár méinyotio káumendawét áyárg hét yáfaf.

2 Wénde Farasi ár a ná k watamegh ár mike nufngoyénd, “Yéné árom eumyote yaufiyam ár ménát yémafe nénet.”

3 Féyo Yesum tawaufrotau yéné rengerenge si,

4 “Njam ámbiro ároene em 100 sif a kolin dangé ámbiro, némé so yafrote? Yémon efaloe so tafrangongé 99 marat sifayan a nguwanongé olingégh sif ronjaghét kétánótio yémo tinjongé.

5 Tát yémon njam tinjongé, yémo áuwéghafé tambnangé sif téfayongé yáne fader tukén.

6 Fá so nguwanongé méngot. Féyo yémon emotai yáne fútaréf a ámb kaka ár a norayai yéfefaf, 'Áuwégh yangotam yéndfé. Yéndon té yinjon tane olingégh sif.’

7 Yéndon emndetan fém kété njafaran ndenényameyo kété so yém ndimbal áuwégh. Efaloe áuwégh 99 mbarkánd árfenemén efe em yaufiyamofnar, yéné siyém némbnarifi, wénde minde áuwégh yém ámbiro yaufiyam ár efe njam kawengongé yánjo yaufita.

Olingégh mani mbwe

8 “Némé so yafrote amafom tát yáne 10 silfé mani mbwe em a kolindangé ámbiro? Yémon tát lambefé tuwarongé a sámburégh méngo tafngongé ronjagh merkéraye kétánótio yémon tinjongé.

9 Féyo yémon njam yinjoi, yémon emotai fútaréf a ámb kaka ár a norayai yéfefaf, 'Áuwégh yangotam yéndfé, yéndon té yinjon tane olingégh mani mbwe.’

10 Yéndon emndetan fém, ndené endeyo, kété so yém áuwégh Ngánjánene njafar si résagh ár sáfrére ámbiro yaufiyam ár efe njam kawengongé yaufita.”

Olingégh ambum

11 Yesum wéikor si yéngwafngoi, "Kété témorwén ár sómbio ambumafé.

12 Kertrom yémndai yárefé, 'Afé, yénd yau so nawanjetan kétán fém kér ném. Sénonjo kwaram fene rokarta tane némé so em.' Féyo yémon ewafaleyai rokar néndkéfan yánjo sómbio ambumat.

13 "Féyo tekofnaye, kertrom ewanai yáne némé tamorwén, náfrendam nuwanoi nayu yuwot a mani taranégh yéngwafngoi yaufi ghérsayan.

14 Yéné soramé yémon njam ewifoi méinyotio rokar, kété nuyai káukáu yéné yuwon, féyo fá áronjagh nufngoi sioghmén.

15 Féyo fá nuwanoi ásáfoghét nómnendai ámb árfefaf yéné yuwon, a árom yéngwáfaretam fá kimb wanjengét.

16 Fá minde siogh témorwén, fá ménde témorwén kimbafene njamke mbarmbar nénet. Wénde emo yau taramangai yáyot némdafi.

17 "Fá njam nénangoi mwithat, fá norayai, 'Méinyotio tane afane faiofnar ásáfogh ár féyotaro njamkeyan em, a yéna yénd swém krotro wém!

18 Yénd so nangotan tane afafaf a témndan, "Afé, yéndon yaufiyam té tafrotan njafarot a fefaf.

19 Yénd yau féyotaro wém sái wémndeta fene ambum. Yénd kuyáto ndenanit fene faiofnar ásáfogh ár."

20 Féyo fá nokayoi a nuwanoi yárefafaf.

"Njam kété mé ténmorwén nayu, yárefam yéngwinjoi fá a ghérghérsisé yam yafoi yánemén. Fá néngengoi yánjo ambumoefaf a yambnai a tésetau.

21 "Ambumom yémndai yárefé, 'Afé, yéndon yaufiyam té tafrotan njafarot a fefaf. Yénd yau wémndeta fene ambum yénd wém.'

22 "Wénde yárefam yémndai yáne faiofnar ásáfogh ár, 'Wékeye! Mer totér sáláme ténmawanangi a tawongi. Talawend ghil yáne ngángayan tawend sandol karkafan.

23 Ténmanengi yarsafé kau tésmangi. So téménd yafrotam a áuwégh yangotam,

24 ménamén yéné tane ambum efe kér yémormén sénonjo ghérsé yém. Fá té nolindai a sénonjo té yinjongém.' Féyo yémofem áuwégh tangotawét.

25 "Táfandio, fronde sénko ambum témorwén ndawan. Fá njam nénáyátoi méngo kaka, fá náýárayéng wagh ke a ermángégh.

26 Féyo yémon yanmoi ámb faiofnar ásáfogh ár a yémotai némé yam nufrote.

27 Yémon yawangoi, 'Fene néngén té nufar, a fene afam yarsafé kau té yésém ménamén fá yéna yém a merro yém.'

28 "Féyo fronde sénko ambum nékw náwerai a yau nélawai méngo kénjút. Yárefé néntoryéng a yamnendai élaughét.

29 Wénde yémo yawangoi yárefai, 'Kéreta! Méinyotio yunjéf yéndon ásáfogh tafrotan feyot a yau kwawalinde fene si. Wénde fémon némé ámb yau waramai ta tosé gout ménát yéndfem téménd sái tafrotawém tane fútarafé.

30 Wénde njam yéné fene ambum emo fene mani tátérnawéng yaufi ghérayan kénangote méngot, fémon yesmang yarésafé kau yáyot!

31 "Yárefé norayai, 'Tane ambum, fém túmén yéndfé ténre. Méinyotio rokar tane sem fene em.

32 Wénde yéndfem ásneghafé a áuwégh tafrotam ménamén fengén kér yémormén a sénonjo ghérsé yém. Fá nolindai a sénonjo yéna yém."

16

Mwighé sénté wanjengégh ár

1 Yesum emndai yáne waitogh ár, "Ámb wemár árom yékafai ár yáne rokar wanjengét. Wénde wemár ároe yaufroyénd ndené rokar wanjengégh árom fene mani té ewalinda.

2 Féyo yémo yanmoi fá a yémotai, 'Némé yéné yém yénd náýáran fenemén? Kwaram fene ásáfoghmén mat ndernaye tanjete, ménamén fém yau so ném wanjengégh ár yéné soramé.'

3 "Wanjengégh ár norayai yáfafétio, 'Yéndon némé so yafrotan sénonjo? Tane yuram tane ásáfoghta wutér. Yénd muyafnar wém targhét, a yénd wáiwái wém ómnengéghét.

4 Yénd mat wém némé yéndon so yafrotan ménát árém mé so umyotat

yénd yéfene méngomé njam yéndon tanjo ásfogh korun.'

⁵ "Féyo yémon tamotau ámbiroámbiroe yáne yurane fai wangoghét. Yémo yémotai fronde ár, 'Njénamb fai ekmang tane yurane?'

⁶ Yémo yawangoi, '20 dram olif wékwér.' Wanjengégh árom yémndai fá, 'Téngwan fenjo fefé, kámno wékeye, a tafarota 10 dram.'

⁷ "Wéi yémo yémotai yénamayo ár, 'Fefaf njénamb em?' Yémon yawangoi yá, '1,000 flawé baik.' Yémon yémndai fá, 'Téngwan fenjo fefé. Tafarota kétán 800 flawé baikot.'

⁸ "Yuram tuwetau yáne unyégh rokar wanjengégh ár ménamén fá kawarawenau merkéraye. Ár yéné mbandan nawarawenat merkéraye wénde kwayaghane ár yau ndené em.

⁹ Yéndon ewaufrotan féfe, fútar náyátotati fémyo mband rokere, njam tafrango, fém so kémumyongé tuot méngotuot.

¹⁰ "Efe njam ndimbal mwithafé yém némbne yaman, ndenáyo wéi so yém ndimbal yaman. Efe njam unyégh ár némbne yaman yém, ndenáyo wéi ndimbal yaman so yém.

¹¹ Féyo fém yau njam efalo ném mbandone rokar wanjengét, ndernáye fém so niyátotat efalo wemáran?

¹² A fém yau njam efalo kéném ámb ároene rokar wanjengét, emon so kémaramangé fenjo rokar?

¹³ "Ásfogh ár yau so yém sómbio yurafene limánégh mbanmbanan. Fémon so yékene ámb a so yuwete ámb, o fém so kamnyong ámbfaf a tékena ámb. Yénémamén fém yau so sómbio limánégh mbanmbanan ném, Ngánján a mani."

¹⁴ Farasi ár sem mani méndero ár em. Yémofem njam náyárayénd yéné si a fén yafngoyénd Yesu.

¹⁵ Yesum emndai fá, "Fém yéné féyém efe mer nitro kénamndangi árfene ghékfan, wénde Ngánján mat yém féfene tikéf. Némé minde tukén árfene mwithayan fifiofnar yém Ngánjánene ghékfan.

¹⁶ "Mosesene nák a Ngánjánene mat yátogh ároene watamegh si táitotawét kétánotio Jonene efogh. Kétáandmé yéné

efghon, Ngánjánene limánéghmén mer si waitogh yérnyai, méinyotio árém end táronjawét kétán Ngánjánene limánéghfaf.

¹⁷ Áfráte yém njafar a mband so kawaindangend, wénde némbne si Ngánjánene sian yau so titrém.

¹⁸ "Emon njam yánjo amaf tatembangé a kawerangé ámb amaf kamndangé amafanyo wanégh ár a emon njam watembégh amaf kawerangé káyátongé áranjo wanégh ár.

Wemár ár a Lajarus

¹⁹ "Kété témorwén wemár ár efe kumane-tau minde tukén sáláme a témorangérwén yánjo meran méinyotio efghon.

²⁰ Yáne méngo sésafnefaf kété témorwén ómnengégh ár yétkwén Lajarus efe témorwén fénend kér ro

²¹ a ménde témorwén nénet némé kuitawét kétáandmé wemár ároene njamke kitarata. Táfandio ághé tanmorwén tasambnawét yáne fénend.

²² "Ómnengégh ár kér yémormén a njafar si résagh ár yémormén a yéngwasroyénd fá kétán Ebraamefaf. Féyo wemár ár kér yémormén a yiyátotaménd.

²³ Efoghofnar yékw sifayan, wemár ár tékrátan témorwén, njam fá néretai tukét yinjoi Ebraam nayuta, yémafé Lajarus yáne téndota.

²⁴ Féyo fá nutnai, 'Afé Ebraam, tayot ghérghérsisé a témnde Lajarus ngángé tauwarngé nuan a tane kánké krufrát tiyáto ménamén yénd fés kénjún tékrátan wém.

²⁵ "Wénde Ebraamém yawangoi, 'Ambum, kawafarota kété fene ghérsé ámnjogh efghon, fém meran kénmorwén, táf Lajarus yauyauan, wénde sénonjo fá enaghan yém yéna a fém tékrátan.

²⁶ Ámb téfén siyém, féyotarofnar yém yéné ménamén yékw ndimbalam yénfalowé, ménát efe ménde éférmánéghét yénandmé fefaf siyém táikér yém.'

²⁷ "Yémo yawangoi, 'Féyo yéndon némamندان fém, afé, téngwáfáreta Lajarus kétán tane afane méngot,

²⁸ ménamén tane em 5 néngnéf. Mat so táyátongé fá yau so eném yéné tékrát sifayat.'

29 “Ebraamém yawangoi, 'Buk kété em Moses a Ngánjánene mat yátogh ár efaro-taménd, fá sái náyáretat yéfendio.’

30 “Fá norayai, 'Yau, afé Ebraam, ámb kér ár njam néngangota kétán yéfefaf, fá so kawengongi.’

31 “Fá norayai yáfaf, 'Yau njam náyáretat Moses a Ngánjánene mat yátogh ároefaf, fá yau so nawengotat wéi ndenényameyo kér también njam kénangongé ghérsat.’”

17

Watamegh wányányéghmén a ndimbal mwiché

1 Yesu norayai yánjo waitogh árfefaf, “Árké yaman eméinde ár túmén yaufiot, wénde tékrát yém yéné ároe emo eméinde.

2 Yéné ároefaf ndimbal wím so yumbe-tat kéman a yitat arakafot, yéné mé té yém némbne kérté. Wénde emo taméinde némbne ambumtértér yaufiot, fene kérté so yém ndimbal.

3 Féyo kor kafandangi fémyo.

“Njam fenam yaufi yafrota, yárna, a fá njam kawengongé, tawalinda.

4 Njam yémo yaufi yafrota fefaf 7 mbinotmé ámbiro efogh kénjún, a 7 mbinotmé nénangota wéikor fefaf a korayangé, 'Yénd té nawengon,' fémon tawalinda.”

5 Yesuene muyafé ár norayayénd Yurafaf, “Yuré, ténmamina téfene ndimbal mwiché!”

6 Yesum yawangoi, “Njam fene ndimbal mwiché yém ndenanit némbne mbwe, fém féyotaro so koraya yéné ndimbal wénfaf, 'Karufang a kayang arakafan,' a so kényarángé fém.

7 “Njam fene faiofnar ásáfogh ár nénangota tarégh también o sif wanjengégh también, ndimbal ár so korayangé, 'Kénaf kámngo njamke nénet’?

8 Wénde fá so korayangé, 'Tane njamke kwanegh, kwáfrenda a kwanjeta njam enetan. Yéné soramé fémo so enete.’

9 Kánjo yaramai faiofnar ásáfogh ároe ménamén yáne áyáréghmén némat yémon yémndai wafroghét?

10 Ndenényameyo fémofer njam ewafrotati méinyotio némat té emndai wafroghét,

norayayénd, 'Yénd siéném faiofnar ásáfogh ároe yéném. Yéndfer tanwafrotam téferjo ásáfoghro.’”

10 ár yaufi ghéngan enjnéfé

11 Yesu álighan témorwén Jerusalemét, tiotau Samaria a Galili yu néndkéfan.

12 Fá njam kufanau méngotuot, 10 ár yaufi ghéngan enjnéfé tamorwén yéfángoyénd fá. Fá nénokayoyénd nayu

13 a nutnayénd minde tukén, “Yesu, Yuré, ghérghérsisé téfeyot!”

14 Yesum ewinjoí fá a norayai, “Nguanongi, ngauyafongi fémyo ghéngén wároggh árfefaf.” A njamandio néngwanoyénd, fá mer néngamndayénd.

15 Ámbiroam, njam yinjoí frengégham yanai, nénangoi, Ngánján tuwetawét minde tukén.

16 Fá budme niyai Yesuene kaffakaf, kánjo yaramai yáyot. Fá témorwén Samariamén ár.

17 Yesum yémotai, “Némé 10 ár méinyotio frengéghkaf em? Ánde ámb 9 ár em?

18 Némamén yéné Téndo ároe nénangoi Ngánján frengéghét?”

19 Féyo Yesum yémndai fá, “Kokai a nguвано. Fenjo ndimbal mwichayam mer té niyáto.”

Ngánjánene limánégh

20 Ámb efghon Farasi árem yémotai Yesu, “Njam so Ngánjánene limánégh yéném?” Yesum ewawangoi, “Ngánjánene limánégh yau yéném yéné ende fémon so tinjo fenjo ghékfe.

21 Fém yau so norayati, 'Siyém' o 'Kété yém' ménamén Ngánjánene limánégh siyém féfene kénjún yém.”

22 Féyo Yesu norayai yánjo waitogh árfefaf, “Efogh yéna yéném fém njam so ménde em winjoghét ámb efghon Ároene Ambumoenemén, wénde fémofer yau so tinjongi.

23 Árem so tawaufrongi féfe, 'Kété fá yém,' o 'Yéna fá yém.' Yau néwaitotati yéfe soramé yéfefaf.

24 Ménamén Ároene Ambum njam nénangota, méinyotio árem so yéfandat ndenanit toyé kwayaghanit so télálángé

witmé njafar kwéndkwéndta kétán witmé njafar kwéndkwénd.

²⁵ Wénde fronde yémon so tárfár tékrát efande a so yékenat yéné saté ár ménam.

²⁶ “Ndenaye fété Noane efghon kés tamorwén, ndeneyameyo so yém Ároene Ambumoene efghon.

²⁷ Árém njamke a nu tánetauwét, amaf ár kaweretawét kétán efogh nawerai Noa nélawai minde ndimbal ngárndot. Féyo táf kékér nakmai a yérambaryéng méinyotio ár.

²⁸ “Ndeneyameyo tamorwén Lotene efghon. Árém njamke a nu tánetauwét, kéufnamotawét rokar, njamke yéghan a méngo raméghan.

²⁹ Wénde yéné efghon Lotém yéfrangoi Sodom, fés a fésafé wím kénuitawét njafarta nunit kafamndau, a yérambaryéng méinyotio ár.

³⁰ “Ndeneyameyo Ároene Ambumoene efghon so nufrote.

³¹ Yéné efghon efe méngo téndon em yau so kényawangi méngo kénjút rokar résaghét. Ndeneyameyo, efe ndawan em yau so néngangotat rokar résaghét.

³² Yafarotati Lotene amaf!

³³ Emo njam yéta yánjo ghérsé yambeta so yétarne, emo njam yétarna yánjo ghérsé so kawanjarngé.

³⁴ Yéndon némaufrotan fe, yéné sémbáran sómbio ár so ekmare ámbiro kémégh sifayan, ámb Ngánjánam so téngwanangé ámb so téfrangongé.

³⁵ Sómbio amaf so néusénanét njamke mérne, ámb so yémon téngwanangé, ámb so téfrangongé.”

³⁶ *

³⁷ Yémofem yémotayénd, “Ándan, Yuré?”

Yesum ewawangoi, “Ánde kér fú yém, ndikáké kété so náumendat.”

18

Rengerenge si kwiranemén a mwiché farorégh ár

¹ Yesum tawaufrotau yánjo waitogh árét a rengerege si ewauyafoi yéfe fá so túmén Ngánjánafé norayat a yau so kékmbongi.

* **17:36 17:36** Yau siménj.

² Yesu norayai, “Ámb tesenan kété témorwén mwiché farorégh ár efe Ngánján férférofnaar témorwén utmanéghofnaar árfefaf.

³ Kété témorwén ámb kwiré yéné tesen kénjún efe katérnau túmén yáfaf siafé, 'Ta kwaram mbarkánd yéné si éwighmén mék téfnárafé siyénmare.'

⁴ “Nák sénko árom yékenai ámb efghot, wénde ambinomén norayai yánjomén, 'Yénd férférofnaar wém Ngánjánafaf a utmanéghofnaar árfefaf,

⁵ wénde yéné kwiram túmén wawérsote yénd, yéndon so tinjon yáfaf mbarkánd, ménát yau so nénatérne tafaf túmén!’”

⁶ Féyo Yuré norayai, “Káyárangei kétán némé yéné mbarkándofnaar mwiché farorégh ár norayai.

⁷ Ngánjánam so fété enwarse mbarkánd yánjo waferégh árét, efe nendat yáfaf efogh a sémbár. Yémon yau so túmén ekarote fá.

⁸ Yéndon némaufrotan fe, yémon so tinjongé nde yémafém mbarkánd yanangi wékeye. Wénde njam Ároene Ambum nénangota, yémon so tawinjongé efe em ndimbal mwichafé yéné mbandan?”

Farasi ár a mani kafégh ár

⁹ Yesum tawaufrotau yéné rengerege si ámb ároefaf efe tawewonawét ndené kemnawét ndené yénd yéném mbarkánd ár a fá yau:

¹⁰ “Sómbio ár nuwaneyayénd kétán wáwefnogh méngot Ngánjánafé oraighét, ámb témorwén Farasi ár a ámb témorwén mani kafégh ár.

¹¹ Farasi ár nokayoi Ngánjánafé koraiwét, 'Ngánján, kánjo fe ndené yénd yau wém ndené ámb ár kés em, oro téfnár, yaufi wafrogh ár, amaf wanégh ár, o ndenanit yéné mani kafégh ár kés em.

¹² Yénd nawafarmetan sómbio efogh ámbiro Safatan a yéndon túmén ramégh yam so yafrotam Mosesene nákam noraye Ngánjáneyot.'

¹³ “Wénde mani kafégh ár takayongérwén nayu. Fá yau nówewoi ndenáyo njafarot, wénde yánjo kafan nasmai a norayai, 'Ngánján, ghérghérsisé tayot, yénd yaufi ár wém.'

14 “Yéndon némndetan fém, yéné yaufi ár, yau ndené Farasi ár, fá kangotau méngot áuwéghafé Ngánjánene sáfrére. Fém njam nawarmbota ámb árfefaf, fém so kémeworngi, a fém njam yuwan ném, fém so ném tukén.”

Ambumtértér a Yesu

15 Áré m tanérsawét ambumtértér Yesuefáf ménát frengéghét. Njam waitogh áré m yinjoyénd yéné, yémofem ekmboyénd yéfefaf.

16 Wénde Yesum emotai ambumtértér yáfatio norayai, “Tanumyongi ambumtértér kénaflangi tafaf, yau ekmbotati ambumtértér ménamén Ngánjánene limánégh siyém ndené árét ambumtértér kés em.

17 Yéndon efalo si ewaufrotan, ámb árom emo yau tanangé Ngánján limánégh ndenanit ambumtértér sem yau so kényawangi.”

Wemár ár

18 Ámb Ju sénko árom yémotai fá, “Mer watamegh ár, némé yéndon so yafrotan tuot ghérsé résaghét?”

19 Yesum yawangoi, “Némamén wémndete yénd mer? Efe yau mer yém fá Ngánjánro.

20 Fém mat ném náknák, ‘Amafanyo wanégh yau, ár ngi yau, oro yau, unyégh yau, eutmanwé afé a amé.”

21 Yémo yémndai, “Kétándmayo yénd tosé kwémorwén, yéndon yéné méinyotio nákwéwénawén.”

22 Yesum njam náyarai yéné, fá norayai yáfaf, “Fefaf mé náláite ámb yam wafroghét. Eterna maniot fene némé em méinyotio, ewarameta yéfeyot yauyau árét, a fém so ném wemár njafaran. Féyo kénaf, kwénmaito yénd.”

23 Yémon njam nárayai yéné si, fá nawinjoí ghérghérsisafé ménamén fá témorwén minde wemár ár.

24 Yesum yéfandai a yémndai, “Nderé táikér yém ndené wemár árét Ngánjánene limánégh élaughét!

25 Taikre kemole élawégh nidul fénemé siyém ndimbal, wénde taikre wemár ároe élaughét Ngánjánene limánéghét yéné yam yáinde.”

26 Fá efe náýarayénd yéné ámoghan, “Efe so wét kunjarngé?”

27 Yesum ewawangoi, “Némé táikér yém árét Ngánjáneyot siyém áfrat.”

28 Fité norayai yáfaf, “Yéndfem enfrangongém méinyotio téfene némé tam fém némaitongém!”

29 Yesu norayai yéfefaf, “Yéndon ewaufrotan féfe efaloe, yéndon mat eyátotan méinyotio ár emo efrango méngo, amaf, yanaf, yárefaf, ambumtértér Ngánjánene limánégh téfnan

30 so kor ewin jotati tárfár mbinotmé sénonjo yéné ghérayan, a so akegh ghérsé tinjongi Ngánjáneta soramé yuwon.”

Yesu wéikor korayau yánjo kérmén

31 Yesum ewasroi 12 waitogh ár téndot a emndai fá, “Yénd kuwanongém kétán Jerusalemét, a méinyotio yéné yéfarotaménd Ngánjánene mat yátogh áré m Ároene Ambumoenemén so nufrote.

32 Fá so téramangi Téndo árfefaf, a yémofem so si yawafrotat, yasalitat fá, mbérme yéfarndat.

33 Yémofem so yéfmotat a yésmetat krot. Nambio efogh soramé fá wéikor so kanongé.”

34 Wénde waitogh ár yau mat náýatóyénd yénémamén. Yénayoene fifi tétnongérwén kétándmé yéfe tambne, a fá yau mat náýatóyénd némémén fá korayau.

Yesum mer yiyátoi ghékéf kwéfkwéf ómnengégh ár

35 Njamandio Yesum tánetau Jeriko, ghékéf kwéfkwéf ár témorangérwén end téndon kómnendau.

36 Njam yémon eyárai ár mérén álighan kawai ndawét, fá namotai némé yam nufrote.

37 Yémofem yaufroyénd yá, “Yesu Najarétmén siyém nawainde.”

38 Fá nutnayéng, “Yesu, Deifidene ambum, so ghérghérsisé ném tafaf!”

39 Fá efe tangmorwén endmé yarnayénd fá a yémndayénd, “Métar kékmbo!” Wénde fá yéméindayénd minde keyot, “Deifidene ambum, so ghérghérsisé ném tafaf!”

40 Yesu nékmboi a tamndangé ár yáfaf ménjaghét. Njam nénaflai kaka, Yesum témotangé fá,

41 “Némé wafroghét ménde ném tafaf?”

Yémon yawangoi, “Yuré, yénd ménde wém éreghét.”

42 A Yesum yémndai fá, “Féyotaro so kéreta! Fenjo ndimbal mwithayam némanjar fém.”

43 Táf fété fá ghékéf néretai a yémon yáitoi Yesu, tuwetau Ngánján. Njam méinyotio áré yinjoyénd, yémofem wéi ndenáyo Ngánján tuwetawét.

19

Jekies mani kafégh ár

1 Yesu téngmorwén Jerikomé.

2 Ár yétkwén kété témorwén Jekies, fá témorwén mani kafégh sénko ár efe témorwén wemár.

3 Fá ménde témorwén Yesue fandaghét, wénde ndémbndémb ármén yau yinyoyéng ménamén ár mérén kénjún takayongérwén.

4 Féyo fá frondeyo nengoi a narmboi ndimbal wénan ndenanit wanj wén Yesue winjoghét, táf Yesu mé téngmorwén yéné endmé.

5 Njam Yesu nufaryéng yéné sifayan, Yesu néwewoi tukét a yémndai fá, “Jekies, kénewor wékeye yuwot. Fene méngon sénonjo so wémor.”

6 Féyo fá néneworyéng wékeye a Yesu áuwéghafé yumyoi yánjo méngot.

7 Méinyotio áré yinjoyénd yéné yam a mikemike nufngoyénd, “Fá néngwanoi wan téfnár náyátoi yaufi ároefaf.”

8 Wénde Jekies nokayoi a norayai Yurafaf, “Kéreta, Yuré! Sénonjo yénandmé yéndon efalotan néndkéfan tane rokar yauyau árét, a yénd njam té kuindan árfefaf rokarmén, so ewangotan yéfene fai fo mbinotma.”

9 Yesu norayai yáfaf, “Sénonjo wanjarégh yém yéné méngot, ménamén yéné ár siyém Ebraamene ákimén.

10 Ménamén Ároene Ambum yénmormén ronjaghét olingégh ár wanjarghét.”

Rengerenge si ten faiofnar ásáfogh árfenemén

11 Njam fá káyáretawét yénémamén, yémon tawawaitotau rengerenge si ménamén fá témorwén Jerusalem kaka a ár kemnawét ndenéndé Ngánjánene limánégh kar sélngwéle so kufarngai.

12 Fá norayai, “Ámb sénko ár nuwanoi nayu yuwot ménát fáyo náyátoi warsagh ár a so wéi nénangote.

13 Féyo yémon emotai ten faiofnar ásáfogh ár a yéfeyot ewarametam ámb rérero ndimbal mani. Fá norayai, 'Tak-mangi yéné mani ásáfoghét kétánotio yénd nénangotan.'

14 “Wénde yánjo áré méndméndat tafandawét a ewáfáretam fénaté ásáfogh mérén soramé fá norayayénd, 'Yénd méndefnar yéném yéné ár sái kamndangé téfene warsagh ár.'

15 “Fá náyátoi warsagh ár féyo fá nénangotam méngotuot. Féyo yémon ewáfáretam faiofnar ásáfogh ár kétán endefet mani ewarametam ménát matot njénamb mani ewafrotaménd.

16 “Fronde ámbiro ár yénmormén a norayai, 'Yuré, fene maniam té efuna ámb ten.'

17 “Yáne yuram yawangoi, 'Mer yém. Tane mer faiofnar ásáfogh ár! Ménamén fém té efalo náyáto némbne mani funaghan, fémon so ewanjete ten ndimbal tesen.'

18 “Sómbiomén yénmormén a norayai, 'Yuré, fene maniam té efuna ámb 5.'

19 “Yáne yuram yawangoi, 'Fémon so ewanjete 5 ndimbal tesen.'

20 “Nambiomén faiofnar ásáfogh ár yénmormén a norayai, 'Yuré, fene mani siyém. Yéndon fene mani tamndan a etnoyén sáláme sutafé.

21 Yénd fenemén férfér kwémorwén ménamén fém ném táikér ár. Fémon totér némé yau yélawai a yétane némé yau yiyáyéng.'

22 “Yánjo yuram yawangoi, 'Yéndon so kémawitérmbon fe fenjo sieyo, fém yaufi faiofnar ásáfogh ár! Fém mat ném ndené yénd wém táikér ár a yéndon ewangotan árkéméné yau em tane a etanan yéné árkéméné yéndon yau eitamén.

23 Némamén wét tane mani yau yélawai mani funagh sifayan ménát yénd njam

nénangotan, yéndon so tinjongén minaghkaf?"

²⁴ "Féyo yémon fá emndai efe tawakayongérwén kaka, 'Takawangi yáne mani yá también a taramangi yá efe ten maniafé yém.'

²⁵ "Fá norayayénd, 'Yuré, té náyatongi ten mani yáne!'

²⁶ "Yémon tawangongé, 'Yéndon némndetan ndenáye méinyotio endene tárfár em, yá so taramangi tárfár, wénde endene yau em, so takawangi.

²⁷ Wénde tane mék téfnár efe em méndefnar fá em yénd sái wém yéfene warsagh ár, tanwasrongi a tásmetangi tane sáfrére."

Yesu warsagh ár nélawete Jerusalemét

²⁸ Yéné si soramé Yesu téngmorwén frondeyo Jerusalemét.

²⁹ Njam kaka náyatoi Betefes a Betani mband tunakéf yu yétkwén olifén, yémon ewáfáretangeyai yánjo sómbio waitogh ár, emndeyai fá,

³⁰ "Kuwanend méngotuot fronde, njam kélawend, so tinjend ndonki rényéghkaf, efe yau yéfayongérmén. Ténferend a yénémnjét yénan.

³¹ Ámb árom njam tamotangé, 'Némat fémofer yéferét?' taurénd yá, 'Yuré ménde yém.'

³² Yéné efe ewafareméng nuwaneyayénd a yinjeayénd ndernáye té engémndeyai fá.

³³ Njamandio yémofem téferwét ndonki, yéné yuram emotangeyai fá, "Némanén fémofer yéferét ndonki?"

³⁴ Yémofem yawangeyayénd, "Yurane ménde yém."

³⁵ Yémofem yénémnjeménd Yesuefá, yéfenjo sáláme efayeyayénd ndonkiyan a Yesu nafayoi yéné tukén.

³⁶ Njamandio Yesu téngmorwén, árem yéfenjo sáláme tangéfyangotawét endmé.

³⁷ Fá njam téngmorwén kaka néngamndai yéné sifayan ánde end ngewonau Olif Mband tunakfot, méinyotio Yesuene waitogh ár nufngoyénd wagh áuwéghafé Ngánjánéfaf marat kéme, téfén ménamén sélngwélafé ásáfogh téfandawét Yesuefá:

³⁸ "Frengégh ném warsagh ár efe néném Yurane yétkwénan!

Krufrat njafar tukén a ndimbal kwayaghé minde tukén!"

³⁹ Ámb Farasi ár kénjún norayayénd Yesuefá, "Watamegh ár, táwárna fene waitogh ár!"

⁴⁰ Yémon ewawangoi, "Yéndon emndetan fém, njam fá métar ekmbó, wím so nutnat!"

⁴¹ Njam Yesu kaka ufarghétro témorwén Jerusalemét, yéngwinjoi yéné tesen, Yesu táf ye nufngoi yénémamén

⁴² a norayai, "Jerusalemén ár, yénd ménde wém fém mat kamndangi sénonjo némé yam krufrát yénerse féfefaf, wénde yau mat em. Ménamén ténoghe yém kétándmé féfene ghékéfta.

⁴³ Efogh yéna eném féfeyot njam féfene mék téfnáram so tawarendangi fém a tawanawangi féfé méinyotio téndomé.

⁴⁴ Yémofem so tawalindangi fém kétán mbandot, fém a ambumtértér fene sifayan. Yémofem ámb yau so taurongi wím kwéndkwéndan yaufifi, ménamén fémofer yau yáyamngongi Ngánjánene wanjarégh féfeyot."

Yesu wáwefnogh méngon

⁴⁵ Féyo Yesu nélawai wáwefnogh méngo sifayan a wifarégh ewafngoi emofem rokar téwáfnamotawét.

⁴⁶ Fá norayai yéfefaf, "Buk sian yékai, 'Tane méngo so yém Ngánjánafé orayégh méngo,' wénde fémofer yiyátongi oro téfnárafene átnogh yékw."

⁴⁷ Méinyotio efghon fá témorwén watameghan wáwefnogh méngon. Wénde limánégh ghéngén wárogh ár, nákwatamegh ár a limánégh ár ménde tamorwén Yesue ngiot.

⁴⁸ Wénde yémofem yau end ewinjoyénd yá ngiot, ménamén méinyotio árfene mwighe tarnyangérwén yáne sifaf.

20

Yesuene si muyé moghmén

¹ Ámb efghon yémon njam tawatametau ár wáwefnogh méngo sifayan a táitotau mer si, limánégh ghéngén wárogh ár a nákwatamegh ár nafghayénd yémafe ámb sénko árfé, enmormén yáfaf.

² Yémofem norayayénd, “Ténmaufro némé muyaye fémon ewafrote yéné ásáfogh. Emon fe yéné muyé némaramai?”

³ Yémon ewawangoi, “Yéndon so ndenýameyo fém témotangén ámogh si. Ta kwaufrogi,

⁴ 'Jonene walitogh yénmormén njafarta o ártá?’”

⁵ Yémofem táruindawét yéfe kénjúnro a korayawét nde, “Njam yénd korayangém 'Kétándmé njafarta,' fá so kamotangé, 'Némamén yau wét fá efalo yiyátongi?’

⁶ Wénde njam yénd korayangém, 'Kétándmé ártá,' méinyotio áré m so yénamndat yénd wíme ménamén fá em mat nde Jon témorwén Ngánjánene mat yátogh ár.”

⁷ Féyo yémofem yawangoyénd, “Yénd ma-fina yéném fá árkémamén yém.”

⁸ Yesu norayai, “Yéndon wét yau so tawaufron féfe némé muyaye yéndon ewafrotan yéné ásáfogh.”

Rengerenge si ndau wanjengégh téfnárafenemén

⁹ Fá téngmorwén tawawaitotau árét ren-gerenge si, “Áré m yeitam géreif mbwe ménj ndawan, noroi faiofnar ásáfogh árfefaf a nuwanoi teke.

¹⁰ Wau yuwon yémon yáfaretam faiofnar ásáfogh ár kétán ndau wanjengégh árfefaf ménát yémofem so téramangi yáyot ámb géreif mbwe ménj mbwe yéné ndaumén, wénde wanjengégh áré m tésmetawét fá a yátembayénd firo rokarofnar.

¹¹ Yémon yáfaretam yénamayo faiofnar ásáfogh ár, wénde yéné áré m ndenýameyo tésmetawét, mámé wáiwáiafé yátembayénd firo rokarofnar.

¹² Yémon yáfaretam nambiomén a tésmetawét férkafé yitaménd fá.

¹³ “Géreif mbwe ménj ndau yuré no-rayai, 'Yéndon némé so yafrotan? Yéndon so yéngwáfaretan tane abum efe yéndon yuwetan. Efalo yiyátoi yémofem so yuté mndat.’

¹⁴ “Wénde njam ndau wanjengégh áré m yinjoyénd fá, yémofem korayawét yéfenjo kénjúnro, 'Yéné siyém ndau yurane abum yém. Wét yésmetam krotio fá, a ndau rokar so kénamndangi téfene.’

¹⁵ Féyo yémofem yitaménd géreif mbwe ménj ndau kénjúta a yesmayénd krotio fá.

“Némé so yafrote géreif mbwe ménj ndau yuram yéfefaf?

¹⁶ Fá so yéném a engésmete krotio yéné ár mérén a tawaramangé géreif mbwe ménj ndau ámb áré t.”

Njam áré m náyarayénd yénémamen, fá norayayénd, “Yénandmé yaufifi so yém!”

¹⁷ Yesu néngretai yéfefaf mbarkándaye a emotai, “Féyo némé fifi yéné yém árkéméné yéfarotaménd,

'Sérasér árké méngo ramégh téfnáram yékenayénd a namndayéng néndkék sérasér.’

¹⁸ Méinyotio ár efe njam nénuitat wíman so karéfkaré fufrotat, a njam kénuyangé árfefaf fá so tásé nangé.”

¹⁹ Ná k watamegh ár a limánégh ghéngén wárog ár end táronjawét werghét wékeye, ménamén fá mat náyatoyénd nde fá ko-rayau yéné rengerenge si yéfenemén. Wénde fá férfér tamorwén árfenemén.

Kaisare mani kémégh

²⁰ Yémofem ghékék tafayotawét yáyot, a ewáfaretaménd ufénmanégh téfnár efe mermer kuindawét. Fá yéta kemnawét Yesue werghét ménát ámb si so korayan-gai, ménát yémofem so tramangayénd gafanafaf.

²¹ Ufénmanégh téfnáram yémotayénd fá, “Watamegh ár, yénd mat yéném ndené fém noraye a ewatamete némé mbarkánd yém a fém yau namnyote árfene mwithafaf, wénde ewatamete Ngánjánene ende efaloyero.

²² Téféyot mbarkánd yém mani sái ek-metam Kaisare o yau?”

²³ Yesum ewawinjoi yéfené unyégh a norayayéng yéfefaf,

²⁴ “Kwauyafongi yáne mani. Endene ár sáf a yétkwén ekayong?”

Yémofem yawangoyénd, “Kaisarene.”

²⁵ Yesum emndai, “Taramangi Kaisare yáne némé yém, a Ngánjáne taramangi némé yém yáne.”

²⁶ Fá endofnar namndayénd Yesue werghét némé yaufimén korayau kété árfene sáfrére. Sélngwél emormén yáne uwangoghan, a fá métar namndayénd.

Anogh a awerégh

²⁷ Ámb Saduki ár enmormén efe norayayénd ndené kété ámb yau anogh yém. Fá enmormén Yesuefag moghét.

²⁸ Fá norayayénd, “Watamegh ár, Mosesém yéfarotam nák téfeyot ndené njam yánngénoene yané kér yém tatembangé amaf wénde ambumofnar, yánnngnom fété so kwiré tékayongé a ambum eunjeta yanai.

²⁹ Kété tamorwén sefen ghakér ambum. Fronde sénkom nawerai a kér yémormén ambumofnar.

³⁰ Yénamayom kwiré nawerai, wénde fá ndenýameyo kér yémormén, yéfrangoyéng ambumofnar.

³¹ A nambiomén nawerai kwiré, ndenýamanro sefen kér emormén, yéfrangoyéng ambumofnar.

³² Soramayo amaf kér yémormén.

³³ Anogh efghon endene amaf so yém? Ménamén yéné sefenam té naweretaménd.”

³⁴ Yesum ewawangoi yéfe, “Árém amaf so fété naweretat yéné mbandan.

³⁵ Wénde soramé efghon, fá efe so tawanongé kerta yau so naweretat.

³⁶ A fá yau kér so em. Fá so ndené kamndangi njafar si résagh árnit. Fá so em Ngánjánene ambumtértér ménamén Ngánjánam so tawanongé kerta.

³⁷ Wénde Mosesém njam yufarotaméng kéghat fés awároghan, yémon yuyafoi ndené kér so nanotat ghérsat. Yémon témotau Yuré 'Ebraamene Ngánján, Aisekene Ngánján a Jeikofene Ngánján.'

³⁸ Fá yau yém kér árfene Ngánján, wénde ghérsé árfene Ngánján, ménamén fá méinyotio ghérsé em yáfaf.”

³⁹ Ámb nákwatamegh ár namnyoyénd, “Mer norayayénd, watamegh ár!”

⁴⁰ A árém yau yémotayénd fá ámb ámogh si kor.

Endene ambum yém Keriso?

⁴¹ Yesum emotai fá, “Némamén ndené árém norayat nde Keriso yém Deifidene ambum?”

⁴² Deifid fáyo safén nakmai Sams bukan a norayai,

‘Yuré noyarai kété tane Yurafaf:

“Kámnjo yénandmé tane tambén ngángata.

⁴³ Kétánotio yéndon tákman fene mék téfnár fene káfak mbanmbanan.”

⁴⁴ Deifidém tanmotau fá ‘Yuré.’ Ndernáye fá yáne ambum so yém?”

⁴⁵ Njamandio méinyotio árém tiyáretawét, Yesum emndai yánjo waitogh ár,

⁴⁶ “Kor nawarawenati nákwatamegh árfenemén. Fá ménde em tombé sálámefé arengét a sái eutémdat térarégh sífayan, a yéfene mwighe témorwén minde mer sífayan ámnjoghét áumengégh méngo kénjún a yémofem méndefé tafandawét limánégh ámnjogh sífayé témndan.

⁴⁷ Yémofem unyéghe kwirafene rokar tawarsawét a fá mermer kuindawét tombé sie Ngánjánafé orayégh ár sáfan. Ndené árém tékrát so yérsat minde tukén.”

21

Kwirane ramégh

¹ Njamandio Yesu néngretai, yémon ewinjoi wemár árém takmetawét ramégh rokar wáwefnogh méngon.

² Yémon yinjoi yauyau kwiré sómbio némbne mani mbwe kémghan.

³ Yémon emndai, “Yéndon efalo ewaufrotan, yéné yauyau kwiram ewaindai fá emofem mani takmetawét.

⁴ Méinyotio yéné árém takmetawét némbnare tárfar rokarta, wénde kwiram ekmeyai méinyotio yánjo ghérsé ámnjoghmén.”

Kerker efoghene ufarogh yam

⁵ Ámb yáne waitogh ár tamorwén sian ménamén ndernáye wáwefnogh méngo yamanetaménd mer wíme a ramégh yam wateghkaf Ngánjáne. Wénde Yesu norayai,

⁶ “Méinyotio fémo némé yéfande yéna, efogh yéna yéném ánde ámbiro wím yau so kafrangongé kéténdmé ámbta, méinyotio so ewite yuwot.”

⁷ Fá namotayénd, “Watamegh ár, njam so yéné yam nufrotat? A némé yamam so tufarotangé ménát yéné yam ufroghéto em?”

⁸ Yémon ewawangoi, “Kor fété aem fém warsoghmén. Mwighe sénté ménamén tárfar ár so eném tane yétkwénan, ndené

siafé, 'Yénd wém Yesu,' a 'Efogh siyém kaka yém.' Yau ewaitotati fá.

9 Njam fém náyáretati mékmén a sélngwélafé yammén, yau táf férfér em. Yéné yam fété so nufrotat frondeyo, wénde mbandoene yátogh yau mé so yéném.”

10 Féyo fá norayai yéfefaf, “Ámb yu a ámb yu, fá so násmét, ámb ndimbal yu a ámb ndimbal yu, fá so násmét.

11 Kété so yém ndimbal sokrere, káukáu, ndimbal enjne tárfár yuwomé a férférafé yam a ndimbal sélngwélafé yam njafaran.

12 “Wénde yémofem so kémerangi a kértayan kénékmangi fém soramé yéné yam so nufrotat. Fém so némumbetat áumengégh méngon a kémarmbnangi kwéfkwéf méngot, a néngemnjat warsagh ár a gafanafene sáfrére tane yétkwén téfnan.

13 Wénde yéné so fiyém efoghféneféne si waitoghét fene ndimbal mwighamén.

14 Wénde fém mwighayam yau némaworsota frondeyo ndernáye fém so nawamarote fémyo.

15 Yéndo so kémaramangén si a káfeté mwighe ménát fene mék téfnáram yau so kémitrombongé o kénémdangé fém ném unyégh ár.

16 Fém so sén erametat afafe-myó, amafe-myó, anafe-myó, ménamyo, fútaramyo a yémofem fém so ámb krot ekmetat.

17 Méinyotio áré m fém so méndméndat efandat ménamén tanemén.

18 Wénde fene ámbiro sénko séf yau so kolindangé.

19 Fém so taikrataye ewakai ménát fémo so tinjo efalo ghérsé.

20 “Fémofem njam Jerusalem tinjongi fi-yaré warengéghkaf em táf fém so mat káyátongi nde yáne wasérmbogh siyém kaka yém.

21 Mat táyátongi efe Judiamén ár em táf kangongi kétán mband tunakfot, efe tesenan em táf kétorngi, efe em tesen sémta yau kélawangi tesenot.

22 Yéné efogh fifiyafé náyátoi árke tékrátmén yéfarotaménd.

23 Nderé māmáfi so yém suafé amafafet yéné efogh a mbrake amafafet! Kété so yém ndimbal tékrát yéné mbandan a nékw yéné árfefaf.

24 Fá so enfetat naifaye krotio a ámb so eweretat kwéfkwéf méngo árot méinyotio ndimbal yuwot. Jerusalem so yésénat Téndo áré m kétánotio Téndo árfene efogh ufroghfaf.

25 Kété sélngwélafé yam so em efghan, ghérareyan a kéndafefaf. Mband tukén, méinyotio ndimbal yuwomé so yém mwighe ndémke a uwérsoghan ménamén arakaf sóf su kemén.

26 Ár férfére so nuitat, ménamén kérté némé yéném yéné mbandot, njafarmén fifi so násámbnetat.

27 Yéné efghon yémofem so tinjongi Ároene Ambum angoghan njafar kwamk-waman ménáyafé waftafé a ndimbal kwayaghafé.

28 Njam yéné yam ufrogh kufngongi, kokayongi a tauyongi féfene sénko, ménamén féfene wanjarégh siyém kaka yém.”

29 Yémon tawaufrotau yéné rengerenge si, “Téfandangi fig wén a méinyotio wén.

30 Njam wén mbambam éwiwogh kufngongi, fémofem so tinjongi féfendio a mat kamndangi nde efogh yu siyém kaka yém.

31 Yéné endeyo, njam yefandati yéné yam ufroghan, fém mat so kamndangi nde Ngánjánene limánégh siyém kaka yém.

32 “Yéndon ewaufrotan féfe efalo si, ámb ár mérén yéné satamén so mé em ghérsé njam méinyotio yam nufrotat.

33 Njafar a mband so kawaindangend, wénde tane si yaufifi so kawaindangé.

34 “Kor nawarawenati, féfenjo tikéf yau ewaghñati wéri nuye, wagh témnde a mbandoene méghméghe ménamén yéné efgham so táf kémerangé sunsune nden-anit urérnit.

35 Ménamén yéné efogh so yéném méinyotio yéfefaf efe emor yéné mbandan.

36 Aya túmén ghékéf sénté aem néretati a Ngánjánafé orayégh ménát fém so kawan-jarngi kétándmé némé ufroghét em, a fém so taikrataye ewakai Ároene Ambum sáfrére.”

37 Méinyotio efghon Yesu témorwén watameghan wáwefnogh méngon, a fá tangmorwén méinyotio sémbáran Olif Mband tunakfan.

³⁸ Méinyotio ár tanmorwén túmén tándái akwan áyárg hét yáfaf wáwefnogh méngot.

22

Judas nuwanoi Yesue sénót

¹ Minaghofnar flawamén téménd, yétkwén Waingégh téménd kaka kénamndetau.

² Limánégh ghéngén wároggh ár a nákwatamegh árem ámb end táronjawét Yesue werghét, ménamén fá férfér tamorwén árfenemén.

³ Féyo Sáifer nélawai Judas Iskariotefaf, efe ámbiro nafaloí 12 ármén.

⁴ A Judas téngmorwén kétán limánégh ghéngén wároggh árfefaf a wáwefnogh méngó wanjengégh árfefaf a taruindawét yémafé ndernáye yémon so sén téramangai Yesu.

⁵ Fá káuwétawét a nuwangoyénd mani ramghét yáyot.

⁶ Judas nuwangoi a kéretau end táronjau Yesue werghét árof nar sifayan.

Soramé njamke

⁷ Efogh nawerai Minaghofnaye flawamén árké yém Waingégh síf tosane ghéngénmén.

⁸ Yesum ewafareméng Fité a Jon a norayai, "Kuwanend yéfrengéghét Waingégh njamke téfe nénet."

⁹ Yémofem yémotangeyayénd, "Ándan fene ménde yém téfeyot frengéghét?"

¹⁰ Yesum ewawangeyai, "Njam ngélawend tesenot, ár so tinjend nu séfkwénafé yémon so tafange. Fémo fem téngwaitend árké méngot njam ngélawangé,

¹¹ a témdend méngó yuré, 'Watamegh árem namote, "Ánde yém wan téfnároene méngó saté, ánde yéndon so enetan Waingégh njamke tane waitogh árfé?"

¹² Yémon so tawauyafé féfe ndimbal méngó saté tukén, méinyotio teghkaf yém. Afrengégh kété ayém."

¹³ Fá néwaneyayénd rokar ewinjeyayénd ndenáye fété Yesum ndernáye tamndéwéng. Féyo yémofem yéfrengéménd Waingégh njamke.

¹⁴ Njam efoghféneféne nawerai, Yesu a yánjo muyafé ár nénámjoyénd njamke sifayan.

¹⁵ A Yesum emndai fá, "Yénd minde ménde kwém njamke nénet fémafé soramé tékrát so yéfandan.

¹⁶ Yéndon ewaufrotan féfe, yéndon yau so enetan wéikor kétánótio yéné nufrota Ngánjánene limánéghan."

¹⁷ Soramé kafusi yerai, yémon kánjo yaramai a norayai, "Tawanangi yéné a tafalotangi féfene kénjúnro.

¹⁸ Yéndon ewaufrotan féfe yéndon yau so yéfértan wéri nu kor kétánótio Ngánjánene limánégh kénufarngé."

¹⁹ Yémon féskaflawé yerai, kánjo yaramai a etfoi, a ewaramai, yéné siafé, "Yéné siyém tane fifi, árkéméné so téraman féfeyot. Yéné yafrotati awafaroghét tanemén."

²⁰ Ndené endeyo, njamke soramé yémon yerai kafusi, ndené siafé, "Yéné kafusi siyém totér rényégh tane férék kénjún árké so nasune féfeyot.

²¹ Wénde yéné ár emo yénd so sén wéramuete siyém yéna yéndfé yénmorare.

²² Ároene Ambum so kér yém Ngánjánene méndeyan, wénde nderé mámáfi yém yéné ároe emo sén yéramete."

²³ Fá ámoggh nufngoyénd yéfenjo kénjúnro efe yéna yafnyang téfefaf emon so sén yéramete.

²⁴ Féyo éwigh nufngoyénd yéfenjo kénjúnro efe so yém ndimbal.

²⁵ Yesu norayai yéfefaf, "Téndo árfene warsagh ár yuré kamndangi waftafé yéfenjo ár limánghét, wénde fá emndetat, 'Fútar em árfene.'

²⁶ Wénde fém yau so ndené em. Wénde efe ndimbal yém so yém ndenanit ambumtosé, a efe limánégh ár yém fá so yém ndenanit faiofnar ásfogh ár.

²⁷ Efe yém ndimbal, yéné ár efe yémor kitarayan o yéné ár efe faiofnar ásfogh ár yém? Yéné ár efe yémor kitarayan. Wénde yénd wáfén féfefaf faiofnar ásfogh ár.

²⁸ Fém fá em efe tanwakai tafaf tane ufoghan.

²⁹ A Yéndon ewaraman féfe wafté Ngánjánene limánghét ndené fété tane Afam wafté waramai ta,

³⁰ ménát fémo fem so enetati njamke a nu tane kitarayan Ngánjánene limánéghan,

a so emorang limánégh ámnjogh sifayan, Israilmén 12 ár mérén moghan so ewakai.

Yesu norayai Fitane kenaghmén

³¹ Yémon yémndai, “Saimon, Saimon, Ngánjánam muyé yaramai Sáifére fe ufoghét ndenanit ndau téfnáram yafrote witrémboghét kétándmé mer mbweta yaufiot.

³² Wénde yénd Ngánjánafé koraiwam feyot, Saimon, nde fene ndimbal mwighe yau so kuyangé. Fém njam kénawengo tafaf, fémon so muyafé eyátote fengénéf.”

³³ Wénde yémon yawangoi, “Yuré, yénd afrengéghkaf wém fémafé álighét kwéfkwéf sifayat a kétán krot.”

³⁴ Yesum yawangoi, “Yéndon némndetan fém, Fité, fémon so kwékena nambinotmé nde fém mafina ném tanemén soramé ghakér kowi kutnangé sénonjo.”

³⁵ Féyo Yesum emotai fá, “Yéndon njam ewáfaretan fém mani yáfofnaye, awogh yáfofnaye o sandolofnaye, némé rokar ámb náláite?”

Yémofem yawangoyénd, “Yau.”

³⁶ Yémon emndai fá, “Wénde tát sénonjo mani yáf tanangi a awogh yáf tawanangi, a njam yau ewam féfene náifé, sálámeyafé tétérnangi ámbiro náifat.

³⁷ Buk si yékai, ‘A fá témorwén waféghkaf yaufi árfe kénjún.’ Yéndon ewaufrotan féfeyot nde yéné yam efalo so nufrote tafaf. Néméwét, némé yéfarotaménd tanemén so efalo nufrote.”

³⁸ Waitogh ár norayayénd, “Téfanda, Yuré, sómbio náifé sere.”

Yémon ewawangoi, “Féyotaro ere.”

Yesuf Ngánjánafé koraiwét Olif Mband tunakfan

³⁹ Yesu tiotau túmén mband tunakéf yétkwén Olif, a yánjo waitogh árém yénamayo táitotawét fá.

⁴⁰ Njam nufaryénd yéné sifayan, yémon emndai fá, “Ngánjánafé norayatati ménát fém yau so kuyangi ufoghan.”

⁴¹ Fá nitroi nayuofnaye yéfetambén a budme niyai Ngánjánafé oraighét,

⁴² “Afé, fene ménde téu yém, yéné tékrát titro ta tambén, tane ménde yau, wénde fene méndero so nufrote.”

⁴³ Njafar si résagh ár nufaryéng yáfaf a yáutánam fá.

⁴⁴ Yesum ndimbal tékrát yáyarái, fá minde tikfe Ngánjánafé koraiwét a yáne mélmél témorwén ndenanit férék njélkéfnit kasunau mbandot.

⁴⁵ Njam fá nokayoi Ngánjánafé orayéghta fá néngangoi yánjo waitogh árfefaf, yémon ewinjoi kémghan, yongnai ghérghérsisamén.

⁴⁶ Yesum emotai fá, “Némamén fém kémégh ekém? Kanongi a Ngánjánafé norayati ménát fém yau so ufogham tawut-fongé.”

Yesu yerayénd

⁴⁷ Njamandio Yesu mé sian témorwén, ár mérén enmormén a ár yétkwén Judas efe témorwén 12 waitogh ármen, yémon tanlimndau fá. Yémon yánetai Yesu a yésnetai.

⁴⁸ Wénde Yesum yémotayéng fá, “Judas, fémon sénót yafngo Ároene Ambum ménaye séneghé?”

⁴⁹ Njam Yesuene waitogh árém yinjoyénd némé ufroghétro témorwén, fá norayayénd, “Yuré, wét yéndfem so enfetam téfenjo naifaye?”

⁵⁰ A ámb árom yanfai limánégh ghéngén wároggh ároene faiofnar ásáfogh ároene tambén téngan.

⁵¹ Wénde Yesu norayai, “Yéné yau yafrotati!” A Yesum yéné ároene téngan yayanjai a mer yiyátoi fá.

⁵² Féyo Yesu norayai limánégh ghéngén wároggh árfefaf, wáwefnogh méngo wanjengégh ár a sénko ár, efe té enmormén yáyot, “Némé yénd áyárghofnar árfene sénko ár wém? Árkémamén fém taném naifayafé a timayafé?”

⁵³ Méinyotio efghon yénd fémafé ténmorwén wáwefnogh méngon, fémofem yénd yau kwéfundawét nékwafé. Wénde sénonjo féfene efogh té nawer, njamandio kwéfkwéfoene wafté féfefaf yém.”

Fitam yékenayéng Yesu

⁵⁴ Yémofem yerayénd Yesu, yéngémnjoyénd kétán limánégh ghéngén wároggh ároene méngot. Fitam tangwaitotau nayu kéréye.

55 A njam yémofem fés yuwaroyénd mogh sifayé néndkéfan a fá námnyoyénd mérne, Fité wéi námnyoi yéfefaf.

56 Ásáfogh mérsom yinjoi fá fés kwayaghasan témorangérwén. Mérsom yáyamngoi fá a yémndai, “Yéné ár ámb fiyém Yesue waitogh ár.”

57 Wénde yémon yanyotayéng a yémndai, “Mérés, yénd mafina wém fá.”

58 Tekofnaye ámb árom wéi yinjoi fáyo a yémndai, “Fém ámb yéné fékéném.”

Yémon yawangoi, “Ár, yénd yau!”

59 Ámbiro efoghféneféne soramé ámb árom ménjtaye korayawét ndené, “Fá fété yém Yesue kaka ár, efe yém Galili yumén.”

60 Fitam yawangoi, “Ár, yénd mafina wém fém némamén noraye!” Njamandio korayau, ghakér kowi táf nutnayéng.

61 Yuré nawengoi téfandangé Fité. Fité nawafarotayéng Yurane si ndernáye yénémndai fá, “Fémon so kwékenang yénd nambinotmé soramé ghakér kowi so kutnangé sénonjo.”

62 A fá nétoryéng sáfét ndimbal ye nendam.

Wanjengégh árém si tawafrotawét Yesue

63 Árém emofem Yesu tanjetawét si tawafrotawét a ngi yafngoyénd.

64 Yémofem ghékéf yawamoyénd a témndetawét, “Koraya! Emon nésém fém?”

65 A yémofem korayawét tárfár yau fi si yáfaf.

Yesu yém Failtene a Erodene sáfrére

66 Fauréghan árfene sénko ár náumendayénd, limánégh ghéngén wároggh ár a nákwatamegh ár a yéfene sáfrére Yesu yéngémnyoyénd.

67 Fá norayayénd, “Fém njam Keriso nám, téfe ténmaufro.”

Yesum ewawangoi, “Yéndon njam tawaufron féfe, fémofem yau so yénd efalo kwiyátongji,

68 a yéndon njam fém tamotangén, fémofem yau so ta kwawangongi.

69 Wénde sénonjo yéandmé Ároene Ambum so kámnjongé Minde waftafé Ngánjánene também téndon.”

70 Fá méinyotio namotayénd, “Fém fété nám Ngánjánene ambum?”

Yémon ewawangoi, “Fém sian mbarkánd em fété yénd wém.”

71 Féyo yémofem norayayénd, “Yéndfem námé si so yéronjam ndenayu? Yéndfem téfendio té náyarangém yá também.”

23

Yesu yakai Failtene sáfrére

1 Méinyotio árém Yesu yénémnyoyénd Failtefáf.

2 Yémofem Yesu usérmbogh yafngoyénd yéné sie, “Yéné árom ewarsote téfene ár yéné sie, 'Yau ekmetati mani Kaisarefáf, Rom tuk warsagh ároefaf a yéné yétkwénan nawarse nde yénd wém Keriso, warsagh ár.”

3 Féyo Failtém yémotayéng Yesu, “Fém fété nám Ju árfene warsagh ár?”

Yesum yawangoi, “A, fém námé noraye.”

4 Failtém marataye korayau limánégh ghéngén wároggh árfefaf a ár mérénafefaf, “Yéndon námé mámáfi yau yinjon yéné ároefaf.”

5 Wénde fá ménjtaye korayawét, “Yémon kértat taméinde ár méinyotio Judiamén yáne watameghe, kétándmé Galili yu a yénanotio Jerusalem!”

6 Njam Failtém náyarai yénémamén, fá namotai, “Yéné ár Galili yumén yém?”

7 Njam fá mat náyátoi nde Yesu témorwén Erodene limánégh mbanmbanan, Failtém yáfáretam Erodefaf, efe témorwén Jerusalemén yéné efghon.

8 Njam Erodém Yesu yinjoyéng, fá ndimbal áuwégh káuwetau ménamén fá teke kawanjetau Yesue winjoghét. Kétándmé Erodém námé té káyáretau yánemén, fá ménde témorwén ámb sélngwélafé yam fandaghét.

9 Erodém tárfár ámoggh si tarametau, wénde Yesum yau yawangoi.

10 Limánégh ghéngén wároggh ár a nákwatamegh ár tawakayongérwén kété, nékwafé témndetawét.

11 Féyo Erod a yánjo fiyaré si tawafrotawét a tasalitawét fá. Fá yamanetaménd Yesu warsagh árfene sáláme, yémofem táf kor yéngwangoyénd Failtefáf.

¹² Yéné efghon Erod a Faillet fá fútar namndeyayénd, fronde kété fá tanérwén mék téfnár.

¹³ Failletém eumendai limánégh ghéngén wárogh ár, limánégh ár a ámb ár,

¹⁴ a norayai yéfefaf, “Fémofem ténémnjati Yesu tafaf efe témorwén kérté wafrogh ár. Wénde yéndon yéta témotan fá féfene sáfrére a ámb yaufi yau yinjon yáfaf árkémamén fém korayati yémo té tafrote.

¹⁵ Erodém yau yaufi yawinjoí féyo yénmangoi téfefaf, ‘Yéné ár yau so tékém krot.’

¹⁶⁻¹⁷ Yénémaménnde yéndon so yéfmotan soramé téngéfrangon.”

¹⁸ Wénde ámbiro mwithayan fá nut-nayénd, “Tésmetangi, Barabas ténmutorngi téfeyot!”

¹⁹ Barabas yélawayénd kétán kwéfkwéf sifayat ménamén fá stémorwén ámb ár mérén limánégh ár Jerusalemén yéné efe kásmetawét Rom gafamanafé a ár ngimén.

²⁰ Faillet ménde témorwén Yesue utorghét, féyo fá kor norayai ár mérnafefaf.

²¹ Wénde fá ménj tarnyangérwén keyan, “Téngwamend, Téngwamend!”

²² Nambinotmé wéikor fá norayai, “Némamén? Némé yaufi yémon yafrotam? Yéndon ámb yau yáne fifi yinjon yáfaf krot. Féyo yéndon so yéfmotan soramé téngéfrangon fá.”

²³ Wénde fá minde kutnawét ménjtaye, “Téngwamend!” a yéfene minde ke efalo namndai Yesue waméghét.

²⁴ Féyo Failletém yéfene ménde efalo yiyátóyeng.

²⁵ Yémon yéngéumyoi Barabas efe yélawayénd kwéfkwéf sifayan gafamanafé ásméghmén a ár ngimén, Yesu yéngéumyoi yéfene méndefaf.

Yesu wafatarégh wénan yénamndaménd

²⁶ Njam fiyaram yéngémnjóyénd Yesu, kété ár yétkwén Saimon témorwén Sairene méngotumén, efe ténmorwén álighan ámb tesenot, a Yesuene wafatarégh wén yéfayoyénd yáne faderan térsawéng Yesue sémta.

²⁷ Tárfár árém Yesu táitotawét, amaf tangwafnyangérwén efe ye kéngéndawét yánemén.

²⁸ Yesu néngawengoi a emndai fá, “Jerusalemén amaf, fém yau ye nendati tanemén. Fém ye nendati féfenjomén a féfenjo ambumtértérafenemén.

²⁹ Efogh yéna yéném njam fémofem so korayangi, ‘Frengégh yém ambumof-nar amafafet, árké kafkalam ambum yau yéráftam a ndenényameyo nono yau tafam-ndawét!’

³⁰ Fá so norayat mband tunakéfafefaf, ‘Kénuyangi téfefaf!’ a némbne mband tunakéfafefaf, ‘Ténmafarngi yénd!’

³¹ Ménamén njam árém yéné rokar ewafrotat njam wén ghérsé yém, némé so nufrote táf sértan?”

³² Ámb sómbio ár, tárwén oro téfnár, ndenáyo tangémnjowét Yesufé naméghét kérotio.

³³ Njam fá nufaryénd yu yétkwén Golgota, “Yáne fifi Sénko sot sifayé,” kété yémofem enamndaménd Yesuf yémafé sómbio oro téfnárafé ámb yáne tambénta, ámb yáne fatrata.

³⁴ Yesu norayai, “Afé, tawawalinda yéfene yaufi, fá mafina em némé yémofem yafrotat.” A yémofem Yesuene sáláme kawaftawét ménaye dais kembneye.

³⁵ Ár tárfár tawakayongérwén téfandawét yam ufroghan, limánégh árém sénkér tawafrotawét Yesue. Yémofem korayawét, “Yémon tawanjane ámb ár. Fáyo kawan-jarngé, njam fá yém Ngánjánene Keriso, yáne waferghkaf ambum.”

³⁶ Fiyaré enmormén si tawafrotawét. Yémofem yénmarsaménd njérmat wéri nu yáyot,

³⁷ a norayayénd, “Fém njam ném Ju árfene warsagh ár, fémyo kawanjar!”

³⁸ Kété témorwén farogh férén yá tukén, árké yémndetat, “Yéné fiyém Ju árfene warsagh ár.”

³⁹ Ámb oro téfnár tamangérwén yá téndon, yémo yémndayéng Yesu, “Fém fété ném Keriso? Kawanjar fémyo a yénd ténmanjare!”

⁴⁰ Wénde ámb oro téfnáram yarnaméng fá a yémndai, “Fefaf Ngánján férfér té yém? Fém ndenényameyo féu ném.

⁴¹ Yénd ámb rérero tékrátan yéném mérne, ménamén téfenjo yaufimén yéndfem tékrát

yérsuwam. Wénde yéné árom yaufi yau yafrotam.”

⁴² Féyo yémon yémndai, “Yesu, yénd táf wafarota fém njam néngém fenjo Ngánjánene limánghét.”

⁴³ Yesum yawangoi yá, “Yéndon némndetan fém efalo, sénonjo yénd fémafé so yénre áuwégh méngotuan.”

Yesuene Kérmén

⁴⁴ Efoghméf témorwén, a kwéfkwéfam yu yafaryéng kétánótio séite karéf efogh náyátoi,

⁴⁵ ménamén efogh nékmboi atremn-gogh. Wáwefnogh méngon sénjté sáláme tamangérwén nénatiraryéng tukta nde yu-wot sómbio karéf.

⁴⁶ Yesu minde nutnayéng, “Afé, fene ngángat tane mbérmber yérametan.” Njam yémon yéné si norayai, fá kér táf yémormén.

⁴⁷ Rom fiyaré sénko árom yinjoi némé kufrotau, Ngánján tuwetau a norayai, “Efalo yiyátoi yéné ár témorwén mbarkánd.”

⁴⁸ Njam méinyotio ár efe káumendawét téfandawét néméyam kufrotau, gherghérsisamen wéfan káutánawét a néngwanoyénd.

⁴⁹ Wénde méinyotio fá efe mat tamorwén yánemén a amaf tawafnyangérwén efe kuwaitotau yáfaf kétándmé Galili yu, nayu nénokayoyénd yam téfandawét ufroghan.

Yesuene mband raméghmén

⁵⁰ Kété témorwén ár yétkwén Josef, Ju sénko árfene áumengégh utmanégh ár, mer a mbarkánd ár,

⁵¹ emon yau yéfene mwithé wafroghyam efalo yiyátoi. Fá kétándmé yénmormén Judia árfene tesen Aramatiat a fá kawan-jetau Ngánjánene limánégh ufarghét.

⁵² Fá yéngmormén Failtefaf ámoghét Yesuene fifimén.

⁵³ Féyo yémon yeworyéng yuwot, sáláme fiyarghét ménát mbéwé méngon kémghét kété ámb ár ánde yau yélawayénd

⁵⁴ Yéné ásáfogh tafrotau wékeye Fraide séiten ménamén Safat rényégh kaka témorwén.

⁵⁵ Yéné amaf efe Yesufé enmormén kétándmé Galili yuta yéngwaitoyénd Josef mbéwé fandaghét a ndernáye yékmayénd yáne fifi.

⁵⁶ Fá néngangoyénd méngot mer wimafé wékwér frengéghét. Wénde fá kenawét Safatan ndené fété Mosesene nák.

24

Anogh

¹ Sande tándái akwan, amafam tangérsawét mer wimafé wékwér árkéméné yénfrendaménd a néngwanoyénd mbéwafaf.

² Yémofem yinjoyénd wím feghkaf mbéwata,

³ wénde fá njam nélawayénd, yémofem yau yinjoyénd Yuré Yesuene fifi.

⁴ Njamandio fá mwithayan kéwérsotawét Yesuene fifi árkamé yémorwén, tekofnaye sómbio ár nufaryayénd ghékéfé waufaroghe kwayaghé sálameyafé yéfene téndota nokayeyayénd.

⁵ Yéné férferan amaf ninyayénd mbandot, wénde yéné árém emndayénd fá, “Fémofem ménamén yéronjati kér árfene sífayan efe yém ghérsé?”

⁶ Fá siyém yéna yau yém! Fá té néngano! Mé kawafarotangi fém ndernáye tamndetau, táf fémafé njam mé témorwén Galili yuwon,

⁷ ‘Ároene Ambum so téramangi yaufi árfene ngángat, wafatarégh wénan so yénamndat a nambio efghon so kanongé wéikor.”

⁸ Táf nawafarotayénd yáne si.

⁹ Njam fá nénangoyénd kétándmé mbéwata, yémofem ewaufroyénd méinyotio némé téfandawét 11 waitogh árét a méinyotio ámb árfet.

¹⁰ Meri Makdalin, Joana, Meri Jemse yátmé, ámb amaf efe tamorwén yémáfé ewaufroyénd Yesuene muyafé árét.

¹¹ Wénde yémofem efalo yau eyátoyénd yéfene si, ménamén yéfene si afrogh témorwén yéfeyot ndenanit onon ár kar korayawét.

¹² Wénde Fité táf fété nurtotam a nétonam mbéwé yafoghét. Fité néngáwefnoi, engwinjoi sálámero tákmangérwén kénaghkaf, a fá néngwanoi uwérsoghan témorwén némé té nufrotam.

Endmé áligh Emausét

¹³ Yéné efghonyo sómbio ár tangérwén Jerusalemta kétán Emausét 11 kilomité

14 Yémofem téngwarunwét endmé yéfe kénjúnro némé yam kufrotau.

15 Njamandio fá ngoraiwét a téngwarunwét mérne, Yesu fáyo yénmormén a tayotau yémafé.

16 Wénde yémofem yau yayamngeyayénd Yesu.

17 Yémon emotangeyai fá, “Némamén fémofer yaryunét táf fém seyowé?”

Fá áligh nékmbeyayénd, ghérghérsisé sáfafé.

18 Ámb témorwén yétkwén Klofas, yémotai fá, “Fém némé wan téfnár ném Jerusalemén a mafina nám námé yam nufrotat yéné efghon?”

19 Yesum emotangeyai, “Némé yam nufrotat?” Yémofem yawangeyayénd, “Yesu Najaretmén. Fá témorwén Ngánjánene mat yátogh ár wafté kér ro sian a sélngwélafé yam wafroghan Ngánján sáfrére a méinyotio ár.

20 Limánégh ghéngén wároggh ár a téfene limánégh áré m yémnjoyénd a yéramayénd krot, a yénamndaménd wafatarégh wénan.

21 Wénde téfene méghmégh nafayoi nde fá so témorwén emo so tanjarngai Israil. Nambio efogh sénonjo yém yéné yam té kufrotat.

22 Féyo ámb amaf téfene mérénmén sélngwél yéramayénd. Fá tangém mbéwafaf sénonjo tándái akwan

23 wénde yau yinjoyénd Yesuene fifi. Fá nénangoyénd téfefaf yénmaufroyénd téfe ndené fá yinjongi njafar si résagh ár, efe noraya ndené fá siyém ghérsé yém.

24 Féyo ámb téfene mérénmén ár néngwanoyénd mbéwafaf a yinjoyénd ndené fété amaf námé kafrotawét, wénde Yesu yéné amafam yau yinjoyénd.”

25 Fá norayai yéfefaf, “Nderé mwigghaf-nar fém em, a nderé táikér yéfandati efalo yátoghét tikfan méinyotio Ngánjánene mat yátogh áré m námé korayawét!

26 Kerisoe áfrat témorwén tékratot soramé fá nélawai yánjo ndimbal kwayaghat?”

27 Yémon sie yérnyai Moseseta a méinyotio ámb Ngánjánene mat yátogh ár, yémon tawawafenau yéfeyot námé té korayau méinyotio Ngánjánene sian yánjomén.

28 Yémofem kaka méngotu yéngiyátoyénd ándan fá tangmorwén, Yesu awaingétro téngmorwén.

29 Wénde yémofem yamnendayénd Yesu ménjtaye, “Yéndfé kámnjongém ménamén yéféte.” Féyo fá néngwanoi yéfefaf ámnjoghét.

30 Fá njam námnjoi njamke sifayan yémafé, yémon feskaf flawé yékafai, kánjo yéramai a yétfoi ewarametam yéfeyot.

31 Féyo táf yéfe ghékéfé nasawéryénd a yáyamngoyénd efe Yesu témorwén, a fá néngolindai kétáandmé yéfe ghékéfta.

32 Fá korayawét yéfenjo kénjúnro, “Téfe tikéfé nakérnat téfene kénjún njamandio fá korayau téfefaf endén a si yénmasawéryéng téfeyot?”

33 Fá wékeye nuwanoyénd a kangotawét Jerusalemét. Kété fá ewinjoyénd 11 wait-ogh ár a ámb ár emafé káumendawét

34 a korayawét, “Efalo yém! Yuré té nénano a nufar Saimonefai.”

35 Féyo sómbioyam ewaufreyayénd námé kufrotau yéfefaf endén, a ndernáye yémofem Yesu yayamngeyayénd Yesum njam feskaf flawé ewatfeyai.

Yesu nufaryéng yánjo waitogh árfefaf

36 Njamandio fá mé korayawét yénémamén, Yesu fáyo nénokayoi yéfe kénjún a norayayéng yéfefaf, “Krufrat féfefaf so yém!”

37 Yéné mérén férféram ewifoi ndené kemnawét nde yémofem kar yinjoyénd bérsebése.

38 Fá norayai yéfefaf, “Némamén fém néworsotati, námamén féfene mwigghé déudéu nanote?”

39 Tafandangi tane sómbio ngángé a sómbio kafkaf. Yénd yéndio efalo fété wém! Kwiyánja yénd a kwéfandangi. Bérsebése yau yém fifiyafé a sotafé, fémofer kés wéfandati yénd fété wém.”

40 Njam fá korayau yénémamén, yémon tawauyafotau yáne ngángé kabu a kafkaf.

41 Yémofem mé tétambnawét efalo yau tiyátotawét ménamén áuwégh a sélngwélafé yammén, yémon emotayéng fá, “Féfene ámb námndafi té ewam yéna nénet?”

42 Yémofem yaramayénd Yesue bélamén wagif mbarmbar,

⁴³ a yémon yékafai a yeraí ténetau yéfene ghékfan.

⁴⁴ Fá norayai yéfefaf, “Yéné fiyém némé yénd korayawén táf yénd njam mé ténmorwén fémafé. Méinyotio si efalo so náyatote némé yéfarotaménd tanemén Mosesene nák kénjún, Ngánjánene mat yátogh árfene Buk a Sams.”

⁴⁵ Féyo yémon ewasawéryéng yéfene mwithé mat áyatoghét Buk si némé yéfarotaménd.

⁴⁶ Yémon ewaufroi yéfeyot, “Yéné fiyém némé yéfarotaménd tanemén. Keriso so tékratan yém a kénanongé kétándmé kérta nambiomén efghon,

⁴⁷ a yaufi awengoghmén a wányányéghmén so yaitotat yáne yétkwénan méinyotio yu-womé so téryangi kétándmé Jerusalemta.

⁴⁸ Fém em fandagh ár yéné yammén.

⁴⁹ Yéndon ewáfáretan fém némat tane Afam unyéghofnar si norayai. Wénde tese-nan so nawanjetati kétánotio njafar tukta waftaye kéneworngé féfefaf.”

Yesuene uyoghmén

⁵⁰ Yémon njam elimai Betani tesenta, Yesum ngángé euyoi a efrendai fá.

⁵¹ Njamandio fá táfrendawéng, yémon engfrangoi fá táf nénguyoi njafarot.

⁵² Féyo yémofem yáwefnoyénd Yesue a kangotawét Jerusalemét ndimbal áuwéghafé.

⁵³ A fá túmén kawanjetawét wáwefnogh méngon méinyotio efghon, Ngánján tuwétawét.

Yesuene waitogh árfene wafroghyam

Yesu yéngwanayéng njafar tukét

¹ Tane fronde bukan, Tiafilus, yéndo yéfarotamén ménamén méinyotio Yesum némé wafrogh ewafngoi a watamegh

² a tawarametau yánjo muyafé áréte efe yémo té ewaferyéng watamegh yam Ngánján Mbérbér kénjúmé, a féyo efogh nawerai fá njam yéngwanayéng njafar tukét.

³ Yáne tékrát soramé, fá auyafogh nufngoi fáyo yéné árfefaf a efalo si waufrogh ewafngoi ndené yénd ghérsé wém. Fá njam nufaryéng yéfefaf safét 40 efogh soramé a korayau Ngánjánene limánéghmén.

⁴ Ámb efghon, yémofem njam njamke tánetawét yémafé, yémo emndai, “Yau téfrangongi Jerusalem, wénde nawanjetati yéné merot tane Afam némé unyéghofnar si té emndai, fémofem té káyáretawét némamén yénd korayawén.

⁵ Joném nuwan tawalitotau, wénde nambio efogh soramé fém so Ngánján Mbérbére ewalitote.”

⁶ Féyo njam fá nafángoyénd Yesufé, yémofem yémotayénd fá, “Yuré, fém féyotaro ném yéné efghon Israil yu sái yérameta wéikor?”

⁷ Yémo emndai fá, “Yéné féfeyot yau mat efogh o efoghféneféne em, wénde Ngánjánro mat yém.

⁸ Wénde fémofem so tawinjongi wafté táf Ngánján Mbérbér njam yéném féfefaf, a fém so em tane si ghékéfé fandagh ár Jerusalem kénjún, méinyotio Judian a Samarian a kéténotio mband marat árkamé yiyato.”

⁹ Yéné soramé fá njam yéné si norayai, fá táf nuwanoi yéféne méinyotio ghékfanro, njafar kwamkwamam yéngwamoi yéféne ghékéfta.

¹⁰ Fá mé tawewotawét njafarot fá njam téngmorwén, sélngwéle sómbio ár kwayaghé sálámefé nokayeyayénd yéfé téndota.

¹¹ Fá norayangeyayénd, “Ár Galili yumén, fém némamén yéna ewakai néwewetati njafarot? Yéné Yesuyo efe té yéngwanang féfé tambén njafarot, so nénangote yéné endmayo fémofem kés yéfandati néngwano njafarot.”

Yémofem yaferyénd Matias

¹² Féyo fá nénangoyénd Jerusalemét kéténdmé mband tunakéfé Olif tambén nayuofnar kéténd Jerusalemét.

¹³ Fá njam nufaryénd, narmboyénd ámb saté méngo kénjút ánde fá tamorangérwén. Fá kété tamorwén Fité, Jon, Jems a Endru, Filif a Tomas, Batolome a Metyu, Jems Alfasene ambum a Saimon efe ménde témorwén ndené Ju ár so kawanjetawét fáyo yau Rom waftayan, a Judas Jemsene ambum.

¹⁴ Fá méinyotio túmén káumendawét Ngánjánafé orayéghét méinyotio amaf a Yesuene amé Meri a Yesuene nénngnéf.

¹⁵ Yéné efghon Fité nokayoi 120 efalo yátogh ár mérén kénjún

¹⁶ a norayai, “Fútaréf, Buk si so nufrote árkéméné Ngánján Mbérbér korayau fronde Deifidene mbírbírita némé korayau Judasenemén, efe náyatoyéng wambégh ár yéfeyot emofem Yesu yerayénd,

¹⁷ Judas ámb tém téféne kénjún a si waitogh ár.”

¹⁸ Judasém mani ewanai yaufi ásfoghmén, yémon yanayéng mband, kété numai yáne fifi néfnoi marataye a yáne ghérghér nétoryénd.

¹⁹ Méinyotio ár Jerusalemén náýarayénd yénémamén, féyo yémofem yéné sífayé témndetawét yéfenjo sie Akeldama, yáne fifi siyém “Férék sífayé.”

²⁰ Fité norayai, “Fété yékai Sams bukan, ‘Yáne sífayé so yém fanfnero, efe yau so yémor yáne sífayan,’

a
‘Ámb árom téngwanangé yáne limánégh sífayé.’

²¹ Yénémamén so fété tékafangém ámb ár efe yéndfé té téném méinyotio efghon njam Yuré Yesufé yénd tényotau,

²² kétéamé yéné efghon Joném njam nue yálitotam Yesu kéténotio fá néngwanoi téfé

tambén. Ámbiro so kénamndangé ghékéf fandagh ár yéndfé Yesuene anoghmén.”

²³ Féyo sómbio ár euyafeyayénd, Matias a Josef Barsabas efe témorwén yétkwén Jéstus.

²⁴ Féyo fá Ngánjánjafé koraiwét, “Yuré, fém mat ném méinyotio árfene tikéf. Ténmauyafo téfe yéné sómbiota fémo efe té yékaf

²⁵ ménát téngwanangé Yesuene muyafé ásáfogh, árkéméné Judasém yéfrango a yéngém kété án de kété so tanangé.”

²⁶ Féyo yémofem wén kembne yérnyayénd ménát so tinjongayénd efe Ngánjánam yafer, a wén nuyáyéng Matiaséf, féyo fá nafghayéng kété án de 11 Yesuene muyafé ár kés tamorwén.

2

Ngánján Mbérbér yénmormén Fentikost efghon

¹ Njam Fentikost efogh yénmormén, fá náumendaménd ámbiro sifayat.

² Sunsune ke yénmormén ndenanit ndimbal mbormbornit njafarta a yafoi méinyotio méngo ánde fá tamorangérwén.

³ Féyo yémofem yinjoyénd némé kéretau ndenanit fés kánkékánkénit árkéméné nófarnayénd a námnyoyénd ámbiroámbiro árfefaf kété.

⁴ Méinyotio ár tamorwén Ngánján Mbérbér wafoghkaf a Ngánján Mbérbéram eméindai nufngoyénd si fénatayero orayégh.

⁵ Kété tamorangérwén Jerusalemén Ngánján férférafé Ju ár fénaté ndimbal yumén mband maratan.

⁶ Yémofem njam yéné ke náýarayénd, ár mérén enmormén nafghayénd mwighe déudéuafé, ménamén ámbiroámbiro ár káyáretawét yéfenjo sie korayawét.

⁷ Minde sélngwélafé, fá korayangi, “Yéné ár efe norayat ndenanit Galili yumén ár em.

⁸ Ndernáye so náýáretam téfenjo si yéfe tambén?

⁹ Yénd yéné yéném Farsiamén, Medemén, Elammén, Mesofotamiyamén, Judiamén, Kafadokiamén, Fontosmén, Esiamén,

¹⁰ Frigiamén, Famfiliamén, Ijifmén, Sailen kaka Libiamén, wan ár kétándmé Rommén,

¹¹ Ju ár a fénaté yumén wáwefnogh ár, Kéretamén a Arabmén, yéndfem eyáretam fá norayat téfenjo sie, yéné ndimbal yammén némé Ngánjánam tawafrotau!”

¹² Sélngwélafé a mwighe déudéuafé, fá namotayénd ámbiroámbiroe, “Némé fifi yém?”

¹³ Wénde ámb árém tawértawét a emn-dayénd, “Yémofem tánetat totér wéri nu.”

Fitam si táitotau ár mérvat

¹⁴ Féyo Fité nokayoi 11 waitogh árfé, yáne kém narmboi a si kafrotau ár mérvat, “Fém Judiamén ár a méinyotio efe emor Jerusalem kénjún, yéndon so ewawafenan yéné yam féfeyot, káyárange merkéraye yéndon némé norayan.

¹⁵ Yéné ár sem wéri yau em, ndené kés nemnati. Sénonjo siyém 9 aklokro akw!

¹⁶ Wéndende, némé té kufrote téfefaf yém Ngánjánene mat yátogh ár Joel némé korayau,

¹⁷ “Ngánján noraye, 'Sénonjo kerker efghon, yéndo so téngwasurén tane Mbérbér méinyotio árfefaf, a féfene ambum a mérésmérés so nafrotat Ngánjánene si, a féfene totér árém ghékéf waingégh yam so efandat, a féfene ákif onjo so ekém.

¹⁸ Wénde tane faiofnar ásáfogh árfet, ár a amaf, yéndon so téngwasurén tane Mbérbér yéné efghon, fá so nafrotat Ngánjánene si.

¹⁹ Yéndon so sélngwélafé yam ewauyafotan njafaran

a ufarogh yam mband mbanmbanan, férék, fés a sénjté kwam.

²⁰ Efogh so kawengongé kwéfitat a ghérare so kawengongé férkot yéné soramé Yurane efogh yéném ndimbal a ndimbal kwayaghafé.

²¹ A méinyotio ár efe kómnendangi Yurane yétkwénan, fá so kawanjarngi.’

²² “Israilmén ár, káyárange yénémamén, Yesu Najaretmén ár témorwén Ngánjánam efe yuyafoi féfeyot fénataye wafroghyamafé, sélngwélafé yam a ufarogh yamafé,

árkéméné Ngánjánam tawafrotau féfefaf yáne kénjumé ndené fété fém mat em féfenjomén.

²³ Ngánján fá mat témorwén némé kufrotau, a yáne fronde mwiché yanayénd njam Yesu ngi yafngoyénd, a fémo fem yékmayénd krot yénamndaménd wafatarégh wénan Téndó áré m.

²⁴ Wénde Ngánjánam yanoi kerta, yaloi kér tékrát tambén, ménamén kéram yau so terangé.

²⁵ Deifid norayai yánemén,
“Yéndo yéfandan Yuré túmén ta frondeta.
Ménamén fá tane kaka yém,
yénd yau so nasambnetan.

²⁶ Féyo tane tikéf siyém nasnete a tane kánké náuwete,
tane fifi so ndenéyameyo nene kamnangan,

²⁷ ménamén fémo yau so kwéfrango kér árfé,
o tumyo fene njúnnjúnofnar ár sái nornda mbéwé méngon.

²⁸ Fém mat té náyátoi tafaf ghérsé endmén,
fémo yénd so kwafo ménaye áuwéghe fene sáfrére.'

²⁹ “Fútaréf, yéndon so ewaufrotan efaloe ndené áki Deifid kér yémormén a yiyato-taménd a yáne mbéwé méngo yéna yém yéné efghon.

³⁰ Wénde fá témorwén Ngánjánene mat yátogh ár a mat namndai ndené Ngánjánam némé yémndetam ndené yáne áki so kámnjongé yáne limánégh ámnjogh sifayan.

³¹ Deifidém téfandau soramé yu a korayau Kerisoene anoghmén, fá ndené korayau Ngánjánam yau so téfrangongé kér kénjún o yau so tumyongé yáne fifi kérkfot mbéwé méngon.

³² Ngánjánam té yanoyéng Yesu ghérsat, a yénd yéné yéném fandagh ár efaloe.

³³ Fá té yuyoi Ngánjánene tambén ngángat, ndené fété Ngánjánam némé té norayai, yémon té yumyoi Afé tambén Ngánján Mbérbér a té yénmasuryéng némé fémo fem sénonjo yéfandati a náyáretati.

³⁴ Ménamén Deifid yau yáfáretam njafarot, wénde fáyo norayai,
‘Yuré norayai tane Yurafaf,

“Kámnjo tane tambén ngángata

³⁵ kétánotio yéndo so tákman fene mék téfnár fene kafkaf mbanmbanan.”

³⁶ “Féyo méinyotio Israil ár mat kamndangi ndené fémo fem yéné Yesu té ténamndati wafatarégh wénan, wénde Ngánjánam té yiyátoi Yuré a Keriso.”

³⁷ Njam áré m Fité yiyárayénd yéné si snorayai, fá taf nuyáyénd tikfan a norayayénd Fitafaf a ámb Yesuene muyafé árfefaf, “Fútaréf, némé yéndfem so ewafrotam?”

³⁸ Fitam ewawangoi, “Kawengongi walitoghét, fém méinyotio, Yesu Kerisoene yétkwénan ménát féfene yaufiyam so mwichafnar tawayangé. A Ngánjánam so tawaramangé Ngánján Mbérbér.

³⁹ Yéné unyéghofnar si sem féfeyot a féfene ambumafet a méinyotio efe nayu em, ndenáyo méinyotio efe Yuram téfene Ngánjánam so tamotangé yandio.”

⁴⁰ Fitam tárfár sie tawawéngsotau fá, a yémon tamndetau, “Fém kawanjarngi yéné yaufi saté ártá.”

⁴¹ Fá emofem yáne si waitogh yumyoyénd walitogh ewafngoi, a taf 3,000 ár farun nafayoyénd yéné efghon.

Efalo yátogh árfene áumengégh

⁴² Fá naramayénd ámb efogh Yesuene muyafé árfefaf watameghét a áumengéghét, féskaflawé faloghét a Ngánjánafé orayéghét.

⁴³ Méinyotio ár férféram ewifoi a tárfár sélngwélafé yam a ufárogh yam téfandawét Yesuene muyafé árfefaf.

⁴⁴ Méinyotio efalo yátogh ár náumendayénd a tafalotawét yéfenjo rokar.

⁴⁵ Yémofem tawafnamotawét yéfenjo ásáfogh sifayé a méndefé rokar, yémofem tawarametawét yéfeyot efe káronjawét.

⁴⁶ Méinyotio efghon fá túmén káumendawét wáwefnogh méngo sifayan. Yémofem tatfotawét féskaflawé yéfenjo méngo kénjún a mérne tánetau áuwéghafé a mer tikfe,

⁴⁷ Ngánjáné wagh tawerémndawét a tayamnetawét mer méinyotio áré m. A Yuram farun ámb ár efayoi méinyotio efghon fá efe ewanjaryéng.

3

Fitam mer yiyátoi aknyégh ómnengégh ár

¹ Ámb efghon Fité a Jon tayowéng wáwefnogh méngot Ngánjánafé orayéghét 3 aklok séite karfe.

² Ámb ár aknyégh áre témorwén kétamayo aráfégh fá yénérsaménd kétán wáwefnogh méngo sésafnet yétkwén Merfifi, ánde fá tumnjongayénd túmén efghon ómnengét yéfefaf efe tangmorwén wáwefnogh méngot.

³ Yémo njam ewinjeyai Fité a Jon wáwefnogh méngo élaughétro tárwén, yémo emotangeyai ménát maniot.

⁴ Fitam yéfandayéng mbarkánde fá, ndenýameyo Joném. Féyo Fitam yémndai, “Yénd ténfandange!”

⁵ Féyo yéné árom ewarameyai utmanégh, ndené kemnau némndafi kar so tarameyayénd.

⁶ Féyo Fitam yémndai, “Tane ámb yau yém manikéf o gol, wénde némé tane yém, yéndo so kémaraman fe. Yesu Keriso Najaretmén yáne yétkwénan, kokai áligh kufngo!”

⁷ Fitam yeraí tambén ngángata, yémo yáutánam okayoghét, táfandio ároene kafe a kagh muyafé namndeyayénd.

⁸ Fá natnaméng yánjo kafe a áligh nufngoi. Féyo fá nuwanoyénd yémáfé wáwefnogh méngot, tiyotawéng a kátnawéng tuwetau Ngánján.

⁹ Njam méinyotio árem yinjoyénd fá álighan a Ngánjánene waghan,

¹⁰ yémofem yáyámngoyénd fá yéné ár efe túmén témorangérwén ómnengéghan wáwefnogh méngo sésafne yétkwén Merfifi, a fá sunsun emormén a sélngwélafé yammén némé kufrotau yáfaf.

Fité korayau wáwefnogh méngo sífayan

¹¹ Njamandio ómnengégh ár kaweretau Fité a Jonéfaf, méinyotio ár sélngwél emormén kénérsawét yéfefaf yéné sífayat yétkwén Solomonene méngo sífayat.

¹² Njam Fitam yéné yinjoi, fá norayai yéfefaf, “Israilmén ár, némamén yéné yammén fém sélngwél em? Némamén

fémofem ghékfe yénmámnjotati yénd ndenanit téfenjo wafté a Ngánján wáwefnogh yame yéndfem kar yéné ár yéméindangem álighét?

¹³ Ebraamene Ngánján, Aisekene Ngánján, Jeikofene Ngánján, téfene ákifene Ngánján, tuwetawét yáne faiofnar ásáfogh ár Yesu. Fémofem yéramayénd fá kétán ngiot a fémofem yékenayénd Failtene sáfrére, soramé yémon mwithé yáitoi yáyot umyoghét.

¹⁴ Fémofem yékenayénd Njúnjnúnofnar a Mbarkánd Ár a namotayénd ndené ngi téfnár tumyongi féfefaf.

¹⁵ Fémofem yésmetaménd ghérsé téfén ár, wénde Ngánjánam yanoyéng kéta. Yénd yéné yéném fandagh ár yénémamén.

¹⁶ Ndimbal mwithaye Yesuene yétkwéne, yéné ár efe fémofem yéfandati a mat em, fá muyafé náyato. Yéné siyém Yesuene yétkwéne a ndimbal mwithaye árké yéném yá kénjumé yéramayéng yéné mer yátoghét yáyot, árkéméné fémofem méinyotio yéfandati.

¹⁷ “Fútaréf, yénd mat wém ndené féfene wafroghyam siyém mwithé kwéfwéfwé em, ndenýameyo féfene limánégh ár tamorwén.

¹⁸ Wénde yéné yém ndernáye Ngánjánam efalo yiyátote némé fá korayau méinyotio yánjo Ngánjánene mat yátogh ár kénjumé, korayawéng ndené yéné Kerisom tékrát so yéfande.

¹⁹ Kakenangi yaufita a kawengongi Ngánjánéfaf, ménát féfene yaufi so tawayangé, ménát Yurata frengégh so yéném,

²⁰ wamarogh efogh so kawerangé kétamé Yurata a Ngánjánam Yesu so ténmáfaretangé, efe yém Keriso efe té yuyafoi féfeyot.

²¹ Yesu nawanjete njafaran kétán yéné efogh kawerangé Ngánjáneyot ménát Ngánjánam so ewafarnje méinyotio rokar, némé unyéghofnar si norayayéng tándái yánjo njúnjnúnofnar Ngánjánene mat yátogh ár kénjumé.

²² Moses norayai, 'Yuré féfene Ngánjánam so tunjangé Ngánjánene mat yátogh ár ndené fété yénd swém féfenjo ár

kénjún, fémofem táf yiyáretati némat fém njam emndeta.

²³ Efe yau náyáretat yéné Ngánjánene mat yátogh ároefaf Ngánjánam so titérbongé yéfenjo ártá.'

²⁴ "Kétándmé Samuel yénanotio sénonjo, méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár kénorayawét némé ufroghan sénonjo em.

²⁵ A fém srem Ngánjánene mat yátogh árfene ambum a fém ewafnyang Ngánjánefaf némé mwiché yéréindam féfekifé. Yémon norayai Ebraamefaf, 'Fene áki ambum kénjún méinyotio ár yéné mbandan frengéghan so em.'

²⁶ Njam Ngánjánam yuyoi yánjo faiofnar ásafogh ár, yémo yénmáfáretam fá fronde féfefaf Ju árfefaf frengéghét ménát awengogh féfenjo yaufita ámbiroámbiroe."

4

Fité a Jon Ju sénko árfene áumengégh sáfrére tawakayarwén

¹ Ghéngén wároggh ár a wáwefnogh méngo wanjengégh sénko ár a Saduki ár enmormén Fité a Jonefaf njamandio koraiwét árfefaf.

² Fá nékwan tamorwén ménamén Yesuene muyafé árem tawaufrowét árét Yesuene kénjún ndernáye kér ár so nanotat.

³ Yémofem ewereyayénd Fité a Jon. Fá kwéfkwéf méngon elaweyayénd. Fá so kawanjengwét kaitau, ménamén férégh témorwén

⁴ Wénde tárfár ár efe náyárayénd si efalo yiyátayénd, a yéné efghon áyáregh ár náyátayénd 5,000 ár.

⁵ Ámb efghon, limánégh ár, sénko ár a nák watamegh ár nafángoyénd Jerusalem kénjún.

⁶ Anas limánégh ghéngén wároggh ár kété témorwén, a Kayafas, Jon, Aleksendé a ámb efe limánégh ghéngén wároggh ár mérénmén tamorwén.

⁷ Yémofem enémnjéménd yéfené sáfrére Fité a Jon a mogh ewafngeyayénd fá, "Némé waftaye o némé yétkwéne yéné ásafogh ewafrot?"

⁸ Féyo Fité, Ngánján Mbérbér wafoghkaf, norayai yéfefaf, "Limánégh ár a árfene sénko ár!

⁹ Njam té yénd yénmot mer ásafoghmén aknyégh ároenemén efe mer namndai a ndernáye mer náyátoi,

¹⁰ fém fáí mat kamndangi, a méinyotio Israilmén ár. Yéné siyém Najaretmén Yesu Keriso yáne yétkwénan, efe fémofem yénamndaménd wénde efe Ngánjánam yanoyéng kérta, yéné ár yakai féfene sáfrére merro.

¹¹ Yesu siyém ndenanit wím, "wím fémofem méngo ramégh árem yékenayénd,

árké té namndé néndkéf sérasér.'

¹² Wanjarégh siyém endefaf yau so tinjongi, ménamén ámb yétkwén yau yém mband maratan yéramai árét árkéménaye yénd so ténmanjarngé."

¹³ Yémofem njam ewinjeayénd Fité a Jon féréfofnar koraiwét a mat náyátayénd ndenénde fá tárwén skulofnar o ménd ár, fá sélngwél emormén a fá mat tamorwén ndenénde yéné ár Yesufé tamorwén.

¹⁴ Wénde ménamén yémofem yinjoyénd aknyégh ár efe mer namndai tawakayongérwén yémafé, féyo némé si yau norayayénd.

¹⁵ Féyo Ju sénko árem ewafáretangeyayénd téndot Ju sénko árfene áumengégha, mérne nafghayénd a si taruindawét.

¹⁶ Fá namotayénd, "Yéndfem némé yam so yafrotam yéné sómbio árfefaf? Méinyotio ár tamorangérwén Jerusalemén fá mat em nde némé yémofem sélngwélafé yam yafroménd árkéméné yéndfem yau so tékenangém.

¹⁷ Wénde yéné yam kémboghét marat mété káyátongé árfe kénjún, féyo yénémamén yéndfem mat yéné ár so táyátem yau so norayét yéné yétkwénan ámb árfefaf."

¹⁸ Féyo wéikor emotangeyayénd yéné sómbio ár a táikér si emndéménd fá yau so norayét o ewatamet Yesuene yétkwéne.

¹⁹ Wénde Fité a Jonfem ewawangeyayénd, "Fém kemnangi kor ndené mbarkánde Ngánjánene ghékfan yém ár so tiyáre o Ngánján.

²⁰ Yénd yau so kékmbongém sian téfén yéndfem némé tafandam a káyáretam."

²¹ Kémbogh si soramé, yémofem engéumieyayénd. Yémofem ámb yau

end ewinjoyénd ndernáye so fá tékrátan takmeyayénd, ménamén méinyotio árém Ngánján tuwetawét ménamén némé nufrotam.

²² Yéné ár efe Ngánjánam mer yiyátoi 40 yunjéf té yáindai.

Efalo yátogh árfene Ngánjánafé orayégh

²³ Fá njam engéfrangeyayénd, Fité a Jon néngangeyayénd kétán yéfenjo árfefaf a tawaufrowét méinyotio limánégh ghéngén wároggh ár a limángégh árém némé korayawét yéfefaf.

²⁴ Fá njam káyáretawét yénénamén, féyo yémofem kém efghayénd mérne oraighan Ngánjánafaf, fá norayayénd, “Yurafene Yuré, fémo yafrotam njafar, mband a arakaf, a méinyotio rokar yéné kénjún.

²⁵ Fém korayau Ngánján Mbérbéere fenjo faiofnar ásáfogh ár, téfene afé De-ífidefáfmé,

“Némamén mband marat nékw em a némamén árém fifiofnar mwigghé nemnat?

²⁶ Mbandmén warsagh ár kafrendawét ngiot

a limángégh ár náumendat mérne

Yurafé ásméghét

a wéi yémafé Keriso.’

²⁷ Efalo yátogh ár mé Ngánjánjafé koraiwét, “Erod a Fontius Faillet kafángotawét mérne yémafé Téndo árfé a Israilmén árfé yéné ndimbal tesen kénjún ménát fene njúnnjúnofnar ásáfogh ár Yesue ngiot, efe fémon té yiyátoi Keriso.

²⁸ Yémofem méinyotio yam tawafrotawét, fém mat kénmorwén frondeyo fene waf-taye a méndeyan soramé nufrotam.

²⁹ Yuré, kéreta yéfene nékw téfanda a fémon taméinda fenjo faiofnar ásáfogh ár fene siot so norayat férféofnar.

³⁰ Fenjo ngángé tásáfote ménát mer yátoghét a ufarogh yam a sélngwélafé yam wafroghét, Yesuene yétkwén kénjúmé, fene njúnnjúnofnar faiofnar ásáfogh ár.”

³¹ Soramé fá Ngánjánjafé koraiwét, yéné sifayan ánde kafángotawét kété kásámbnetau. Féyo fá Ngánján Mbérbéeram ewafoi a Ngánjánene si táitotawét férféofnar.

Efalo yátogh árém tafalotawét yéfenjo rokar

³² Méinyotio efalo yátogh ár tamorwén ámbiro tikfan a mwigghayan. Efe ámb yau korayau ndené yéfene rokar yéfindro tamorwén, wénde yémofem tafalotawét yéfene némé tamorwén.

³³ Minde waftafé Yesuene muyafé ár ménjté tamorwén afroghan Yuré Yesuene kér anoghmén. Ngánjánene ngáram kafam-ndau méinyotio árfefaf.

³⁴ Kété ámb ár yau káronjau rokarot yéfene kénjún. Efe mband a méngo yuré tamorwén yémofem tatérnawét a térarégh mani tanérsawét

³⁵ a takmetawét Yesuene muyafé árfene kafkafot, a tawarametawét yéfeyot efe káronjawét maniot.

³⁶ Josef, Lefi mérénmén kétamamén Sáifres, efe Yesuene muyafé ár tanmotawét Banabas, yáne yétkwénone fifi siyém “Wawéngsogh ár ambum,”

³⁷ yéramai yánjo mband maniot a yékmai mani Yesuene muyafé árfene kafkafot.

5

Ananias a Safaira

¹ Ámb ár yétkwén Ananias, yátnofé tárwen Safairafé, yémofem mband yérameyayénd maniot.

² Yémon ámb mani ewerai yandio, a yatén mat témorwén méinyotio yénénamén, a wénde enwanai ámbro a ekmai Yesuene muyafé árfene kafkafot.

³ Féyo Fité norayai, “Ananias, nder-nayan Sáifram fene tikéf yafoi ménát fémon tawinde Ngánján Mbérbéeroe a fémon ewer fendio ámb mani fémon árké ewan mbandmén?

⁴ Fronde fene mband témorwén, soramé fémon yétérai maniot. Mband résagh soramé, yéné mani náyátoi fene. Némayam fém néméindam yéné yamot? Fém yau kuinde árfefaf wénde Ngánjánafaf.”

⁵ Njam Ananias náyárai yéné si, fá tát fété nuyai krotio. A ndimbal férféram ewanai méinyotio efe náyárayénd némé yam nufrotam.

⁶ Féyo totér ár nenuwanoyénd yáne fifi yéfinaménd, a yéngwanayénd a mband yaramayénd.

7 Nambio efoghféneféne soramé yáne amaf yénmormén, yau mat náyátoi némé nufrotam.

8 Fitam amaf yémotai, “Ta kwaufro, yéné fai fiyém fém a Ananias yéné mbandmén sewaneyayénd?”

Amafom yawangoi, “A, yéné fai fété yém.”

9 Fité norayai amafoefaf, “Némamén fémojem yéné mwithé kemarét Yurane Mbémbér ufoghét? Kéreta! Yéné totér ár emofem fene ár tiyatotat kété ewakai méngo sésafneyan, a fém yémofem ndeneyameyo so nérsat.”

10 Táf fété amaf nuyai yáne kaskafot krotio. Féyo yéné totér ár nélawayénd a amaf yinjoyénd kéwén, yéngwanayénd yiyatotaménd a yánjafé esareyayénd.

11 Ndimbal férféram ewanai méinyotio Yesuene mérén a méinyotio ár efe náyarayénd yénémamén némé nufrotam.

Yesuene muyafé árém tárfár ár mer táyátotawét

12 Yesuene muyafé árém tawafrotawét tárfár ufarogh yam a sélngwélafé yam árfene sáfan. A méinyotio Yesuene efalo yátogh ár túmén kafángotawét Solomonene méngo sifayan.

13 Fá férfér tamorwén ufényéghét yéfefaf, wéndende árém mer si korayawét yéfenemén

14 Tárfár árém a amafam efalo tiyátotawét Yuré a yéné téfnan ndimbal mérén kénáyátotau.

15 Yéné téfnan, árém tanérsawét enjne téfnár endét a takmetawét tatayafé a yameyafé ménát Fitane mbanmban so kuitau yéné árfefaf táf Fité njam kawain-dau endmé.

16 Ndenayo ár mérén náumendaménd Jerusalem tesenmén, tanérsawét yéfenjo enjne téfnár a efe yaufi mbémbéram tawasérmboat a méinyotio mer káyátotawét.

Yesuene muyafé árét tékrát tawaram-etawét

17 Féyo limánégh ghéngén wároggh ár a ámb yáne wáutáregh ár Saduki mérénmén waramnjagh ár náyátoyénd.

18 Yémofem Yesuene muyafé ár ewer-ayénd a elawayénd marataye kwéfkwéf méngon.

19 Wénde yéné sémbáran Yurane njafar si résagh árom kwéfkwéf méngo sésafne esawéryéng a enéutoryéng.

20 Yémon emndai, “Nguwanongi, kokay-ongi wáwefnogh méngo sifayan, a árét yéné tawaufrongi méinyotio totér ghérsamén si.”

21 Táf njam akw yéfawéryéng fá nélawayénd wáwefnogh méngo sifayat, ndernáye té njafar si résagh árom emndai, a ár watamegh ewafngoyénd.

Limánégh ghéngén wároggh ár a yáne mérén eumendayénd Sanedrin árké yém méinyotio Israilmén sénko árfene áumengégh, féyo ewáfáretaménd wan-jengégh ár kwéfkwéf méngot Yesuene muyafé árét wasroghét yéfefaf.

22 Wénde njam nufaryénd kwéfkwéf méngofaf, yémofem yau ewinjoyénd. Féyo fá néngangoyénd a nafroyénd,

23 “Yéndfem yinjongém kwéfkwéf méngo sésafne manéghkaf, kwéfkwéf méngo wan-jengégh árfé tawakayongérwén sésafnef, wénde yéndfem njam esawérngém, efe yau ámb yinjongém kénjún.”

24 Njam wáwefnogh méngo wanjengégh sénko ár a limánégh ghéngén wároggh ár káyáretau afrogh si, fá katambnawét némé mété nufrota Yesuene muyafé árfefaf.

25 Ámb ár yénmormén norayai, “Kéretangi! Yéné ár efe elawangi kwéfkwéf méngon ewakai wáwefnogh méngo sifayan ár ewatametát.”

26 Wáwefnogh méngo wanjengégh sénko ár nuwanói yánjo ásáfogh árfé Yesuene muyafé ár enwasroyénd. Yémofem yau wauwirorghe enwasroyénd ménamén fá férfér tamorwén árém mété wíme tawafiyátowét.

27 Yesuene muyafé ár njam enémnjoyénd, yémofem ewakayoyénd Ju árfene sénko árfene áumengégh sáfrére ménát limánégh ghéngén wároggh árom sái tamotau.

28 Fá norayai, “Yéndfem ewaramangém táikér si féfeyot ménát yau sái ewatametát yéné yétkwénan, wénde fémojem féfenjo watameghe Jerusalem té yafongi a

yéné téfnan féfenjo mwithaye yényátongi Yesuene krot.”

²⁹ Fité a ámb Yesuene muyafé árém yawangoyénd, “Yénd so kámyongém wafroghét Ngánjánéfaf yau árfefaf!

³⁰ Téfene ákiafene Ngánjánam yanoi Yesu kétándmé kerta-eфе fémoфem yésmetaménd wafatarégh wénan yamayénd.

³¹ Ngánjánam yuyoyéng fá yánjo tambén ngángat ndené fété warsagh ár a wan-jarégh ár ménát yémon yéné yafrote Is-railmén ár so nakenat yéfenjo yaufita a Ngánján so tawalindangé.

³² Yénd fandagh ár yéném yéné yammén, a ndenáyo Ngánján Mbérbér efe Ngánjánam yéramai yéfeyot efe námyotat yáfaf áyárg hét.”

³³ Njam fá náyárayénd yéné si, fá nékwafé namndayénd a ménde tamorwén krot sái tákmangayénd.

³⁴ Wénde Farasi ár yétkwén témorwén Gamaliel, nákwatamegh ár, efe tutémndawét méinyotio árém, fá nokayoi Ju árfene sénko árfene áumengégh kénjún a si ewaramai yéné ár so tautoreyayénd téndot ménát fáro kénjún so korayangayénd.

³⁵ Féyo nokayoi siot yéfefaf, “Israilmén ár, kor kemnangi merkéráye némé fémoфem wafroghét yafngongi yéné árfefaf.

³⁶ Ámb efghon, ár kété témorwén yáne yétkwén Téudas, efe kuindawéng nde ndimbal kar témorwén, 400 ár nufnyayénd yáfaf. Wénde fá yésmetaménd, méinyotio yáne waitogh ár nófarnayénd a yáne imángégh yamot nefoi.

³⁷ Yá soramé, Judas Galili yumén nufaryéng yétkwén kayogh efghon, ár mérén tanlimndau nékwafé. Fá wéi yésmetaménd krotio, a yáne méinyotio waitogh ár semormén nófarnayénd.

³⁸ Yéné téfnan yéndo ewawéngsotan fém. Yéné ár tafrangongi! Fá so nguwanongi. Némé yau so yafrotam! Njam yéfene mwithé o wafroghyam yém árfe tambén, so kefongé.

³⁹ Wénde njam Ngánjáneta yéném, fémoфem yéné ár yau so takmbongi, fém fémyo so kawinjongi Ngánjánafé ásmégh ár.”

⁴⁰ Yáne si ewanayénd yémofem. Yémofem emotayénd Yesuene muyafé ár kénjút ényawéghét a fá fémogh ewafngoyénd. Féyo yémofem emndayénd fá yau so norayat Yesuene yétkwénan, a fá tangéumyend a nguwanongi.

⁴¹ Yesuene muyafé árém yéfrangoyénd Ju sénko árfene áumengégh áuwéghafé ménamén fá Yesuene yétkwén téfnan tékratan tamorwén.

⁴² Méinyotio efghon wáwefnogh méngo sifayan a méngomé, fá yau nékmboyénd watameghan a mer si waitoghan Yesu Kerisoenemén.

6

Sefen ár ewaferyéng

¹ Yéné efghon njam efalo yátogh ár wékeye tárfar káyátotawét, Grik si téfnár tawafnyangérwén yéfefaf káwatarnawét Ibru si téfnárfefaf. Fá korayawét, “Njam fémoфem Ibru si téfnár tafénawét njamke kétán kwirafefaf méinyotio efghon, fémoфem yau ewarametati féyotaroyan njamke Grik si kwirafet.”

² Féyo yénémamén 12am eumen-dayénd méinyotio efalo yátogh ár a norayayénd, “Kor yau mbarkánd yém téfeyot Ngánjánene si ásfogh sái nawaneta ménáyan njamke faloghan.

³ Fútaréf, tawaférngi sefen ár féfenjo kénjúmén efe féfene matkaf em a Ngánján Mbérbér afoghkaf a káfeté mwithafé. Yéndfem yéné ásfogh so tawaramangém yéfeyot.

⁴ Yénd yéndio so karamangém méinyotio efogh Ngánjánafé oraighan a si waitoghan.”

⁵ Yéné si orayéghmén méinyotio ár náuwetaménd. Yémofem Stifen yaferyénd, yéné ár ndimbal mwithé afoghkaf a Ngánján Mbérbérafé, ndenýameyo Filif, Frokorus, Nikanor, Timon, Farmanas a Nikolas kétamamén Antiok yumén efe témorwén Téndo ár soramé náyátoi Ju árfé wáwefnogh ár.

⁶ Yémofem eramayénd yéné ár Yesuene muyafé árfene ngángat, efe Ngánjánafé korayawét a ngángé efayoyénd yéfefaf.

⁷ Féyo Ngánjánene si marat náyatoyéng. Efalo yátogh ár Jerusalemén wékeye tárfár káyátotawét, a ndenéyameyo tárfár ghéngén wárogh ár námyoyéng áyárgghét kétán ndimbal mwithafaf.

Stifen yerayéng

⁸ Stifen, yéné ár Ngánjánene ngáram afoghkaf a waftafé, yémon tawafrotau ndimbal séngwélafé yam a ufarogh yam árfene kénjún.

⁹ Wénde ámb Ju ár kétamamén tamorwén Sairene a Aleksandriamén a Silisia a Esia yumén efe korayawét ndené yéng siyéném Yuwek ár. Yéné ár éwigh nufngoyéng Stifenfé,

¹⁰ wénde fá féyotarofnar tamorwén yémáfé éwighét ménamén Stifen témorwén káfeté mwithafé a Ngánján Mbérmbéroene muyayan korayau.

¹¹ Yémofem kwankwane ewaferyéng ámb ár ndené siot, “Yéndfem té yiyárayém Stifen yaufi si korayau Mosefefaf a Ngánjánefaf.”

¹² Féyo yéné ende yémofem ewasem-nayéng ár, sénko ár, a nákwatamegh ár. Yémofem yénmerayéng Stifen yénémnjoyéng Ju árfene sénko árfene áumengégh sáfrére.

¹³ Yémofem yéfunayéng unyégh si, efe norayayéng, “Yéné ár yau kékmbongé wanyogh si orayégh yéné wáwefnogh méngo sifayamén a nákmén.

¹⁴ Yéndfem fété tiyáretawém fá korayau ndené yéné Najaretmén Yesum so yirone yéné sifayé a so ewengote ákiafene nákw Mosesém árkéméné té ewafnamoi téfefaf.”

¹⁵ Méinyotio efe tamorangérwén Ju árfene sénko árfene áumengégh Stifen yémofem téfandawét yáne sáf náyatoi ndenanit njafar si résagh árnit.

7

Stifenene si sénko árfene áumengéghfaf

¹ Féyo limánégh ghéngén wárogh árom yémotai Stifen, “Yéné wátaranégh efalo em?”

² Yéné ámoghmén yémo yawangoi, “Fútaréf a afaf, kénáyáragi tafaf! Minde kwayaghafé téfene Ngánján nufaryéng kétán téfene áki Ebraamefaf njam fá mé

témorwén Mesofotamiyan, táf fronde njam fá témorangérwén Aranan.

³ Ngánjánam yémndai, “Téfrango fenjo yu a fenjo ár, a kuwano kétán árké mband yéndon so kémauyafon.”

⁴ “Féyo yémon yéfrangoi Kaldia árfene mband a námnoi Aranan. Yáfene kér soramé, Ngánjánam yéngwáfáretam fá yéné mbandot ánde fém sénonjo emor.

⁵ Ngánjánam yau yaramai ámb mband yéna. Wénde Ngánjánam unyéghofnar si yémndai fá, “Fém a fene ákif fe soramé mband so tawaramangé.” Yéné efghon Ebraam ámbumofnar témorwén.

⁶ Ngánján korayau yáfaf yéné ende, “Féne ákif so em dabi ár ámb árfene ndimbal yuwon yau yéfenjo ndimbal yuwon, fá so em árfene faiofnar ásfogh ár a so taftawét 400 yunjéf.

⁷ Wénde yéndon so tékratan tékman yéné ndimbal yu faiofnar ásfoghétro ár eyátotat, a soramé yuwon fá so kéntorngi yéné ndimbal yuta a so wáwefnotat ta yéné sifayan.”

⁸ Ngánján a Ebraam si yéreinyménd ghéngan néféghmén. Ebraam nénamndai Aiseke yáfefé a ghéngan yanfai 8 efogh yáne árafégh soramé. Soramé Aisek nénamndai Jeikofe yáfefé, a Jeikof nénamndai 12 ámbumafene yéferafé.

⁹ “Jeikofene ámbumam waramnjagh yafngoyéng yéfenngén Josef, yémofem fá yéramayéng Ijifét faiofnar ásfogh ár. Wénde Ngánjánafé fá tárwén

¹⁰ a Ngánjánam tambetau fá kétándmé méinyotio yánjo kértata. Farawa Ijifmén warsagh árom méndefé téfandau Josef ménamén Ngánjánam yaramai káfeté mwithé, yéné téfnan Farawam yémndai Ijif yu limánéghét a méinyotio yáne méngo.

¹¹ “Féyo káukáu nuyai Ijif a Kanan yuwon, káukáuam yénérsam ndimbal yauiyau njamke téfnan a téfene ákif njamkefnar náyatoyéng.

¹² Njam Jeikof náýarayéng ndené rais kété tamorwén Ijifén, yémo ewáfáretam yáne ámbum efe téfene náyatoyéng ákif fronde yafoghan.

¹³ Yéfene yénamayo yafoghan, Josefém ewaufroi yánafet efe fá témorwén, a

Farawa mat náyátoi Josefene mérénmén.

14 Yéné soramé, Josefem ewáfaretam yárefé Jeikofeyot a yáne méinyotio mérén, 75 méinyotio.

15 Féyo Jeikof néwanoi Ijifét, ánde Jeikof a téfene ákif kér emormén.

16 Yéfene fifi enwangotaménd kétán Sekemét a ekmayénd mbéwé méngon Ebraamém árké yanayéng Amorene ambumta Sekemmén manie.

17 “Efogh kaka kénáyátotau Ngánjánam yánjo si efalo sái tiyátongai Ebraamefaf, téfene ár marat té náyáto Ijifén.

18 Féyo totér warsagh ár efe mat yau témorwén Josefenemén nénamndai warsagh ár Ijifén.

19 Yémon yaufiyam tawafrotau téfene ár a tawasérmbotau téfene ákif wáfareghe tawáfáretau ménát yéfene totér ráfégh ambumtértér wighét krot.

20 “Yéné efghon Moses náráftam a Ngánjánene ghékfan fá kéretau mer ambum. Nambio ghérare kénjún yémon tarawenau yárefane méngon.

21 Njam yémon yénmutoryéng, Farawane mérsom yérnyai yandio ambumot.

22 Moses méinyotio káfeté mwighe yatametaménd Ijif áré a témorwén wafté kér ro sian a wafroghan.

23 “Njam Moses témorwén 40 yunjéf, yémon mwighe yaitotam yafoghét yánjo Israil árfefaf.

24 Mosesém yinjoi ámb ár Israilmén Ijifmén árom tusérmbotau, féyo fá nuwanoi yá wáutárg hét a fai wangoghét Ijifmén ár yésmetam.

25 Moses kéma kemnau ndené yánjo áré a kar so tayamngongayénd ndené Ngánjánam fá télímdau yéfe wanjarghét, wénde yémofem yau yáyámngoyénd.

26 Ámb kwéfon Moses yénmormén sómbio Israilmén ár ewinjeyai ásméghan. Yémon yéta krufrát taramwéng yéné sie, 'Ár sómbár, fémro ere fútarfé, fém némamén nawaghanét?'

27 “Wénde yéné árom efe tusérmbotau yá fútar, yémon yéférngotai Moses téndot a norayai, 'Emo fém niyátoi limánégh árot a téfe ghékéfé fayoghét?'

28 Fémo yénd krot wafngo ndenýame Ijifmén ár káye fémon yénau tésmete?'

29 Njam Mosesém yéné si náyárai, fá nuwanoi Midian mbandot dábi náyátoi nawerai amaf sómbio ambumafé náyátoi.

30 “40 yunjéf soramé, njafar si résagh ár nufaryéng Mosesefaf kéghat fés kánkékánké kénjúmé fanfne yuwon mband tunakéfé yétkwén Sainai kaka.

31 Njam Mosesém yéné fés yinjoyéng, fá sélngwél yémormén. Njamandio fá yéngmormén kaka fandaghét, yémon náyárai Yurane kém:

32 'Yénd wém Ngánján endeyot táwefnotawét féfene ákiam, Ebraam, Aisek, a Jeikof.' Moses ngernger témorwén férférafé fandaghét.

33 “Féyo Yuram yémndai, 'Tafitrar fenjo sandol, yéné sífayé ánde fém némakai siyé núnjúnofnar mband.

34 Yéndon té téfandan tane árfene tékrát Ijifén tekfifi. Yénd té kénáyáretan yéfene ye ke a yéné téfnan yénd néneworén yéfe wanjarghét. Sénonjo kuwano, yéndon so kémangon Ijifét.'

35 “Yéné Mosesyo féu yém efe yémofem yékenayénd yéné síafé, 'Emo fém téfene limánégh ár a ghékéfé fayogh ár niyáto?' Ngánjánam yáfaretam yéfe limánéghét a wanjarghét, njafar si résagh ár kénjúmé efe nufaryéng yáfaf kéghatan.

36 Mosesém enéutoryéng Ijifta, sélngwélafé yam a ufarogh yam tawafrotau Ijif kénjún, kété Férvat Árákafan a fanfne yuwon 40 yunjéf.

37 “Yéné Moses fiyémo emo tawaufrotau Israil áré, 'Ngánjánam so yénmáfárete féfeyot Ngánjánene mat yátogh ár ndené yénd swém féfenjo ártá.'

38 Fá fiyémo efe témorwén Israil árfé káumendawét fanfne yuwon; fá témorwén téfene ákíafé njam njafar si résagh ár efe korayau yáfaf Sainai Mband tunakfan, a yémon Ngánjánene akegh si ewinjoi a téfeyot ewafnamoi.

39 “Wénde téfene ákif yau námyoyénd wafroghét a yémofem yékenayénd a fá ménde tamorwén Ijifét angoghét.

40 “Yémofem yémndayénd Aron, 'Téfe ténmawafrota némbne ngánján efe so yém

téfene limánégh ár. Ménamén yéné ár Moses emo yénmutoryéng yénd Ijifta, yénd mat yau yéném némé nufrotam yáfaf!

41 “Yéné efghon yémofem yafrotaménd unyéghunyégh mewang ndenanit kau. Yémofem ghéngén tanérsawét kétán a téménd yafrotaménd utmanéghafé némé yéfenjo ngángaye tafrotawét.

42 Wénde Ngánjánam sém ewawengoi a engéumyoi kénd, ghérare, a efogh wáwefnoghét. Ndenaye fété nátém némé té yéfarotaménd Ngánjánene mat yátogh árfene bukan,

“Fém Israilmén ár! Fémofem ta yau kwémarsati ghéngén a ramégh rokar
40 yunjfan fanfne yuwon.

43 Fémofem té térsati Molek mewangoene némbne farai méngo a féfenjo ngánján Réfan kénd, árké mewangoe fémofem tawefnotati. Féyo yéndon so tawitrombon kétán Babilonét.’

44 “Téfene ákifem térsawét Farai méngo Ngánján ánde korayau fanfne yuwomé. Yéné ásáfogh témorwén Ngánjánam némé yauyafotam Mosese wafroghét.

45 Ámb yunjéf soramé, téfene ákifem emofem yanayénd farai méngo kétándmé yéferafafeta térsawét yémáfé fá njam tayotau Josuwafé a yanayénd mband kétándmé ndimbal yuta árké Ngánjánam ewitérmboi yéfene sáfrére. A kété tékmangérwén kétánotio Deifidene efogh nawerai.

46 Deifidém tayamnetau Ngánjánene ménde a yémotai ndené yéndon so yéfriendan Jeikofene Ngánjánene ámnjogh sífayé.

47 Wénde Solomon yémormén emo méngo yérametam yáytot.

48 “Wénde Minde tukén Ngánján yau yémor ár wafroghmén méngon. Ndené Ngánjánene mat yátogh ár noraye,

49 “Yuré noraye, ‘Njafar siyém tane limánégh ámnjogh sífayé, a yéné mband siyém tane kafkaf enaghfaf.

Fém féyotarofnar em méngo sái yérametati tayot.

Yénd méndefnar wém tane enagh sífayat.

50 Tane ngángayam ewafrotam méinyotio rokar.’

51 “Fém áyáréghofnar ár! Fém sem tikéf táikér a téngan dudu efalo sífaf. Fém ndené fété em féferafaf kés em. Fémofem túmén Ngánján Mbérmber yékarotati!

52 Féfene ákifem esmetaménd méinyotio Ngánjánene mat yátogh ár! Ndenéyameyo yémofem esmetaménd fá efe korayawét Mbarkánd Ároene álighmén, Keriso efe fémofem yékenangi a yesmangi krotio.

53 Fém yéné féyém Ngánjánene nákwéwanayénd njafar sí résagh ároene kénjúmé wénde yau námyoyénd wafroghét.”

Stifen wíme yafiyátotat

54 Njam stifén noyarai ndené, Ju sénko ár nékw nawérayénd a sén tangsotawét.

55 Wénde Stifen témorwén Ngánján Mbérmber afoghkaf, njafar tuk téfandau a Ngánjánene ndimbal kwayaghé yinjoi, a Yesu takayongérwén Ngánjáne tambén.

56 Fá norayai, “Kéretangi, yéndon yéfandan njafar tuk sauréghkaf a Ároene Ambum yakai Ngánjáne tambén!”

57 Féyo Yémofem ngángaye ewamoyénd téngan a kutnawét tukén, méinyotio ár nénguférmoyénd yáfaf,

58 tutonawét tesenta a wíme tafiyátotawét. Yéné efghon ghékéf fandagh árem yéfenjo farun sáláme tafitérnawét a totér ambum Solene kafkaf mbanmbanan takmetawét.

59 Njam fá tafiyátotawét wíme, Stifen Ngánjánafé koraiwét, “Yuré Yesu, tane mbérmber tumyo.”

60 Féyo Stifen budme niyai nutnai, “Yuré, kémawalindangé yéfene yaufiyam.” Fá njam norayai yéné, kér yémormén.

8

1 Sol namyoi stifén tésmetawét kérotio.

Yesuene mérén ngimén niroryénd

Yéné efghon ndimbal ngi marat namndai Jerusalem Yesuene mérénfaf, méinyotio efalo yátogh ár niroryénd Judian a Samaritan, wénde Yesuene muyafé áro tamorangérwén Jerusalemén.

2 Ngánján férférafé árem Stifen yiya-totaménd mbandan a ghérghérsisé tamorwén minde.

³ Wénde Solém yiroréng Yesuene mérén. Fá téngmorwén méngot a ámb méngot, ár a amaf, taweretau a talawetau kwéfkwé méngot.

Filif Samaria kénjún

⁴ Fá efe nófarnayénd si táitotawét yénamé árkamé fá tayotawéng.

⁵ Filif nuwanoi tesenot Samaria yuwot a si táitotau Kerisoenemén kété.

⁶ Njam tárfár árém tiyárawét Filif a téfandawét ufarogh yam yémon tawafrotau, fá káyáretawét merkéráye fá némé korayau.

⁷ Yaufi mbérbmber kétonawét ár tárfár tambén kefé, a tárfár aknyégh ár a wawér ár mer táyátotau.

⁸ Féyo ndimbal áuwéghafé tamorwén yéné tesenan.

Saimon ghar téfnár

⁹ Ár yétkwén Saimon kété témorwén emo ghar ngiyam tawafrotau ndimbal tesenan a méinyotio ár tawarsotau sélngwélafé yame Samarian. Fá kawarsau ndené minde waftafé kar témorwén,

¹⁰ a méinyotio ár yéné ndimbal tesenan, waftafé ár a waftafnar ár, yémofem tiyáretawét a yéné si korayawét ndenáye, “Yéné ár siyém minde waftafé yém Ngánjánam yéné wafté yaram.”

¹¹ Yémofem fá táitotawét ménamén yémon sélngwélafé yam tawafrotau túmén yánjo ghar yame.

¹² Wénde njam yémofem efalo yiyátoyénd Filif Ngánján limánéghmén mer si waitoghan a Yesu Kerisoene yétkwénmén, féyo ár a amaf nuan walitogh ewafngoi.

¹³ Saimoném efalo yiyátoi a nuwan yálitotam. A Filif táitotau méinyotio yuwomé, árkamé tiotau sélngwél témorwén ménáyan ndimbal ufarogh yam a fénaté wafroghyam yémon tafandau.

¹⁴ Njam Yesuene muyafé ár Jerusalemén náyárayénd nde Samaria méngotu árém Ngánjánene si té yumyongi, yémofem engwáfáreménd Fité a Jon kété Samaria.

¹⁵ Njam fá nufareyayénd, Ngánjánafé orayégh tafrowét totér efalo yátogh árfet ménát yémofem Ngánján Mbérbmber so tanangayénd,

¹⁶ ménamén Ngánján Mbérbmber yau somé yénmormén yéné árfefaf, fronde fá té árém ewalitotaménd Yuré Yesuene yétkwénan.

¹⁷ Fité a Jon ngángé fáyo ewafngeyayénd sénkoyan, yumyoyénd Ngánján Mbérbmber.

¹⁸ Njam Saimoném yinjoi nde Ngánján Mbérbmber té yumyoyénd táf Yesuene muyafé árém ngángé efayeyayénd yéfefaf, yémon mani ewauyafeyai,

¹⁹ ndené siafé, “Kwaramend yéné wafté ménát endefefaf yéndon téu efayotan tane ngángé so Ngánján Mbérbmber ndenáyo yumyotat!”

²⁰ Fitam yawangoi, “Fém fenjo maniafayo so néngém tuot fését fémafayo, ménamén fém nemne Ngánján ramégh wafté kar manie résaghét yém!”

²¹ Fene sifayé yéna yau yém yéné ásáfoghan, ménamén fene tikéf yau yém mbarkánd Ngánjánene sáfrére.

²² Kawengo yéné yaufitá a orayégh kufngo Yurafaf ménát so tawalindangé fene yaufi mwighamén.

²³ Yéndon fém néfandan waramnjagh ár ném a fenjo yaufiyam némumbetat.”

²⁴ Saimoném yawangoi, “Orayégh kufngo Yurafaf tanemén ménát némé fém noraye yau so nufrote tafaf.”

²⁵ Yéné soramé fá Yurane si kafrowét, Fité a Jon nangeyayénd Jerusalemét, mer si taitowét tárfár Samaria méngotumamé.

Filif a Etiofiyamén ár

²⁶ Yurane njafar si résagh ár norayai Filifefaf, “Kuwano náikái endét, yéné fanfne end kétándmé Jerusaleméta kété Gasa.”

²⁷ Féyo yémon áligh yérnyai, a néndkéfan yémon yéfángoi Etiofiyamén ár, mani wanjengégh sénko ár Kandake, yáne fífi warsagh amaf Etiofiyamén. Yéné ár téngmorwén kété Jerusalemét wáwefnoghét,

²⁸ a fá néngangoi méngotuot téfayongérwén osafene roagh kitarayan, taftau Ngánjánene mat yátogh ár Aisayane buk.

²⁹ Ngánján Mbérbmberam yémndai Filif, “Kuwano kété yéné osafene roagh kitarafaf a kaka kété fai némor.”

³⁰ Féyo Filif táf néngenngoi osafene roagh kitarafaf a yiyárayéng ár taftau

Aisaya Ngánjánene mat yátogh ároene buk. Filifém yémotai, “Fém mat té náyátote némamén fémon yafte?”

³¹ Fá norayai, “Yénd ndernáye mat so káyáton, táfandro ámb árom njam ta wawafena?” Féyo yéné téfnan yémon yumyoi Filif armoghét yémafé ámnjoghét.

³² Yéné Buk saté siyém yémo taftau, “Fá télimndawét sifnit kétán ngifaf, a sif tosanit síf nénégh téfnároene sáfrére siofnar, yémon yau yáne mbírbír ya-sawéryéng.

³³ Fá yewonaménd a yanayénd yáne mbarkánd.

Fá abumofnar yémormén, féyo efe yau so noraye yáne ákiambumafenemén. Ménamén yáne ghérsé té yanayénd yéné mbandta.”

³⁴ Árom yémotai Filif, “Ta kwaufro, endenemén Ngánjánene mat yátogh ár norayai, yánjomén o ámb ároenemén?”

³⁵ Féyo Filifém waitogh yawafngoi yéné Aisayane Buk satayan a yaufroi mer si Yesuenemén.

³⁶ Njamandio fá tangérwén endmé, fá nufareyayénd nufaf a árom norayai, “Kéreta, nu siyém. Yénd ménde wém walitoghét.”

³⁷ *

³⁸ A yémon yémndai wawerégh ár ose résaghmén kémboghét. Féyo Filif a ár nuwot neworeyayénd, a Filifém nuan yalitoyéng fá.

³⁹ Njam fá nénurteyayénd nuta, Yurane Mbérbéram Filif táf fété yéngwanayéng, a ár yau yinjoi wéikor, wénde néngwanoi endmé áuwéghafé.

⁴⁰ Wénde Filif nufaryéng Ajotus tesenot a téngmorwén mer si téngwaitotau méinyotio tesenamé kétánotio fá nufaryéng Kaisariat.

9

Solene awengogh yaufita

¹ Sol ménj tényangérwén Yesuene waitogh ár ngiot. Fá néngwanoyéng limánégh ghéngén wárogh ároefaf

² a yémon yémotai férénót áumengégh méngofaf Damaskos ndimbal tesenan, ménát yémon njam tinjongai ámb ár a amaf emofem Yesuene End táitotawét, yémon so tangémnjau ndené fété kwéfkwéf méngo ár kétán Jerusalemét.

³ Yémon njam kaka Damaskos yéngiyátoi álighan, táf fété njafarmén kwayaghayam yétrengoi a yarendai fá.

⁴ Fá nuyáyéng mbandot a sioene kém náyarai ndené, “Sol, Sol, némamén yénd fémon wesmete?”

⁵ Sol namotai, “Yuré, efe fém ném?”

Yémon yawangoi, “Yénd wém Yesu, efe fémon yesmete.

⁶ Sénonjo kokai a kuwano ndimbal tesenot, a ár kété yém yémon so kénémndangé némé so fémon yafrote.”

⁷ Yéné ár emafé endmé tangmorwén Solfé nokayoyénd siofnar; fá náyarayénd sioene kém wénde yau efe yinjoyénd.

⁸ Sol nurtotam mbandta, wénde njam yémon ghéké esawéryéng yémon némé yau ámb yinjoi. Féyo yémofem ngángayan yerayénd a téngémnjawét Damaskosét.

⁹ Nambio efogh fá ghéké kwéfkwéf yémorangémén, njamke nu yau enetam.

¹⁰ Damaskosén kété témorwén waitogh ár yétkwén Ananias. Yuram yémotai ghéké waingéghe, “Ananias!”

Yémon yawangoi, “Wai, Yuré.”

¹¹ Yuram yémndai, “Kuwano Judasene méngot Mbarkánd Endmé a kamota Tarsusmén ár yétkwén Sol, fá Ngánjánafé oraighan yém.

¹² Ghéké waingéghe yémon téfandau ár yétkwén Ananias ténmorwén yáfaf a ngángé efayoi a yáne ghéké nasawéryénd a nawa-farnjaménd wéikor.”

¹³ Ananiasém yawangoi, “Yuré, yéndon káyaretawén tárfár si yéné ároenemén ménamén yémon tékrát tawarametau fene árfet Jerusalemén.

¹⁴ A fá téném yéan si muyafé limánégh ghéngén wárogh ároe también ménát yéfé werghét méinyotio efe norayat fene yétkwénan.”

* **8:37 8:37** Ámb matyam ár néngemnat: yéné simén si té yém yéna ámb si, wénde tárfár matyam ár yau nemnat. Yéné si siyém, “Filif norayai yáfaf, ‘Njam fémo efalo yiyátota Yesu fene kénjúe, fém so táf némalitotan.’ Yémo yawangoi, ‘Yéndo efalo yiyátotan ndené Yesu Keriso siyém Ngánjánene Ambum.’”

15 Wénde Yuré norayai Ananiasefaf, “Kuwano! Yéné ár siyém tane waferéghkaf ménát tane si résaghét Téndo árét a yéfene warsagh ár a Israilmén ár.

16 Yéndon so yaufafotan yáyot nderé mámáfi yémon so yáyarete tane yétkwén téfnan.”

17 Féyo Ananias néngwanoi a nénglawayéng méngo kénjún. Ngángé efayoi Solefaf, fá norayai, “Fútar Sol, Yuré Yesu, efe nufar fefaf endén fém njam kéném endmé yénan, yénd yémon kwémáfárete ménát fém so ghékéf kéreta a kémafongé Ngánján Mbérbéram.”

18 Táf fété ndélindnit nuyai Solene ghékéfta, a néretai. Fá nokayoi a nuan yálitotam,

19 a yáne njamke soramé, yáne muyé nawafarnjam kétánotio.

Sol témorangérwén Damaskosén a Jerusalemén

Sol yémorangérmén ámb efogh waitogh árfé Damaskosén.

20 Yémon táf fété si waitogh yérnyai áumengégh méngon ndené Yesu siyém Ngánjánene Ambum!

21 Efe méinyotio náýarayénd sélngwél emorméng a namotayénd, “Yéné ár fiyém emo tásmetau Yesuene waitogh ár Jerusalemén. Fá fété téném waitogh árfet werghét ndené fété kwéfkwéf méngo ár limánégh ghéngén wárogh árfefaf.”

22 Solene si waitogh minde waftafé káyátotau a Ju ár féyotarofnar tamorwén Fole wawangoghét Damaskosén ménamén yémon tawauyafotau Yesu siyém Keriso.

23 Tárfár efogh soramé, ámb Ju áré mwwighé táitotawét Sole ngiot,

24 wénde Sol mat náýátoi yéfene mwwighé. Efogh sémbár fá kumnjotawét tesen sésafnen Sole ngiot.

25 Wénde yánjo waitogh áré yanayénd Sol sémbáran a ndimbal yáfe tewonawét tesen áráke sémta.

26 Njam Sol yénmormén Jerusalemét, fá yéta karametau ufnyéghét waitogh árfefaf, wénde fá méinyotio férfér tamorwén yánemén, yémofem efalo yau tiyátotawét nde fá fété yém waitogh ár.

27 Wénde Banabasém yénmasroi Sol kétán Yesuene muyafé árfefaf. Banabasém ewaufroi yéfe ndernáye Solém endén yinjoi Yuré a norayai Yuré yáfaf, a ndernáye Damaskosén yémon si táitotau férféofnar Yesuene yétkwénan.

28 Sol a Yesuene muyafé árfé tamorangérwén kimndawét férféofnar Jerusalemén, korayau férféofnar Yurane yétkwénan.

29 Sol korayau a kéwitawét Grik si Ju árfé, wénde yémofem yéta ngiot térametawét.

30 Njam efalo yátogh ár mat náýátoyénd yénémamén, yémofem yéngwasroyénd Sol Kaisaria tesenot a yéngwatembayénd Tarsus tesenot.

31 Féyo Yesuene mérén yénamé Judia, Galili yu a Samaria, yémofem tayamnetawét krufrát yéné efghon. Ngánján Mbérbéram tawáutánau muyafé sái kamndangayénd, ár tárfár káyátotawét a Yurane férférafé tamorangérwén.

Enias a Dorkas

32 Njamandio Fité karendau ámb yuwomé, fá kété néngwanoi Ngánjánene efalo yátogh ár yafoghét Lida méngotuot.

33 Kété yémon yinjoi ár yétkwén Enias, aknyégh ár efe yéknyangérmén 8 yunjéf.

34 Fité norayai yáfaf, “Enias, Yesu Keri-som fém mer so kényátonga. Kokai a fenjo yame tékna.” Táf fété Enias nokayoi.

35 Méinyotio efe kété tamorangérwén Lidan a Saronén, fá yinjoyénd a awengogh nufngoyénd Yurafaf.

36 Jofa tesenan kété témorwén waitogh ár amaf yétkwén Tabita, Grik yétkwéne siyém Dorkas, emo túmén tawafrotau mer yam a tawáutánau yaufau ár.

37 Yéné efghon amaf enjne nawerai kéré yémormén, a yáne fifi nue yumbnaménd a yarmboyénd méngo kénjút.

38 Lida méngotu témorwén Jofa tesen kaka, féyo njam waitogh ár náýarayénd ndené Fité témorwén Lida méngotuan, yémofem ewáfáreménd sómbio ár yáfaf a taufrend yá, “Wékeye álighét.”

39 Fitaf néngwanoyénd yémáfé, a njam fá nufaryénd, fá néngarmboi méngo kénjút. Méinyotio kwiram yarendayénd fá, ye kendawét a tauyafongi sáláme a ámb

sáláme Dorkasém árké enamndam njam yémafé mé ghérsé tamorwén.

⁴⁰ Fitam fá méinyotio eutonam méngo saté kénjúta, féyo fá budme niyai a Ngánjánafé koraiwét. Nde fá néngawengoi kér amafoefaf, fá norayai, “Tabita, kano.” Táf fété Amafom ghékéf ensawéryéng, a féyo amofom yéfandayéng Fité a námnojoi.

⁴¹ Yémon ngángayan yérai a yamarotai okayoghét. Féyo yémon emotayéng Yesuene efalo yátogh ár a kwiré, ewauyafoi yéfeyot ghérsé amaf.

⁴² Kér anoghmén si marat náyátoi yénamé Jofa tesenamé a tárfár árém efalo Yuré yiyátóyénd.

⁴³ Fité yémorangérmén Jofa tesenan tárfár efogh yémafé wérár ghéngan watorégh árfé yétkwén Saimon.

10

Koneliasém yanmoi Fité

¹ Kaisaria tesenan ár yétkwén témorwén Konelias, Rom fiyarafene sénko ár emo tawanjetau 100 fiyaré yéné yétkwén siyém Italiamén fiyaré méré.

² Fá méinyotio yánjo mérnafé tamorwén Ngánján férférafé ár a wáwefnogh ár; yémon tawarametau rokar marataye yéfé áronjagh árfet a túmén Ngánjánafé koraiwét.

³ Ámb efghon séite witmé karéf 3 aklokan yáfaf nofatanam ghékéf waingégh yam. Yémon yinjoi Ngánjánene njafar si résagh ár, efe yénmormén yáfaf a yémndai, “Konelias!”

⁴ Koneliasém yinjoi férférafé a yémotai, “Némé yém, Yuré?”

Njafar si résagh árom yawangoi, “Ngánján náuwéte fene Ngánjánafé orayéghmén a rokar raméghmén yauyau áré.

⁵ Sénonjo ár tawáfáreta Jofa tesenot ár yétkwén Saimon yá wangoghét efe ámb yétkwén yanmotat Fité.

⁶ Fá tamorarwén Saimonfé, wérár ghéngan watorégh árofé, endene méngo arakaf téndon témorwén.”

⁷ Njam njafar si résagh ár efe korayau yáfaf néngolindai, Koneliasém ewanmeyai yáne sómbio faiofnar ásáfogh ár a Ngánján férférafé fiyaré.

⁸ Koneliasém si ewaufrotam yéfeyot méinyotio némé kufrotau yáfaf a soramé engwáfáretai fá Jofa tesenot.

Fitam yéfandam ghékéf waingégh yam

⁹ Ámb efghon séite karéfta Koneliasene faiofnar ásáfogh ár tangmorwén endmé a kaka tengiyátotawét Jofa ndimbal tesen, Fité narmbotam méngo semsotot ámnjogh sifayat Ngánjánafé orayéghét.

¹⁰ Fité siogham yífoi njamke nenet, a njam njamke frengéghkaf tamorwén, yémon ghékéf waingéghé téfandawéng ámb yam Ngánjáneta.

¹¹ Yémon yinjoi njafar nasawéryéng a ámb yam ndené kéretau marat sálámenit kénwonau fo mband kwéndkwénd féyotaroyan.

¹² Yéné marat sálámeyan kété tamorwén méinyotio fénataye wérár a fute aroghagh wérár a men.

¹³ Féyo Ngánján norayai yáfaf, “Kokai, Fité. Fémon tásmeta a eneta.”

¹⁴ Fitam yawangoi, “Yau, Yuré. Yéndo yaufifi enetamén tayot ufi yém.”

¹⁵ Ngánján norayai yáfaf wéikor ndené, “Yau. Fémo so enete. Yau noraya ndené mámáfi em némé Ngánjánam ewafrota mer.”

¹⁶ Yéné yam nufrotam nambinotma, a táf fété yéné sáláme yénamayo nangoi njafarot.

¹⁷ Njam Fité mé katambnau ghékéf waingéghoene fifimén, ár engwáfáretam Koneliasém fá namotayénd ánde Saimonene méngo yém a nékmboyénd méngo sésafnefai.

¹⁸ Fá namotayénd, “Yéna wan téfnár yém yáne yétkwén Saimon Fité?”

¹⁹ Njam Fité mé kemnau yéné ghékéf waingéghmén, Ngánján Mbérmbéram yémndai, “Saimon, nambio árém fém néronjat.

²⁰ Féyo kokai a kewor. Yau nautémnda yémafé álighét, ménamén yéndon tanwáfáretan fá.”

²¹ Fité néneworyéng a yéné ár emndai, “Yénd yéné fwém fémo fem efe yéronjati. Némamén fém taném?”

²² Yéné árém yawangoyénd, “Yénd téném kéténdmé Konelias Rom fiyaré sénko ároe también. Fá siyém mbarkánd a Ngánján

férérafé ár, efe yutémdat méinyotio Ju áré. Njúnjnúnofnar njafar si résagh árom yémdai ár tangwáfáreta yáne méngot ménát yémon so niyárete némé fém so noraye.”

²³ Féyo Fitam eumyoi yéné ár yáne méngot. Féyo yáne wan téfnár náyatoyénd.

Fité kété Koneliasene méngon

Ámb efghon Fité káfrendau yémafé álighét, a ámb efalo yátogh ár kétamamén Jofa tesenmén néngwanoyénd yémafé.

²⁴ Ámb efghon Fité nufaryéng Kaisaria tesenot. Konelias kawanjetau yáyot a eumendai méinyotio yáne mérén a kaka fútaréf.

²⁵ Njam Fité nénglawai méngot, Koneliasém yéfangoi a yáwefnoi yáne káfakafot utmanéghafé.

²⁶ Wénde Fitam yéméindai fá anoghét a yémdai, “Kokai, yau wáwefnota tayot. Yénd ndené fété wém fém yéf ném.”

²⁷ Fité a Konelias koraiwét, yéné soramé Fité nénglawai méngo kénjút ewinjoi ár mérén.

²⁸ Fité norayai yéfefaf, “Fém Téndo ár mer mat em téfene Ju árfene ná, Ju ár yau so Téndo árfene méngot nélawetat a nawaréindat Téndo árfé. Wénde Ngánjánam ta té wauyafói yéndon efe yau so kénkarotangén ndené fém ném yaufi o njúnjnúnafé.

²⁹ Yénémamén njam fémojem tangwáfáretat tafaf, yénd kwéném ámoghofnar. Yénd namotan féfefaf, 'Némamén yénd fémojem kwarawetati?’”

³⁰ Koneliasém yawangoi, “Fo efogh soramé yénd kwémorwén tanjo méngo kénjún Ngánjánafé oraighan yéné efoghféneféneyan, 3 aklok séite karéf. Sunsune ár nufaryéng álálégh sálámeyafé tane sáfrére.

³¹ A njafar si résagh ár norayai, 'Konelias, Ngánján té náyaré fene Ngánjánafé orayéghmén a némawafarote fene rokar raméghmén yauyau árét.

³² Ár tawáfáreta Jofa tesenot Saimonefap efe yanmotat Fité. Fá siyém wan téfnár Saimon, wérár ghéngan watorégh ár, endene méngo yém arakaf téndon.’

³³ Féyo yéndon tangwáfáretan feyot táf fété, a nderé mer yém fém kés kéném. Sénonjo yénd méinyotio yéna yéném Ngánjánene sáfrére ménát méinyotio si áyárg hét Yuram fém kénmáfárete téfe waufroghét.”

³⁴ Féyo Fitam si yérnyai: “Yéndon sénonjo yáyamngon efalo yém Ngánjánam yau yuyafote witmaro ménde yam

³⁵ wénde eumyote ár méinyotio yumén emofem férérafé yéfandat fá a ewafrotat némé yém mbarkánd.

³⁶ Fém si mat em Ngánjánam yénmáfáretam Israil árfefaf, táitotau mer si krufrátmén Yesu Keriso kénjumé, efe Yuré yém méinyotio árét.

³⁷ Fém mat em némé kufrotawét Judia kénjumé, nénarnyai kété Galili yuwon walitogh soramé Joném si táitotau.

³⁸ Ndernáye Ngánjánam yaferyéng Yesu Najaretmén Ngánján Mbérmbére a waf-taye, a ndernáye fá tiyotawéng mer tawafrotau a mer táyátotau méinyotio fá efe tamorwén Sáifroene wafté mbanmbanan, ménamén Ngánjánafé fá tárwén.

³⁹ “Yénd fandagh ár yéném méinyotio yammén yémon stawafrotau Ju yuwon a Jerusalemén. Yémofem yésmetaménd fá yénamayo yamayénd wafatarégh wénan,

⁴⁰ wénde Ngánjánam yanoi fá kérta nam-bio efogh soramé ménát fandaghét,

⁴¹ méinyotio áré yau yinjoyénd, wénde fandagh árémmo efe Ngánjánam tándái ewaferyéng, ndené yénd emafé tánetawém njamke a nu yémafé soramé fá nanoi kérta.

⁴² Yémon yénémndayéng yénd si wait-oghét árét a afroghét ndené fá siyém ámbiro efe Ngánjánam yaferyéng ndené fété mogh ár ghérsé a kér árét.

⁴³ Méinyotio Ngánjánene mat yátogh áré nafrotat yánemén ndené méinyotio áré emofem efalo yiyátotat fá tawalindangé yéfene yaufimén yáne yétkwén kénjumé.”

⁴⁴ Njamandio Fité mé korayau yéné si, Ngánján Mbérmbére nénéworyéng yéfefaf efe méinyotio káyáretawét yéné si.

⁴⁵ Ju efalo yátogh ár efe té nénuwanoyénd Fitafé sélngwél emormén ndené Ngánján Mbérmbéroene también té nasuryéng ndenényameyo Téndo árét,

⁴⁶ ménamén yémofem táyáretawét fá ámb yumén sie korayawét a tuwetawét Ngánján.

Féyo Fité norayai,

⁴⁷ “Yémofem té yanangi Ngánján Mbérmber ndené fété yéndfem. Árké árom yau so takmbongé nu walitoghét.”

⁴⁸ Yénémaménnde yémon emndai fá fété so ewalitote Yesu Kerisoene yétkwénan. Féyo yémofem yamnendayénd Fité ámnjoghét yémafé nambio efghotro.

11

Fitam ewafene yánjo wafroghyam

¹ Yesuene muyafé ár a efalo yátogh árem Judia yuwomé náýarayénd ndené Téndó árem ndenáyameyo yanangi Ngánjánene si.

² Njam Fité néngwanoyéng Jerusalemét, Ju efalo yátogh árem tanangotawét fá

³ a norayai, “Fém tangém Téndó árfene méngot a yémafé tánétati njamke.”

⁴ Fitam tawaufrotau méinyotio si yéfefaf némé kété kufrotau kétáandmé ufrogh,

⁵ “Yénd kwémorwén ndimbal tesenan Jofan Ngánjánafé oraighan, a yéndo yinjoyén ghékéfé waingégh yam. Yéndon yinjoyén ámb rokar ndenanit marat sáláme kénewonau kétáandmé njafarta fo kwéndkwéndafé, a kénewonau kétán yénd ánde kwémorwén.

⁶ Yénd néngretayén kénjút ewinjoyén fo ghambérafé wérár, munjan wérár, fute aroghagh wérár a men.

⁷ Yénd náýarayén si kwémndetau ndené, 'Kokai, Fité. Tásmeta a táneta.'

⁸ “Yénd nuwangoyén, 'Yau, Yuré. Njúnjnúnafé a fenjfenjafé wérár yau nélawai tane sénfnet.'

⁹ “Ngánján norayai kétamé njafarta wéikor, 'Yau. Fémo so enete. Yau noraya ndené mámáfi em némé Ngánjánam ewafrota mer.'

¹⁰ Yéné yam kufrotau nambinotma, a yéné sáláme yénamayo nangoi njafarot wéikor.

¹¹ “Táf fété nambio ár efe enwáfáretaméng tafaf kétáandmé Kaisaria tesenta nékmboyénd méngon ánde yénd kwémorangérwén.

¹² Ngánján Mbérmberam wémndayéng yau nautémnda álighét yémafé. Yéné siks fútarfé ndenáyo nénuwanoyém yéndfé, a

yénd nénglawayém Rom fiyaré sénko ár Koneliasoene méngot.

¹³ Koneliasém yénmaufroi téfe ndernáye yémon yinjoí njafar si résagh ár yane méngon a yéné njafar si résagh ár norayai, 'Ár ewáfáreta kétán Jofa tesenot Saimone-faf efe yanmotat Fité.

¹⁴ Fitam so féfe enwarse si árké kénjúmé fém a méinyotio mérén so kawanjarngi.'

¹⁵ “Njamandio yéndon yérnyayén si, Ngánján Mbérmber yénmormén yéfefaf ndenáyameyo ndernáye yémormén téfefaf frondeyan.

¹⁶ Féyo yénd nawafarotayén némé Yuré norayai, 'Joném tawalitotau nue, wénde fém so ewalitote Ngánján Mbérmberé.'

¹⁷ Kwayaghayan yéné yém ndené Ngánjánam ewaramai yéfe ndené sáfot tambén téfe sinmaramai, emofem efalo yiyátoyém Yuré Yesu Keriso; yénémamén yéndo yau so tékmbongayén némé Ngánjánam tafrotau.”

¹⁸ Njam fá náýarayénd yénémamén, fá nékmboyénd éwigh a Ngánjánro tuwetawét, korayawét, “Féyo Ngánjánam mwiché ewaramai Téndó árét yaufita awengoghét ghérsat.”

Yesuene mérén Antiok tesenan

¹⁹ Fá efe té nófarnayénd ménáyan Stifenene ngian soramé eyotaméng ndenáye Fonisiya, Sáifras, a Antiok, tawaufrotawét si Ju árfetro.

²⁰ Wénde ámb ár kétamamén Sáifras a Sairene tesenmén, nuwanoyénd kétán Antiokét a si yérnyayénd Téndó árét, yéfe tawaufrotawét mer si Yuré Yesuenemén.

²¹ Yurane ngángé témorwén yéfefaf, a tárfár téndo árem efalo yiyátoyénd a nawengoyénd yéfene yaufita Yurafaf.

²² Njam Yesuene mérén náýarayénd Jerusalemén yénémamén ndené tárfár téndo ár nawengoyénd Yurafaf, féyo yémofem yéngwáfáretaménd Banabas kétán Antiok tesenot.

²³ Njam fá néngufaryéng a yinjoyéng Ngánjánene fréngégh, fá áuwéghan témorwén a tawawéngsotau fá méinyotio ménát efalo sái em Yurafaf méinyotio yéfenjo tikfe.

²⁴ Banabas témorwén mer ár, Ngánján Mbérbérafé a ndimbal mwighe wafoghkaf, yémon tárfár ár tánémnjau kétán Yurafaf.

²⁵ Féyo Banabas nuwanoyéng kétán Tar-sus tesenot Sole ronjaghét,

²⁶ a yémon njam yinjoi Sol, Banabasém yénmasroi fá kétán Antiok tesenot. Ámbiro méinyo yunjéf, Banabas a Sol tafángowét Yesuene mérén a tawatamewét tárfár ár. Waitogh ár tawanmotawét árem frondefifi Kerisoene ár Antiok tesenan.

²⁷ Yéné efghon ámb Ngánjánene mat yátogh ár tanmorwén kétándmé Jerusalemta Antiok tesenot.

²⁸ Ámb ár yétkwén Agabus nokayoyéng Ngánján Mbérbér kénjumé norayai ndené minde káukáu so marataye yém Rom yu-won. (Yéné nufrotam táf Klaudiusene limánégh efghon)

²⁹ Waitogh árem mwighe yéfaronaménd wáutárg hét yéfé fútarét efe tamorangérwén Judia yuwon.

³⁰ Yémofem eumendaménd mani a eramayénd kétán Banabas a Sol, emofem engérsaménd kétán sénko árfefaf Judia yu-won.

12

Njafar si résagh árom yutoryéng Fité kwéfkwéf méngota

¹ Yéné efghon warsagh ár Erodém ewerai ár Yesuene mérénmén kemnau yéfé ngiot.

² Erodém fiyaré ewafáretai Jone yánnghén Jemse ngiot witmafé sénté naifaye krot.

³ Njam Erodém Jems kérotio yésmetam káuwetawét Ju ár, féyo néngwanoi Fité werghét wéikor. Yéné kufrotau táf Minaghofnar flawé témndan.

⁴ Werégh soramé, Erodém yénglawai Fité kwéfkwéf méngot, yéngwafnamoi 4 fiyaré mérén kénjumé ámbiro ménnan 4 fiyaré tamorwén, méinyotio 16 fiyaré. Erod nemnai yá utorghét moghét yéné Waingégh téménd soramé.

⁵ Féyo Fité kwéfkwéf méngon télawangérwén, wénde Yesuene mérén ndimbal kéraýe oraighan Ngánjánéfaf tamorwén yánemén.

⁶ Yéné sémbáranýo Erodém mwighe yéfaronam yáfaf sái ténémnjawét moghét, Fité tékmangérwén sómbio fiyarafene

néndkéfan, sómbio seinafé, ámb ghékéf fayogh ár tawakayarwén sésafneyan.

⁷ Sunsune Yurane njafar si résagh ár nufaryéng kwayaghé natremngoi kwéfkwéf méngo kénjún. Yémo yésmai Fité kwasayan a yanoyéng a témndangé “Kano wékeye!” a sein nuyáyénd Fitane ngángata.

⁸ Féyo njafar si résagh árom témndangé fá, “Kawo fenjo sáláme a sandol.” A Fitam ewafrotam yéné yam. Njafar si résagh árom yémndai, “Fenjo sálámeye káfyar a kwénmaito.”

⁹ Fitam yéngwaitoi néngtoreyayénd kwéfkwéf méngota, wénde fá yau mat témorwén némé njafar si résagh árom tafrotau wénde fété kufrotau; fá kéma kemnau nde ghékéf waingégh kar témorwén.

¹⁰ Yémofem engwaindangeyayénd frondemén a yénamayomén ghékéf fayogh ár mérén a nénaflayayénd tot ténén sésafnefáf árké end témorwén ndimbal tesenot. Fáyo nasawéryéng yéfeyot, a néngwaneyayénd endmé. Fá njam tangérwén yéné endmé, sélngwéle njafar si résagh árom yéfrangoi.

¹¹ Fité mwighat nangoi a norayai, “Sénonjo mat náýáton atambaréghofnar nde Yuram ténmáfárete njafar si résagh ár ta wanjarghét kétándmé Erodene ngángata a kétándmé méinyotio Ju árfene kamnangta.”

¹² Njam yémon yéné yáyamngoi, fá nuwanoi Meriene méngot Jon Make yátmé, ánde tárfár ár káumendawét Ngánjánáfé orayéghét.

¹³ Fité áutarégh kufngongé sésafneyan, a ásáfogh mérés yétkwén Roda néngaflai sésafnefáf uwangoghét.

¹⁴ Njam mérsom yáyamngoi Fitane kém, mérés yémormén áuwégham yáindai, fá néngangoi wérseye sésafne sauréghofnaye a néngorayai, “Fité sésafnefáf yém!”

¹⁵ Yémofem témndangi, “Fe mwighayam némauwéinde!” Njam fá mé kafrotau ndené efalo fété yém, fá norayayénd, “Mété táf njafar si résagh ár yém yá wáutárg hét.”

¹⁶ Wénde Fité ménjtaye mé káutanau. Njam yémofem sésafne yésawéryénd a yinjoyénd Fité, fá sélngwél emormén.

¹⁷ Fitam ngángaye engwaunyai métar a tawawalinjotau ndernáye Yuram

yénmutoryéng kwéfkwéf méngota. Fá norayai, “Tawaufrongi Jems a ámb fútarét yénémamén.” A féyo fá táf nuwanoi ámb yuwot.

¹⁸ Ámb akwan kété ndimbal atambarégh témorwén fiyarafefaf némé nufrotam Fitafaf.

¹⁹ Soramé Erodém yéta ronjagh yafngoi wénde yau yinjoi Fité, yémon mogh ghékéf fayogh ár ewafngoi a krot takmetau.

Erod kér yémormén

Féyo Erod néwanoi kétándmé Judia yuta Kaisaria tesenot féyo kété témorangérwén.

²⁰ Erod nékw témorwén Taire a Sidon Yumén árfefaf, yénémamén fá nuwanoyénd mérne Erode fandaghét. Fronde yémofem yamnendayénd Blastus, Erodene méngo wanjéngégh sénko ár ménát yéfe wáutárg hét. Féyo fá nuwanoyénd Erodefaf a yamnendayénd yau so ménjtaye tékmbotau njamkemén ménamén túmén Taire a Sidon Yu tarsawét njamke warsagh ár Erodene ndimbal yuta.

²¹ Ufoghmén kwéfon Erod numane-taméng yáne yétkwén sálame, námnojoi yánjo limánégh ámnjogh sifayan a marataye si térametau árfefaf.

²² Fá nutnayénd, “Yéné siyém ngánjánene si kém, yau ároene.”

²³ Táfandio, ménamén Erodém áuwégh yau tawangotau Ngánjáne, féyo Yurane njafar si résagh árom yésmai fá, féyo Erod ndéndam néne yafngoyénd a kér yémormén.

²⁴ Wénde Ngánjánene si mulmulafé kantatau a marat káyátotau.

²⁵ Njam Banabas a Sol yéfenjo ásáfogh yifeyayénd, fá kénangowét kétándmé Jerusalemta kétán Antiokét yémafé Jon Mak.

13

Banabas a Sol ewáfáreménd

¹ Antiokén Yesuene mérén kénjún kété tamorwén Ngánjánene mat yátogh ár a watamegh ár. Fá tamorwén Banabas, Saimon kwéfité ár, Luses Sairia tesenmén, Manayen(efe Erodene kaka fútar témorwén), a Sol.

² Yémofem njam táwefnotawét Yurai awafarmanéghafé, Ngánján Mbérbmér norayai, “Tafalend tayot Banabas a Sol ménát ásáfoghét yéndon árké ménát ewafereyayén.”

³ Féyo yéfené awafarmanégh a Ngánjánafé orayégh soramé, yémofem ngángé efayoyénd yéfefaf a nuwaneyayénd.

Fol a Banabafem mer si taitowét Saifrusén

⁴ Fá sómbio nuwaneyayénd yéfenjo endmé Ngánján Mbérbmér, nuwaneyayénd kétán Selusia tesen a karaiwét kétándmé kétán Saifrus tesenot.

⁵ Njam fá nufareyayénd kétán Salamis tesenot, yémofem Ngánjánene si waitogh yafngeyayénd Ju árfene áumengégh méngomé. Jonfé tamorwén yéfené wáutarégh ár.

⁶ Fá karendawét méinyotio yuwomé kétánotio nénufaryénd Fafos méngotuot. Kété yémafé nafángoyénd Bar-Yesu. Fá témorwén Ju ghar téfnár a unyégh si afrogh ár.

⁷ Fá yáyot kásáfotau Sargius Faulus, efe témorwén minde matyamafé a témorwén Rom fiyarafene sénko ár yéné yuwon. Sargius Faulus ménde témorwén Ngánjánene si áyárg hét a yémon ewáfáretam yéfefaf Banabas a Sol.

⁸ Wénde ghar téfnár Elimas (yéné siyém Bar-Yesuene yétkwén fifi yém) taufotau a yéta tawangotau gafanane ndimbal mwiché.

⁹ Féyo Sol, efe tanmotawét Fol, Ngánján Mbérbmér wafoghkaf, néretai mbarkánde yáfaf Elimas a korayangé,

¹⁰ “Fém sném Sáiférene ambum a méinyotio mbarkándoene mék téfnár! Fém sném méinyotio yaman warsogh ár a unyégh ár. Kékmbó, Yurane mbarkánd yamta yau ewasemna ár unyéghé!”

¹¹ Sénonjo Yurane nékwam so kémanangé. Fém so ném ghékéf kwéfkwéf, a yéné efghétro fémon yau so yéfande efghoene kwayaghé.”

Táfandio esam a kwéfkwéfam yafaryéng fá, a fá korsotau yénémamén káronjau árot ménjághét.

¹² Njam Rom fiyarafene sénko árom yin-joi némé kufrotau, fá sélngwél yémormén Ngánjánene si watameghan, yémon táf efalo yiyátoi Yuré.

Fol a Banabafem mer si taitowét Antiok tesenan Fisidia ndimbal yuwon

¹³ Kétándmé Fafosta, Fol a yáne mérnafé tayotawét ndimbal bouté kétéan Fargat Famfilia kénjún, wénde Joném efrangoi a kangotau kétéan Jerusalemét.

¹⁴ Kétamé Fargata fá nuwanoyénd Antiok tesenot Fisidia ndimbal yuwon. Safatan fá nélawayénd áumengégh méngot a námnyoyénd.

¹⁵ Mosesene nák a Ngánjánene mat yátogh árfene si wafégh soramé, Ju árfene áumengégh méngo limángégh árem si yéngwatembayénd yéfefaf, "Fútaréf, njam féfefaf wawéngsogh si yém yéné árét, féyotaro korayangi."

¹⁶ Fol nokayoyéng, ngángé euyoi a tamndangé, "Israilmén ár a fém Téndo ár emofem Ngánjáne yáwefnotati, kénáyárange tafaf!

¹⁷ Israil árfene Ngánjánam ewaferyéng téfene ákif a marat ár eyátoyéng táf fá stamorangérwén Ijif kénjún, a Ngánjánam yánjo waftaye eutoryéng, elimai fá yéné yuta,

¹⁸ fá mé kawamarotau yéfene yaufiyaman kétéantio 40 yunjéf fanfne yuwon,

¹⁹ yémon ewasérmbotam sefen ndimbal yu Kananén a mband ewaramai yuré náyatoyénd.

²⁰ Méinyotio yéné yamam yénérsam 450 yunjéf.

"Yéné soramé, Ngánjánam ewaramai yéfe mogh sénko ár kétéantio Ngánjánene mat yátogh ár Samuelene efogh nawerai.

²¹ Fá nómnendayénd warsagh árot, a yémon ewaramai Kisene ambum Sol, Benjamin mérénmén, emon elimndam 40 yunjéf.

²² Wénde Ngánjánam Sol yitérmboi a yémon yasoi Deifid yéfene warsagh árot. Fá norayai yánemén, 'Yéndon yinjoyén Deifid Jesiene ambum, yéné ár efe tane tikémén yém, yémon so ewafrote méinyotio yam tane ménde némat yém.'

²³ "Kétándmé yéné ár mérénta Ngánjánam enwarsam Israil árét Ghérsé urtogh ár Yesu, ndené fété fá nénorayai unyéghofnar si.

²⁴ Soramé Yesuene ufarégh, Joném fronde si táitotawéng yaufiyam awengoghmén a nu walitoghmén méinyotio Israil árfefaf.

²⁵ Joném njam yáne ásáfogh tifotau, yémon tamndangé, 'Fém ndernáye nemnati yénd efe wém? Yénd yau wém Keriso. Wénde fá siyém ta soramé yéném, endene sandol ferghét yénd féyotarofnar wém.'

²⁶ "Fútaréf, Ebraamene ambumtértér, a fém Ngánján férférafé Téndo ár, téfeyot yéné wanjarégh si ténmáfaretat.

²⁷ Jerusalemén ár a yéfene limánégh árem yau yáyámngoyénd Yesu endenemén Ngánjánene mat yátogh ár kénorayawét. Wénde yémofem ngi yafngoyénd Yesu, yéné si efalo káyátotau némé Ngánjánene mat yátogh árem kénorayawét árké taftawét méinyotio Safatan.

²⁸ Yémofem yau yinjoyénd téfén yáne krot, wénde yémofem yamnendayénd Faillet yá ngiot.

²⁹ "Njam yémofem ásáfogh yafrotaménd méinyotio yéné bukan árké tékayarwén yánemén, yémofem yeworyénd wafatarégh wénta a yélawayénd mbéwé méngon.

³⁰ Wénde Ngánjánam yanoi fá kétéandmé kérta,

³¹ a tárfár efogh fá nufaryéng yéfefaf emafé tayotau kétéandmé Galili yu kétéan Jerusalem. Fá fem sénonjo yáne ghékéf fandagh ár Israil árét.

³² "Yéndfem ewaufrotam féfe mer si, Ngánjánam némé nénorayam unyéghofnar si téfene ákifefaf

³³ Ngánjánam té tawafrote téfeyot, yéfene ákiambumat, ménaye Yesu kés yanoi. Ndené fété kés yékai yénamayo Sams bukan,

"Fém ném tane Ambum,

sénonjo yénd nénáyáton fene Afé.'

³⁴ Ngánjánam fá yanoi kérta, yénémamén yau so nornde, némé noraye yéné sian,

"Yéndon so tawaraman njúnnjúnofnar a efalo frengégh némé té nénorayam Deifidefaf.'

³⁵ Ámb Sams bukan yéné yékai,

“Fémon yau so tumyo fenjo Njúnnyúnofnar Ambum kéréfot.’

³⁶ “Njam Deifidém Ngánjánene ásfogh tawafrotau yánjo ár satafaf, fá táf kémégh nakmai, fá esareyayénd yákifé a yáne fifi norndam.

³⁷ Wénde ámbiro ár efe Ngánjánam yanoi kérta yau norndam.

³⁸ “Yénémaménnde, tane fútaréf, yénd ménde wém fém mat kamndangi ndené Yesuene kénjumé wawalingégh yém féfene yaufimén.

³⁹ Emo efalo yiyátota Yesu, Ngánjánam so tanmongé fá siyém mbarkánd ár, yau Mosesene náke so yém.

⁴⁰ Kor nawarawenati fém! Ngánjánene mat yátogh árék yammén korayawét yau so féfefaf nufrote:

⁴¹ “Fém Ngánján karogh ár, sunsunan kér so em,
némamén yéndon so ewafrotan ámb yam féfene efghon
fémo fem efalo yau so eyátotati,
ndemamén ámb árom so kémaufrongé feyot.”

⁴² Njamandio Fol a Banabasmém téfrangowét Ju árfene áumengégh méngo, árék eumieyayénd fá kor ámb Safatot siot.

⁴³ Njam ár mérék kófarnawét, tárfár Ju ár a Téndó árék ewáiteyayénd Fol a Banabas, efe korayawét yémáfé a ewamnen-dangeyayénd fá ménát mé sái engérnyang Ngánjánene ngáram kénjún.

⁴⁴ Ámb Safatan ndenanit témorwén méinyotio tesen kar káumendawét Yurane si áyárhét.

⁴⁵ Njam Ju árék ewinjoyénd ár mérék, fá waramnjagh mwithayam ewafoi a si karogh yafngoyénd némé Fol korayau.

⁴⁶ Féyo Fol a Banabasmém ewawangeyayénd yéfé férferofnaye, “Yénd so fété norai-wam Ngánjánene si féfefaf Ju árfefaf fronde. Ménámén fémo fem yékenati a nawafénmetati fémyo féyotarofnar em tuot ghérsé résaghét, yéndfem fém so tafrangem a kuwanem Téndó árfefaf.

⁴⁷ Yénat yénd ténmafarewé Yuram, “Yéndon fém té eyáteyayén kwayaghé yéfé téndó árék,
ménát fémo fem so yérset wanjarégh kétánotio mband ánde yiyato.”

⁴⁸ Njam Téndó árék náyárayénd yéné si, fá áuwéghan tamorwén a kánjo taram-etawét Yurane simén; a efe méinyotio ewaferyéng tuot ghérsat efalo yiyátoyénd.

⁴⁹ Yurane si marat náyatoi méinyotio yuwomé.

⁵⁰ Wénde Ju árék sénanégh ewafngoyénd tesenmén limánégh ár a Ngánján férferafé ndimbal amaf. Yémofem Fol a Banabas ngi ewafngoyayénd a ewitreyayénd yéfene yuta.

⁵¹ Féyo yéné téfnan yémofem káfakaf ngwérméng esenangeyayénd matyamot yéfefaf a nuwaneyayénd Ikonium méngotuot.

⁵² A waitogh ár áuwégham ewafoi a Ngánján Mbérbéram.

14

Fol a Banabas taitowét mer si kété Ikoniummén árfefaf

¹ Ikonium yu kénjún Fol a Banabas túmén tangérwén Ju árfene áumengégh méngot. Kété fá koraiwét sotafé Jumén a téndo yumén ndimbal ár mérnafefaf Ngánján efalo yiyátoyénd.

² Wénde yéné Ju ár efe nakenayénd Ngánjáné efalo yátoghét norayayénd Téndó árfefaf a tawasérmbotawét yéfene mwithé sénanégh ewafngoyayénd Fol a Banabas.

³ Féyo Fol a Banabas teke kété tárwén, koraiwét férferofnar Yurai, a Yuramyó ngárammén si tékmetau safén ndené efalo yém ménáyan tawafrowét ufarogh yam a sélngwélafé yam.

⁴ Tesenmén ár nafaloyénd; ámb Ju árfeta, ámb Yesuene muyafé árfeta.

⁵ Féyo Téndó ár a Ju ár mérne nafghayénd yéfenjo sénko árfé ménát Fol a Banabasmém ngiot.

⁶ Njam Yesuene muyafé ár mat náyáteyayénd yénémamén, fá nitreyayénd kétán Likonia yuwot Listran a Derbe tesen a ámb kaka yuwomé,

⁷ kété wéikor yéngérnyeyayénd mer si waitogh.

Fol a Banabas taitowét mer si Listran a Derbe tesenan

⁸ Lистра tesenan kété ár témorangérwén aknyégh ár, efe tékmangérwén wawér kétándmayo árafégh yau tiyotawéng.

⁹ Yémon tiyáretau Fol sian. Fol nengretai mbarkánde yáfaf, a yawinjoi yáne ndimbal mwithé mer yátoghét

¹⁰ a témotangé, “Kokai mbarkánde fenjo kafa!” Táf fété ár natnam tukét a áligh nufngoyéng.

¹¹ Njam ár ménam yinjoyénd sélngwélafé yam némé Folém yafrotam, fá kutnawét Likonia sie, “Efalo sómbio ngánján té néneworend téfefaf árnit!”

¹² Banabas témndangi Jeus, yáne fifi Grik sie ndimbal ngánján a Fol témndangi Ermes yáne fifi Grik sie si sénko ár.

¹³ Jeusene wáwefnogh méngo témorwén tesen téndota, ghéngén wárogh ár enwanai kau a mbumbu kétéan tesen sésafnefá ménamén fá a ár mérén mende tamorwén ghéngén ramghét yéfeyot.

¹⁴ Wénde njam Yesuene muyafé ár Banabas a Fol náýáreyayénd yénémamén, yémofem eftráreyayénd yéfenjo sáláme a néngengeyayénd ár ménafeaf, kutnawét,

¹⁵ “Fútaréf, némamén fémofem yéné yafrotati? Yénd yénre ár, ndené fété fém sem. Yéndfem enwarsuwam féfeyot mer si, ménát awengoghét kétéandmé fifiofnar yamta kétéan akegh Ngánjánefaf, emo ewafrotam njafar, mband, arakaf a méinyotio rokar yéné kénjún.

¹⁶ Tándái yémon engéumyoi méinyotio ár yéfenjo méndeye néngwanoyénd,

¹⁷ wénde yémon yau efrangoi ambino wénde yémon mé tawauyafotau meryam ménaye nu raméghe kétéandmé njafarta a njamke raméghe yéfenjo wérwéran a yémon mé nouséne yéfeyot tárfar njamke a yéfené tikéf yafote áuwéghét.”

¹⁸ Ndemamén yéné sie, Fol a Banabas emnyangménd ár mérén yau so ghéngén tarametawét yéfeyot, wénde yau témorwén afrát yéfeyot ménát sái tawanauwét kétéamé sái tafrowét.

¹⁹ Féyo ámb Ju ár enmormén kétéandmé Antiok a Ikonium tesenta a ár ewasemnaménd Fol a Banabafé ngiot. Yémofem wíme tafiyátotawét Fol a téroghawét fá tesenta yutoryénd, kéma kemnawét fá kér kar yémormén.

²⁰ Wénde yéné soramé waitogh árém yarendayénd Fol, fá nurtotam a néngwano

tesen kénjút. Ámb efghon Fol a Banabas néwaneyayénd Derbe tesenot.

Fol a Banabas kangowét Antiokét Sirian

²¹ Yémofem taitowét mer si Derbe tesenan a tárfar ár náýatóyénd waitogh ár. Féyo fá kangowét Listra, Ikonium a Antiokét,

²² muyé tawaramwét waitogh árét a tawawéngsowét ménát fá mé sái efalo em ndimbal mwithayan. Yémofem tamndend, “Yénd mé so yénggém tárfar táikér yam kénjumé ménát Ngánján limánégh élaughét.”

²³ Fol a Banabafem ekafeyayénd Yesuene mérén wáutárégh ár yéfeyot fénatayero Yesuene mérén. Orayéghe a awafarmanéghe, fá ewateménd Yurafaf endefaf yéfené méghmégh témorwén.

²⁴ Soramé tangérwén Fisidia yuwomé, fá enémén kétéan Famfília yuwot,

²⁵ a yémofem si waitogh yafngeyayénd Ferga yuwon, yéné soramé fá néngwaneyayénd Atalia tesenot.

²⁶ Kétéandmé Ataliata fá ndimbal bouté kangowét Antiokét. Antiok yéné sífayé témorwén ánde fronde efalo yátogh ár karamangayénd fá ménát Ngánjánene ngáram ngángayam so tawafrotau Ngánjánene ásfogh. Yéné sómbio árém ewifeyayénd ásfogh némé té ewarameyayénd.

²⁷ Antiok nufareyayénd, yémofem eumendangeyayénd Yesuene mérén a tawaufrowét méinyotio Ngánjánam némé tawafrotau yéfé kénjumé a ndernáye Ngánjánam yésawéryéng ndimbal mwithé sésafne Téndo árét.

²⁸ A fá kété teke emorarmén waitogh árfé.

15

Yesuene mérén sénko árfene áumengégh Jerusalemén

¹ Ámb ár enmormén Judiata Antiokét a efalo yátogh ár tawatametawét: “Táf féfené ghéngan yau njam tánfangi, ndené Mosesene nákam yénémndete, yau so kawanjar.”

² Yéné watamegh yamam eméindangeyai Fol a Banabas éwighét yémafé yéné watameghmén. Fol a Banabas ekafeyayénd a ámb efalo yátogh árfé,

angoghét Jerusalemét Yesuene muyafé ár fandaghét a ámb sénko árfé yéné watameghmén.

³ Yesuene mérénam engwatembayénd Fol a Banabas tangmorwén yénamé Fonisiya a Samariamé, a yémofem ewaufroyénd ndernáye Téndó ár té kawengotat. Yéné siam eméindayéng méinyotio efalo yátogh ár áuwéghét.

⁴ Fá njam nufaryénd Jerusalemét, Yesuene mérénam a Yesuene muyafé ár a ámb sénko árém eumieyayénd Fol a Banabas, endefet yémofem tawaufrowét méinyotio yammén Ngánjánam némé tafrotau yéfe kénjúmé.

⁵ Féyo ámb efalo yátogh ár efe tawafnyangérwén Farasi mérénmén nokayoi a tamndangé, “Téndó ár so fété ghéngan enfetat ndenáye Mosesene nákam kés noraye.”

⁶ Yesuene muyafé ár a ámb sénko ár náumendayénd yéné watamegh simén.

⁷ Yéné watamegh si tombé warunyégh soramé, Fité nokayoi a korayangé yéfefaf: “Fútaréf, fém mat em ndené tándái Ngánjánam waferyéng féfene kénjún ménát téndo árém sái káyáangi tane mbírbírta mer si a efalo tiyátongi.

⁸ Ngánján, efe mat yém árfene tikéf, ewauyafote ndené yémon eyátote téndo ár ménaye Ngánján Mbérmbér raméghe ndené fété téfe kés yénmaramai.

⁹ Yémon mwiché yéfaronam ménát ámbiro so tényátonga téndo árfé, ménamén yémon ewáwáine yéfene tikéf ménaye ndimbal mwichaye.

¹⁰ Féyo fémofem yau so ufoghan Ngánján yékmetati sénonjo ménaye kérté fayoghe téndo efalo yátogh árét ndenáyameyo téfene ákifet a téfeyot árkéméné yau so tanangém.

¹¹ Yéndfem efalo yiyátotam ndené téfene Yuré Yesuene ngárám kénjúmé yénd nawanjanam, ndenáyame fá kés em.”

¹² Ár mérén métar nufrotaménd fá káyáretawét yéfefaf Banabas a Fol kafrowét ménamén ufarogh yam a sélngwélafé yam Ngánjánam tawafrotau Téndó árfefaf yéfe kénjúmé.

¹³ Njam Banabas a Fité yifeyayénd si, Jems nokayoi siafé: “Fútaréf, yénd kwiýáangi.

¹⁴ Saimon Fitam tafenau téfefaf ndernáye Ngánjánam fronde yuyafotam yánjo mwiché ménaye ndernáye Téndó ár té eyátoi yáyot.

¹⁵ A yéné téndo árfene awengogh siyém yénayanfifi némé Ngánjánene mat yátogh ár kénorayawét. Ndené kés yékai:

¹⁶ ‘Yéné soramé yénd so nénangotan, a kor so yafarnjan Deifidene méngotu. Yéndon kor so yérametan wasérbmoghkaf yém,

a yéndon so kor yafrotan,
¹⁷ ménát méinyotio árém so yéronjat Yuré, so tanéghangé Téndó ár emofem tane yétkwén so yuyotat,

Yuré noraye, emo ewafrote yéné yam

¹⁸ tándái árkéméné mat náyátoyénd.’

¹⁹ “Yénémaménnde tane mwiché yém yéndfem yau so táikér yiyátotam ménát ghéngan néfghét yéfe Téndó árét efe nawengotat Ngánjánefaf.

²⁰ Wénde yéndfem férén so yéfarotam yéfeyot a engwaufrotam ménát yau so enetat njamke árkéméné mewang sifayamén em, yau táf téndo wal, yau táf enetat férék eréghofnar wérár a férék yau táf enetati.

²¹ Ménamén Mosesene ná si téngwaitotawét méinyotio tesenan fronde efghon a taftawét Ju árfene áumengégh méngon méinyotio Safatan.”

Férén yéfeyot téndo efalo yátogh árfefaf

²² Féyo Yesuene muyafé ár a sénko ár yémafé méinyotio Yesuene mérén mwiché yéfaronaménd yéfenjo ár kafghét álighét kétán Antiok yémafé Fol a Banabas. Yémofem ekafayénd Judas efe tanmotawét Barsabas a Sailes, yéné ár efe tárwén limánégh ár efalo yátogh árfene kénjún.

²³ Yéfe kénjúmé yémofem yatembayénd yénamayo férén:

“Yesuene muyafé ár a sénko ár, fene fútaréf Jerusalemén,

Kétán téndo efalo yátogh árfefaf kétán Antiok, Siria a Silisia:

Áuwégh si.

²⁴ Yénd té náýarangém ndené ámb té nétorngi téfe tambén téfene matofnaye a

fene mwithé kémawasérmboat, ménaye fá némé korayat.

²⁵ Yénémamén yéndfem méinyotio efalo yiyátongém ekafangém ámb ár a engwatembangém féfefaf yémafé téfene tikfafé fútar Banabas a Fol,

²⁶ ár emofem yéfenjo ghérsé kértat ekmend Yuré Yesu Kerisoene yétkwénót.

²⁷ Yénémaménnde yéndfem Judas a Sailes engwáfárewam féfefaf ménát yémofem yénayo si so efalo yiyátot mbírbíre némé yéndfem yéngwafnamotam.

²⁸ Ngánján Mbérmber a yénd efalo té yiyátongém ndené yéndfem yau so kérté ewarametam táikér yame wénde mé nam-bio yamero:

²⁹ Fém so nafrangotati kétáandmé njamke árkéméné mewang sifayamén em, férékta, férék eréghofnar wérárta a téndo walta. Merfifi yém yéné yamta kékmabongi.

Yénaro fai.”

³⁰ Ár ewatembayénd a tayotau Antiok yuwot. Kété fá káumendawét Yesuene mérén mérne a kété férén yéramayénd.

³¹ Árém njam taftawét áuwéghan tamorwén yéné wawéngsogh simén.

³² Judas a Sailes, efe tárwén Ngánjánene mat yátogh ár, ndimbal wawéngsogh a muyé si koraiwét efalo yátogh árfefaf.

³³ Ámb efogh soramé kété, Judas a Sailes ewatembayénd fútarfem frengéghafé a áuwéghafé kangowét yéfefaf emofem enwáfáreménd.

³⁴⁻³⁵ Wénde Fol a Banabas mé tamorarwén kété Antiokén, ánde fá a tárfar árfé Yurane si táitotawét a tawatametawét.

Fol a Banabas nafaleyayénd

³⁶ Ámb efogh soramé Folém yémndayéng Banabas, “So nangowam kété a eyafowam efalo yátogh ár méinyotio tesenan ánde yéndfem Yurane si taitowém a tanwinjem némé yémofem ewafrotat.”

³⁷ Banabas ménde témorwén Jon Make wasroghét yémafé,

³⁸ wénde Fol yau ndené kemnau sái tasrongai fá, ménamén Jon Makém efrangoi kété Famfilia yuwon a nékmboyéng kétamé ásáfoh tambén.

³⁹ Kété ewarmén ndimbal éwigh a nafalotaménd. Banabasém yasroi Mak a tayowéng ndimbal bouté kété Sáfiras,

⁴⁰ wénde Folém yaferyéng Sailes a efalo yátogh árém erameyayénd Fol a Sailes Yurane ngáram kénjút. Féyo sómbio nuwaneyayénd.

⁴¹ Fá nuwaneyayénd yénamé Siria a Silisia yu, yémofem taitoghwét si ménát muyé tawaramwét Yesuene mérnat.

16

Timoti nufnyai Fol a Sailesfefaf

¹ Fol yénmormén Derbe tesenot a yénamé kété Listra tesen, ánde waitogh ár yétkwén Timoti témorangérwén. Yátmé témorwén Ju amaf a efalo yátogh ár, wénde yárefé témorwén Grikmén ár.

² Efalo yátogh ár mer si korayawét Timotienemén Listra a Ikoniummén.

³ Fol ménde témorwén yémafé álighét, féyo yémo ghéngan yanfai ménamén Ju árfenemén efe tamorangérwén yéné yuwon, ménamén fá méinyotio mat tamorwén ndené yárefé témorwén Grikmén ár.

⁴ Yéfene áligh yam kétáandmé ámb tesen kété ámb tesen, yémofem tawawéngsotawét efalo yátogh ár ménát so táitotawét yéné férén árké yéfarotaménd Yesuene muyafé árém a ámb sénko árém Jerusalemén.

⁵ Féyo Yesuene mérén táf káyátotawét muyafé ndimbal mwithayan a kanotawét méinyotio efghon.

Folene ghékéf waingégh Makedonia ároenemén

⁶ Fol yánjo mérnafé tayotau yéné yuwomé Frigia a Galasia, Ngánján Mbérmberam yau eumyoi si waitoghét Esia yuwon.

⁷ Fá engmormén Misia mbandot néngufaryénd, féyo fá ménde tamorwén sái kényawangai Biténiat, wénde Yesuene Mbémbéram yau eumyoi élaughét.

⁸ Féyo yémofem yéngwaindayénd Misia a néngaflayénd kété Troasot.

⁹ Yéné sémbáran Folém téfandau ghékéf waingéghe Makedoniamén ár takayongérwén tamnendau fá, “Kénaf Makedonia ndimbal yuwot téfé wáutárg hét.”

¹⁰ Folene ghékéf waingégh fandagh soramé, yénd wékeye káfrendawém álighét kétán Makedoniat. Ménamén mat náyatoyém ndené Ngánjánam yénmanmoi yénd mer si waitoghét kétán yéfefaf.

Lidiane awengogh yaufita Filifiyan

¹¹ Yénd ndimbal bouté tényotau Troasta kétán Samotrasét, a ámb efghon néngufaryém Neafolisét.

¹² Kétamé yénd néngwanoyém kétán Filifi, Rom mwithafé yu a limánégh tesen Makedonia ndimbal yuwot. Kété yénmorangérmén tárfár efogh.

¹³ Ámb Safatan yénd néngtoryém tesen sésafneta kétán wanjet, yéné mwithafé Ngánjánafé orayégh sifayé kété so yém. Yénd námnyoyém a si yérnyayém yéné amafafefaf efe nénáumendayénd kété.

¹⁴ Ámb amaf efe káyáretau yáne yétkwén Lidia, efe témorwén Tayatira tesenmén. Yémon ndéndák ngarot sáláme faian yékmai a fá témorwén Ngánjánene wáwefnogh amaf. Yuram yasawéryéng yáne tikéf áyárg hét kétán Folene sifaf.

¹⁵ Amaf a yáne mérén ewalitotam, yéné soramé amafom yénumyoi yánjo méngot. Amafom témndangé, “Njam fém nemnati ndené yénd wém efalo yátogh ár Yurane kénjún, kénafangi tane méngon so emor.” Féyo amafom yénmamnendai yénd, féyo yénd kété yénmorangérmén.

Fol a Sailes kwéfkwéf méngot elaweyayénd

¹⁶ Ámb káye yénd ténngérwén Ngánjánafé orayégh sifayat, yénd yénfangeyai faiofnar ásfogh mérsom efe yaufi mbérbéroene waftaye korayau soramé yumén. Yémon tawinjotau ndimbal mani árfe también ménamén korayau soramé yumén. Yémon tawarametau mani yánjo wanjengégh téfnarat.

¹⁷ Yéné mérsom Fol a yénd yénmaitoyéng ndené keyafé, “Yéné ár fem Minde Tukén Ngánjánene faiofnar ásfogh ár, emofem ewafrotat end féfe wanjarghét.”

¹⁸ Mérés ménj mé téryangérwén tárfár efogh yéné sian. Kerkeran Fol nékwafé náindam nawengoi a témndangé mbérbér, “Yesu Kerisoene yétkwénan fém kétór yá

tambén!” Táf fété mbérbéram mérés yéfrangoi.

¹⁹ Njam faiofnar ásfogh mérésone yuram yáyámngoyénd ndené mani winjo end té nefo, yémofem Fol a Sailes ngi ewafngeyayénd taroghwét fá marat sifayamé kétán sénko árfeaf.

²⁰ Yémofem enémnjéménd yéné yumén gafanane sáfrére a norayayénd, “Yéné ár sere Jumén, yémofem ár mwithayan ewanjmengét,

²¹ yémofem ár ewatamet fénaté si yéné mbarkánd yau árké nérete téfe Rom árét wafroghét.”

²² Ár mérén nafghayénd Fol a Sailes yéfe ngiot, a yéné ndimbal yumén mogh árfene wáfareghan so yéfe sáláme tawaftéarwét a tafmowét.

²³ Féyo yaufi fémogh efmoménd, a fá ewiménd kétán kwéfkwéf méngot, a yéné sifayé wanjengégh ár yémndayénd merkéraye wanjengéghét.

²⁴ Njam fá náyarai wáfaregh si, yémon ewárbneyai sómbio ár a ewangseyayénd wéne yéfe ghambér.

²⁵ Sémbár néndkéfan Fol a Sailes Ngánjánafé korayawét a wagh kermangwét Ngánjánafaf, a ámb ár kwéfkwéf méngon talawangérwén táyárwét waghan.

²⁶ Sunsune ndimbal sokrereyam kwéfkwéf méngo sérasér esámbnetam. Táf fété méinyotio kwéfkwéf méngo sésafne kasaunawét, a méinyotio árfene sein naferyénd.

²⁷ Kwéfkwéf méngo wanjengégh ár nanoi, a njam néngretai kwéfkwéf méngo sésafne sauréghkaf tamorwén, fá witmafé sénté naifaye akunyéghét féf nufngoi krotio ménamén fá kéma kemnau nde kwéfkwéf méngo ár kar té nétoryénd.

²⁸ Wénde Fol nutnai, “Yau nawaghna fémyo! Yénd méinyotio yéna mé yéném!”

²⁹ Kwéfkwéf méngo wanjengégh ár néngutnai kwayaghat a soramé ewawanayénd kwayaghé, néngénngoi kwéfkwéf méngo kénjút a nénguyai ngerngerafé Fol a Sailesfene sáfrére.

³⁰ Féyo yémon enutoreyai kénjút a emotangeyai, “Ndimbal, yéndon némé so yafrotan awanjarghét?”

³¹ Yémofem yawangeyayénd, “Yuré Yesu efalo tiyáto, a táf fém so kawanjar fene mérnafé.”

³² Féyo fá kafrowét Yurane si yáfaf a méinyotio ámb árfefaf yáne méngon.

³³ Yéné sémbáranjo kwéfkwéf méngo wanjengégh árom emnjéméng a yéfene fénend tawaumbarwéng; féyo táf fété fá yánjo mérnafayo nuan ewalitoméng.

³⁴ Kwéfkwéf méngo wanjengégh árom emnjéméng yáne méngot a ewémnjeyai nénet; fá áuwégham yafoi ménamén yémon Ngánján efalo yiyátoi yánjo méinyotio mérnafé.

³⁵ Njam akw yéfauwéryéng, Rom mogh áréng ewáfaretayénd yéfene ásfogh ár kwéfkwéf méngo wanjengégh ároefaf: “Tautorend yéné ár nguwanend.”

³⁶ Kwéfkwéf méngo wanjengégh árom taufrongé Fole, “Rom mogh áréng nénorayangi ndené fém a Sailes so tautorend. Sénonjo fémofem yéné sífayé téfrangend kuwanend krufráte.”

³⁷ Wénde Folém korayangé ásfogh árfefaf: “Yémofem yénd ténsémét marataye moghofnar yuwon, ndemamén yénd yénre Rom yumén ár, a yénmiméng kwéfkwéf méngo kénjút. Sénonjo yénd yémofem métare yénmutorend? Yaul! Fá fáyo táf kénaflangi a téngémnjend yénd.”

³⁸ Ásfogh áréng njam ewaufroyénd Rom mogh árfet ndené Fol a Sailes tárwén Rom yumén ár, fá féréram ewifoi.

³⁹ Fá nénaflayénd yéfefaf ghérghérsisé siot a enémnjeyayénd kétándmé kwéfkwéf méngota, ewamnendangeyayénd tesen frangoghét.

⁴⁰ Soramé Fol a Sailes néntoreyayénd kwéfkwéf méngota, fá néngwaneyayénd Lidiane méngot, ánde nafángoyénd efalo yátogh árfé tawawéngsowét fá. Féyo yémofem táf efrangeyayénd.

17

Fol a Sailesfem mer si taitowét Tesalonika kénjún

¹ Njam Fol yáne fútarfé nawaindayénd Amfifolis a Afoloniamé, fá enmormén Tesalonikat, kété témorwén Ju árfene áumengégh méngo.

² Yáne túmén yam témorwén, Fol téngmorwén Ju árfene áumengégh méngo kénjút, a nambio Safat efghon yémon yérnyai warunyégh árfé,

³ a Buk si tawawafenau ndené Keriso tékrátan so yém a kérta kanongé. Fá norayai, “Yéné Yesu siyém Keriso yéndon endenemén yaitotan féfeyot.”

⁴ Ámb Ju áréng efalo yiyátoyénd a nufnyayénd Fol a Sailesfefaf. Kété tamorwén tárfár Téndo ár Ngánján férférafé a tárfár sénko amaf.

⁵ Wénde ámb Ju ár kawaramnjawét, yénémamén yémofem eumendayénd kérté wafrogh ár mérén marat sífayan, awifarégh yérnyayénd tesenan. Fá néngenngoyénd Jasonene méngot Fol a Sailes yéfé ronjaghét a wasroghét ár mérénaf.

⁶ Wénde njam yémofem yau ewin-jeyayénd Fol a Sailes, yémofem Jason a ámb efalo yátogh ár tesenmén tawafaretawét gafanane sáfrére, yéné keyafé, “Yéné ár fem emofem yéfunat kérté méinyotio mband maratan sénonjo yéna em,

⁷ a Jasoném eumyoi fá yáne méngot. Fá fem emofem méinyotio Rom tuk warsagh ár Kaisarene nák erafnat ndené síafé Yesu siyém ámb warsagh ár.”

⁸ Njam fá náýarayénd yéné si, ár mérén a tesenmén gafana fá nékw nawerayénd.

⁹ Féyo yémofem fai ewafrotaméng Jason a ámb efalo yátogh ár utorghét.

Fol a Sailesfem mer si taitowét Bereya kénjún

¹⁰ Yéné sémbáranjo, ámb efalo yátogh áréng engwatembeyayénd Fol a Sailes Bereya tesenot. Ufarghan Fol a Sailes, fá néngwaneyayénd Ju árfene áumengégh méngot.

¹¹ Ménamén Bereyamén Ju ár tamorwén minde mer ár, yéfene wafroghyam ewaindayéng Tesalonika yumén ár, yémofem yumyoyénd si áuwéghafé a tafénmetawét Buk si túmén efghon téfandawét némé Fol efalo korayau.

¹² Tárfár Ju áréng efalo yiyátoyénd si a ámb ndimbal yétkwén amafam a ámb Grikmén áréng.

¹³ Njam Ju ár mat náyatoyénd Tesalonika kénjún ndené Folém táitotau Ngánjánene si Bereyan, ámb ár wéi kétán néngwanoyénd a amrorégh yérnyayénd ár mérén tawan-jmetawét.

¹⁴ Táf fété efalo yátogh árém Fol yáfáretaménd arakaf tambén, wénde Saileséf Timotifé tamorarwén Bereyan.

¹⁵ Njam yéné árém yénémnaménd Fol Atenét, Fol norayai yéfefaf ndené, "Sailes a Timoti tafaf táf enre wékeye." Féyo táf néngwanoyénd.

Folém mer si táitotau Aten kénjún

¹⁶ Njam Fol kawanjetau yéfeyot Sailes a Timoti Aten tesenan, fá áuwéghofnar témorwén ménamén yinjoi yéné tesen mewang afoghare.

¹⁷ Yémon éwigh yérnyai yémafé Ju árfene áumengégh méngon Ju ár a Ngánján férférafé Téndo ár. Fá wéi táf téngmorwén marat sífayat méinyotio efghon a ár kété tamndetau.

¹⁸ Mérén tárwén sómbio, ámb Efikuria mérén a ámb Stoik mérén ndimbal matyamafé ár éwigh yérnyayénd Folfé. Ámb kamotangi, "Némé siot yéné waréwaré nufngo?" Ámb korayangi, "Fá mété noraya ámb ngánjánmén." Fá korayawét yéné si ménamén Folém táitotau mer si Yesuenemén a yáne anoghmén.

¹⁹ Yémofem yéngwasroyénd fá sénko árfene áumengégh sífayé yétkwén Areyofagus, ánde yémofem fá témdetawét, "Féyotaro fémo so ténmaufro matot némé totér watamegh fémo yaitote?"

²⁰ Fémon téfe yénérse fénataye watamegh náyáretam, a yénd ménde yéném mat sái káyátongém némé yáne fifi yém."

²¹ (Méinyotio Atenmén ár a ámb yuta ár efe tamorangérwén kété efogh tifotawét ámnjoghanro wénde korayawét a káyáretawét soramamén siot)

²² Féyo Fol nokayoi sénko árfene áumengégh sífayé yétkwén Areyofagus a tamndangé, "Atenmén ár! Yéndon tawafandan fémo fem ewáfefnotati tárfár ngánjánafet mindefifi.

²³ Ménamén yénd njam karendan táf kor ewawinjon féfene wáfefnogh

rokar. Yéndon tawafandan kitarékítaré yéné yétkwénafé: Kétán Mat Yátoghofnar Ngánján. Fém mat yau em némayoe fémo fem yáfefnotati, sénonjo yéndon so ewaufrotan féfeyot yánemén.

²⁴ "Ngánján emo yafrotam mband marat a méinyotio rokar yéné kénjún. Ménamén yémo elimnde méinyotio rokar njafaran a mbandan, fá yau yémor ár ngángé raméghmén wáfefnogh méngon.

²⁵ A fá yau náronje yéné rokarot árém árké ewafrotat yáyot, ménamén fá fáyo méinyotio árfene ghérsé ramégh ár yém a méinyotio rokar kés.

²⁶ Rényéghan Ngánjánam yafrotam ámbiro ár, Yá tambén Ngánjánam ewafrotam méinyotio ár mérén efe sénonjo emorang méinyotio mband maratan. A yémon wéi mwighe yéfaronam ánde fénatayero ár mérén so emor a nderé teke fá so emor.

²⁷ Ngánján ménde yém árém sái yéronjat. Ménamén fá yau nayu yém téfeta, féyo yémofem mété táf yéronjat fá a tinjongi.

²⁸ 'Ménamén yáne waftayan yénd ghérsé yénmor a nimndam a naketam.' Ndenanít féfenjo ár efe mat em férénafene fifi, fá norayat ndenanít, 'Yénd yéném yáne am-bumtértér.'

²⁹ "Ménamén yénd Ngánjánene am-bumtértér kés yéném, yénd yau so nemnam ndené árém so ewafrotat Ngánján kétamé gol o silfé o wím yéfenjo matyame.

³⁰ Tándái ár njam yau mat tamorwén némé Ngánján ménde témorwén yéfefaf wafroghét, Ngánjánam yau kértayan tákmangai ménamén yéfene matyam yau, wénde sénonjo Ngánjánam emndete méinyotio ár méinyotio yuwomé yaufita awengoghét.

³¹ Efogh té yaferyéng njam mband so moghan tékmangé. Yémo té yékafai ár emo so moghan ténékmangé mbarkánde. Ngánjánam té yuyafoi yéné ár, efe Ngánjánam té yékafai ménát sái emota mband marat, yémo so moghan tékmangé mband marat ménamén Ngánjánam yanoi kéta."

³² Njam fá náýarayénd ároene kér anoghmén si, ámb árém turtawét, wénde

ám̃b korayawét, “Yénd méñde yéném fém sái kor koraya téfefaf yéné si téfén.”

³³ Yéné áumengégh soramé Folém efrangoi.

³⁴ Ám̃b ár namndayénd Folene waitogh ár a efalo yiyátóyénd. Yéfene kénjún tafnyangérwén Dionisus, efe témorwén Areyofagus mérénmén, ndenáyo amaf yétkwén Damaris, a ám̃b ár kés.

18

Folém mer si táitotau Korint kénjún

¹ Yéné soramé, Folém yéfrangoi Aten tesen a néngwanoi Korint tesenot.

² Kété yémon yéfangoi Ju ár yétkwén Akwila Fontusmén. Fá yénmormén kétándmé Italia yánjo amafafé yétkwén Frisila, ménamén Rom tuk warsagh ár Kaisar Klaudiasém emndai “Fém Ju ár, fémofer so téfrangongi Rom.” Fol néngaflai Akwila a Frisila fandaghét,

³ a ménamén Fol témorwén farai méngo ramégh ár ndené fá kés tamorwén, Fol námnyoyéng a kásáfotawét yémafé.

⁴ Méinyotio Safatan Folfem taruindawét Ju árfene áumengégh méngon, ménát sái tikéf áfrat táyátongayénd Ju ár a Téndó ár.

⁵ Njam Sailes a Timoti nufareyayénd kétándmé Makedoniata, yéna Folém yéta Ju ár matot tarametau ndené Yesu siyém Keriso.

⁶ Wénde Ju árém tékarotawét Fol a yaufi si témndetawét. Féyo yénémamén yémon ngwérméng yétnendai yánjo sáláméta a tamndangé fá, “Njam Ngánjánam tékratan tákmangé, so yém féfenjo téfnan, yau so yém tane téfén. Yénd nawafenan féfefaf yénd yau kéré so wém. Yénandmé yénd so kuwanon sénonjo Téndó árfefaf.”

⁷ Féyo Folém yéngéfrangoi Ju árfene áumengégh méngo a néngaflai kaka méngot, Taitus Jéstusene méngot efe témorwén Ngánján wáwefnogh ár.

⁸ Krisfus, Ju árfene áumengégh méngo limánégh ár, a yánjo ménam Yuré efalo yiyátóyénd a tárfár Korintmén ár efe káyáretawét, efalo yiyátóyénd a nuwan ewalitotam.

⁹ Ám̃b sémbáran Yuré norayai Folefaf ghékéf waingégh kénjún, “Yau férfér nám,

sian miya néngém, yau métar nám a nékmbó.

¹⁰ Ménamén yénd fémafé yénre, a emo yau so nékmbote a némasérmbote fém, ménamén tane tárfár ár em yéné tesenan.”

¹¹ Yéné téfnan Fol yémorangérmén Korintén ámbiro yunjéf ámb yunjéf rér yéramai fá tawatametau Ngánjánene si.

¹² Njam Galio témorwén gafana Akaya ndimbal yumén, ám̃b Ju ár nafghayénd Fole kékmboghét a yénmasroyénd moghét.

¹³ Yémofem yémndayénd, “Yéné árom elimnde ár Ngánján wáwefnoghét yéné ende téfene ná k érafne.”

¹⁴ Fol siotro témorwén, Galio norayai Ju árfefaf, “Fém Ju ár njam nawatarnati yéné kértamén tayot mer nérete, fém so eyáretan sian.

¹⁵ Wénde yéna ewafnyang ámogh ménamén orayaghmén a yétkwénmén a féfenjo nákmén, táfrendangi yéné yam fémofermyo. Yénd yau so yéna wém féfene moghan yéné yammén.”

¹⁶ Féyo yémon engéutoryéng moghta.

¹⁷ Féyo méinyotioyam yerayénd Sostenes Ju árfene áumengégh méngo limánégh ároefaf ngi yafngoi mogh méngo safén. Wénde Galiom yau kemnau yénémamén.

Frisila, Akwila a Afolos

¹⁸ Fol yémorangérmén Korintén tárfár efogh. Féyo yémon engéfrangoi fútaréf kété, a nuwanoyénd yémafé Frisila a yánjar Akwila. Fá néngwanoyénd kétán Senséri. Kété Fol séf natértam ménamén yane unyéghofnar simén Ngánjánefaf. Fá ndimbal bouté nénguwanoyénd Siria yuwot.

¹⁹ Fá nékmbóyénd Efesos tesenan, Folém efrangeyai Frisila a Akwila. Fá yambia néngwanoi Ju árfene áumengégh méngot a tarundawét Ju árfé.

²⁰ Njam yémofem yaunendayénd ámb efogh ámnjoghét yémafé, yémon yékenai.

²¹ Wénde njam Folém engéfrangoi, yémon unyéghofnar si emndai, “Yénd so kénangon Ngánjánene méndeyan.” Féyo yémon yéfrangoi Efesos a mé tanmorwén Kaisariat.

²² Njam fá nufaryéng Kaisaria yuwot, fá néngwanoi Jerusalemét a áuwégh si ewaramai Yesuene mérnat, a néngangoi kétán Antiok yuwot.

²³ Ámb efogh ámnjogh soramé, Antiokta kétamé Fol néngwanoi yéné yuwomé karendau Galasia yu a Frigia yu, muyé tawarametau méinyotio waitogh áré.

²⁴ Jumén ár yétkwén Afolos Aleksandria yumén yénmormén Efesos. Fá témorwén Buk si matyamafé.

²⁵ Fá yatametaménd Yurane ende, korayau tikéf fésafé a tawatametau Yesuenemén merkéraýe, wénde fá mat témorwén Jonene nu walitoghménro.

²⁶ Yémon si yafngoi férferofnaye Ju árfene áumengégh méngo kénjún. Njam Frisila a Akwilafem yiyáreyayénd fá, yémofem yumyeyayénd kétán yéfenjo méngot a tawaferwét Afolose mbarkánde Ngánjánene end.

²⁷ Njam Afolos ménde témorwén Akaya ndimbal yuwot álighét, fútarém yawéngsotaménd fá a yéfarotaménd férén waitogh árfefaf Akaya ndimbal yuwon yá umyoghét. Yáne ufarghan, fá náýátoi ndimbal wáutárégh yéfeyot emofem efalo yiyátóyénd ménaye Ngánjánene ngaráme.

²⁸ Fá kéwitawét marataye Ju árfé, yémon yéta safét tawakmetau Buk sita ndené Yesu témorwén Keriso.

19

Fol korayau kété Efesosén Yesuenemén

¹ Njam Afolos témorwén Korint tesenan, Fol tiotau mband tunamé kétán Efesos tesen néngufaryéng. Kété yémon ewinjoi ámb waitogh ár

² a yémon emotai, “Fémofem Ngánján Mbérbér té yanayénd njam fémofem efalo yiyátóyénd Yesu?”

Yémofem yawangoyénd, “Yau, yénd yau náýarayém ndené yéna yém Ngánján Mbérbér.”

³ Féyo Folém emotai, “Endene walitogh fémofem yanayénd?”

Yémofem yawangoyénd, “Jonene nu walitogh.”

⁴ Folém norayai, “Jonene nu walitogh yémormén yaufta awengoghét. Joném

tamndetau ár efalo yátoghét Yesu efe so yéném yá soramé.”

⁵ Yéné si áýárgghan, Folém ewalitotam Yuré Yesuene yétkwénan.

⁶ Njam Folém ngángé efayoi yéfefaf, Ngánján Mbérbér táf yénmormén yéfefaf, a ámb sie korayawét a táitotawét Ngánjánene si.

⁷ Kété mété tamorwén 12 ár.

⁸ Fol nénglawai Ju árfene áumengégh méngot a férferofnar korayau kété nambio ghérare. Yémo taruindau yémafé a yéta taméindau ménát sái efalo tiyátongayénd Ngánján limánéghmén.

⁹ Wénde ámb ár namndayénd tikéf táikér; fá kakenawét efalo yátoghét a marataye yaufi si korayawét Ngánjánene endmén. Féyo yéné yammén Folém efrangoi fá. Yémon engwasroi waitogh árfé téngwaruindawét si méinyotio efghon yétkwén Taranusoene watamegh méngon.

¹⁰ Fá yérsam sómbio yunjéf sian, féyo méinyotio Ju ár a Téndo ár Esia kénjún efe tamorwén náýarayénd Yurane si.

¹¹ Ngánjánam yéramai Fole wafté sélngwélafe ásfoghét.

¹² Árém muku o sáláme Folém árké tiyánjangai tafayotawét enjne téfnárefaf, táf mer káyátotawét a yaufi mbérbér kitérmbotawét.

¹³ Ámb Ju ár nuwanoyénd yéta yaufi mbérbér tawifnawét Yuré Yesuene yétkwénan fá efe yaufi mbérbéram tawasérmbotau. Ámb árém norayai, “Yesuene yétkwénan, endenemén Folém yaitote, yéndo némnetaan, 'Kéntor.’”

¹⁴ Jumén limánégh ghéngén wárogh ár Skefane sefen ambumam yéné ásfogh tafrotawét.

¹⁵ Ámb efghon yaufi mbérbéram ewawangoi yéfe, “Yénd mat wém Yesu a yénd mat wém Folenemén, wénde fém efe em?”

¹⁶ Féyo yéné yaufi mbérbérafé ár néngatnam yéfefaf a ewifnai méinyotio tásmetau. Fá méngota néngenngoyénd firo kérsawét férkafé.

¹⁷ Kété Efesosén njam Ju ár a Téndo árém náýarayénd yénémamén, fá férfér tamorwén, yémofem tuwetawét Yuré Yesuene yétkwén.

¹⁸ Tárfár efe efalo yátogh ár náyátóyénd afrogh nufngoyénd yéfenjo yaufi wafroghmén.

¹⁹ Ámb ár efe kotametawét ghar yémofem tanérsawét yéfenjo ghar buk a tawarotawét maratan. Njam yémofem taftawét árfene bukmén fai kétán narsam tárfár milion kinat.

²⁰ Féyo táf Yurane si marat káyátotau a kamndetau waftafé.

²¹ Méinyotio yéné yam njam kufrotau soramé, Folém mwithé yaitotam yafoghét Makedonia a Akaya a Jerusalemét. Fol norayai, “Yénandmé yénd so kuwanon kétán Rom.”

²² Féyo yémon ewáfáreméng yáne sómbio wáutárégh ár, Timoti a Erastus, kétán Makedoniat, wénde fá mé témorangérwén Esian.

Kérté Efesos kénjún

²³ Yéné efghon Efesos yuwon kérté yéfunayénd Ngánjánene Endmén.

²⁴ Kété témorwén ár yétkwén Demetrios, emo tawafrotau silfé wáwefnogh méngo Artemis mewangoe. Fá efe kásáfotawét yémofem tawin jotawét tárfár mani.

²⁵ Demetriosém eumendai yánjo ásáfogh ár a tamndangé, “Fútaréf, káyárange, fém mat em yéndfem tawin jotam tárfár mani yéné ásáfoghmén.

²⁶ Fémofem té yinjongi a yáyamngongi ndernáye Folém áfrat yényátote a ámb watameghe tárfár ár elimnde Efesos tese-nan a méinyotio Esia yuwomé. Yémon noraye ndené ár wafroghmén ngánján yau em ngánján.

²⁷ Yéné yam siyém áuwéghofnar yém ménamén téfene mani winjogh end so kefongé. Ndenéyameyo ndimbal amaf ngánján Atemisene wáwefnogh méngo so kamndangé fifiofnar, endeyot táwefnotat Esia a mband maratan. Áré yau so nemnat ndené amaf ngánján Atemis siyém ngánján.”

²⁸ Njam fá náyárayénd yéné si, fá nékw tamorwén a ke kutnawét ndené siafé, “Ndimbal ngánján amaf siyém Atemis Efesosén.”

²⁹ Ndimbal tesen nufnyai a ke kutnawét ménamén ámbiro mwithayan tamorwén.

Áré yau ewanetangeyayénd Gayus a Aristakus, Folene arengégh fútaréf kétamé Makedonia yuta, a áré yau tawafarewét kétán áumengégh sifayat.

³⁰ Fol ménde témorwén álighét áumengégh sifayat, wénde waitogh áré yau yéngéumyoyénd kétán álighét.

³¹ Ámb gafanane ásáfogh ár efe tamorwén Folene fútar, si wékeye yénmawatembayénd yau álighét kétán áumengégh sifayat.

³² Áré méré kéwérsotawét ménamén fénatayero ke kutnawét. Tárfár ár yau mat tamorwén némamén fá kété tamorwén.

³³ Ju áré yéngwáfáretayénd Aleksenda yéfefaf siot. Yémon áré ngángaye ewaun-yai métar ekmboghét. Fá ménde témorwén ménát saí tamndangai fá ndené Ju ár yau kérté yéfunayénd.

³⁴ Wénde njam yémofem yáyamngoyénd nde fá témorwén Ju ár, fá kutnawét sómbio efoghféneféne ndené keyafé, “Ndimbal yém Atemis Efesosmén!”

³⁵ Tesenmén gafanane ásáfogh árom ekmboi a norayai, “Efesosmén ár, fém mat em ndené Efesos tesen siyém wanjengégh ár ndimbal amaf ngánján Artamisene wáwefnogh méngo a yéné amafoene sáf mbanmban árké néneworyéng njafarta.

³⁶ Efe yau so korayangé fá yau nénui njafarta. Fém métar. Némé yau yafrotati namname.

³⁷ Fémofem yéné ár tánémnjati yéan, yémofem yau yaufi si korayat téfene ngánjánefaf a yau némndafi oroe tarsat téfene ngánjánene wáwefnogh méngota.

³⁸ Féyo njam Demetrios a yáne ásáfogh árfé kérté ewam, mogh siyém sauréghkaf yém a yéna em mogh ár. Féyotaro fá so norayat yéné yammén.

³⁹ Njam kérté mé em, so tanwanangi kétán moghfaf.

⁴⁰ A féyo mat ayéném yéné, ndené njam sénko ár káyárange némé yéndfem tafrotam sénonjo, yémofem mété yénémndetat ndimbal kérté funaghmén. Yéndfem yéné tafrotam fifiofnar, féyo némé yénd so norayam njam yénd yénmotat yénémamén.”

⁴¹ Féyo yéné si soramé, yémon ár ewáfárnayéng.

20

Fol tiyotau Makedonia a Grik yuwomé

¹ Njam tesenan sarake nefoi, Fol néngwanoi kétán waitogh árfefaf, a tawawéngsotau yéfe. Féyo fá emndayéng “Yao” a táf néwanoi Makedonia yuwot.

² Fá ngrendau yéné yuwomé, ngorayau tárfár wawéngsogh si árfefaf soramé Fol néngufaryéng Grik yuwot,

³ kété fá yémorangérmén nambio ghérare. Féyo mwiché yaitotam Siria yuwot angoghét ndimbal bouté, wénde fá náyarai ndené ámb Ju áré m yá ngiot mwiché táitotawét. Féyo yémon mwiché yaitotam tunamé angoghét Makedoniamé.

⁴ Sofata Firusene ambum kétándmamén Bereya yumén, Aristakus a Sekundus kétándmamén Tesalonika yumén, Gaius kétándmamén Derbe yumén, Timoti ndeneyameyo, Tukikus a Trofimius kétándmamén Esia marat yumén yémáfé Folfé tayotau.

⁵ Yéné ár engmormén frondeyo ténmanjetawét yénd Troas tesenan.

⁶ Wénde yénd ndimbal bouté ténngmorwén kétamé Filifi tesenta Minaghofnar flawé téménd soramé. Ámb 5 efogh soramé yénd nufnyayém kété Troas tesenan, ánde yénd yémorangérmén sefen efogh.

Yutikus kerta nanoi Troas tesenan

⁷ Sande efghon yénd yénngmormén mérne ménát feskaf flawé nénet. Folém korayau árfefaf a sian mé téngmorwén kétánotio sémbár néndkéf, ménamén ámb efghon álighét karametawét.

⁸ Yéné méngo kénjún kété kánetawét tárfár kwayaghé ánde yénd káumendawém.

⁹ Kété ámb totér ár yétkwén Yutikus témorangérwén mbormbor sésafneyan, njamandio Fol mé korayau teke, Yutikus kémégham térametau. Kerkeran, fá kémégh nakmai nambio kitaré satayan kétándmé nénuyai mbandot. Yémofem yékafayénd kéréwén.

¹⁰ Fol néngeworyéng yuwot, néngáwefnoi ngángé efayoi yáfaf. Féyo Folém tamndangé, “Yau mámé mwiché em, fá mé ghérsé yém!”

¹¹ Féyo Fol wéikor néngarmboi tukét, a ténetau feskaf flawé. Fol mé korayau

kétánotio akw yéfawéryéng soramé yémo efrangoi.

¹² Áré m totér ár yéngwanayénd méngot a yéfeyot ndimbal áuwéghafé témorwén ménamén kerta nanoi.

Folfé nafángoyénd Efesos sénko árté

¹³ Fol té norayai ndené yémo so ténfángongai kété Asosén, ménamén fá tiyotau álighe. Féyo fronde yénd nénguwanoyém Boutfaf a ngérsawém kétán Asos tesenot. Kété yénd ménde ténmormén sái téfángongayém fá a téngwanangayém bout.

¹⁴ Njam yémon yénfángoyéng Asosén, yéndfem fá yéngwaflayém a néngwanoyém Mitilan tesenot.

¹⁵ Ámb efghon yéndfem yéfrangoyém yéné a néngwanoyém ndimbal bouté kétán Kios tesenot. Yéné efogh soramé wéi néngurtoyém Samos tesenot, sómbio efogh soramé néngufaryém Miletus tesenot.

¹⁶ Fol yau ménde témorwén ménát sái témorangérwén Esia marat yuwon, féyo mwiché yéfaronam yau so kékmbongai Efesosén. Ménamén fá ménde témorwén wékeye ufarghét Jerusalemét wafarogh téménd yétkwén Fentikost

¹⁷ Kétándmé Miletus tesenta, Folém si yatembai kétán Efesos yumén Yesuene mérén sénko árét álighét yémáfé siot.

¹⁸ Njam sénko ár nufaryénd, Fol norayai yéfefaf, “Fém mat em ndernáye yénd kásáfotan féfe kénjún kétándmayo frondefifi efghon yénd njam nufaryén Esia marat yuwon.

¹⁹ Yénd kásáfotan ndimbal yuwan mwichaye a yengamafé. Yénd tékrátan kawamarotan ménamén Ju áré m ngiot kwérametawét.

²⁰ Fém mat em ndené yénd yau férfér kwém si waitoghét árkéméné féfe wáutárghafé tém wénde tawatametawén fém marataye méinyotio méngomé.

²¹ Yéndon táitotawén si yéfe Ju ár a Grikmén árét ménát fá so nawengotat yau-fita Ngánjánefaf a efalo so yiyátotat téfene Yuré Yesu.

²² “Sénonjo Ngánján Mbérmbéroene sian, yénd so kuwanon Jerusalemét, mat yau wém némé yam so nufrote kété tafaf.

²³ Wénde yénd yénaro mat wém méinyotio tesenan Ngánján Mbérbéram waufrote ndené Jerusalemén árém so kwényawangi yénd kwékwéf méngon a yénd so tékratan kwékmangi.

²⁴ Wénde tane fifie ghérsé siyém fifiofnar yém, wénde yéné fifiyafé tafaf yém: ndené yéndo so tifon wérse Yuré Yesum árké waramai, mer si waitogh ásáfoghét Ngánjánene ngárámmén

²⁵ “Yénd mat wém féfefafmé té karendan Ngánján limánéghmén si táitotan. Wénde sénonjo yénd mat wém ndené fémoferm yau so wéikor kwijnjongi.

²⁶ Yénémamén sénonjo yénd sotafé si norayan. Njam fém ámb kér ném Yesu efalo yátoghofnar, fémoferm yau so kwéfoyongi yénd yénémamén.

²⁷ Yénd yau férfér kwém méinyotio Ngánjánene ménde waitoghét féfefaf.

²⁸ Fém kor nawarawenati fémyo a méinyotio Yesuene mérén árké Ngánján Mbérbéram té ewaferyéng ár wanjengét. Ngánjánene Yesuene mérén wanjengégh ár aem, yémon yánjo férke té yénmanai.

²⁹ Yénd ndené mat wém, yénd njam kuwanon munjan ághé so kufarngi féfene kénjúnyo a yau so ewarawenat wénde so esmetat krot.

³⁰ Yénémamén féfenjo mérén kénjúmén ár so kénokayongi a elimndat efalo yátogh ár ménát so ewaitotat yéfene unyégh watamegh.

³¹ Aya kor fém nawarawenati! Té nawafarotati ndené nambio yunjéf yéndon tawawéngsotawén ekmboghofnar fém ámbiroámbiroe yengamafé méinyotio efogh a sémbar.

³² “Yénémamén sénonjo yéndon ewate-tan fém kétán Ngánjánéfaf a kétán ngáram sífaf, árké siam fém so ewanote a efrende méinyotio efe té efaloí yandio.

³³ Yéndon yau féfene sálame o mani mwithaye takwnan tayot.

³⁴ Fém méinyo mat em ndené yénd tanjo ngángaye kásáfotawén tanjo sálámet a maniot a ndenéyameyo tane fútarat.

³⁵ Yéné ende yéndo té tawauyafotan ndernáye fém so emor. Fém so násáfotati táikrataye ménát yauyau ár so ewáutánati, so nawafarotam Yuré Yesuene si fá árké

korayau: 'Ramégh ároene áuwégham yáinde yáne áuwégh emo rokar tanangé.”

³⁶ Njam Folém si ewifoi, fá méinyotio budme neitaménd Ngánjánafé orayéghét.

³⁷ Féyo taf yémofem yengamafé yamb-nayénd a Fol tésnetawét.

³⁸ Fá áuwéghofnar tamorwén ménamén Fol árké norayai ndené ámb káye tane sáf yau so kor yéfandati. Féyo yémofem engémnjoyénd ndimbal boutfaf.

21

Fol nuwanoi Jerusalemét

¹ Yéndfem yao si engwaramayém yéfeyot, yéné soramé yénd boutan nénguflayém a tényotau kétán Kos férot. Ámb efghon yénd nénguflayém kétán Rodas férot a kétándmé kétán Fataara yuwot.

² Yéndfem ndimbal bout yinjoyém kéfermetau kétán Fonisia yuwot, wéi nénguflayém ténngmorwén.

³ Soramé Saifrus yu yéngwinjoyém, yéngwaindayém náikáita kétán Siria yuwot. Yénd nurtoyém Taire yuwon, kété árém turtotawét rokar ndimbal boutta.

⁴ Yesuene waitogh ár ewinjoyém kété, yémafé yénmorangérmén sefen efogh. Ngánján Mbérbér waftayan yémofem yémndayénd Fol yau álighét kétán Jerusalemét.

⁵ Efogh njam nawerai frangoghét, yéndfem yéfrangoyém a néngwanoyém boutfaf mérne méinyotio waitogh ár a yéfene amaf a ambumtértér tesenta. Kété arakaf téndon yénd budme niayém Ngánjánafé korayawém.

⁶ Yao si soramé norayayénd yéfendio, yénd nénguflayém ndimbal boutan, a fá nénangoyénd méngot.

⁷ Yéné soramé yéndfem áligh yéngwasamngoyém kétándmé Taireta a néngamghayém Tolemais tesen. Kété yénd áuwéghafé naw-injoyém fútarafé kété yénmorangérmén ámbiro efogh.

⁸ Ámb efghon yénd néngufaryém Kaisaria tesen a yénmorangérmén Filifene méngon. Yéné Filif siyém si waitogh ár a ámb sefenmén efe yékafayénd ménát kwiré amafat wáutaréghét.

⁹ Yáne awerghofnar méré tamorwén fo emofem Ngánjánene si táitotawét.

¹⁰ Yénd kété yénmorangérmén tárfár efogh, Ngánjánene mat yátogh ár yétkwén Agabus yénmormén kétándmé Judiata.

¹¹ Téfefaf nénaflai, yémon tékafangé Folene beles. Féyo yémo yánjo ngángé a kafkaf eumbai yéné siafé, “Ngánján Mbérbér norayai, ‘Yéné ende Jerusalemén Ju áré m so yumbetat yéné beles yuré a so téramangi Téndó árfene ngángat.”

¹² Yénd njam náyárayém yéné si, yénd a ámb ár norayayém Fol, “Fém yau so niota Jerusalemét.”

¹³ Féyo Folém yénmawangoi, “Némamén fém ye nendati tane tikéf karék karéf yafrotati? Yénd wém afrengéghkaf um-bghét a kérot Jerusalemén Yuré Yesuene yétkwénot.”

¹⁴ Yéndfem ndernáye ende yau so áfrat kényátongém, féyo yénd nékmboyém a norayayém, “Yurane méndero so nufrote.”

¹⁵ Yéné soramé, yénd nafrendamém a néngwanoyém Jerusalemét.

¹⁶ Ámb waitogh ár kétamamén Kaisaria yénngmaitoyénd a yénngémnjoyénd kétán Nasonene méngot ánde yénd so ténmorangérwén kété. Fá témorwén Saifrusmén ár a ámb fronde waitogh ár.

Fol nufaryéng Jerusalemét

¹⁷ Njam yénd néngufaryém Jerusalemét, efalo yátogh áré m yénmumyoyénd yénd áuwéghafé.

¹⁸ Ámb efghon Fol a ámb ár néngaflayém kétán Jemsefaf, méinyotio sénko ár kété tamorwén.

¹⁹ Folém áuwégh si ewaramai a tawaufrotau méinyotio yam némé Ngánjánam tafrotau Téndó árfefaf yáne ásfoghan.

²⁰ Yémofem njam káyáretawét yéné si, yémofem Ngánján tuwetawét. Féyo yémofem korayangi Folefaf, “Fútar, téfanda nderé tárfár 1,000 Ju áré m efalo yiyátoyénd, yémofem méinyotio sote mé táitotawét ná k.

²¹ Yéné Ju ár té náyárange fémon némé taitote Ju árfefaf efe tamorangérwén Téndó árfefafmé. Fá ndené kemnawét fém kar tamndetau, ‘Fém yau táf náyáretati

Mosesene nákfaf ndenayu. Fémofem yau táf ghéngan enfetati féfene ambumtértér. Fém yau so emor ndené ende Ju ár kés emor.”

²² Némé yéndfem so yafrotam? Fá so káyárange ndené fém té kéném.

²³ Féyo tafrota némé yéndfem némndetam. Yéna em yéndfé fo Ju efalo yátogh ár emofem unyéghofnar si norayayénd Ngánjánefaf.

²⁴ Tangémnjongi yéné ár wáwefnogh méngot, so ngufnyangi yéfenjo wányányégh téméndfaf a so fai nufrotat ghéngén raméghmén. Yéné soramé yémofem so yéfenjo sénko sáf ewérnat. Féyo méinyotio ár mat so em kété siyém efalo si yau yényau afrogh sian fenemén, wénde fém fémyo némor ndernáye ná k noraye.

²⁵ Ndenaye téndo efalo yátogh árfenemén, yéndfem téfarotam yéfé téfene mwighe ndené yémofem yau táf enetat mewang njamke, a férék, a férék eréghofnar wérár, ndeneyameyo téndo wal.”

²⁶ Ámb efghon Foléf engmormén ámb árfé a yémofem yafrotaménd yéné téméndmén yam ndernáye témorwén wányányéghmén. Yéné soramé, fá néngwanoi wáwefnogh méngo sifayat a tamndetau ghéngén wárogh ár, “Kétán árké efghot so em sái kénamndangi njúnnjúnofnar yam so kefongé, yéndfem so enérsam ghéngén yénat.”

Fol yerayénd

²⁷ Njam sefen efogh awaingétro tamorwén, ámb Ju ár kétándmé enmormén Esia marat yuta Fol yinjoyénd wáwefnogh méngo sifayan. Fá nékwafé naindaménd ár mérén eumendayénd a Fol yerayénd.

²⁸ A fá korayawét ndené, “Israil ár, ténmáutángi! Yéné ár fiyém emo ewatamete méinyotio ár méinyotio yuwomé téfene ár ewasérbote a téfene ná k a yéné wáwefnogh méngo. Yémon enwasroi Grikmén ár wáwefnogh méngot a taghnawét yéné njúnnjúnofnar sifayé.”

²⁹ Méné téfnan fá norayayénd ndené ende ménamén yémofem té ewinjeyayénd Téndó ár Trofimús Efesosmén Folfé

tesenan a fá nemnayénd ndené Folém ténémnje wáwefnogh méngot.

³⁰ Méinyotio tesen ár néngenngoyénd wéla end kafemé. Kété Fol yer-ayénd, yémofem téngroghawét kétándmé wáwefnogh méngota. Tekofnaye wáwefnogh méngo sésafne emnayénd.

³¹ Yémofem ngiot yafngoyénd Fol njam Rom fiyaré ndimbal sénko árom náyarai ndené méinyotio Jerusalem tesen sarakeyan témorwén.

³² Yémon táf fété ámb fiyaré sénko ár a fiyaré ewerai a néngenngoyénd kétán ár mérnafefaf. Njam ngi téfnáram yinjoyénd fiyaré ndimbal sénko ár a yáne fiyaré, fá nékmboyénd Fole ngita.

³³ Fiyaré ndimbal sénko ár nénaflai a yerai Fol a ewáfáretai umbghét ménaye sómbio seine. Féyo fá namotai, “Efe fá yém a némé yémo tafrote?”

³⁴ Ámb yéné mérén kénjún kutnawét, yémo tafrotau yéné yam a ámb fénatayam tafrote. Wénde ménamén fá ménjtaye kutnawét minde ke, fiyaré ndimbal sénko árém efalo si yau yékafai. Féyo yémo emndai, “Téngémnjongi yéné ár kétán fiyarafene sifayat!”

³⁵ Njam Fol raté kaka namndai, ár mérén minde nékwafé nafghetaménd. Yénémamén fiyaram yuyoyénd ménát yambayénd.

³⁶ Ár mérén efe kuwaitotawét ménjtaye mé kutnawét, “Téngésmangi! Téngésmangi!”

Fol korayau ár mérnafefaf

³⁷ Njam Fol ménjághétro témorwén kétán fiyarafene sifayat, yémo témotangé fiyaré ndimbal sénko ár, “Féyotaro yénd so korayangén ámb si fefaf?”

Fiyarafene ndimbal sénko árom yémotai Fol, “O, fém mat ném Grik si?”

³⁸ Fém yéné ném Ijifmén ár emo yérnyai awifarégh nambétio elimai 4,000 fiyaré kétán fanfne sifayat?”

³⁹ Folém yawangoi, “Yau, yénd yau! yénd swém Ju ár, kété náráftamén Tarsus tesenan, árké yém mer marataye matkaf tesen Silisia kénjún. Féyotaro yénd so kwumyo yéné árfefaf siot.”

⁴⁰ Fiyaré ndimbal sénko árom yumyoi siyot, Fol nokayoi ratayan a ekmbói ár. Fá njam métar náyatoyénd, fá korayangé yéfefaf Ibru sie.

22

¹ “Fútaréf a afaf, kénáyárange tane awamarogh sifaf.”

² Njam yémofem yiyárayénd Fol korayau Ibru sie, fá métar namndayénd.

Féyo Folém korayangé,

³ “Yénd swém Ju ár, náráftamén Tarsus tesenan Silisia yuwon, wénde nanotamén Jerusalemén. Wémormén watametaménd afafene náke a Gamaliel siyém tane watamegh ár. Yénd ménde kwémorwén sái tiyáretawén Ngánján merkéraye ndené méinyotio fémo fem sewafrotati sénonjo.

⁴ Yéndon tásmetawén ár kéroto efe kuwaitotawét yéné Endén, taweretawén ár a amaf a tangwitawén kwéfkwéf méngot.

⁵ Ghéngén wárogh sénko téfnár a méinyotio Ju sénko árfene áumengégh téfnáram so nafrotat yéné simén efalo yém. Yémofem kwaramangayénd férén Ju árfefaf Damaskos kénjún. Féyo yénd kwéngmorwén kétán yéné ár tánémnjawén ndené fété kwéfkwéf méngo ásáfogh ár kétán Jerusalemét kértayan kémghét.

⁶ “Ámb efogh sotan, njam kaka yéngyátayén Damaskos, sélngwéle njafarmén ndimbal kwayaghayam wélálái yénd.

⁷ Yénd nuyáyén mbandot a náyarayén kém a norayai tafaf ndené, ‘Sol! Sol! Fémo némamén yénd wésmete?’

⁸ “Yénd namotayén, ‘Fém efe ném, Yuré?’

“Yémon ta wawangoi, ‘Yénd wém Yesu Najaretmén. Fémo wésmete.’

⁹ Tane mérnám yinjoyénd kwayaghé, wénde yémofem yau yáyámngoyénd yáne kém efe korayau tafaf.

¹⁰ “Yéndon yémotayén, ‘Némé so yéndon yafrotan, Yuré?’

“Yuram kwémndetau, ‘Kokai, kuwano kétán Damaskosét. Kété árém so kémaufrongé méinyotio fene ásáfogh némé so yém.’

¹¹ Tane mérnám kwémnjawét Damaskos kénjút, ménamén ndimbal kwayaghayam ghékéf kwéfkwéf wiyátói.

12 “Ár yétkwén Ananias yénmormén ta fandaghét. Fá témorwén Ngánján wáwefnogh ár a ndimbal kéréaye tutémndawét Ju áré m éf e méinyotio kété tamorangérwén.

13 Fá nokayoi ta kaka korayangé, 'Fútar Sol, kéréta!' Táf fété néretayén yinjoyén Ananias.

14 “Féyo Ananias norayai, 'Téfene ákifene Ngánjánam némafer fém ménát yáne mwiché mat fém so ném a ménát so tinjo mbarkánd ár a náyáreta si yáne mbírbírta.

15 Fém so ném yáne fandagh ár méinyotio árfeaf némé té téfandau a káyáretau.

16 Sénonjo némat fém nawanjete? Kokai, so némálitotat a Ngánján so tawalindangé fene yaufi táf njam Ngánjánafé oraighan ném Kerisoene yétkwénan.'

17 “Yéné soramé yénd néngangoyén Jerusalemét a Ngánjánafé koraiwém wáwefnogh méngon. Yéndon yinjoyén ghékéfé waingégh yam

18 a Yuram kwémndetau, 'Wékeye kuwano Jerusalem téfrango ménamén yémofem yau so tumyongi fene afrogh si tanemén.'

19 “Yéndon yawangoyén, 'Yuré, yéné ár mat em tanemén ndené yénd kwiotau tárfár Ju árfene áumengégh méngomé. Yéndon taweretawén kwéfkwéf méngot élaughét a tásmetawén ár emofem efalo kényátotawét fém.

20 Njam áré m yésmetaménd Stifen ménamén fá korayau árfefaf fenemén, yénd kété kwakayongérwén a ámbiro tikéfan ténmorwén yémáfé. Yéndo tawanjetawén yéfene sáláme emofem tésmetawét kérot Stifen.'

21 “Féyo Yuré norayai tafaf, 'Kuwano, yéndon so némáfáretan fém nayu yuwot kété Téndó árfefaf.'”

Fol naufaryéng yénd swém Rommén ár

22 Ár ménam kor merkéráye káyáretawét Folefaf kéténotio njam fá norayai téndo árfenemén. Yémofem kém euyoyénd nékwán a kutnawét, “Yéné ár titérbongí yéné yuta! Fá yau féyotaro yém mé ghérsé sái yém!”

23 Fá ke kutnawét a tafnendawét yéfenjo sáláme a ngwérméng tétnendawét tukét.

24 Fiyaré ndimbal sénko áré m yánjo ár ewáfáretai Fole wasroghét kétéfiyarafene sifayat. Yémon emndai yánjo ár Fole ngiot. Yéné ende fá ménde témorwén yáne áré m so tinjongayénd némamén ár mérén kutnawét Folefaf.

25 Njam fiyaram ngiot yafngoyénd, yémon yémndai fiyaré sénko ár, “Yufi yém Rommén ár ngiot endene yaufi yau yinjongi!”

26 Njam fiyaré sénko ár náyárai yéné si, fá naflai kétéfiyaré ndimbal sénko ároefaf a yémndai, “Yau yafrota yéné yam yéné árofefaf. Yéné ár siyém Rommén ár.”

27 Fiyaré ndimbal sénko ár néngaflai Folefaf a yémotai, “Kwaufro ta, fém fété ném Rommén ár?”

Folém yawangoi, “A, yénd fété wém.”

28 Féyo fiyaré ndimbal sénko ár norayai, “Yéndo ndimbal mani té ekman so kamndangé Rommén ár.”

Folém yawangoi, “Wénde yénd náráftamén Rommén árot.”

29 Fiyaré efe ngiot a ámoghéto femormén Folefaf, táf fété yau yafrotaménd. Fiyaré ndimbal sénko ár férféram yifoi, ménamén yémon emndai yánjo ár Fole umbghét, wénde Fol témorwén Rommén ár.

Fol yakai Ju sénko árfene áumengégh sáfrére

30 Ámb efghon, fiyaré ndimbal sénko árom téronjau téfén némamén Fol tékarotawét Ju áré m. Féyo ámb efghon fiyaré ndimbal sénko árom Folene sein yaferyéng. Fá wéi emndai limánégh ghéngén wárogh ár a méinyotio Ju sénko ár áumengéghét. Yémon yéngémnjoi Fol a Ju sénko árfene sáfrére nokayoi.

23

1 Fol néngretai mbarkánde kétéfi Ju sénko árfene áumengéghfaf a norayai, “Tane fútaréf, yéndon tafrotan tanjo ásfogh Ngánjáne sénonjo méinyotio mer mwichaye.”

2 Féyo Ananias limánégh ghéngén wárogh árom ewáfáretai ár efe kaka tawakayongérwén Folefaf mbírbíran ngiot.

³ Féyo Fol norayai yáfaf, “Ngánjánam so kéntarmangé, fém farun nérete mer wénde kénjún yau! Fém yéné nénámno ta moghét Mosesene nákafe, wénde fémon yéráfné nák yénaye yénd swésmetati.”

⁴ Efe tawakayongérwén Fole kaka norayayénd, “Fémon yasalite Ngánjánene limánégh ghéngén wárogh ár!”

⁵ Folém ewawangoi, “Fútaréf, yénd yau mat kwémorwén ndené fá siyém limánégh ghéngén wárogh ár. Ménamén si ndené yékai, 'Yaufi si yau norayati féfenjo limánégh ároefaf.’”

⁶ Fol mat náyátoi ndené ámb ár tamorwén Saduki ár a ámb Farasi ár, fá néngutnayéng ár mérnafefaf, “Tane fútaréf, yénd swém Farasi ár, Farasi árfene ambum. Yénd wakayong ufoghamé ménamén tane méghmégh kérta anoghmén.”

⁷ Njam fá norayai yéné si, Farasi ár a Saduki ár nafalayénd a éwigh yérnyayénd.

⁸ Ménamén Saduki ár korayawét ndené kér ár yau so nanotat ghérsat, yémofem efalo yau tiyátotawét ndené njafar si résagh ár a mbérbér kété em. Wénde Farasi áréf efalo tiyátotawét méinyotio yéné yam.

⁹ Yénénamén kété témorwén ndimbal sarake, ámb nák watamegh ár efe tamorwén Farasi ár tawakayongérwén éwigh nufngoyénd, yémofem norayayénd, “Yéndfem yau yinjongém yéné ároene yaufi, némé mbérbér o njafar si résagh ár korayat yáfaf?”

¹⁰ Yéné éwigh minde tukén namndai, yénénamén fiyarafene ndimbal sénko ár férféram yifoi ménamén Fol mété téftréwawét áréf. Yémon ewáfáretai fiyaré yéngwanayénd Fol yéfenemén wékeye kétéfiyarafene sifayat.

¹¹ Yéné sémbáran Yuré nokayoi kaka Folefai a yémndai, “Férfé yau ném! Ndené fété kés noraye tanemén Jerusalem kénjún, ndeneyameyo tanemén so wéi nafrote kété Romén.”

Yémofem mwiché téfaronawét Fole ngiot

¹² Ámb akwan ámb Ju ár náumendayénd a unyégghofnar si norayayénd, “Njamke a nu yau so enetam kéténotio Fol kor yésmetam krotio.”

¹³ Kété tamorwén tárfáyo 40 Ju ár también emofem mwiché téfaronawét mérne.

¹⁴ Fá néngaflayénd limánégh ghéngén wárogh árfefaf a norayayénd, “Yéndfem unyégghofnar si norayam ndené yau so mé enetam kéténotio Fol kor yésmetam krotio.

¹⁵ Fém a áumengégh ár tangém kétéfiyaré ndimbal sénko ároefaf a taunyangi ndené ménde yéném kor ronjaghét matot Folenemén. Tamnendangi fá a ténmasrongi fene sáfrére moghét. Yénd yéna so nawanjetam end néndkéfan Fole ngiot.”

¹⁶ Wénde njam Fole yánjafam náyárai ndernáye Ju ár mwiché kémnawét yá ngiot, fá táf néngaflai fiyarafene sifayat a Fole yaufro.

¹⁷ Féyo Folém yémotai ámb fiyaré sénko ár a témdangé, “Téngwasro yéné totér ár kétéfiyaré ndimbal sénko ároefaf, ménamén yáfaf ámb si em yá waufroghét.”

¹⁸ Féyo yémo yéngémnoi fiyaré ndimbal sénko ároefaf.

Fiyaré sénko árom témotangé, “Fol, kwékwéf méngo árom wémnde. Fá ténmasro yéné totér ambum fefaf, ménamén yáfaf ámb si em fe sái kémaufrongé.”

¹⁹ Fiyaré ndimbal sénko árom yéngwasroi totér ár téndot ménát ár yau so káyarangayénd a témotangé, “Fene ménde némé yém kwaufro?”

²⁰ Yémon korayangé, “Ámb Ju áréf mwiché téfaronat ménát fém sái kénmotangi Fole wasroghét Ju sénko árfene áumengégh sifayat kaitau. Fá ménde em kor sái tawinjongi mbarkánd si yánemén, wénde fá so nuindat.

²¹ Yau yafrota némat fá namotangi wafroghét, ménamén tárfáyo 40 ártá nawanjetat Fole ngiot. Yémofem unyégghofnar si norayayénd yau njamke a nu nénet kéténotio Fol yésmetat. Sénonjo fá nawanjetat fene uwangogh siotro.”

²² Fiyaré ndimbal sénko árom yémndai totér ár, “Yau taufro ende ndené fémo té waufro yéné ta.” Féyo yémo yéngwatembai totér ár.

Fiyaré sénko árom yáfáretam Fol kétán Kaisariat

²³ Yémon emotangeyayai yánjo sómbio fiyaré sénko ár a emndeyai, “Takafend 200 fiyaré, 70 os wérse ár a 200 námb táikér ár so kuwanongi Kaisariat 9 aklok sénonjo sémbár.

²⁴ Ámb os taramend Fole ménát fá merro so néngérse gafana Feliksefáf.”

²⁵ Yémo yéné férén yéfarotam ndené,

²⁶ Klaudius Lisias,

Kétán fene utmanégh yétkwén Gafana Feliks,

Áuwégh yém.

²⁷ Yéné ár yerayénd Ju áré a yémofem ngiot térametawét, wénde yénd tanjo fiyaré mérfafé wénmormén wanjarghét, ménamén yénd mat namndayén ndené fá témorwén Rommén ár.

²⁸ Yénd ménde kwémorwén matot némamén yémofem tánangotawét, yénémamén yéndon yéngwasroyén yéfene sénko árfene áumengégh sífayat.

²⁹ Yéndon yinjon yéné wátaranégh siyém moghan so yém yéfene nákan, wénde kété ámb téfén yau témorwén yáfaf árkémamén krot so yém o kwéfkwéf méngon tényawangí.

³⁰ Njam yénd mat wiyátoyénd yéfene wátaranéghmén krot yéné ároenemén, yéndon tát fété yéngwáfáretayén fefaf.

³¹ Fiyaram yéfenjo si ewaitoyénd. Yémofem yéngwasroyénd Fol sémbáran a yéngémnjoyénd Antifatris yuwot.

³² Ámb efghon ámb fiyaré nénangotaménd Jerusalemét fiyafene sífayat, wénde os wérse ár mé tangmorwén Folfé.

³³ Njam fá nufaryénd Kaisariat, yémofem yaramayénd férén Gafana Felikse, a yafnamoyénd Fol yáfaf.

³⁴ Gafanam férén yaftam a yémotai árké yumén fá témorwén. Njam fá mat náyátoi ndené Silisiamén témorwén,

³⁵ yémon yémndai, “Yénd so náyáretan fene kéré njam fene wátaranégh ár ku-farngi.” Féyo yémon ewáfáretai fiyaré Fole wanjengét warsagh ár Erodene méngon.

24

Folene ufogh Feliksene sáfrére

¹ Faif efogh soramé limánégh ghéngén wároggh ár Ananias néwanoi Kaisariat yémáfé ámb sénko árfé a néndkéf ár Tétulus, yémofem yénérsaménd yéfenjo áwátaranégh Folenemén gafanafaf.

² Njam Fol yanmoyénd kénjút, Tétulusém yáne áwátaranégh yéramai Feliksefáf. Fá norayai, “Fémo té yénmaramai tombé yu krufráte, a fene mwigghé té yénérsam mer téfene yuwot.

³ Utmanéghafé Feliks, méinyotio yéné yammén yéndfem kánjo némmarametam mindefifi yénémamén feyot.

⁴ Wénde yénd yau ménde wém yong-nayafé sái kényátongén fém, yéndo némamnendan fémo so kwumyo sénonjo siot.

⁵ “Yéndfem té yinjongém yéné ár ndené kéré wafroggh ár yém, kéré té tawafrote Ju árfefaf méinyotio yuwon. Fá siyém yéné mérénmén sénko ár yémndetat Najaretmén ár,

⁶ wéi téfé yafngoi wasérmbohgh wáwefnoggh méngo, féyo yéndfem yerayém fá.

⁷ Wénde fiyaré ndimbal sénko ár Lisias yénmormén a yéngwasroi fá téfe tambén minde waftafé.

⁸ Fémon so tinjo efalo si téfene wátaranéghmén ménaye fémonyó sái yafénmeta fá.”

⁹ Ámb Ju ár nufnyayénd wátaranégh kénjút, fá norayayénd ndené méinyotio yam Tétulusém árké noyarai efalo yém.

Fol nawamarote fáyo

¹⁰ Njam Gafanam yéméindai fá siot, Folém yawangoi, “Yénd mat wém yéné yunjéf tárfár fém té kéném mwigghé farorégh ár yéné ndimbal yuwot, féyo yéndon áuwéghafé tanjo awamarogh yafrotan fene sáfrére.

¹¹ Fémon so wékeye tayamngo ndené 12 efogh soramé yénd nufaryén Jerusalemét wáwefnogghét.

¹² Tane wátaranégh áré a yau win-joyénd yénd éwighan ámb árofé wáwefnoggh méngon, yau taméindan awifaréghét ár mérén Ju árfene áumengégh méngomé o árkamé ámb yau ndimbal tesenan.

¹³ Fá féyotarofnar em yátoghét safén fefaf yéné yammén árkémamén yénd watarnat.

¹⁴ “Wénde ámb si kafe némé fá norayat siyém efalo, árké yém ndené yéndon yáwefnotan tane ákifene Ngánjáne ndené fété End waitogh ár. Fá norayat yémofem wáwefnogh yafrotat efalo Ju árfene ende, wénde fá norayat yéndo wáwefnogh yafrotan fénaté efalo yátoghe. Wénde yéndon efalo eyátotan méinyotio némé ekai nákan a némé efarotaménd Ngánjánene mat yátogh árem.

¹⁵ Tafaf yém ndené méghméghyo Ngánján kénjún yéné árfefaf kés em, kété so anogh yém mbarkánd árfefaf a yaufi árfefaf.

¹⁶ Yénémamén yénd so nufotan túmén ménát tane emarégh kwayaghé so yém Ngánjánrére a árfefaf.

¹⁷ “Tárfár yunjéf yukér soramé, yénd wénmormén Jerusalemét engérsamén tane árfene mani yauyau árét a ghéngén ramghét.

¹⁸ Tane wátaranégh árem winjoyénd yénd wáwefnogh méngon njamandio yénd kwémorwén wányányégh wifogh tárfáran. Kété yau ár mérén tamorwén yéndfé, yau ámb usérmbogh.

¹⁹ Wénde kété ámb Ju ár tamorwén kétamamén Esia yumén. Táf yéfene njam ewam áwátaranégh tafaf, fá fiya tanmorwén yéna fene sáfrére a tanérsawét wátaranégh.

²⁰ Tamotangi yéné ár yéna, yémofem so tawaufrongi ndené mámáfi yau yinjoyénd njam yémofem wéngwanayénd moghfaf Ju sénko árfene áumengégh kénjút.

²¹ Ámbiro yaman yénd nutnayén njam yénd kwakayongérwén yéfene sáfan: “Yénd ufoghan wém féfene sáfan sénonjo ménamén tane efalo yátogh yém árfene anoghmén kértal!”

²² Feliks mer mat náyátoi Yesuene Endmén, féyo njam náyárai yéné sioene fifi, yékmboi mogh a yémndai, “Njam fiyaré ndimbal sénko ár Lisias kénaflangé, yéndon so mwighe yéfaronan fene awataranéghmén.”

²³ Yémon yáfáretam fiyaré sénko ár Fole wanjengét wénde yaramai ámb enagh a

yumyoi yáne fútaram so tawarametawét yáne méndefé rokar.

²⁴ Tárfár efogh soramé Felikséf enérmén yánjo amaf Drusila, efe témorwén Jumén amaf. Yémo yáfáretam yánjo ásáfogh ár Fole wasroghét. Fá ménde tamorwén sái káyáretawét Folefaf árfene ndimbal mwithamén Keriso Yesuene kénjún.

²⁵ Fol korayawéng mbarkánd ghérsamén, fémyo awaraweréghmén a mogh efoghtaumén árkéméné yéném, Feliks férfér témorwén a norayai, “Féyo tém sénonjoyot. Fém téu kuwano. Efogh njam wam yéndon so kéngmotangén ménát sái néném tafaf wéikor.”

²⁶ Yéné efghonyo fá témorwén emarghan ndené Folém so mani taramangai, féyo fá túmén yémafé kafángowét a koraiwét yémafé.

²⁷ Sómbo yunjéf soramé, Forsius Festus nosoi Gafana Feliksene sifayan. Wénde ménamén Feliks ménde témorwén Ju árfene ménde sái tawawafrotau, yémo yéfrangoi Fol kwéfkwéf méngon.

25

Festus káyáretau Folene áwátaranéghmén

¹ Festus namndai gafana, nambio efogh soramé fá nuwanoi Kaisariata kétán Jerusalem.

² Jerusalem kénjún, limánégh ghéngén wároggh ár a Ju árfene sénko ár nufaryénd yáne sáfrére a yéramayénd wátaranégh si Folenemén.

³ Yémofem yamnendayénd Festus yéfene méndeyot Fole wasarghét Jerusalemét, ménamén fá káfrendawét yá ngiot endén.

⁴ Festusém ewawangoi, “Fol siyém té yangongi kwéfkwéf méngo ár yém Kaisarian, a yéndio so wéngém tekofnaye.

⁵ So ámb féfene limánégh árfé yénngém yéndfé, a njam yéné árom némndafi mámáfi yafrota, yémofem so wátaranéghan tékmangi fá.”

⁶ 8 o 10 efogh ámnjogh soramé yémafé, Festus néwanoi Kaisariat. A ámb efghon yémon yanmoi mogh a emndai Fol sái ténémnjongayénd yáfaf.

⁷ Njam Fol nélawai kénjút, Ju ár efe enmormén kétándmé Jerusalemta yarendayénd fá. Yémofem enérsaménd yáfaf tárfár kwérnarafé wátaranégh si, wénde fá féyotarofnar emormén yátoghét yéfene wátaranéghan.

⁸ Féyo Fol fáyo nawamarotai, “Yéndon yau ámb mámáfi tafrotan kétán Ju árfene nákfaf o wáwefnogh méngofaf o Rom tuk warsagh ár Kaisarefaf.”

⁹ Festus ménde témorwén Ju ár sái áuwéghét taméindau, Folefaf norayai, “Fém ménde té ném álighét Jerusalemét a sái némakai tane sáfrére yéné wátaranéghan?”

¹⁰ Folém yawangoi, “Yénd sénonjo wakai Rom tuk warsagh ár Kaisarene mogh sáfrére, árké yém mbarkánd sifayé tayot moghét. Fém fémyo mer mat em ndené yéndo ámb yau mámáfi tafrotan Ju árfefaf.

¹¹ Wénde yéndon njam té tafrotan mámáfi, féyo moghan yénd so wésmetat kérotio, yénd yau nawatnan kérot. Wénde njam fá nuindat moghan féyo emo yau so kwengongé yénd kétán yéné árfefaf ménát sái wésmetat kérotio. Yénd mé nawatarnan Rom tuk warsagh ár Kaisar sái náyáreta tane mogh!”

¹² Festus yánjo árfé korayawét, yéné soramé fá norayai Folefaf, “Fém té norayai, 'Kaisarém so náyárete tane mogh.' Yénémaménnde, fém so kuwano Rom tuk warsagh ár Kaisarefaf!”

Festusém yaufroi warsagh ár Agrifai Folenemén

¹³ Nambio efogh soramé warsagh ár Agrifa a Bernisa nufareyayénd Kaisariat. Fá enérmén ménát sái tumyeyayénd Festus.

¹⁴ Njam fá emorarmén tárfár efogh kété, Festusfem taruinwét Agrifafé Ju árfene wátaranéghmén Folefaf. Fá norayai, “Ár yéna yém kwéfkwéf méngo ár efe Feliksém yéngéfrango.

¹⁵ Njam yénd wéngmormén Jerusalemét, limánégh ghéngén wároggh ár a Ju árfene sénko árem enérsaménd wátaranégh a wémotayénd ménát Fol sái kértayan tékmangayén.

¹⁶ “Yéndon ewawangoyén, 'Fém ndené norayati yéné árom té tafrote mámáfi yam. Fá fronde so kokayongé féfene sáfrére

efe nawatarnat yáfaf. Féyo yémon so tawawangongé féfe, féyo yéndo so táf moghan tákman efe yém mbarkánd. Yéné fiyém téfene Rom nák.’

¹⁷ Njam yáne wánangogh ár yénmormén yénan, yéndon yau yalayén yéné kérté. Wénde yénd náumendayém moghét ámb efghon a emndayén yéné ár yénmasroyénd kénjút.

¹⁸ Yáne wánangogh ár nokayoyénd a norayayénd. Yénd kemnan ndené fá so norayat ndené Folém té ámb minde mámáfi yam tafrote. Wénde fá yau yéné si norayayénd.

¹⁹ Wéndende, fá yémafé kéwitawét Folfé ménamén némé Ju árem tawatametawét Ngánjánenemén. Fá kéwitawét yánemén efe kér té yémormén Yesu. Wénde Fol ndené korayau fá ghérsé mé yém.

²⁰ Yénd yau mat wém ndernáye so tawafénmetawén yéné áwátaranégh. Féyo yéndon yémotayén fá, 'Fém té ménde ném ménát álighét Jerusalemét a némakai kété ufoghan yéné wátaranéghan.’

²¹ Wénde Folém yawangoi ta, 'Yau, yénd ménde wém Kaisarém sái náyáreta tane si.' Yénayan yénd norayayén tane fiyarafaf, 'Ménát Fol sái tumbetau yéna kétánotio yéndon téngwatemban Kaisarefaf.”

²² Féyo Agrifa norayai Festusefaf, “Yéndon so yiyáretan fá némé si njam noraya.”

Yémon yawangoi, “Káye fémo so yiyárete.”

Fol noraye Agrifafaf

²³ Ámb efghon Agrifa a Bernisam numaneménd mer sálame. Fá nélaweyayénd Gafaman méngot yémafé fiyaré sénko árfé a utmanégh ár tesenmén. Festusém emndai yánjo ár, “Ténmasrongi Fol yénan.”

²⁴ Festus norayai, “Warsagh ár Agrifa a méinyotio efe yéna em yéndfé, fémofem téfandangi yéné ár! Méinyotio Ju árem wamnendangi yénd Jerusalemén a yéna Kaisarian, kutnawét ndené fá yau so nakete.

²⁵ Wénde yéndon yau yinjoyén yáne yaufi wafroghyam árkémamén fá krot yékmétat. Wénde ménamén fá wéikor norayai fá ménde témorwén Kaisar sái

káyáretau yáne áwátaranégh. Féyo yéndon mwithé yafrotamén yá watembghét kétán Rom.

²⁶ “Yénd yau mat wém némé yéndon so yéfarotan Rom tuk warsagh árfefaf yánemén. Yénémaménnde yéndon té ténémnjan fá méinyotio féfefaf. Warsagh ár Agrifafaf, yéndon némamnendan fém kor merkéraye náyáreta némé Fol noraye. Féyo yénd so táf norayam yéné kértamén mérne. Soramé yéndon so mbarkánde férén yéfarotan kétán Kaisarefaf.

²⁷ Yénd norayan yéné ménamén njam yéndfem tatembangém kwéfkwéf méngo ár kétán Rom tuk warsagh ároefaf téfnofnar yuwon, féyo yéné yau so mer yém.”

26

¹ Féyo Agrifa norayai Folefaf, “Koraya sénonjo.”

Féyo Folém ngángé euyoi a norayai awamarogh si,

² “Warsagh ár Agrifa, yénd áuwéghafé wém fe sáfrére sénonjo táf yéndon norayan awamarogh si méinyotio Ju árfene wánangoghmen,

³ ménamén fém mer mat ném ndernáye Ju ár emor a yéfene fénatayam. Féyo fém náyáreta tafaf métare!

⁴ “Méinyotio Ju ár mat em tanemén kétándmayo yénd tosé. Fá mat em némé sáfot ghérsafé yénd kwémorangérwén tanjo yuwon a ndenáyo Jerusalemén.

⁵ Fá mat té tamorwén tanemén tekefifi. Fá so nafrotat ndené yénd kwémorwén Farasi ár. Yéndo mbarkánde ewaitotan Ngánjánene nák ndenanit méinyotio Farasi árék és ewafrotat.

⁶ Tane méghmégh siyém ménáyan némé Ngánjánam té nénorayai téfene ákiafefaf, yéné téfnan yénd ufoghan wém sénonjo.

⁷ Ngánjánam unyéghofnar si norayam ndimbal yammén kétán téfene 12 Israil ár mérénfaf. Yéndfem méinyotio yánjetam ménát so tanangém némé Ngánjánam unyéghofnar si nénorayai téfefaf. Yéné téfnan yéndfem Ju árék túmén yáwefnotam Ngánjáne sémbár a efogh. Ndené yéné Ju ár sem yéna, yéndo efalo yiyátotan Ngánjánene unyéghofnar si. Wénde yéné yém téfén ndené fá nawatarnat tafaf.

⁸ Ngánjánam so taméindangé kér ár sái kanongi ghérsat wéikor. Fémo fem so efalo wiyátotati yénd njam norayan yéné si.

⁹ “Yénd yéndio ménde kwémorwén sái kásáfotawén tékarotawén Yesu Najaretmén.

¹⁰ Yéné fiyém yéndon némé tafrotawén Jerusalemén. Limánégh ghéngén wárogh árfene si muyayan, yéndon efalo yátogh ár tárfár takmetawén kwéfkwéf méngot. Njam téfene limánégh árék korayangayénd, 'Yéné efalo yátogh ár táf kér em,' Yéndon yéfene mwithé ámbiro tiyátongayén.

¹¹ Tárfár mbinotma yénd kwiyotau Ju árfene áumengégh méngomé ménát yéfe tékrátan kémghét. Yéndon tawáfáretawén fá yau fi siot Ngánjánefaf. Yéndon tawakeindawén nékw kwémorwén yéfefaf a tawifnawén dábi árfene tesenamé.

¹² “Ámb efghon yénd álighan kwémorwén Damaskosét limánégh ghéngén wárogh árfene si muyafé a wáfáretayénd.

¹³ Warsagh ár Agrifa, séite karéfta, njam yénd kwéngmorwén endmé, yéndo yinjoyén kwayaghé njafarta, yau ndené efogh kwayaghé, wénde yéné yáindai, a warendai yénd a yéndfé áligh ár.

¹⁴ Yénd méinyotio nuyáyém mbandot, a yénd náyárayén kém korayau Ibru sie, 'Sol, Sol, némamén fémo yénd wesmete? Fémo njam káfak tautar wím minan, fémon ndémke so yéfande.'

¹⁵ “Féyo yéndon yémotayén, 'Efe fém ném, Yuré?'

“Yuram wawangoi, 'Yénd wém Yesu, efe fémon yésmete.

¹⁶ Kano a kokai fenjo káfakafe. Yénd té nufarén fefaf fém némuyafon tane ásáfoghét a fandagh ár. Fémon so ewaufrote tanemén némé fémon téfande a so mé yéngfande.

¹⁷ Yéndon so kémanjarén kétamé Ju ár a Téndo ár. Yéndon némáfáretan téndo árfefaf

¹⁸ ménát yéfene ghékéfé sauréghét a so ewangote kwéfkwéfta kwayaghat, kétamé Sáiféroene waftata kétán Ngánjánefaf. Féyo yémofem so tanangi yaufiyam wighét yaufta a sifayé tawaramangi Ngánjánene árfefaf emofem yénd efalo wiyátotat.'

¹⁹ “Féyo warsagh ár Agrifa, yénd áyárégh kwémorwén ghékéfé waingégh yaman njafarmén.

²⁰ Fronde ewaufrotan kétán efe tamorwén Damaskosén, ndenáyo yéfefaf Jerusalemét a méinyotio Judiat a méinyotio Téndó árfefaf. Yéndon táitotawén ménát fá so nawengotat yaufita Ngánjánefaf a so yufarotat yéfenjo awengogh yam wafroghe

²¹ Yéné téfnan ámb Ju áréw wérayénd wáwefnogh méngo sifayan a kwérametawét ngiot.

²² Wénde Ngánjánam kwáutáne ta méinyotio efogh kétánotio sénonjo. Féyo yénd wakai yéna a nafrotan efalo si yétkwénofnar ár a yétkwénafé árfefaf. Yéndo yéné norayan némé Ngánjánene mat yátogh ár a Moses korayau so nufrotat:

²³ Kerisom so tékrát yáyárete, a fronde so yém anoghét kétamé kérta, so yénérse si kwayaghé yánjo árfefaf a Téndó árfefaf.”

²⁴ Njam Folém mé korayau, Festusém nutnai, “Fol, fém onon ném! Fenjo ndimbal otamegham néméinde ononot!”

²⁵ Folém yawangoi, “Minde utmanéghafé Festus. Yénd yau onon wém. Yénd némé norayan siyém efalo a fifiyafé.

²⁶ Warsagh ár mat yéné yammén yém. Yénd so norayan férférofnaye fefaf. Yénd mat wém ndené warsagh ár mat yém némé yénd norayan, ménamén yéné yam yau nufrotam átnoghe kwéndkwéndan.

²⁷ Warsagh ár Agrifa, fémon efalo té eyátote Ngánjánene mat yátogh ár? Yénd mat fémo fété.”

²⁸ Féyo Agrifa norayai Folefaf, “Fém ndené nemne yéné tekofnare fémon so kwiyáto wékeye yénd ndené fété efalo yátogh ár?”

²⁹ Folém yawangoi, “Ténjfi o tombé kéraýe, tane orayégh Ngánjánefaf feyot a méinyotio emofem wiyáretat yénd sénonjo so kénamndangi efalo yátogh ár ndené yénd swém, wénde yénd yau ménde wém fém sái kamndangi kwékwéf méngo ár ndené yénd.”

³⁰ Warsagh ár, gafana, Bernis a méinyotio efe tamorangéwén yémafé fá nokayoyénd.

³¹ Soramé yémofem yéfrangoyénd a fá nufngoyénd si yéfe kénjúnro, “Yéné árom némé yau tafrote némndafi árkémamén krot so tékmangi o kwékwéf méngot tényawangji.”

³² Agrifa norayai Festusefaf, “Njam yéné ár yau té norayai Kaisarefaf ménát sái káyáretau yane si, féyo yéndfem so téngwurtongém.”

27

Fol tiyotau ndimbal boute kétán Rom

¹ Njam mwighé nufaryéng nde yénd so kuwanongayém ndimbal boute kétán Italia, yémofem eramayénd Fol a ámb kwékwéf méngo ár yáfaf Rom fiyaré sénko ár Juliés. Fá tafnyangéwén tukén warsagh ároene fiyaré ménnan.

² Yénd nuwanoyém ndimbal boutfaf árkéméné yénmormén kétamé Adramitum. Yéné bout témorwén kafrendau. Yéné so kuwanongai yénamé tesenamé arakaf téndomé Esia ndimbal yuwon. Yénd nufalayém yéné boutan. Ár yétkwén Aristakus efe témorwén Tesalonika tesenmén Make-donia yuwon nuwanoyém yémafé.

³ Ámb kwéfon nufaryém Sidonét. Juliésém mere Fol yumyoi fandaghét yá fútarfefaf ménát yémofem so taraman-gayénd yáne méndefé rokar.

⁴ Njam yéndfem yéfrangoyém Sidon tesen, ménamén ndimbal mbormboram wangogh yénmafngoi, féyo yénd kérsawém Saifrés fér téndomé árkamé mbormbor yau téfnjawéng muyafé.

⁵ Yéné soramé néférmayém marat arakaf-faf kaka kétán arakaf téndot Silisia a Fam-filia yuwon, nénufaryém kétán Mirat tesen Lisia yuwon.

⁶ Mira tesenan, fiyaré sénko árom yinjoi Aleksandria árfene ndimbal bout árké kafrendawét álighét Italiat, féyo yémo yénmaflai boutan.

⁷ Yénd áfráe kérsawém tárfár efogh, a táikér mé téfandawém ufarghét Sénidus yuwot. Yau mbormboram ténmumyotau yénd álighét yéné sifayamé, féyo yénd téndomé nuwanoyém kétán náikái también Krit fér, yéngwaindayém Salmone ghém.

⁸ Yénd áfráe kérsawém arakaf téndomé a nufaryém yéné sifayé yétkwén Wanjarégh Sur, yau nayu témorwén kétándmé Lasia tesenot.

⁹ Yénandmé yéndfem té tárfár efogh tanérsam, féyo yéné so yém mámáfi njam mé nérsam boute ménamén Ju árfene

ndimbal awafarmanégh efogh soramé arakaf namndai minde mbormborafé. Féyo Folém emndai ár boutan,

¹⁰ “Fútaréf, káyáangi tafaf yénd njam kuwanongém sénonjo téfene ndimbal bout rokarafé so kértayan yém, a tárfár ghérsé so etarnam.”

¹¹ Wénde fiyaré sénko ár yau náyarai Folefai némé fá norayai, wénde ewaiteyai ndimbal bout wawérégh ár a ndimbal bout yurane si.

¹² Ménamén sur yau mer témorwén yunjfan yéfe kémghét, tárfár ár mende tamorwén awaingéghét kétán sur yétkwén Finiks yunjéf ámnjoghét kété. Finiks sur témorwén sauréghkaf kétán arakafot sómbio ende a muyafé mbormbor yau kor ténéfnjau kété.

Ndimbal Mbormbor

¹³ Njam métar náikái mbormbor waufégh yénmafnígoi, yémofem yinjoyénd mer témorwén álighét. Féyo táf yurtoyénd werégh téfén ndimbal boutoene a nuwanoyénd Krit arakaf téndomé.

¹⁴ Wénde ndimbal mbormbor yétkwén Yambérmawér Mbormboram eutfoi fá a yénmaufetai kétamé féta.

¹⁵ Mbormbor témaufetau minde muyafé ndimbal boutfai. Féyotarofnar tamorwén wawérégh téfnáram sái taweretawét ndimbal bout mbarkánde kétán mbormborfai. Féyo yumyoyénd ndimbal bout mbormboram yéngwanai.

¹⁶ Yénd yénamé yéngmormén Kauda fér néndkéfamé. Bout wawérégh téfnáram wénmauyoyénd Boutoene ndingi nuntambén ménát wanjaghét.

¹⁷ Féyo yémofem yarmboyénd ndingi ndimbal bout tukét. Yéné soramé yémofem wumbégh yafngoyénd ángéghe ndimbal bout ménát taikrot. Ménamén fá férfér tamorwén nde mété táf kásmetawét wíman Siritisé, yémofem yeworyénd boutoene wérégh tot téfén yumyoyénd ndimbal bout yéngwanayéng mbormboram.

¹⁸ Ndimbal mbormbor mindefifi tauftau, féyo ámb efghon ámb rokar taranégh ewafngoyénd ndimbal boutta.

¹⁹ Nambiomén efghon yémofem taranégh ewafngoyénd ámb bout ásfághmén rokar.

²⁰ Tárfár efghon yéndfem yau tafandawém efogh a kénd. Ndimbal mbormbor mé ténmaufetau muyafé a yénd féyo yénmormén a téfene kamnang nefoyénd awanjaghét.

²¹ Yéné téfnan yéndfem yau njamke tánetauwém ndené teke. Fol nokayoi emndai ár: “Fém fai káyáretawét tafaf njam tamorwén kété Krit féran, fémfem yau yéné wasérmbohgh so tinjongayénd a té kawaghnat.

²² Wénde sénonjo yéndon ewamnendan fém, yau férfér em ménamén emo ámb yau ghérsé so yétarne, mé ndimbal boutro so nawasérmbote.

²³ Yénd wém Ngánjánene, a yéndon yáwefnotan yáyot. Sémbáran yémon ténmáfárete njafar si résagh ár

²⁴ ta waufroí, 'Fol, yau férfér nám! Fém so némakai ufoghan Rom tuk warsagh ároene rére. Ménamén fenemén Ngánjánam so tawanjarngé efe méinyotio em ndimbal boutan.'

²⁵ Féyo férfér yau em! Yénd mat wém ndené Ngánjánam so yafrote mbarkánd námé fá norayai.

²⁶ Wéndende, ndimbal bout so nirone ámb féran.”

Ndimbal bout niroyéng

²⁷ 14 sémbáran yénd ténmimndau mbormboram yénamé Mediterian arakafamé. Wénde sémbár néndkéf ndimbal bout ásfáogh ár mat náyatoyénd yénd kaka náyatoyém mbandfai.

²⁸ Yémofem yufotaménd nuoene kénkam ndené 40 mité. Yéné soramé wéi yufotaménd a yinyoyénd 30 mité kénkam témorwén.

²⁹ Ndimbal bout ásfáogh ár férfér tamorwén ménamén mété táf kásmetawét wíman. Féyo yémofem ewitaménd 4 werégh tot téfén ndimbal boutoene kwémb tambén a fá Ngánjánafé orayégh nufngoyénd efogh kwayaghat.

³⁰ Bout ásfáogh ár mende tamorwén sái téfrangongayénd ndimbal bout. Féyo yémofem yeworyénd ndingi arakafot. Fá yéta kwankwane álighét nufngoyénd. Fá norayayénd, “Yénd yéngém kétán ndimbal bout sénkofai ménát ndimbal

boutoene werégh tot téfén so taweworngém arakafot.” Wénde kuindawét.

³¹ Wénde Folém emndai fiyaré sénko ár a fiyaré, “Ndimbal bout ásáfogh ár yau njam emor ndimbal boutan, féfene kamnang ámb yau yém ménát awanjarghét.”

³² Féyo fiyaram yénfayénd ángégh árké teretawét ndingi a nuyai arakafot.

³³ Fauréghétro témorwén Folém ewamnendai njamke nénet, a emndai, “14 efogh fém té tam mámé mwiché a ámb njamke yau tánétati.

³⁴ Yéndon ewamnendan fém, féyo, njamke tánétangi, ghérsé saí mé em. Yéné yafrotati a fém so mer em.”

³⁵ Si soramé, Folém yanayéng ámb féscaf flawé karéf a kánjo si yaramayéng Ngánjáne. Féyo méinyotio árfene sáfrére, yémo yétfói féscaf flawé a ténetau.

³⁶ Fá méinyotio náuwétaménd a ámb njamke enetaménd.

³⁷ Kété tamorwén méinyotio 276 ár ndimbal boutan.

³⁸ Njam yémofem enetaménd a eremngoi, yémofem tawitawét flawé baik kété arakafot ndimbal bout ofat.

³⁹ Ámb akwan, yémofem yau yáyámngoyénd mband, wénde yémofem yinjoyénd trewar ménáyafé miri mbandafé. Féyo yémofem mwiché yinjoyénd ménát wérset miriamé.

⁴⁰ Yémofem enfayénd werégh téfén ángégh féyo engéfrangoyénd arakafan. Táfandio yémofem eferyénd ángégh árkéménayam teretawét ndimbal bout waknyéghmén. Yénamayo yémofem yakayoyénd saímai ndimbal bout sénko tambén a mbormboram ndimbal bout résagh yafngoi kété mirifaf.

⁴¹ Wénde ndimbal bout miri mbandot náyátoi. Féyo ndimbal bout sénko nékmbói kété yau kimndau, a ndimbal sófam yésmai ndimbal bout kwémbta méinyotio yiroyéng.

⁴² Fiyaré méndefnar tamorwén efe yau so kakmetawét tunat a kéngongayénd, féyo yémofem mwiché téfrendawét kwéfkwéf méngo árfe ngiot.

⁴³ Wéndende, fiyaré sénko ár ménde témorwén Fole wanjarghét a yémo yau taumyotau yéné yam wafroghét. Wéndende, “Méinyotio ár efe mat em

akmégh, katnangi arakafot, a kakmetangi tunat,

⁴⁴ Ámb árém táf ewaitotat. Nawéretat wén karfan o ndimbal bout karéfkárfan.” Féyo fá nufaryénd merro kété tunat.

28

Fol témorwén Malta féran

¹ Njam yénd merro nufaryém, yéndfem yáyámngoyém fér yétkwén Malta.

² Fér ár efe tákmangérwén yémofem yénmumyoyénd mere a fútar náyátóyém. Yémofem fés yétayaménd a yénmumyoyénd yénd méinyotio ménamén nu kafamndau a kurfémén.

³ Folém ámb fés sut enwanai a efayoi fését. Fés waftayam yéméindai kamban étorghét a yararyéng yáne ngángé.

⁴ Njam fér árém yinjoyénd kamban téryangérwén yáne ngángayan, fá korayangi yéfe kénjúnro, “Yéné ár mété yém ár ngi téfnár! Fá yau kolutote arakafan, wénde ngánjánam yau yumyo ghérsat.”

⁵ Wénde Folém yéfnendai kamban fését yéneghoi a ámb némé kété yau yanai.

⁶ Ár kemnawét yáfaf ndené mbwe kar so tarenau o sune kér témorwén. Wénde teke awanjengégh soramé yau némndafi nufrotam yáfaf, yéfefaf mwiché nufaryénd a norayayénd, “Fá siyém ngánján.”

⁷ Gafana témorwén Fablis yéné féran, yáne ámb mband kété témorwén. Fablis témorwén ngáram ár téfefaf a yénmumyoi yánjo méngot nambio efogh ámnjoghét.

⁸ Yárefé enjne tékmangérwén yameyan fifi waftamén a oghanemén. Fol nénglawai kénjút Ngánjánafé orayéghét a ngángé yéfayoi yáfaf a mer yiyátoi.

⁹ Njam yéné yam nufrotam, yéné fértá enjne téfnár tanmorwén a mer táyátotau.

¹⁰ Yémofem ténmutémndawét yénd tárfár ende, a yénd njam álighétro ténmorwén, yémofem ténmarametawét téfene méndefé rokar.

Fol nufaryéng Rom

¹¹ Nambio ghérare soramé mbormboram yiroyéng ndimbal bout. Ndimbal bout yéméghangérmén Maltan mbormbormén yunjfan. Yéné témorwén Aleksandriamén ndimbal bout a kété tárwén

sómbio wafroghmén ngánján ndimbal bout sénkoyan. Yénd néngufaryém ndimbal bout.

¹² Yénd ngérsawém arakafamé nungufaryém Sirakus tesen a yénmorangérmén kété nambio efogh.

¹³ Kétándmé yénd nufaryém Regium tesen. Ámb efghon náikái mbormbor waufégh yafngoi, sómbio efogh soramé yénd nufaryém Fotioli tesen.

¹⁴ Kété yéndfem ewinjoyém Yesuene waitogh ár, emofem yénmumyoyénd yémafé ámnjoghét 7 efghot. A féyo yénd néngwanoyém Rom.

¹⁵ Ámb Yesuene waitogh ár Rommén náyárayénd téfenemén a enmormén téfe wanféghét Afius térarégh sifayat a méngotu yétkwén Nambio wan téfnár méngot. Njam Folém ewinjoi fá, yémon kánjo yaramai Ngánjáne a frengégh yanai.

¹⁶ Yénd njam nufaryém Rom, Fol yummyoyénd yambia ámnjoghét fiyaram tambe-tau.

Folém táitotau mer si Romén wambégh mbanmbanan

¹⁷ Nambio efogh soramé yémo eumendai Ju árfene sénko ár a Fol norayai yéfefaf, “Tane fútaréf, yéndon némé yau tafrotan téfene árfefaf o téfene ákifene túmén yam, wénde yénd werayénd Jerusalemén a wéramayénd Rom árfene ngángat.

¹⁸ Yémofem kwémotawét yénd a ménde tamorwén ta utorghét, ménamén yaufi yau yinjoyénd tafaf árkémamén kér so kwémorwén.

¹⁹ Ju sénko ár korayawét tafaf, féyo yéné yamam kwéméindangé yénd sái korayangén Kaisar náyáreta tane si, ndemamén tane ámb yau témorwén wánangogh tane árfefaf.

²⁰ Féyo yéndo té kénmarawetan fém yénan álighét ménát yéndo so némaufrotan némamén yénd wém kwéfkwéf méngon. Yéné ménamén yém yéndo efalo yiyátotan Keriso, efe yém Israil árfene kamnang té yénmormén.”

²¹ Yémofem yawangoyénd, “Yéndfem ámb yau némé férén ewinjoyém Judiamén fenemén. Ámb yau téfene ár efe enmormén

kétándmé nafroyénd o norayayénd yaufi si fenemén.

²² Wénde yénd ménde yéném áyárgghét fene si némé em, ménamén yénd mat yéném árem norayat yaufi si marataye yéné totér mérénmén.”

²³ Yémofem yufoyénd ámb efogh Fole álighét. Njam yéné efogh nawerai, tárfár ár enmormén mérne yéné sifayat ánde fá tékmangérwén. Yémo táitotau yéfefaf akw kétán férégh, tawawafenau Ngánján limánéghmén, a kétamé Mosesene nák a kétamé Ngánjánene mat yátogh árfenemén. Yémo tamndetau ménát yaufiyamta awengoghét a ménát awengoghét Yesuefaf.

²⁴ Ámb árem efalo tiyátotawét némé fá korayau, wénde ámb árem yau efalo tiyátotawét.

²⁵ Fá kéwitawét yénémamén yéfenjo kénjún. Njam yémofem frangoghét yafngoyénd, Fol norayai, “Ngánján Mbérmbéram norayai efalo si Ngánjánene mat yátogh ár Aisaya kénjumé féfene ákifefaf:

²⁶ “Kuwano yéné árfefaf a koraya,

“Fém so náyáretati wénde mat yau so náyátotati.

Fémofem so yéfandati wénde yau so tayamngongi.

²⁷ Ménamén yéné árfene tikéf té nénamndai táikér, yémofem táikér yéfandat áyárgghét, a yémofem yéfenjo ghékéf té eumbértongi.

Féyo mété táf yau néretat yéfenjo ghékfe, a yau náyáretat yéfenjo téngane, a efalo yau yiyátotat yéfenjo tikfe a kawengongi ménát yéndon so mer táyáton fá.””

²⁸ Yénémaménnde yénd Fol ménde wém fém mat so em Ngánjánene wanjarégh té yéngamai kétán Téndo árfefaf, a fá so náyáretat!

²⁹ *

³⁰ Sómbio yunjéf Fol yémorangérmén kété yáne mani faimén méngon a taumyotau fá efe tanmormén yá fandaghét.

³¹ Yémo tawaufrotau Ngánján limánéghmén a tawatametau Yuré Yesu Kerisoenemén férférofna a emo yau tékmbongai.

* 28:29 28.29 Yau siménj

